ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
"ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ & ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ"

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ
ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

«ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Μ.Μ.Ε.»

ΨΑΡΡΑ ΜΑΡΙ-ΛΟΥΙΖ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

ΑΡΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ Β., ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ (ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ)

ΜΑΓΓΑΝΑΣ Α., ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ (ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ)

ΦΑΡΣΕΔΑΚΗΣ Ι., ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ (ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ)

ΑΘΗΝΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ..... 1

ΜΕΡΟΣ Α: *Εγκληματικότητα & ΜΜΕ : Θεωρία και έρευνες*

Η θεωρία 6

Οι έρευνες 11

ΜΕΡΟΣ Β: *Η εγκληματικότητα στα δελτία ειδήσεων*

Στόχοι έρευνας 25

Μεθοδολογία 26

Υποθέσεις εργασίας 34

Περιγραφή της έρευνας κι η μέθοδος της ανάλυσης περιεχομένου.... 36

Παρουσίαση αποτελεσμάτων 38

Συμπεράσματα ερευνητικού μέρους 101

ΜΕΡΟΣ Γ: *Συμπεράσματα -Συζήτηση*..... 104

ΕΠΙΛΟΓΟΣ..... 113

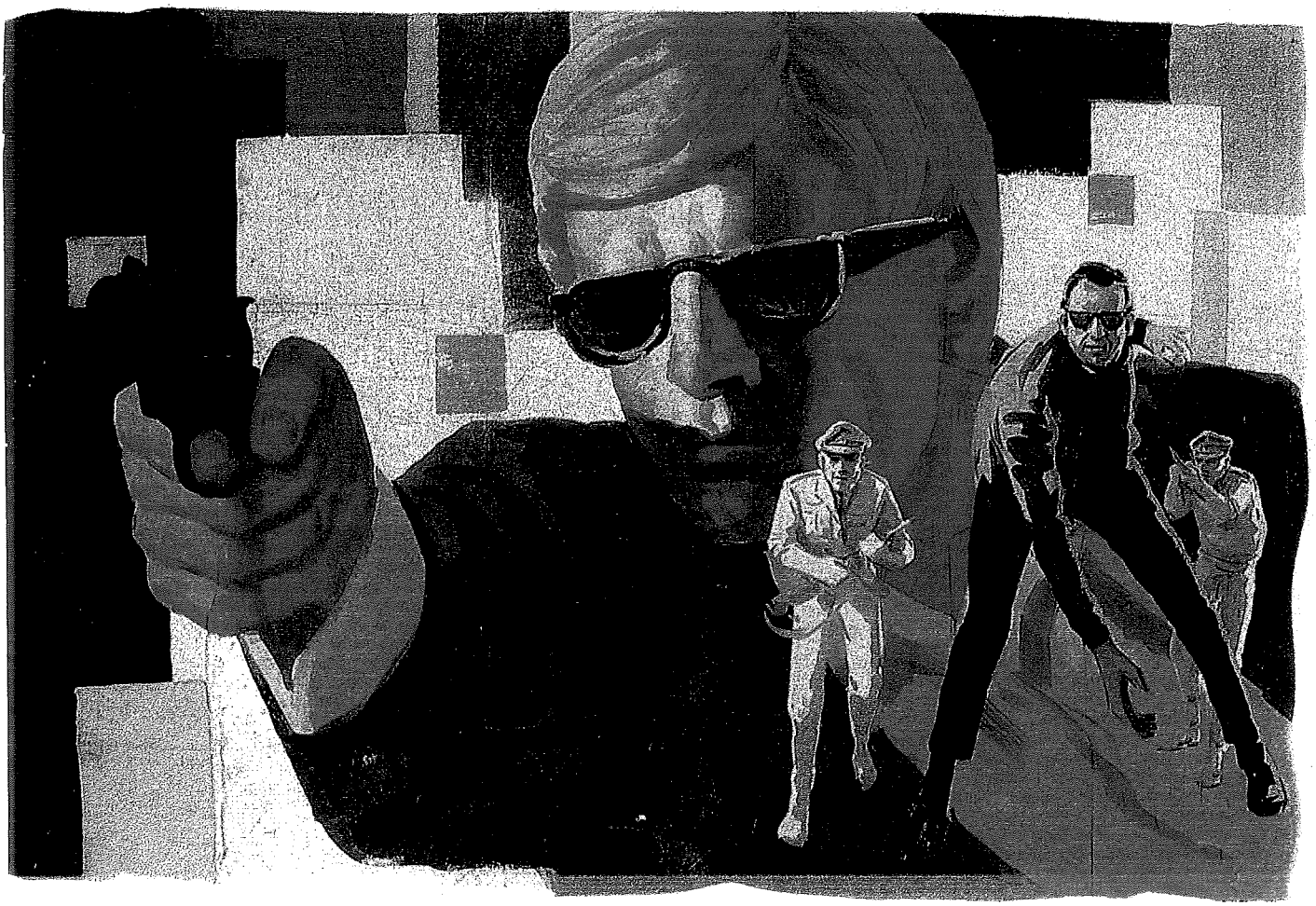
ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία ερευνάται η αναπαράσταση του εγκληματικού φαινομένου στον ελληνικό ηλεκτρονικό Τύπο και ο ρόλος της στη νομιμοποίηση της κυρίαρχης ιδεολογίας και εξουσίας. Στόχος της έρευνας είναι να διακρίνει τα συστατικά στοιχεία που συνθέτουν την εικόνα του εγκληματικού φαινομένου και των πρωταγωνιστών του, έτσι όπως παρουσιάζονται στα τηλεοπτικά ειδησεογραφικά δελτία, καθώς και να καταδείξει αν, σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο τα ΜΜΕ κατασκευάζουν και εδραιώνουν ένα συγκεκριμένο τρόπο αντίληψης της κοινωνίας, δηλαδή αν, σε ποιο βαθμό και με ποιον τρόπο κατσκευάζουν μια συγκεκριμένη κοινωνική πραγματικότητα και ενισχύουν την κυρίαρχη ιδεολογική νόρμα.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, πραγματοποιείται ανάλυση περιεχομένου και περιορισμένη σημειολογική ανάλυση στα βραδινά τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων του ιδιωτικού σταθμού Alpha και της κρατικής ΝΕΤ για το χρονικό διάστημα 20/5 – 18/6/00. Κομβικά σημεία της ανάλυσης αποτελούν η θέση που μια σχετική με το εγκληματικό φαινόμενο είδηση καταλαμβάνει στο δελτίο, η διάρκεια κι ο τρόπος παρουσίασης της, η μουσική ή μη επένδυση, οι εικόνες κι ο τίτλος που έχει, καθώς και τα συγκεκριμένα στοιχεία/χαρακτηριστικά του δράστη, του θύματος και της επίσημης και άτυπης κοινωνικής αντίδρασης που προβάλλει.

Ως κυριότερα συμπεράσματα της έρευνας μπορούν να θεωρηθούν η ανάδειξη της κατασκευής και προβολής απ΄ τα συγκεκριμένα ΜΜΕ μιας αρκετά παγιωμένης και συντηρητικής εικόνας του εγκλήματος και των πρωταγωνιστών του, που υιοθετεί τις παραδοχές της παραδοσιακής εγκληματολογίας για το εγκληματικό φαινόμενο εν γένει, και η εδραίωση, κατ΄ αυτόν τον τρόπο, της κυρίαρχης ιδεολογίας και εξουσίας στη συνείδηση του τηλεοπτικού κοινού.

Λέξεις-κλειδιά: ΜΜΕ, έγκλημα, δελτία ειδήσεων, Τύπος, τηλεόραση, ανάλυση περιεχομένου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Δ. Μπασαντής στον πρόλογο του βιβλίου του «Ο κόσμος των ειδήσεων» (1991) αναφέρει ότι πολλές φορές μια προσπάθεια ξεκινά τυχαία, από μια απλή κουβέντα ή περίσταση. Έτσι συνέβη και μ΄ αυτήν την εργασία. Αφορμή ήταν μία ταινία για την επίδραση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ή Επικοινωνίας (στο εξής ΜΜΕ) στη ζωή μας. Ακολούθησαν πολλές κουβέντες, σκέψεις και ατελείωτες συζητήσεις μέχρι να γίνει πραγματικότητα. Βασική απορία τότε, και φυσικά καθ΄ όλη τη διάρκεια της έρευνας, ήταν αν, σε ποιο βαθμό και με πιο τρόπο τα ΜΜΕ διαμορφώνουν μια συγκεκριμένη πραγματικότητα, για το αν, σε ποιο βαθμό και με ποιον τρόπο 'επιβάλλουν' το δικό τους νόημα στην κατανόηση και ερμηνεία του περιβάλλοντος κόσμου, το δικό τους τρόπο νοηματοδότησης της σύνθετης κοινωνικής πραγματικότητας, καθώς και ποια επίδραση μια τέτοια νοηματοδότηση μπορεί να έχει.

Στη σημερινή εποχή, τα ΜΜΕ έχουν παγκοσμίως επεκταθεί, έχουν αποκτήσει τεράστια δύναμη επιρροής και εξουσίας, αποτελούν πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής μας ζωής. Είναι φανερό, ότι τα ΜΜΕ τείνουν να κυριαρχήσουν στον περισσότερο ελεύθερο- κι όχι μόνο- χρόνο του σύγχρονου ανθρώπου, και, σε παγκόσμια κλίμακα, βιώνουμε -περισσότερο ίσως απ΄ ότι σε κάθε άλλη εποχή- αυτό που ο Schneider (1989) αποκαλεί 'κοινωνία των ΜΜΕ'. Ο 20ος και 21ος αιώνας δίκαια θεωρούνται αιώνες της πληροφόρησης, αφού κατά τη διάρκεια τους η πληροφορία, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, βιομηχανοποιήθηκε και μαζικοποιήθηκε σε τρομακτικό βαθμό.

Βέβαια, σε καμμία περίπτωση δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι τα σύγχρονα ΜΜΕ εξαντλούνται στο πλαίσιο μόνον της ψυχαγωγίας και της πληροφόρησης. Αντίθετα, ήδη απ΄ τα

μέσα του 18ου αιώνα, ο Τύπος έχει χαρακτηριστεί 'τέταρτη εξουσία' (Burke, 1787 που αναφέρ στη Σεραφετινίδου, 1991), θεωρούμενος έτσι ως όργανο δημόσιας ρητορικής και κριτικής, δηλαδή ως όργανο εδραίωσης, προβολής, επιβολής και ελέγχου εκ μέρους της εξουσίας. Με άλλα λόγια, τα ΜΜΕ δεν αποτελούν μόνο όργανα μετάδοσης πληροφοριών αλλά περισσότερο θεσμούς, μέσω των οποίων πραγματοποιείται η επικοινωνία, θεσμούς που περιγράφουν και κυρίως ερμηνεύουν τα φαινόμενα του κόσμου που μας περιβάλλει, θεσμούς που ουσιαστικά, 'κατασκευάζουν' αυτόν τον κόσμο.

Τα ΜΜΕ , ιδιαίτερα στις συνθήκες του λεγόμενου 'παγκόσμιου χωριού' διαδραματίζουν σημαντικότατο ρόλο στη διαμόρφωση στάσεων και αντιλήψεων και αντίστοιχης κοινωνική συνείδηση. Σε καμμία περίπτωση πλέον δεν θεωρείται ότι αποτελούν τον καθρέφτη της πραγματικότητας αλλά ότι «δομούν μια άλλη πραγματικότητα, με στόχο τη λανθάνουσα πίεση [προς το κοινό τους] να κατανοήσει τον κόσμο κατά ένα συγκεκριμένο τρόπο» (Πανούσης, 1989).

Δεν θα ήταν λοιπόν ακραίο να ισχυριστεί κανείς ότι τα ΜΜΕ παίρνουν τη θέση τους «μεταξύ της συνείδησης και της ύπαρξης κι επηρεάζουν την όποια συνείδηση έχουν οι άνθρωποι για την ύπαρξη τους» (Mills, 1951 που αναφέρεται στη Σεραφετινίδου, 1991) ούτε ότι συγκροτούν πολύπλοκους γραφειοκρατικούς μηχανισμούς, που μετατρέπονται σε πρωτογενείς φορείς κοινωνικροποίησης και σε κανάλια παραγωγής και διανομής της κουλτούρας (Σεραφετινίδου, 1991). Και δίκαια η ίδια συγγραφέας ισχυρίζεται ότι τα σύγχρονα ΜΜΕ «συμβάλλουν ουσιαστικά στη δημιουργία αυτού που η μαρξιστική θεωρία αποκαλεί πολιτιστικό εποικοδόμημα της κοινωνίας, δηλαδή των δραστηριοτήτων που παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην αναπαραγωγή κι εδραίωση των εκάστοτε κοινωνικών σχέσεων παραγωγής» .

Σε ότι αφορά την ελληνική κοινωνία, οι λίγες έρευνες που υπάρχουν αλλά και η καθημερινή παρατήρηση δείχνουν ότι τα ΜΜΕ έχουν τεράστια εξάπλωση σε όλα τα στρώματα της κοινωνίας, σε όλες τις ηλικίες και στα δύο φύλα. Υπάρχει, πλέον, μεγάλη ποσότητα και ποικιλία μέσων που εξελίσσονται δυναμικά, με τέτοια λεπτομερή και πολύπλοκη δικτύωση μεταξύ τους, ώστε να μπορούμε να μιλάμε για την ύπαρξη 'ολοκληρωμένου πληροφοριακού περιβάλλοντος' (Μπασαντής, 1991). Τα ΜΜΕ, και στη χώρα μας, αποτελούν μια βιομηχανία, που διαρκώς αναπτύσσεται, ένα θεσμό με κανόνες που ρυθμίζουν τις σχέσεις του με το σύνολο της κοινωνίας και άλλους θεσμούς, μια σκηνή, πάνω στην οποία διαδραματίζεται το θέαμα της εθνικής και διεθνούς ζωής, ένα ισχυρότατο μέσο ελέγχου και καθοδήγησης της κοινωνίας (McQuail, 1987 που αναφέρεται στην Κορωναίου, 1999).

Τα σύγχρονα ΜΜΕ, τόσο στη χώρα μας όσο και παγκοσμίως, έχουν αυτή τη μορφή και τη λειτουργία χάρις στην έκρηξη των τεχνολογικών επιτευγμάτων, την επέκταση της βιομηχανικής και τεχνολογικής επανάστασης, την εξάπλωση και εξέλιξη της ηλεκτρονικής και πληροφορικής. Στην πραγματικότητα, η τόσο θεαματική ανάπτυξη τους είναι αποτέλεσμα μιας πολύ μακράς σειράς επιστημονικών και τεχνολογικών ανακαλύψεων και εφαρμογών, οφείλεται δηλαδή ακριβώς σ΄ αυτήν την, εξίσου θεαματική, εξέλιξη των σύγχρονων τεχνολογιών.

Πράγματι, μέχρι και το 20ο αιώνα, τα ΜΜΕ είχαν περιορισμένη εμβέλεια και ισχύ, δεδομένου και του ότι απευθύνονταν και προορίζονταν για μια περιορισμένη κοινωνική ελίτ, που μ΄ αυτόν τον τρόπο κατείχε και τον έλγχο της παραγωγής και διανομής των πληροφοριών. Δεν θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε βέβαια ότι κάτι τέτοιο σήμερα, με την ανακάλυψη της τηλεόρασης, του Internet και των άλλων σύγχρονων ΜΜΕ, έπαψε να ισχύει. Αντίθετα, μπορεί να (και πιθανότατα) ισχύει περισσότερο από πρτέ. Ωστόσρ, η εμφάνιση της τηλεόρασης, κυρίως, έδωσε άλλο νόημα στη λέξη επικοινωνία, την κατέστησε μαζική και αναλώσιμη.

Η τηλεόραση έχει πάρει το προβάδισμα: σήμερα, δεν είναι απλά το κυρίαρχο μέσο ψυχαγωγίας, αλλά, κυρίως, το κυρίαρχο μέσο ενημέρωσης. Αυτή δίνει τον τόνο, αποφασίζει για τη σημασία των ειδήσεων, προσδιορίζει την επικαιρότητα και την ημερήσια θεματολογία, ουσιαστικά αυτή θέτει τις προτεραιότητες για το τι είναι σημαντικό και τι όχι. Τα υπόλοιπα μέσα απλά ακολουθούν. Η τηλεόραση επιβλήθηκε όχι μόνο γιατί ενημερώνει πιο γρήγορα απ΄ τα υπόλοιπα μέσα αλλά κυρίως γιατί προσφέρει, και σήμερα χάρις στα δορυφορικά δίκτυα περισσότερο από ποτέ, θέαμα. Και το θέαμα στις μέρες μας, που η άμεση εμπειρία έχει συρρικνωθεί εξαιρετικά, είναι απαραίτητο. Κάθε γεγονός, για να μπορέσει να καταναλωθεί πιο εύκολα, να είναι εύπεπτο και εύκολα εξαπλώσιμο, πρέπει να μπορεί να οπτικοποιηθεί. Και ποιο καλύτερο μέσο για να το κάνει αυτό απ΄ την τηλεόραση;

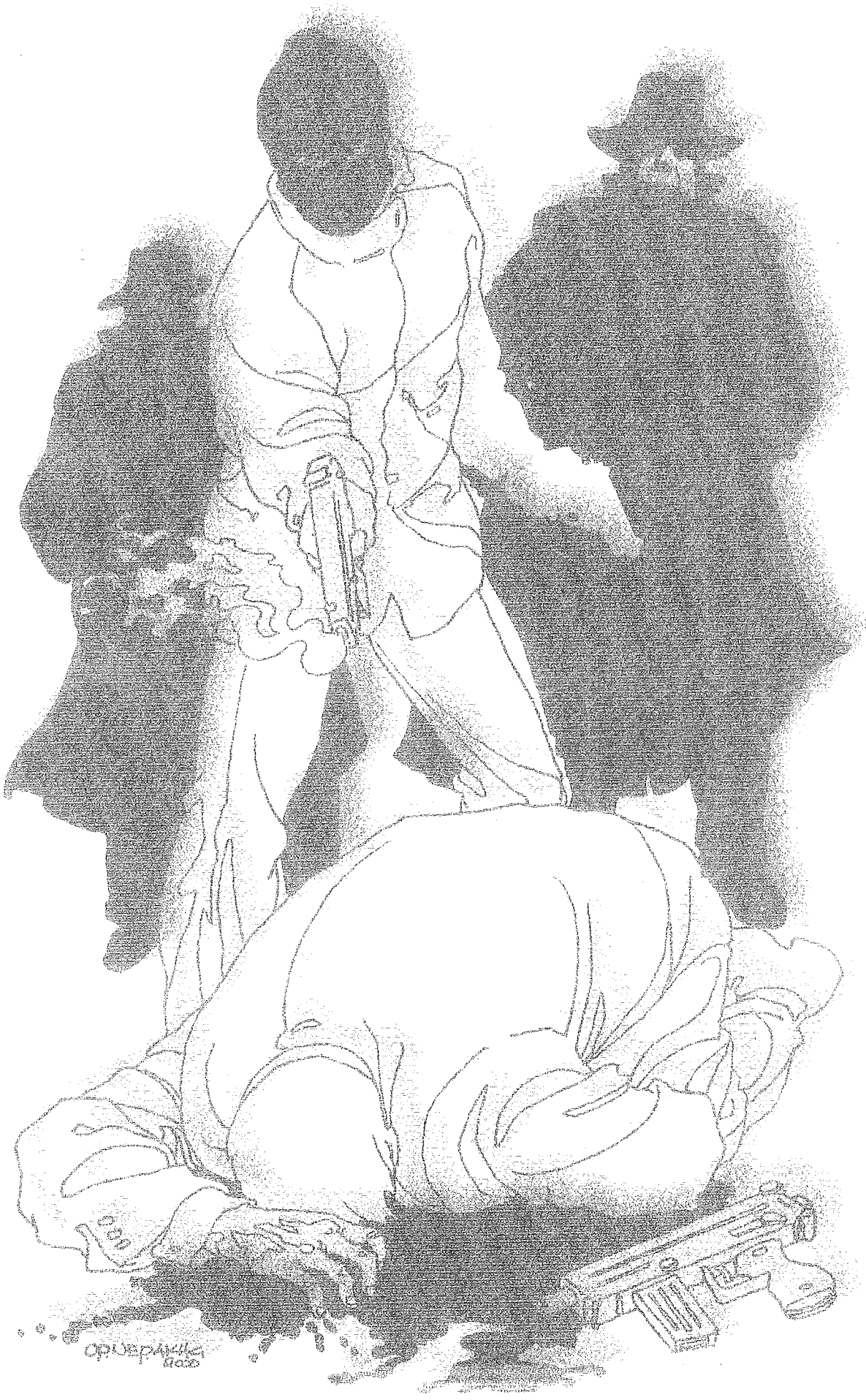
Είναι αυτή η μοναδική επιτυχία της, που κανένα άλλο μέσο δεν έχει γνωρίσει, που μας ώθησε, όπως άλλωστε και πολλούς άλλους ερευνητές παλιότερα, ν΄ ασχοληθούμε μ΄ αυτήν. Στην εργασία που ακολουθεί, θα επιχειρήσουμε να συμβάλλουμε στην πλούσια θεωρητική κι ερευνητική βιβλιογραφία που υπάρχει σχετικά με τα ΜΜΕ, κι ιδαίτερα την τηλεόραση: τις λειτουργίες, τις επιδράσεις και κυρίως το ρόλο τους στην κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας. Ειδικότερα, κι επειδή είναι λογικό για έναν κοινωνικό επιστήμονα εγκληματολογικής κατεύθυνσης το ενδιαφέρον να εστιάζεται στο εγκληματικό φαινόμενο, η εργασία επικεντρώθηκε σ΄ αυτήν ακριβώς την προβληματική, δηλαδή στο πώς παρουσιάζεται το φαινομένο αυτό στην ελληνική τηλεόραση, και πιο συγκεκριμένα στα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων. Εξετάστηκε δηλαδή, μέσα από βιβλιογραφική αναφορά αλλά και περιορισμένης έκτασης έρευνα, με ποιο τρόπο τα ΜΜΕ στη χώρα μας περιγράφουν, ερμηνεύουν και κυρίως κατασκευάζουν, μέσα απ΄ τη διάρθρωση λόγου και εικόνας, το φαινόμενο της εγκληματικότητας και την αντίδραση σ΄ αυτό.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας γίνεται μια σύντομη παρουσίαση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με την εγκληματικότητα στα ΜΜΕ καθώς επίσης και αναφορά στο σύνολο των ερευνητικών πονημάτων που έχουν γραφτεί σχετικά. Στο δεύτερο μέρος, αναλύονται διεξοδικά οι στόχοι της έρευνας, η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε, οι λόγοι για τους οποίους επιλέχτηκε και η φιλοσοφική θεώρηση που την υποστηρίζει και την υπαγορεύει, ενώ παρουσιάζονται και οι βασικές ερευνητικές υποθέσεις εργασίας. Επιπλέον, περιγράφονται και σχολιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας μαζί με τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν απ΄ αυτά. Τέλος, το τρίτο και τελευταίο μέρος της μελέτης αποτελούν τα γενικά συμπεράσματα που εξάγονται απ΄ τη συγκεκριμένη έρευνα, συνδέονται τα αποτελέσματα με το θεωρητικό οικοδόμημα και τη γενικότερη σχετική βιβλιογραφία ενώ γίνονται θεωρητικές και ερευνητικές προτάσεις για το μέλλον.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου Κα Βάσω Αρτινοπούλου, για την καθοδήγηση και την ηθική συμπαράσταση σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης αυτής της εργασίας.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου για την αμέριστη ψυχική, πνευματική και υλική υποστήριξη που μου προσέφεραν όλα αυτά τα χρόνια και πολύ περισσότερο το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ιδαίτερα στη μητέρα μου Έλσα, για την πολύ σημαντική συμβολή της στη συγκέντρωση του υλικού και τη δακτυλογράφηση μέρους του παραρτήματος αυτής της εργασίας.

Τέλος, ευχαριστώ θερμά όλους όσοι, με τον τρόπο τους ο καθένας, συνέβαλαν στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας, κι ειδικά τον κ. Χρ. Ανδριανόπουλο που βοήθησε με άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο στην επίλυση πρακτικών και άλλων προβλημάτων που προέκυπταν κατά τη διάρκεια της έρευνας.

ΜΕΡΟΣ Α΄ : ΘΕΩΡΙΑ & ΕΡΕΥΝΕΣ

ΘΕΩΡΙΑ & ΕΡΕΥΝΕΣ

Ι. Η θεωρία

Ο 20ος αιώνας είναι αναμφισβήτητα ο αιώνας της πληροφόρησης, ο αιώνας κατά τη διάρκεια του οποίου, η πληροφορία, με τη βοήθεια της τεχνολογίας βιομηχανοποιήθηκε και μαζικοποιήθηκε όσο ποτέ άλλοτε (Μπασαντής, 1991). Διαπιστώνουμε την ύπαρξη ενός τεράστιου αριθμού και ποικιλίας ΜΜΕ που εξελίσσονται δυναμικά κι έχουν τέτοια περίπλοκη οργάνωση και λειτουργία, ώστε δίκαια να μπορούμε να μιλάμε για την ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού περιβάλλοντος, ενός «ψευδο-περιβάλλοντος» (Lippman, 1922 που αναφέρεται στον McQuail, 1997), που ουσιαστικά συμπληρώνει σε μεγάλο βαθμό τις ελλείψεις μας στην απόκτηση καθημερινής γνώσης.

Η καθημερινή γνώση είναι μια έννοια γενική, που περιλαμβάνει εμπειρίες, ιδέες, εντυπώσεις, γνώμες, πληροφορίες κτλ, αποτελεί δε συστατικό στοιχείο της καθημερινής πραγματικότητας και προϋπόθεση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των μελών της κοινωνίας (Λαμπροπούλου, 1997). Μεταδίδεται από διάφορους κοινωνικοποιητικούς θεσμούς, όπως η οικογένεια, το σχολείο και οι φορείς κοινωνικού ελέγχου- κυρίως τα ΜΜΕ, που στις μέρες μας, αποτελούν τον πιο σημαντικό μεταδότη γνώσεων. Τα ΜΜΕ, κατά τον Lippman (1922, που αναφέρεται στον McQuail, 1997), αναπληρώνουν το κενό που αφήνει η έλλειψη προσωπικής εμπειρίας και άμεσης παρατήρησης του περιβάλλοντος κόσμου, βομβαρδίζοντας μας με αμέτρητες εικόνες και παραστάσεις, με πληροφορίες και μηνύματα, που περικλείουν σύμβολα, αξίες και κριτήρια άλλων ανθρώπων. Τόσο, ώστε να θεωρείται ότι η εικόνα που παρουσιάζουν τα ΜΜΕ για τον κόσμο «δεν είναι ένας καθρέφτης των κοινωνικών γεγονότων, αλλά η αναφορά που

κάνει η πλευρά, η οποία έχει επιβάλλει την οπτική της» (Lippman, 1922 που αναφέρεται στον McQuail, 1997).

Στην παρούσα εργασία, αυτό που ενδιαφέρει είναι η γνώση για την εγκληματικότητα και ο τρόπος που αυτή δημιουργείται και μεταδίδεται απ΄ τα ΜΜΕ. Είναι γνωστό, ότι οι ειδήσεις σχετικά με το έγκλημα πάντα γοήτευαν το κοινό. Υπάρχουν αναφορές ότι στο Μεσαίωνα, τροβαδούροι ταξίδευαν από πόλη σε πόλη και με τις μπαλάντες τους, οι περισσότερες απ΄ τις οποίες ήταν ιστορίες φόνων, ψυχαγωγούσαν τον κόσμο (Schneider, 1989). Σήμερα, η ανάγκη των ανθρώπων να μαθαίνουν ιστορίες που έχουν σχέση με το 'απαγορευμένο', την 'αμαρτία', την 'υπέρβαση', μοιάζει πιο επιτακτική από ποτέ. Υπάρχει τεράστια ζήτηση, εκ μέρους του κοινού (κι αυτό επιβεβαιώνεται απ΄ τα ποσοστά τηλεθέασης και ακροαματικότητας των ΜΜΕ), για ειδήσεις εγκλημάτων, επειδή αυτές ψυχαγωγούν κι αποβάλλουν την ανία της καθημερινότητας (Schneider, 1989), επειδή αποτελούν κάτι έξω απ΄ τα συνηθισμένα και κυρίως επειδή απλόχερα προσφέρουν στον καθένα την γαλήνια αίσθηση της δικής του 'υπεροχής', με την περιχαράκωση της ταυτότητας του ως 'καλό και ηθικό' στοιχείο. Χαρακτηριστικά είναι εδώ τα λόγια του Eco που, μεταξύ άλλων, λέει: «Ανακάλυπτα ότι με γοήτευαν οι θλιβερές ειδήσεις που εξελίσσονταν μπροστά στα μάτια μου, κι αναρωτιόμουν μήπως ταυτόχρονα δεν απολάμβανα και την ανωτερότητα μου, εγώ που δεν υπογράφω ακάλυπτες επιταγές, δεν κλέβω ξένα σπίτια... ταυτιζόμουν με το μεγαλείο της δικαιοσύνης, ξεχώριζα απ΄ το βούρκο των ταλαίπωρων, ένιωθα συντάξει με τον εαυτό μου» (Eco, 1995).

Τα ΜΜΕ, κι ιδιαίτερα η τηλεόραση, εκπληρώνουν αυτήν την ανάγκη παρουσιάζοντας παραβάσεις των δικαιικών και των ηθικών κανόνων, δεδομένου ότι τέτοιου είδους ειδήσεις κοστίζουν φτηνά, αποκτώνται εύκολα και αποδίδουν τα μέγιστα οφέλη, αφού διατηρούν ζωντανό το ενδιαφέρον του κοινού. Πράγματι, στη σημερινή εποχή που οι άνθρωποι έχουν περιορισμένες

άμεσες εμπειρίες σε σχέση με την εγκληματικότητα και λίγες πιθανότητες να τις αποκτήσουν, ο ρόλος των ΜΜΕ κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικός στη δημιουργία και διάδοση αυτής της γνώσης με τη συγκέντρωση κι ερμηνεία πληροφοριών για την εγκληματικότητα, την αξιολόγηση (και πολύ συχνά τη στηλίτευση) των εμπλεκόμενων ατόμων, ομάδων ή και συμπεριφορών.

Με την προβολή τέτοιων ειδήσεων, τα ΜΜΕ καλλιεργούν και διατηρούν αισθήματα ανησυχίας, ανασφάλειας και αγανάκτησης για την παραβίαση των κανόνων, παραβίαση που αυτόματα τους κάνει να ξεχωρίζουν, να αποκτούν κύρος και να ενισύονται στη συνείδηση του κόσμου. Επιπλέον, αυξάνεται αυτό που στην επιστήμη της εγκληματολογίας ονομάζεται 'πολυμερής άγνοια' (pluralistic ignorance), δηλαδή άγνοια του κοινωνικού συνόλου για την έκταση και συχνότητα της παρέκκλισης. Το παραπάνω ενισχύεται κι απ΄ την τάση των περισσότερων ΜΜΕ να παρουσιάζουν ασυνήθιστες κι όχι ιδιαίτερα διαδεδομένες παραβιάσεις των κοινωνικών κανόνων, δηλαδή εγκλήματα που δεν τελούνται συχνά, και στα οποία δίνεται έμφαση και υπερβολική έκταση, καθώς και θεαματικές ειδήσεις για εγκλήματα, στα οποία συνυπάρχουν καλοί (θύματα και ήρωες) και κακοί (εγκληματίες) άνθρωποι, έτσι ώστε να είναι δυνατή η ηθική αξιολογική κρίση και άρα η διατήρηση και αναπαραγωγή της ισχύουσας ηθικής τάξης.

Γι΄αυτό τα ΜΜΕ, που απαιτείται να ανταποκρίνονται στην επικαιρότητα, να είναι γρήγορα και άμεσα στη μετάδοση της γνώσης και την εδραίωση προτύπων σκέπτεσθαι και πράττειν, καταφεύγουν συχνά (αν όχι πάντα) σε τυποποιημένες απόψεις για τη μορφή, την έκταση και τις επιδράσεις της εγκληματικότητας, για τις αιτίες και την αντιμετώπιση της, για το ποιοι άνθρωποι εγκληματούν, πώς είναι αυτοί και τα θύματα τους, καταφεύγουν δηλαδή σε στερεότυπες και συντηρητικές αντιλήψεις σχετικά με την εγκληματικότητα. Με δεδομένο λοιπόν ότι αποτελούν τον πιο σημαντικό, από άποψη έκτασης και διάρκειας, παραγωγό γνώσης των ατόμων σχετικά με

την εγκληματικότητα, καθίσταται φανερό ότι το κοινό αποκτά γνώση στερεοτυπική (Λαμπροπούλου, 1997), που πολύ απέχει απ΄την πραγματικότητα, όπως αυτή εκφράζεται μέσα απ΄ τους δείκτες των επίσημων στατιστικών (φυσικά, ούτε αυτοί οι δείκτες αντικατοπτρίζουν επιτυχώς την πραγματικότητα, λόγω του μεγάλου σκοτεινού αριθμού που υπάρχει).

Τα στερεοτυπικά αυτά και προκατασκευασμένα σχήματα αντίληψης που δημιουργούνται αναπτύσσουν την προκατάληψη, αποθαρρύνουν την αμεροληψία και αποπροσανατολίζουν την κρίση (Πανούσης, 1989), με αποτέλεσμα η επικοινωνία από όρος για μια αληθινή κοινωνία να μεταβάλλεται σε προϋπόθεση για χειραγώγηση και έλεγχο. Το γεγονός αυτό έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, αν αναλογιστεί κανείς ότι η γνώση του κοινωνικού συνόλου για την εγκληματικότητα επηρεάζει τη στάση του για την αντιμετώπιση αυτού του κοινωνικού φαινομένου, επηρεάζει δηλαδή έμμεσα την επιτυχία ή όχι της αντεγκληματικής πολιτικής. Άλλωστε, ο επίσημος κοινωνικός έλεγχος είναι αναποτελεσματικός αν δεν υποστηρίζεται απ΄ τον ανεπίσημο (δηλαδή τους πολίτες μιας χώρας), εφόσον κι οι δυο αποτελούν τμήματα ενός ενιαίου συστήματος. Επιπλέον, το είδος της γνώσης για την εγκληματικότητα αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα κοινωνικού ελέγχου, αφού επηρεάζει διαδικασίες κοινωνικού στιγματισμού, επιδρά δηλαδή τόσο στην κατασκεή της εγκληματικότητας όσο και στην αντιμετώπιση της (Λαμπροπούλου, 1997). Τα στερεότυπα, που αποτελούν κατηγοριοποιήσεις της ανθρώπινης συμπεριφοράς για τη μείωση της κοινωνικής πολυπλοκότητας, απλουστευμένες προσεγγίσεις των κοινωνικών φαινομένων και "παγιωμένες απόψεις που κατευθύνουν την προσοχή σε συγκεκριμένες κατηγορίες πληροφοριών ενώ την αποσπούν από άλλες' (Schur, 1974 στη Λαμπροπούλου), συνιστούν πολύτιμο εργαλείο κοινωνικού ελέγχου, που καθορίζει τη σχέση του κοινωνικού συνόλου με διάφορες υπο-ομάδες του, πχ. τους παραβάτες του νόμου.

Το στερεότυπο δεν λειτουργεί ούτε ξαφνικά ούτε τυχαία. Πολύ συχνά, ο Τύπος όχι μόνο προβάλλει αλλά κατασκευάζει εγκληματίες, άλλοτε καλλιεργώντας τη συμπάθεια για το θύμα κι άλλοτε μεταβάλλοντας τη βία σε show, παίζοντας με τα συναισθήματα του κοινού, εντυπωσιάζοντας, δημιουργώντας ανοσία, δικαιολογώντας, διαστρεβλώνοντας αξίες και ιδανικά. Έτσι, το κοινό δεν ασχολείται με το έγκλημα καθεαυτό, ούτε με τον εγκληματία και το θύμα αλλά με τις αναπαραστάσεις και τα στερεότυπα αυτών (Πανούσης, 1989), πολύ δε περισσότερο, δεν έχει ουσιαστική αντίληψη αυτού που τόσο πολύ το φοβίζει αλλά ταυτόχρονα το γοητεύει.

Τα τηλεοπτικά ειδησεογραφικά δελτία, που αποτελούν και το αντικείμενο της παρούσας έρευνας, είναι μία απ΄ τις κυριότερες πηγές, μέσα στο χώρο της τηλεθέασης, απόκτησης γνώσης για την εγκληματικότητα. Ωστόσο, παρατηρείται το παράδοξο φαινόμενο οι τηλεοπτικές ειδήσεις σήμερα να μοιάζουν με ψυχαγωγικό show περισσότερο, αντί να αποτελούν φορείς ενημέρωσης και πληροφόρησης. Οι ειδήσεις στις μέρες μας είναι εντυπωσιακές και «θυμίζουν ή επιβεβαιώνουν, έστω και στιγμιαία, την ύπαρξη της απειλής που ελλοχεύει κάτω απ΄ την πεζότητα της καθημερινότητας και που το απροσδόκητο ή το συμπτωματικό φέρνουν στην επιφάνεια, προκαλώντας συγκίνηση» (Βρύζας, 1986). Τα ΜΜΕ δίνουν μια θεαματική διάσταση στην παραβίαση της νόρμας, παρουσιάζοντας ένα φαντασμαγορικό κόσμο που προσελκύει την προσοχή και ερεθίζει την περιέργεια, κατασκευάζουνμια τεχνητή πραγματικότητα που εμπνέει το πάθος και προκαλεί τον οίκτο, τον αποτροπιασμό ή το φόβο.

Οι εντυπωσιακές ειδήσεις στοχεύουν στη συναισθηματική φόρτιση του αποδέκτη και την όξυνση της κοινωνικής του περιέργειας: η αξία τους είναι κυρίως συγκινησιακή, γι΄αυτό πρέπει να είναι επίκαιρες, πρωτοφανείς ή σπάνιες, να προκαλούν σοκ, να κεντρίζουν την προσοχή και να διεγείρουν την περιέργεια, να έχουν όσο το δυνατό πιο σοβαρές συνέπειες ή ν΄ αναφέρονται σε κάποια διασημότητα, μ΄ άλλα λόγια ν΄ αποτελούν μια ιστορία που να προσφέρεται για διήγηση,

μια ιστορία που εμπεριέχει το στοιχείο του ασυνήθιστου, του παράδοξου, της έκπληξης και του αινίγματος (Βρύζας, 1986).

Οι ειδήσεις που αφορούν εγκλήματα μπορούν χωρίς αμφιβολία να χαρακτηριστούν εντυπωσιακές, αφού συνδυάζουν όλα τα παραπάνω στοιχεία. Πρώτα απ΄ όλα, αποτελούν μια εξαίρεση, μια παρέκκλιση απ΄ τη νόρμα, το σημείο δηλαδή παραβίασης των κοινωνικών κανόνων, όπως ο σεβασμός της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας και των αγαθών του άλλου, που ρυθμίζουν τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Επιπλέον, έχουν ανθρωπολογικό και κοινωνιολογικό ενδιαφέρον αφού επιτρέπουν να γνωρίσουμε το επίπεδο των οικονομικών, τεχνικών και πολιτιστικών συνθηκών μιας εποχής καθώς και τις αξίες, τα ήθη και τις συλλογικές αντιλήψεις μιας δεδομένης κοινωνίας ενώ αποκαλύπτουν τις εντάσεις και συγκρούσεις που συντελούνται εξελικτικά σ΄ αυτήν. Τέλος, εξ΄ ορισμού κεντρίζουν το συναισθηματικό και συγκινησιακό κομμάτι των δεκτών, αυτό που αναφέρεται στο ασυνείδητο μέρος της ψυχικής υπόστασης. Προκαλούν σοκ, κεντρίζουν την προσοχή και διεγείρουν την περιέργεια, έχουν σοβαρές συνέπειες και ανταποκρίνονται στο κριτήριο της επικαιρότητας.

II. Οι έρευνες

Οι έρευνες για την παρουσίαση της εγκληματικότητας στα ΜΜΕ είναι πολλές, σχεδόν κατ΄ αποκλειστικότητα όμως αφορούν τη διεθνή πραγματικότητα. Τα αποτελέσματα τους είναι πολύ συχνά αντιφατικά, θέτοντας έτσι τους ερευνητές σε αβεβαιότητα ως προς τις τάσεις που επικρατούν και την εγκυρότητα των συμπερασμάτων που έχουν εξαχθεί.

- Ένας κύκλος ερευνών εξετάζει την **έκταση αναφοράς** των ΜΜΕ στην εγκληματικότητα: σε παλιότερη έρευνα (Harris, 1932 σύμφωνα με τον Bowmann, 1993 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) σε 3 εφημερίδες των ΗΠΑ διαπιστώθηκε ότι το 4% της συνολικής έκτασης αφορούσε εγκλήματα, τα μισά απ΄ τα οποία είχαν διαπραχθεί στην ευρύτερη περιοχή

κυκλοφορίας των εφημερίδων. Μια μεταγενέστερη χρονικά ανάλυση (Swanson, 1955 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) περιεχομένου σε 130 αμερικανικές εφημερίδες για τα έτη 1930-50, έδειξε ότι το ποσοστό αυτό ανερχόταν στο 5%, ενώ μια άλλη έρευνα κατέγραψε μεγαλύτερα ποσοστά της τάξης του 15% σε 7 εφημερίδες της Ν.Υόρκης και 10% σε 5 εφημερίδες του Οχάιο. Σε συγκριτική έρευνα (Dewtschmann, 1959 σύμφωνα με τον Bowmann, 1993 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) μεταξύ των εφημερίδων New York Times και Daily News παρατηρούνται σημαντικές αποκλίσεις ως προς την έκταση της παρουσιαζόμενης εγκληματικότητας, με ποσοστό 7% επί του συνόλου των άρθρων για την πρώτη και 28% για τη δεύτερη. Σε μια νεότερη έρευνα (Graber, 1980 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) του 1976 σε 3 καθημερινές εφημερίδες, 3 μεγάλα εθνικά τηλεοπτικά κανάλια και 2 τοπικούς τηλεοπτικούς σταθμούς του Σικάγο, αναφορικά με τον αριθμό των άρθρων για την εγκληματικότητα και τη συχνότητα αναφοράς σε θέματα όπως η απονομή δικαιοσύνης, η τρομοκρατία και οι μεταρρυθμίσεις του ποινικού δικαίου, διαπιστώθηκε ότι η έκταση που λάμβαναν αντιστοιχούσε στο 22-28% του συνόλου των θεμάτων για τις εφημερίδες, στο 20% των ειδήσεων για τα τοπικά κανάλια και στο 12-13% για την εθνική τηλεόραση.

- Αρκετές έρευνες (Harris, 1932 Davis 1952/1973, Roshierr, 1973), Jones, 1976 που αναφέρονται στη Λαμπροπούλου, 1997) ασχολήθηκαν με τη **σχέση ανάμεσα στην έκταση της παρουσιαζόμενης εγκληματικότητας απ΄ τα ΜΜΕ και τα ποσοστά εγκληματικότητας**, όπως καταγράφονται στις επίσημες στατιστικές. Τόσο στις ΗΠΑ, όσο και σε Καναδά, Μεγάλη Βρετανία, Αυστραλία, Νορβηγία, Ολλανδία, Αφρική και Ινδίες δεν εντοπίστηκε θετική συσχέτιση των δύο παραγόντων στις εφημερίδες, ενώ αντιθέτως τα αποτελέσματα των αντίστοιχων ερευνών για τα τηλεοπτικά δελτία, είναι αντιφατικά. Σε μια μελέτη (Dominick, 1978 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) 3 τηλεοπτικών σταθμών της Νέας Υόρκης έδειξε σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ της έκτασης της παρουσιαζόμενης εγκληματικότητας και των ποσοστών των επίσημων

στατιστικών, ενώ μια άλλη έρευνα (Graber, 1980 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) σε δύο τηλεοπτικούς σταθμούς του Σικάγο δεν παρουσίασε αντίστοιχες σημαντικές διαφορές. Σε έρευνα του Cohen (1975, που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) στην Ατλάντα και το Ντιτρόιτ, υπάρχει σημαντική απόκλιση ανάμεσα στα ποσοστά εγκληματικότητας, όπως παρουσιάζονταν στον Τύπο σε σχέση μ΄ αυτά που ανέφεραν οι επίσημες στατιστικές, ενώ σε αντίστοιχη έρευνα του Dessuyer (1979, που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) σε 40 ημερήσιες εφημερίδες του Οντάριο δεν διαπιστώθηκε θετική συσχέτιση, αντίθετα παρουσιάστηκε αρνητική σχέση, με την έννοια ότι όσο υψηλότερα ήταν τα καταγραφέντα απ΄ την Αστυνομία ποσοστά, τόσο σπανιότερη ήταν η αναφορά στον Τύπο. Την ίδια αρνητική συσχέτιση διαπίστωσε ο Graber (1980, που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) στην έρευνα του στη συγκριτική έρευνα του για την Ινδιανάπολη, το Έβαστον και το Λέμπανον, όπου παρατηρήθηκε ότι ο αριθμός των άρθρων ήταν μεγαλύτερος στην πόλη με τα μικρότερα ποσοστά βίαιης εγκληματικότητας και το αντίστροφο.

- Όσον αφορά την **εικόνα της εγκληματικότητας** που παρουσιάζεται απ΄ τα ΜΜΕ, καθίσταται φανερή μια ταύτιση των αποτελεσμάτων των ερευνών, που διαπιστώνουν ότι δίνεται κατεξοχήν έμφαση στα μη διαδεδομένα εγκλήματα βίας μεταξύ αγνώστων, κι ιδιαίτερα σ΄ αυτό της ανθρωποκτονίας, ενώ συχνές, σύμφωνα με τις επίσημες στατιστικές, μορφές εγκληματικότητας, όπως το οικονομικό έγκλημα και οι παραβάσεις της οδικής κυκλοφορίας, υποαντιπροσωπεύονται στον Τύπο, με σχετικά σπάνιες αναφορές. Οι σχετικές έρευνες είναι πάρα πολλές, εδώ θα αναφερθούμε ενδεικτικά σε μερικές απ΄ αυτές: η παραπάνω διαπίστωση επιβεβαιώθηκε σε έρευνες στις ΗΠΑ, τον Καναδά, τη Μεγάλη Βρετανία, την Ολλανδία, τη Νορβηγία και τη Γερμανία. Συγκεκριμένα, μια έρευνα (Ditton/Duffy, 1983 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) σε 6 διαφορετικές εφημερίδες στην Αγγλία, έδειξε εκτεταμένη και συχνή αναφορά σε εγκλήματα κατά της ζωής και κατά της γενετήσιας ελευθερίας, η οποία δεν σχετίζεται με τα

επίσημα ποσοστά. Στην προαναφερόμενη έρευνα του, ο Graber (1980, που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) επίσης διαπίστωσε ότι για το 1978, στην εφημερίδα Chicago Tribune το 26% των εγκλημάτων που παρουσιάστηκαν ήταν ανθρωποκτονίες, το 20% ληστείες, βιασμοί και σωματικές βλάβες. Όλες οι μορφές κλοπής αντιπροσώπευαν μόλις το 6% της συνολικά αναφερόμενης εγκληματικότητας, ενώ τα υπόλοιπα εγκλήματα, συμπεριλαμβανομένων και των παραβιάσεων της οδικής κυκλοφορίας υπό την επήρεια αλκοόλ, το 3%.

- Στις ίδιου τύπου έρευνες, η παρουσίαση της εγκληματικότητας επικεντρώνεται στον τρόπο τέλεσης της πράξης, στη διαλεύκανση, την απαγγελία κατηγορίας και την καταδίκη. Κοινωνικοί παράγοντες που συμβάλλουν στη διάπραξη του εγκλήματος, όπως επίσης και η τύχη δράστη και θύματος μετά τη σύλληψη και καταδίκη σπανίως αναφέρονται. Η εγκληματικότητα παρουσιάζεται πάντα απ΄ τη σκοπιά του παρέχοντος την πληροφορία, δηλαδή σχεδόν κατ΄ αποκλειστικότητα την αστυνομία, με δραματικές αφηγήσεις, γεμάτες ένταση και συναισθηματισμό. Το έγκλημα επικεντρώνεται στο πρόσωπο του δράστη και σε ορισμένα χαρακτηριστικά αυτού και της οικογένειας του, ενώ για την ανάλυση του χρησιμοποιούνται τυποποιημένες ερμηνείες. Ο δράστης χαρακτηρίζεται συνήθως αρνητικά, με βεβαρημένο ποινικό παρελθόν κι οι αναλύσεις για τα κίνητρα του είναι επιφενειακές. Υπάρχουν έρευνες που δείχνουν ότι είναι συχνότερα τα ρεπορτάζ για δράστες ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων και όχι νέων σε ηλικία, αλλά και άλλες που αντικρούουν τέτοια ευρήματα. Στην έρευνα του Dessuyer (1979 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997), για παράδειγμα, στο Οντάριο, τα ποσοστά των ρεπορτάζ για νεαρούς δράστες ήταν μεγαλύτερα, ενώ σε μια βρετανική εφημερίδα αναφέρονταν συχνότερα δράστες χαμηλών κοινωνικο-οικονομικών στρωμάτων.
- Το θύμα, απ΄ την άλλη, εμφανίζεται ανίδεο, χωρίς συμμετοχή κι ευθύνη στην τέλεση της εις βάρος του πράξης, ενώ δεν έχει καμμιά σχέση με το θύτη και είναι συμπαθές και χρήσιμο στην κοινωνία, ώστε να μπορεί εύκολα να ταυτιστεί ο αποδέκτης της είδησης μαζί του. Τέλος, απ΄ τους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, η αστυνομία είναι αυτή που παρουσιάζεται σχεδόν

αποκλειστικά. Δεν αναφέρεται καθόλου η κοινωνική ευθύνη για την πρόληψη της εγκληματικότητας, που θεωρείται ότι αφορά τους ειδικούς, οι οποίοι την ασκούν επιτυχημένα.

- Μια απ΄ τις κυριότερες ομάδες ερευνών αφορούν την **εικόνα που έχει το κοινό για την εγκληματικότητα**, εικόνα που στο μεγαλύτερο βαθμό δημιουργείται απ΄ τις πληροφορίες που παρέχουν τα ΜΜΕ. Μια κοινή διαπίστωση όλων των ερευνών αποτελεί το γεγονός ότι τα ΜΜΕ δεν βοηθούν το κοινό να καταλάβει ούτε τις βαθύτερες αιτίες της εγκληματικότητας αλλά ούτε και πώς θα μπορούσε να αντιμετωπίσει πιθανή θυματοποίηση του. Σε μια παλιότερη έρευνα (Oppeln–Bronikowski, 1970 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) στην πρώην ΟΔΓ, σχετικά με την επίδραση του Τύπου στις απόψεις των αναγνωστών για την έκταση της εγκληματικότητας, 100 νέοι 18-25 χρονών απάντησαν ότι ο αριθμός των ανθρωποκτονιών στο Αμβούργο κυμαινόταν μεταξύ 3 και 1500 το χρόνο (Μ.Ο 121), ενώ σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, ο πραγματικός αριθμός κυμαινόταν μεταξύ 9 και 26 (Μ.Ο 16.5), διαπιστώθηκε δε, ότι όσοι δήλωσαν μεγάλο αριθμό ανθρωποκτονιών ήταν αναγνώστες συγκεκριμένων εφημερίδων. Διαφορετικά αποτελέσματα έδωσαν δυο βρετανικές έρευνες (Roshier, 1973 & Cumberbac/Beardsworth, 1976 που αναφέρονται στη Λαμπροπούλου, 1997), που διαπίστωσαν ότι οι εκτιμήσεις των ερωτηθέντων για τη συχνότητα συγκεκριμένων μορφών εγκληματικότητας είναι πιο κοντά στις επίσημες στατιστικές απ΄ ότι στην έκταση της εγκληματικότητας που παρουσιάζουν τα ΜΜΕ. Σε παρόμοια αποτελέσματα κατέληξε και μια αμερικανική έρευνα (Habbard/DeFleur/DeFleur, 1975 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997), που διαπίστωσε ότι οι εκτιμήσεις του πληθυσμιακού δείγματος συμφωνούσαν περισσότερο με τις επίσημες στατιστικές παρά με την άποψη που εξέφραζε ο Τύπος, γεγονός που πιθανόν να οφείλεται στο ότι τα ΜΜΕ, για την περιστασιακή αναφορά στη δομή της εγκληματικότητας, βασίζονται σχεδόν αποκλειστικά στις αστυνομικές στατιστικές και υπηρεσίες.

- Σε αντιφατικά επίσης αποτελέσματα καταλήγουν κι οι έρευνες που μελέτησαν τις **απόψεις του κοινού για τα χαρακτηριστικά του δράστη και του θύματος**, σε συνδυασμό με την εικόνα που παρουσιάζουν τα ΜΜΕ και καταγράφουν οι επίσημες στατιστικές. Στις έρευνες των Roshier (1973, που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) και Graber (1980, που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997), οι ερωτηθέντες πλησιάζουν περισσότερα τα επίσημα στοιχεία απ΄ ότι τις εφημερίδες, αναφορικά με την ηλικία των δραστών. Αναφορικά με το φύλο όμως, σε έρευνες στην Αγγλία παρουσιάστηκαν αποκλίσεις στις εκτιμήσεις των υποκειμένων, που θεώρησαν περισσότερες γυναίκες δράστριες απ΄ τα ποσοστά που δίνουν οι στατιστικές ενώ σε έρευνα στο Σικάγο παρατηρήθηκε το ακριβώς αντίθετο. Οι δυο αυτές έρευνες εντόπισαν και αποκλίνουσες εκτιμήσεις και ως προς την κοινωνικο-οικονομική θέση των δραστών: στην αγγλική έρευνα του Roshier (1973, που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997), το δείγμα θεωρεί ότι άτομα με υψηλό κοινωνικό status διαπράττουν περισσότερα εγκλήματα, ενώ στο δείγμα του Σικάγο (Graber, 1980 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997), η πλειοψηφία θεωρεί τους δράστες φτωχούς και άνεργους. Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των θυμάτων, τα περισσότερα απ΄ τα άτομα του δείγματος θεωρούν ότι τα θύματα είναι μαύροι και γυναίκες άνω των 35 χρόνων, σε ποσοστό όμως υψηλότερο απ΄ ότι εμφανίζεται στον Τύπο και καταγράφεται στις επίσημες στατιστικές.
- Πολύ σημαντική ήταν η συμβολή του Gerbner (1976, που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) στο ξεκίνημα, τη δεκαετία του '70, μιας σειράς ερευνών αναφορικά με την επίδραση της προβαλλόμενης βίας απ΄ τα ΜΜΕ, που θεωρείται ότι αποτελεί η αύξηση του φόβου για την εγκληματικότητα και του φόβου θυματοποίησης ορισμένου τμήματος του πληθυσμού, που όμως δεν ανταποκρίνεται σε πραγματικό κίνδυνο. Στην έρευνα αυτή (Gerbner/Gross, 1976 & Gerbner et al., 1978 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997), που έλαβε χώρα σε Φιλαδέλφεια, Σικάγο, Λος Άντζελες και Ντάλας, διαπιστώνεται θετική συσχέτιση ανάμεσα στην παρακολούθηση πολλών ωρών τηλεόρασης και του φόβου θυματοποίησης, μια επαναληπτική όμως έρευνα στο Τορόντο (Doob/McDonald, 1979 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) αμφισβητεί το

αποτέλεσμα αυτό και θεωρεί ότι ο φόβος θυματοποίησης συνδέεται και με άλλους παράγοντες, όπως διαβίωση σε περιοχή με υψηλή εγκληματικότητα. Απ΄ την άλλη, στην έρευνα του Graber (1980, που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) σε Έβαστον, Ινδιανάπολη και Λέμπανον των ΗΠΑ, εμφανίστηκε θετική συσχέτιση ανάμεσα στο φόβο θυματοποίησης και τον υπερτονισμό των βίαιων εγκλημάτων απ΄ τις εφημερίδες, εύρημα που αμφισβητεί μια άλλη έρευνα στο Τορόντο (Doob/McDonald, 1979 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997). Τέλος, σε μια γερμανική έρευνα (Forster/Schenk, 1984 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997) όπου χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του πειράματος, διαπιστώθηκε ότι τόσο ο φόβος για το έγκλημα όσο και οι απόψεις για το δράστη επηρεάζονται σαφώς απ΄ τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζουν το έγκλημα τα ΜΜΕ. Ωστόσο, οι νεότερες έρευνες αμφισβητούν έντονα τα πορίσματα των παλιότερων αυτών ερευνών και φτάνουν στο συμπέρασμα ότι αυτό που προξενεί άμεσο φόβο για το έγκλημα δεν είναι ούτε η διαπροσωπική επικοινωνία γι΄αυτό ούτε οι πληροφορίες που δίνουν τα ΜΜΕ αλλά η προσωπική εμπειρία θυματοποίησης στα ίδια τα άτομα ή σε οικείους τους. Στην πολύ επισταμένη έρευνα του Heath (1984 που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997), για παράδειγμα, στις ΗΠΑ, παρατηρείται ότι ειδήσεις για εγκλήματα που έχουν διαπραχθεί στο κοντινό περιβάλλον των δεκτών της πληροφορίας καθώς κι αυτά που έχουν τελεσθεί με περίεργο τρόπο ή για ανεξήγητους λόγους προξενούν φόβο κι ανασφάλεια, που μειώνονται όσο περισσότερες πληροφορίες δίνονται για το τα κίνητρα του δράστη, τη σχέση του με το θύμα και όταν το έγκλημα διαπράττεται σε μακρινή περιοχή.

Συμπερασματικά, οι περισσότερες έρευνες που έχουν γίνει (Graber 1976, Dessuyer 1979, Rochier 1973, Chibnall 1977, Dominick 1973, 1978, Humphries 1981, Sherizen 1978 κα., που αναφέρονται στη Λαμπροπούλου, 1997 και στον Schneider, 1989) με ανάλυση περιεχομένου στη μορφή και το περιεχόμενο των εφημερίδων και των τηλεοπτικών δελτίων αναφορικά με το

έγκλημα, καταλήγουν στην περιγραφή μιας σχετικά ομοιόμορφης εικόνας των εγκλημάτων που διοχετεύεται αδιάκοπα απ΄ τα ΜΜΕ:

- η εγκληματικότητα που παρουσιάζεται στον Τύπο περιλαμβάνει σχεδόν κατ΄ αποκλειστικότητα βίαια εγκλήματα (ανθρωποκτονίες, ληστείες, βιασμούς), κυρίως ανάμεσα σε άγνωστα μεταξύ τους άτομα, ενώ η παρουσίαση εγκλημάτων στην οικογένεια και το συγγενικό/φιλικό περιβάλλον απουσιάζει αισθητά. Επιπλέον, υπάρχει φανερή αντίθεση ανάμεσα στο περιεχόμενο της είδησης (η παράβαση της νόρμας αποτελεί ηθική και κοινωνική απαξία) και τον τρόπο με τον οποίο αυτή παρουσιάζεται (εντυπωσιακές λέξεις και εικόνες, ωραιοποίηση)
- η παρουσίαση του εγκλήματος εστιάζεται στη διάπραξη και την ανίχνευση του αδικήματος ενώ απουσιάζει σχεδόν παντελώς η αναφορά σε γεγονότα και συνθήκες που προηγούνται του εγκλήματος ή στη μετέπειτα πορεία των εμπλεκομένων σ΄ αυτό
- ο δράστης παρουσιάζεται με αρνητικά κι ανήθικα χαρακτηριστικά, πολύ συχνά έχει ποινικό μητρώο ενώ τα κίνητρα του για το έγκλημα είτε παραμένουν σκοτεινά, είτε διέπονται από απληστία και εκδίκηση. Επιπλέον, δεν υπάρχουν πληροφορίες για την οικογενειακή του καταγωγή, το κοινωνικο-οικονομικό status των γονιών του, τις συνθήκες διαβίωσης ή τη τις σχολικές του επιδόσεις
- απ΄ την άλλη, το θύμα εμφανίζεται αφελές, αιφνιδιάζεται απ΄ το έγκλημα ενώ δεν έχει ή διατηρεί σχέση με το θύτη. Επιπλέον, δεν εμπλέκεται σε θυματογενείς καταστάσεις, είναι παθητικό, αθώο, αβοήθητο, χωρίς να προκαλεί ούτε να έχει ανάμιξη στο έγκλημα και, σε αντίθεση με το δράστη, είναι κοινωνικά χρήσιμο και συμπαθές
- ως επιπτώσεις του εγκλήματος στο θύμα προβάλλονται οι υλικές ζημιές, οι σωματικές βλάβες και ο θάνατος ενώ δεν δίνεται καμμία σημασία σε κοινωνικές και ψυχολογικές συνέπειες, που κατ΄ αυτόν τον τρόπο δεν θεωρούνται σημαντικές
- στα αίτια του εγκλήματος δεν αφιερώνεται αρκετή προσοχή, ούτε σε ατομικό αλλά ούτε και σε κοινωνικό επίπεδο, ενώ το έγκλημα δεν αναλύεται ούτε ως μεμονωμένο ούτε ως μαζικό

φαινόμενο. Επιπλέον, η ατομική εγκληματική πράξη απομονώνεται απ΄ τις προσωπικές και κοινωνικές συνθήκες και τοποθετείται σ΄ ένα τεχνητό και ξένο προς την πραγματικότητα εννοιολογικό πλαίσιο

- ο έλεγχος της εκληματικότητας επιτελείται σχεδόν αποκλειστικά από επίσημους κοινωνικούς φορείς, δηλαδή την αστυνομία, τα δικαστήρια και τα σωφρονιστικά καταστήματα, πάντοτε με μεγάλη επιτυχία, δεδομένου ότι όλα τα εγκλήματα που παρουσιάζονται είναι εγκλήματα που έχουν εντοπιστεί και διαλευκανθεί. Από τη σύγκριση μεταξύ των φορέων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, προκύπτει ότι σχεδόν κατ΄ αποκλειστικότητα παρουσιάζονται ανακριτές και αστυνομικοί, ενώ εισαγγελείς, δικαστές και σωφρονιστικά καταστήματα πολύ σπάνια. Επιπλέον, ο άτυπος κοινωνικός έλεγχος δεν θεωρείται ότι λειτουργεί ικανοποιητικά, η κοινωνική ευθύνη για την πρόληψη του εγκλήματος αγνοείται, όπως και οι κοινωνικές σχέσεις που συμβάλλουν στη διάπραξη κι εξέλιξη του.
- η άποψη της κοινής γνώμης για την εγκληματικότητα και τον κοινωνικό έλεγχο, όπως τουλάχιστον παρουσιαζόταν σε παλιότερες έρευνες, είναι ότι αυτή ταυτίζεται με τα εγκλήματα βίας, ότι αυξάνεται διαρκώς, έχει υψηλή συχνότητα ενώ γίνεται αντιληπτή ως απειλή που επηρεάζει αποφασιστικά το αίσθημα ασφάλειας του πολίτη και γενικότερα την καθημερινή ζωή. Νεότερες όμως έρευνες καταδεικνύουν ότι η άποψη της κοινής γνώμης για την έκταση και τη βαρύτητα της εγκληματικότητας βρίσκεται σε γενικές γραμμές κοντά στις επίσημες στατιστικές, δεν διαπιστώνεται άμεση σχέση μεταξύ φόβου θυματοποίησης και μετάδοσης ειδήσεων για εγκληματικές πράξεις ενώ, τέλος, φαίνεται ότι η επιρροή των έντυπων και ηλεκτρονικών ΜΜΕ για την έκταση και δομή της εγκληματικότητας δεν είναι ιδιαίτερα σημαντική κι επηρεάζεται απ΄ την προσωπική εμπειρία ή την πληροφόρηση απ΄ το κοντινό περιβάλλον. Επιπλέον, θεωρείται ότι, επειδή η τηλεόραση έχει στόχο την εξασφάλιση όσο το δυνατόν περισσότερου κοινού, και άρα κέρδους απ΄ τις προβαλλόμενες διαφημίσεις, με ταυτόχρονη μείωση του κόστους παραγωγής και αγοράς προγραμμάτων, προβάλλει απόψεις, ως επό το πλείστον συντηρητικές και

διαδεδομένες, που συμφωνούν με και δεν αμφισβητούν τα κυρίαρχα μοντέλα σκέψης, τα αποδεκτά δηλαδή κοινωνικά πρότυπα (mainstreaming). Στην περίπτωση της εγκληματικότητας, αυτή η τάση μεταφράζεται στην έμφαση που δίνουν τα ΜΜΕ, είτε πρόκειται για ψυχαγωγικά και ειδησεογραφικά προγράμματα και δελτία ειδήσεων στην τηλεόραση είτε για άρθρα και ειδήσεις στις εφημερίδες, στην παρουσίαση εγκλημάτων και παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς, με τέτοιο τρόπο που να προκαλεί το φόβο και να εκλαμβάνεται ως τρομερά απειλητικό για την κοινωνία, ενώ το κράτος, μέσω των φορέων κοινωνικού ελέγχου, να εμφανίζεται ως αρωγός και σωτήρας των πολιτών, που φροντίζει για τη διατήρηση του νόμου και της τάξης. Η βασικότερη λειτουργία της προβαλλόμενης βίας και εγκληματικότητας είναι, σύμφωνα με έρευνα του Gerbner (1976, που αναφέρεται στη Λαμπροπούλου, 1997), η διατήρηση των κυρίαρχων δομών εξουσίας, μέσω της καλλιέργειας μιας εικόνας για τον κόσμο που ωθεί τους πολίτες να θεωρούν ως δεδομένες τις υπάρχουσες σχέσεις εξουσίας και τις συνδεόμενες μ΄ αυτές αξίες, και να μην επιχειρούν να τις αμφισβητήσουν ή να τις ανατρέψουν (Λαμπροπούλου, 1997). Κι αυτό γιατί θεωρείται ότι οι προβαλλόμενες συγκρούσεις, ότι μορφή κι αν παίρνουν αυτές, στις οποίες το καλό και το δίκαιο τελικά θριαμβεύει, καθιστούν σαφείς τους κινδύνους που προκύπτουν απ΄ την παραβίαση των κοινωνικών κανόνων και μ΄ αυτόν τον τρόπο λειτουργούν σταθεροποιητικά.

Απ΄ τα παραπάνω, συμπεραίνουμε ότι η εικόνα που παρουσιάζει η εγκληματικότητα στα ΜΜΕ είναι σχετικά ομοιογενής, με συγκεκριμένα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά, με εξαίρεση ίσως αποτελέσματα ερευνών που αφορούν τις απόψεις του κοινού για την εγκληματικότητα, αποτελέσματα συχνά αντιφατικά μεταξύ τους. Αυτή η αντίφαση πιθανόν να οφείλεται στη διαφορετική μεθοδολογία που έχει ακολουθηθεί στις έρευνες για την επίδραση του Τύπου στις απόψεις του κοινού, αντίθετα με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου που εφαρμόστηκε σ΄ όλες τις υπόλοιπες έρευνες.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι το σύνολο των ερευνών επιβεβαιώνει τις θεωρίες που ισχυρίζονται ότι τα ΜΜΕ δεν αποτελούν αντικατόπτρισμα των κοινωνικών φαινομένων, αλλά αντίθετα ορίζουν και κατασκευάζουν την κοινωνική πραγματικότητα. Η διαδικασία της 'ημερήσιας θεματολογίας' (θεωρία του agenda setting, McCobs & Shaw, 1972, που αναφέρεται στην Κορωναίου, 1999), που συνίσταται στην επιλεκτική παρουσίαση και την ιεραρχημένη σειρά ορισμένων γεγονότων απ' τα ΜΜΕ, είναι, ουσιαστικά, ένας τρόπος ιεράρχησης και των κοινωνικών φαινομένων, άρα και ένας τρόπος με τον οποίο κατασκευάζεται το πλαίσιο αναφοράς για τη θέαση του κόσμου. Τα ΜΜΕ δηλαδή λειτουργούν σαν ένα 'ημερολόγιο γεγονότων', που τραβά την προσοχή του κοινού σε ορισμένα θέματα και την αποσπά από κάποια άλλα, 'επιβάλλοντας' έτσι τον τρόπο με τον οποίο το κοινό αντιλαμβάνεται τα πρωτεύοντα και σημαντικά γεγονότα και εν γένει τον κόσμο. Γεγονός, που έχει ως συνέπεια αυτό που πολύ όμορφα περιέγραψε ο W.I. Thomas (που αναφέρεται στον McQuail, 1997): «Αν οι άνθρωποι ορίζουν (σημ. με τη 'βοήθεια' των ΜΜΕ) κάποιες καταστάσεις ως πραγματικές, τότε οι συνέπειες τους είναι πραγματικές»

Επιπλέον, έχει δειχτεί ότι αυτή κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας απ' τα ΜΜΕ γίνεται με βάση τα ιδιαίτερα συμφέροντα και τις ανάγκες τους (Halloran et al., 1970 και Lang & Lang, 1953 που αναφέρονται στον McQuail, 1997), προσαρμόζοντας την πραγματική ζωή στη 'λογική των ΜΜΕ' (Altheide & Snow, 1979 που αναφέρεται στον McQuail, 1997), μέσω ακόμη και της, πολύ συνηθισμένης στις μέρες μας, τακτικής της παρουσίασης 'ψευδογεγονότων', γεγονότων δηλαδή λίγο ή πολύ κατασκευασμένων με σκοπό να προσελκύσουν την προσοχή ή να δημιουργήσουν συγκεκριμένες εντυπώσεις (Boorstin 1961, McGinnis 1969 που αναφέρονται στον McQuail, 1997).

Η άποψη αυτή ενισχύεται απ΄ τη θεωρία της 'κουλτούρας' ή της 'καλλιέργειας της κοινής γνώμης' του Gerbner (1977 που αναφέρεται στην Λαμπροπούλου, 1997), που επισημαίνει ότι τα ΜΜΕ, κι ιδιαίτερα η τηλεόραση, παρέχουν στους ανθρώπους ένα σταθερό και σχεδόν πλήρες συμβολικό περιβάλλον, το οποίο παρέχει νόρμες συμπεριφοράς και πεποιθήσεις για ένα ευρύ πεδίο καταστάσεων της πραγματικής ζωής. Μόνο που τείνουν στην παρουσίαση θεμάτων και ειδήσεων που συμβάλλουν στη διατήρηση των παραδοσιακών πεποιθήσεων και συμπεριφορών, στην εδραίωση και την αναπαραγωγή της καθεστηκυίας ηθικής κοινωνικής τάξης. Κατ΄ αυτόν τον τρόπο, τα ΜΜΕ περιγράφονται ως τα 'πολιτιστικά όπλα' (arm) της κατεστημένης τάξης, που εξυπηρετούν περισσότερο τη συντήρηση, τη σταθεροποίηση και την ενίσχυση παρά τη μεταβολή, την αμφισβήτηση ή την εξασθένιση συμβατικών πεποιθήσεων και συνηθειών (Gross, 1977 που αναφέρεται στον McQuail, 1997). Με άλλα λόγια, η πολιτιστική λειτουργία των ΜΜΕ εντοπίζεται στη μετάδοση και σταθεροποίηση των ισχύοντων κοινωνικών μοντέλων και την ενσωμάτωση κάθε απόπειρας αντίστασης στην καινοτομία, που επιτυγχάνεται μέσα απ΄ τη μετάδοση μιας ιδανικής εικόνας για την κοινωνία. Ωστόσο, η ομοιόμορφη αυτή εικόνα του κόσμου που παρουσιάζεται απ΄ τα ΜΜΕ, διαδικασία που ο Gerbner (1977, που αναφέρεται στον McQuail, 1997) αποκαλεί 'κατασκευή της κυρίαρχης εικόνας', δεν αποτελεί παρά μια αυταπάτη, που ελάχιστη σχέση έχει με την κοινωνική πραγματικότητα.

Φυσικά, η θεωρία αυτή αντιμετώπισε πολλές κριτικές, κυρίως απ΄ τα αποτελέσματα άλλων μεταγενέστερων ερευνών, καμμία απ΄ αυτές ωστόσο δεν την αμφισβήτησε πλήρως και ουσιαστικά. Το επιχείρημα ότι τα ΜΜΕ τείνουν να επιβεβαιώνουν το κατεστημένο, κατασκευάζοντας μια ιδανική αλλά απατηλή κοινωνική πραγματικότητα είναι ισχυρό γιατί βασίζεται σε στοιχεία σχετικά με το τι παρουσιάζεται αλλά και τι παραλείπεται απ΄ το περιεχόμενο των ΜΜΕ, όπως προκύπτει από διάφορες έρευνες (πχ. Breed 1958, ομάδα της Γλασκώβης 1976/1980/1985, Golding & Elliott, που αναφέρονται στον McQuail, 1997).

Επιπλέον, καθίσταται ισχυρότερο απ΄ τα πορίσματα κι άλλων ερευνών (πχ. Cohen & Young, 1973, που αναφέρεται στον McQuail, 1997) που υποστηρίζουν ότι τα ΜΜΕ καθορίζουν και στιγματίζουν συγκεκριμένα είδη συμπεριφοράς και κοινωνικές ομάδες ως αποκλίνουσες και δυνάμει επικίνδυνες για το κοινωνικό σύνολο, κι αυτό το πετυχαίνουν μεγαλοποιώντας τον πραγματικό κίνδυνο και τη σημασία του και επιχειρώντας να δημιουργήσουν αυτό που ο Cohen (1972) ονόμασε 'ηθικό πανικό'. Αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής είναι η κοινωνία να εξασφαλίζει εξιλαστήρια θύματα και αποδιοπομπαίους τράγους, να αποσπάται η προσοχή της από τα πραγματικά προβλήματα, οι αιτίες των οποίων ενυπάρχουν στους θεσμούς της, και να νομιμοποιείται η παρέμβαση της έννομης τάξης προκειμένου να διατηρήσει άρρηκτο τον κοινωνικό ιστό, με την επιβολή ολοένα και αυστηρότερου κοινωνικού ελέγχου.

Σαν γενικό συμπέρασμα θα μπορούσαμε να πούμε ότι, όπως φαίνεται απ΄ τη θεωρία και τις έρευνες, τα ΜΜΕ προβάλλουν μια ομοιογενή και σχετικά παγιωμένη αναπαράσταση του εγκληματικού φαινομένου και των πρωταγωνιστών του καθώς κι ότι αυτή η αναπαράσταση συνιστά μια κοινωνική κατασκευή των ΜΜΕ, που λειτουργεί ενισχυτικά και αναπαραγωγικά της κυρίαρχης ιδεολογίας και της θεσμοθετημένης εξουσίας.

ΜΕΡΟΣ Β: Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΔΕΛΤΙΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Α) Στόχοι έρευνας

Στην εργασία επιχειρήθηκε, με βάση τη σχετική βιβλιογραφία, τα ευρήματα προγενέστερων εργασιών και τα δεδομένα της πιλοτικής αυτής έρευνας, να απαντηθεί ένα καίριο ζήτημα που θέτει τόσο η εγκληματολογική σκέψη όσο και η ίδια η επικαιρότητα: *ποια είναι η αναπαράσταση του εγκληματικού φαινομένου και των πρωταγωνιστών του στον τηλεοπτικό ειδησεογραφικό λόγο; πώς αυτή η αναπαράσταση συνδέεται με το ζήτημα της κοινωνικής κατασκευής της πραγματικότητας, την παραγωγή κοινωνικής συναίνεσης και τη νομιμοποίηση των υπαρχουσών σχέσεων κυριαρχίας και εξουσίας απ΄ τα ΜΜΕ;*

Ο στόχος λοιπόν της εργασίας ήταν διπλός: α) να σκιαγραφηθούν τα βασικά σημεία που οριοθετούν την αναπαράσταση του εγκληματικού φαινομένου και των κύριων πρωταγωνιστών του και β) να διερευνηθεί η ιδεολογική ενότητα ή οι διαφοροποιήσεις που χαρακτηρίζουν το δημοσιογραφικό λόγο σχετικά μ΄ αυτό το φαινόμενο καθώς και το πώς αυτές επιδρούν στην κατασκευή μιας οργανωμένης συναινετικής και νομιμοποιητικής θεωρίας ως προς τον ορισμό του εγκλήματος, του εγκληματία και του συστήματος κοινωνικού ελέγχου.

Για να απαντήσουμε στα ερωτήματα αυτά, επιλέξαμε το δρόμο της έρευνας, αν και πιλοτικής σ΄ αυτό το χρονικό σημείο, που όμως στηρίζεται σε συστηματική ανασκόπηση της περιορισμένης, είναι αλήθεια (ιδιαίτερα στον ελληνικό επιστημονικό χώρο), βιβλιογραφίας. Πριν αναλύσουμε τη μεθοδολογική διαδικασία που ακολουθήσαμε και πριν την παρουσίαση των κύριων αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων μας, θεωρούμε σκόπιμο να προβούμε σε μια σύντομη αναφορά στην ιδιαίτερη φιλοσοφική παράδοση που συνδέεται με τις ερευνητικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται στις κοινωνικές επιστήμες εν γένει αλλά και που διέπουν την επιλογή συγκεκριμένης μεθοδολογίας σ΄ αυτή την ερευνητική προσπάθεια.

Β) Μεθοδολογία

Β.1. Εισαγωγή

Όπως είναι γνωστό, η κοινωνιολογία έχει ως στόχο να κατανοήσει και να εξηγήσει τα πολύπλευρα κοινωνικά φαινόμενα που συνθέτουν την καθημερινή μας πραγματικότητα, να φέρει σε επαφή τα εμπειρικά δεδομένα με τις πολύπλοκες θεωρητικές έννοιες και νοηματοδοτήσεις που παράγονται στο πλαίσιο της επιστημονικής έρευνας. Χαρακτηριστικά η Ν.Κυριαζή (1998) αναφέρει: «Η κοινωνιολογική έρευνα εκφράζει, στην ουσία, το διάλογο ανάμεσα στις ισχύουσες ιδέες για την κοινωνική πραγμτικότητα και τα δεδομένα που την αντιπροσωπεύουν. Η μορφή που ο διάλογος προσλαμβάνει καθορίζεται, σε μεγάλο βαθμό, απ΄ τις μεθόδους και τις τεχνικές που εφαρμόζονται».

Βέβαια, δεν υπάρχουν ερευνητικά εργαλεία που να λειτουργούν απόλυτα αντικατοπτριστικά της κοινωνικής πραγματικότας, δεδομένης της πολυπλοκότητας και συνθετότητας της. Κάθε εργαλείο, στην πραγματικότητα, περιορίζεται από συγκεκριμένες παραδοχές, που μειώνουν, χωρίς ωστόσο να εξαλείφουν, την αποτελεσματικότητα του. Κάθε εργαλείο συμβάλλει με το δικό του τρόπο στην παραγωγή και την προαγωγή της κοινωνιολογικής έρευνας, αν και η συνδυασμένη χρήση τους έχει αποδειχτεί ότι οδηγεί πιο κοντά στο ιδανικό της 'πιστής' απεικόνισης της κοινωνικής πραγματικότητας.

Το σύνολο των ερευνητικών μεθόδων και εργαλείων διχοτομείται, κατά κάποιον τρόπο, με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, το σκοπό αλλά και τη φιλοσοφία που τα διέπει, στα λεγόμενα ποσοτικά και ποιοτικά. Η ποσοτική μέθοδος είναι και η πιο διαδεδομένη λόγω της

ευκολίας χρήσης των εργαλείων που της αντιστοιχούν και των απεριόριστων, πλέον, δυνατοτήτων επεξεργασίας που προσφέρουν οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές. Ωστόσο, καθίσταται φανερό ότι η ποσοτική μεθοδολογία δεν επαρκεί από μόνη της για τη διερεύνηση της τόσο πολύπλευρης και ταχέως εξελισσόμενης κοινωνίας, πολύ δε περισσότερο για την αναζήτηση και επιτυχή εγκαθίδρυση αιτιακών σχέσεων που διέπουν τα κοινωνικά φαινόμενα. Απ΄ την άλλη πλευρά, η ποιοτική μεθοδολογία, καθόλου μηχανιστική και στατική στην ιδανική της μορφή, είναι σε θέση να αγγίξει τις πιο μύχιες και κρυφές πτυχές των υπό μελέτη φαινομένων, αλλά αποδεικνύεται ανεπαρκής στην εξαγωγή γενικών τάσεων για το σύνολο μιας κοινωνίας ή, εν γένει, της κοινωνικής πραγματικότητας.

B.2. Η ανάλυση περιεχομένου

Μια απ΄ αυτές τις μεθοδολογίες που αναφέρθηκαν είναι και η ανάλυση περιεχομένου, μέθοδος που μετατρέπει δευτερογενές υλικό ποιοτικής φύσης σε μορφή ποσοτικών δεδομένων. Στην παραδοσιακή έκδοση της, η ανάλυση περιεχομένου, δηλαδή η «τεχνική έρευνας για την αντικειμενική, συστηματική και ποσοτική περιγραφή του έκδηλου περιεχομένου της επικοινωνίας» (Berelson, 1952 που αναφέρεται στη Σεραφετινίδου 1991), προϋποθέτει ότι το έκδηλο νόημα ενός κειμένου είναι αρκετά σαφές ώστε να μπορεί να κατηγοριοποιηθεί και να ποσοτικοποιηθεί και ότι, στην πράξη, η αριθμητική αναλογία των στοιχείων του αποτελεί αξιόπιστο εργαλείο εξαγωγής συνολικού νοήματος. Στην ποσοτική ανάλυση περιεχομένου δεν εξετάζονται τα λανθάνοντα στοιχεία που υφέρπονται σ΄ ένα κείμενο (ή δελτίο ειδήσεων, εν προκειμένω), επιλογή που υπαγορεύεται, σύμφωνα πάντα με τον Berelson (1952, που αναφέρεται στη Σεραφετινίδου, 1991), από την «απαίτηση για αντικειμενικότητα....απαίτηση απαραίτητη, αν είναι να δώσουμε στην ανάλυση περιεχομένου κάποια επιστημονική υπόσταση». Η μέθοδος είναι κατά βάση ποσοτική και

στηρίζεται στην κατάτμηση του μηνύματος σε συστατικές κατηγορίες και στοιχεία και στην περαιτέρω ποσοτική ανάλυση τους.

Η παραδοσιακή αυτή μορφή της ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου ενέχει πολλούς περιορισμούς και παραδοχές, οι περισσότερες απ΄ τις οποίες αντιστοιχούν σ΄ αυτές όλων των ποσοτικών μεθόδων και της θετικιστικής φιλοσοφίας που τις διέπει. Πράγματι, η a priori κατασκευή συστημάτων κατηγοριών που μετρούν επιμέρους στοιχεία του υπό εξέταση φαινομένου, αφενός στηρίζεται στην παραδοχή ότι τα επιμέρους αυτά στοιχεία συνθέτουν το κοινωνικό φαινόμενο στο σύνολο του, κι αφετέρου εμπεριέχει τον κίνδυνο της επιβολής νοήματος στην πραγματικότητα παρά της 'απόσπασης' νοήματος απ΄ αυτήν.

Με άλλα λόγια, με την ποσοτική ανάλυση περιεχομένου θυσιάζεται η ολιστική και ουσιαστική κατανόηση της κοινωνικής πραγματικότητας, δεδομένου ότι η αποκλειστική μελέτη ποσοτικοποιήσιμων στοιχείων αποκλείει την εξέταση άλλων, περισσότερο ποιοτικών, που όμως αποτελούν σημαντικά και αναπόσπαστα στοιχεία της κοινωνικής πραγματικότητας. Επιπλέον, η κατηγοριοποίηση που πραγματοποιείται δεν είναι εγγενές στοιχείο του υπό έρευνα φαινομένου, αλλά αποτελεί έναν απ΄ τους πολλούς τρόπους αναπαράστασης της κοινωνικής πραγματικότητας που επιλέγει ο ερευνητής και επιβάλλει στα δεδομένα, ενώ, επιπλέον, τα αποτελέσματα που προκύπτουν αποτελούν νέο οικοδόμημα, που δεν είναι ούτε του πομπού, ούτε του δέκτη αλλά μια τρίτη 'κατασκευή', του ίδιου του ερευνητή, που υποτίθεται ότι το μελετά αντικειμενικά.

Β.3. Η σημειολογική προσέγγιση

Μια εναλλακτική πρόταση στην ποσοτική ανάλυση περιεχομένου είναι η σημειολογική προσέγγιση ή δομισμός, που βασίστηκε στη στρουκτουραλιστική γλωσσολογία του Saussure. Η

σημειολογική προσέγγιση τονίζει τη σημασία του λανθάνοντος νοήματος των μηνυμάτων των ΜΜΕ, που αγνοεί τελείως η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου. Βάση της προσέγγισης αυτής αποτελεί η παραδοχή ότι η επικοινωνία δεν αποτελεί επιφαινόμενο και πιστή αντανάκλαση της κοινωνικής πραγματικότητας αλλά μια κοινωνική πρακτική που επεμβαίνει δυναμικά και συντελεί στη διαμόρφωση, εδραίωση και αναπαραγωγή αυτής της πραγματικότητας (Σεραφετινίδου, 1991).

Σύμφωνα με τις βασικές αρχές της σημειολογίας, πίσω απ΄ αυτό που αποκαλούμε 'λόγο' κρύβεται ένα σύστημα αναγκαίων σχέσεων, που ο Saussure αποκάλεσε 'γλώσσα', μέσα στο οποίο η σημασία του κάθε σημείου δεν καθορίζεται από εξωτερικούς στο σύστημα παράγοντες αλλά από τη θέση που αυτό κατέχει στο σύστημα σχέσεων. Επομένως, η κατανόηση του περιεχομένου του λόγου έχει ελάχιστη αξία, χωρίς την ανακάλυψη και κατανόηση της εσωτερικής δομής του, δηλαδή της 'γλώσσας'. Η γλώσσα, αν και αναμφίβολα κοινωνικό προϊόν, δεν λειτουργεί ως απλή αντανάκλαση της πραγματικότητας που τη γέννησε, αντίθετα παίζει ένα πολύ ενεργητικό ρόλο στο χτίσιμο, την ανάπλαση και εντέλει την κατασκευή της, καθορίζοντας όχι μόνο τη σημασία του κάθε σημείου που την αποτελεί αλλά, κατ΄ επέκταση, και το νόημα των αντικειμένων, γεγονότων, φαινομένων της κοινωνικής πραγματικότητας, που από μόνα τους δεν έχουν ένα μοναδικό και απόλυτα σαφές σε όλους νόημα (Σεραφετινίδου, 1991). Τα ΜΜΕ, για τη σημειολογική προσέγγιση, παίζουν σ΄ αυτό το σημείο καταλυτικό ρόλο, αφού θεωρούνται απ΄ τους κυριότερους μηχανισμούς παραγωγής νοήματος, και άρα κατασκευής της κοινωνικής πραγματικότητας, στη σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία.

Τα πλεονεκτήματα της σημειολογικής προσέγγισης είναι πολλά: καταρχήν, επιτρέπει τη μελέτη των επικοινωνιακών μηνυμάτων στο σύνολο τους, κι όχι την εξέταση μεμονωμένων στοιχείων, όπως στην ποσοτική ανάλυση περιεχομένου, αποκομμένων απ΄ το μήνυμα του οποίου αποτελούν τα συστατικά στοιχεία. Επιπλέον, καθιστά δυνατή την ανάγνωση τόσο του έκδηλου όσο

και του λανθάνοντος περιεχομένου των μηνυμάτων αυτών, καθώς και τον τρόπο που αυτά διαρθρώνονται μεταξύ τους, που έχει ως αποτέλεσμα μια πιο ολοκληρωμένη και ουσιαστική αντίληψη της περίπλοκης κοινωνικής πραγματικότητας. Φυσικά, και η μέθοδος αυτή στηρίζεται σε κάποιες βασικές παραδοχές: η κυριότερη απ΄ αυτές έγκειται στο γεγονός ότι, ως ποιοτικό εργαλείο, και παρόλες τις δυνατές προφυλάξεις που μπορεί να παρθούν, παραμένει αρκετά υποκειμενική ως προσέγγιση, που, δεδομένου κιόλας ότι για την εφαρμογή της απαιτείται αρκετή εμπειρία, μπορεί να οδηγήσει σε αποτελέσματα πολύ μακρινά απ΄ τα δεδομένα που ισχύουν στην πραγματικότητα. Επιπλέον, η σημειολογική προσέγγιση πάσχει από έναν άκρατο βερμπαλισμό ενώ η πολύπλοκη και συνεχώς πολλαπλιασιαζόμενη ορολογία της την καθιστά πολλές φορές μη κατανοητή και ταυτόχρονα περιοριστική ως προς την εφαρμογή και εκτεταμένη χρήση της (Σεραφετινίδου, 1995).

Β. 4. Ο συνδυασμός των μεθόδων

Η παραπάνω συγκριτική παράθεση των βασικών αρχών, πλεονεκτημάτων και παραδοχών των δύο μεθόδων δεν έχει σκοπό να γείρει την πλάστιγγα υπέρ της μιας ή της άλλης. Αντίθετα, σκοπός είναι να καταδειχτεί ότι παρά τις δομικές διαφορές τους, αποτελούν συμπληρωματικά περισσότερο παρά αντικρουόμενα ερευνητικά εργαλεία και ότι ως τέτοια θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται. Πράγματι, θεωρούμε φανερό ότι ο προσεκτικός συνδυασμός των δυο αυτών εργαλείων μπορεί να δώσει αποτελέσματα πιο ολοκληρωμένα και ουσιαστικά, αποτελέσματα που θα προσεγγίζουν περισσότερες πλευρές της πολύπλοκης κοινωνικής πραγματικότητας και θα την ερμηνεύουν πιο ικανοποιητικά. Κι αυτό γιατί η παράλληλη χρήση τους θα αναιρέσει τους περιορισμούς και θα αναδείξει τα πλεονεκτήματα που καθεμιά διαθέτει.

Απ΄ τη μια, η σημειολογική προσέγγιση δεν αποτελεί μια συστηματική μέθοδο, κι ούτε διαθέτει ιδιαίτερη εγκυρότητα και αξιοπιστία, καθώς είναι υποκειμενικό εργαλείο (στο οποίο,

άλλωστε,είναι δυνατόν να επιφυλαχθεί πολύ κακή χρήση). Απ΄ την άλλη, τα αποτελέσματα που προκύπτουν απ΄ την ανάλυση περιεχομένου, στην καθιερωμένη της μορφή, είναι περισσότερο περιγραφικά, καθώς η μέθοδος αυτή αποκαλύπτει και συνοψίζει συγκεκριμένες επιφανειακές και έκδηλες πλευρές του υπό έρευνα φαινομένου και σε καμμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνει ερμηνευτική, αφού αγνοεί το κρυφό, λανθάνον περιεχόμενο του. Η προσπάθεια ανεύρεσης αιτιακών και άλλων συσχετισμών είναι δυνατή μόνο με το συνδυασμό των δύο αυτών εργαλείων (και άλλων εναλλακτικών), κάθε ένα απ΄ τα οποία πρέπει να αποτελεί συμπληρωματική κι όχι αποκλειστική πηγή δεδομένων. Ο συνδυασμός των δυο προσεγγίσεων, παρά τις αποκλίνουσες θέσεις τους, έχει χρησιμοποιηθεί και σε παλιότερες ερευνητικές προσπάθειες, όπως πχ. στη μελέτη που πραγματοποιήθηκε απ΄ την ερευνητική ομάδα της Γλασκώβης (που αναφέρεται στον McQuail, 1997), που συνδύασε εμπεριστατωμένες ποσοτικές αναλύσεις των οικονομικών ειδήσεων στα βρετανικά τηλεοπτικά δελτία παράλληλα με την προσπάθεια ανίχνευσης του βαθύτερου (λανθάνοντος) μηνύματος των ειδήσεων αυτών. «Άλλωστε, ο συνδυασμός μεθόδων, ανεξάρτητα απ΄ το θέμα της έρευνας, είναι πιο αποτελεσματικός ως προς τη δυνατότητα προσέγγισης της πολυεπίπεδης και σύνθετης πταγματικότητας» (Κυριαζή, 1998).

Για τους παραπάνω λόγους, στην παρούσα εργασία επιλέχθηκε ο 'δύσκολος αλλά πλούσιος' δρόμος του συνδυασμού, που θεωρείται ότι προσφέρει τα μέγιστα δυνατά οφέλη στην έρευνα. Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι μεγαλύτερη έμφαση δόθηκε στην ποσοτική ανάλυση περιεχομένου, κυρίως λόγω ελλειπούς εμπειρίας στην εφαρμογή της σημειολογικής ερμηνευτικής μεθόδου. Ουσιαστικά, το κομμάτι που αφορά την ερμηνευτική ανάλυση των δεδομένων αποτελεί πρωτόλεια προσπάθεια εφαρμογής της μεθόδου αυτής, απόπειρα περισσότερο, και σε καμμία περίπτωση τα συμπεράσματα που εξάγονται δεν πρέπει να θεωρηθούν γενικεύσιμα, κάτι άλλωστε που πιστεύουμε ότι ισχύει για όλες τις έρευνες στα κοινωνικές επιστήμες.

Β.5. Μεθοδολογία της συγκεκριμένης έρευνας

Μετά από προσεκτική και συστηματική μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας, αποφασίστηκε ότι καταλληλότερη μέθοδος για τη μελέτη ενός τόσο σημαντικού και σύνθετου ερωτήματος ήταν, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου των τηλεοπτικών ειδήσεων, πάντοτε σε συνδυασμό με μια απόπειρα περαιτέρω σημειολογικής ανάλυσης των δεδομένων που θα συγκεντρώνονταν. Πρώτο, επομένως, βήμα μετά τη μελέτη της βιβλιογραφίας και την επιλογή της κατάλληλης μεθοδολογίας σύμφωνα και με τη βαθύτερη φιλοσοφία που τη διέπει, ήταν η λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων σχετικά με τη συλλογή των δεδομένων.

Ως πηγές δεδομένων επιλέχθηκαν δύο κανάλια, ένα κρατικό και ένα ιδιωτικό, προκειμένου να διερευνηθεί αν υπάρχουν διαφορές ως προς το περιεχόμενο ή τον τρόπο παρουσιάσης του συγκεκριμένου φαινομένου. Η επιλογή των δύο καναλιών που τελικά χρησιμοποιήθηκαν (Alpha και NET) έγινε μετά από ώριμη σκέψη, επί τη βάση ποιοτικών αλλά και πρακτικών κριτηρίων. Αφενός θεωρήθηκε ότι είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθούν τα βραδινά δελτία ειδήσεων (των 7.45 & 9.00μμ αντίστοιχα), δεδομένου ότι έχουν τη μεγαλύτερη θεαματικότητα και συμπυκνώνουν τα νέα όλης της ημέρας. Η επιλογή του Alpha έγινε βάσει των ποσοστών θεαματικότητας (σύμφωνα με στοιχεία θεαματικότητας που πάρθηκαν απ΄ τον λιδιο το σταθμό βρίσκεται άλλοτε στην πρώτη κι όλλοτε στη δεύτερη θέση, το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα διεξαγωγής της εργασίας) αλλά και γιατί το συγκεκριμένο κανάλι φαίνεται να διαχωρίζεται έντονα από τις κυβερνητικές θέσεις (που θεωρούμε ότι αντιπροσωπεύονται απ΄ το κρατικό κανάλι). Η επιλογή της NET απ΄ την άλλη, ήταν κατά κάποιο τρόπο επιβεβλημένη απ΄ την πραγματικότητα, δεδομένου ότι είναι το μόνο κρατικό κανάλι που προβάλλει βραδινό δελτίο ειδήσεων (η ΕΤ-1 προβάλλει δελτία ειδήσεων στις 5.00 και στις 11.00μμ, η επιλογή κάποιας απ΄ τις οποίες θα ήταν αναντίστοιχη με αυτή του άλλου καναλιού).

προβλεφθεί εκ των προτέρων, αφενός θα υπήρχε ο κίνδυνος να μην ανταποκρίνονται στο αναλυόμενο υλικό, αφού δεν θα αποτελούσαν εγγενές στοιχείο του, αφετέρου, θα μπορούσαν να παρασύρουν τον ερευνητή στη συστηματική αναζήτηση τους και την εξίσου συστηματική παραγνώριση άλλων, μη προβλεπόμενων εξαρχής, κατηγοριών. Προκειμένου λοιπόν ν' αποφευχθεί το διπλό αυτό μεθοδολογικό σφάλμα, επιλέχθηκε να κατασκευαστούν οι θεωρητικές υποθέσεις και οι κατηγορίες κατάταξης των θεμάτων εκ των υστέρων, μετά δηλαδή από την ανάλυση των δεδομένων. Ωστόσο, πρέπει να αναφερθεί ότι η συστηματική μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας είχε καταστήσει δυνατή την (έστω νοερή) κατασκευή και διατύπωση ορισμένων βασικών ερευνητικών υποθέσεων, που όμως διαμορφώθηκαν οριστικά μετά την επεξεργασία του πληροφοριακού υλικού. Έτσι, η παράθεση των θεωρητικών υποθέσεων που θα ακολουθήσει αποτελεί, κατά κάποιο τρόπο, σχήμα πρωθύστερο αφού, στην πράξη, έπονται της παρουσίασης και ανάλυσης των δεδομένων.

Γ) <u>Υποθέσεις εργασίας</u>

Οι θεωρητικές υποθέσεις που διαμορφώθηκαν επί τη βάσει αυτών των ερωτημάτων μπορούν να συνοψισθούν σε δύο ομάδες: η πρώτη αφορά τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν την αναπαράσταση του εγκληματικού φαινομένου και των πρωταγωνιστών του (και στην οποία δόθηκε, για τους λόγους που έχουν αναφερθεί παραπάνω, μεγαλύτερη βαρύτητα και έκταση) ενώ η δεύτερη αποτελεί προσπάθεια διερεύνησης του αν και σε ποιο βαθμό η αναπαράσταση αυτή, που διαμορφώνεται απ΄τον ευρύτερο δημοσιογραφικό λόγο, παράγει μια συμπαγή νομιμοποιητική και συναινετική εικόνα της πραγματικότητας.

1. Αναπαράσταση του εγκληματικού φαινομένου και των πρωταγωνιστών του

Το εγκληματικό φαινόμενο θεωρείται αφενός εντυπωσιακή είδηση κι αφετέρου σημαντικό κοινωνικό γεγονός, αφού καταλαμβάνει ιδιαίτερη και εκτενή θέση στο ειδησεογραφικό δελτίο, τόσο από άποψη σειράς στην οποία εμφανίζεται όσο και τηλεοπτικού χρόνου που του διατίθεται.

Η εγκληματική πράξη παρουσιάζεται με τρόπο εντυπωσιακό και συγκινησιακό, σύτως ώστε να προκωλέσει την προσοχή αλλά και τη συναισθηματική φόρτιση του δέκτη.

Το εγκληματικό φαινόμενο δεν παρουσιάζεται στο σύνολο του αλλά αποσπασματικά, με υπερεκπροσώπηση και τονισμό ορισμένων, βίαιων κυρίως, εγκλημάτων (ανθρωποκτονία, ένοπλη ληστεία, βιασμός), που καθιστούν την σχετική μ΄ αυτά είδηση εντυπωσιακή και ενδιαφέρουσα.

Η παρουσίαση εστιάζεται στον τρόπο διάπραξης και εξιχνίασης του εγκλήματος, κι όχι στις βαθύτερες γενεσιουργές αιτίες ή τις συνθήκες που οδήγησαν σ΄ αυτό.

Ο δράστης σκιαγραφείται με αρνητικά φορτισμένα αξιολογικά χαρακτηριστικά και η πράξη του θεωρείται αποτέλεσμα της δικής του παθολογικής προσωπικότητας (μυστήρια ή ποταπά κίνητρα, προηγούμενο ποινικό μητρώο)

Το θύμα, σε αντίθεση με το θύτη, σκιαγραφείται με ουδέτερα ή θετικά χαρακτηριστικά κι η εις βάρος του πράξη επιτελείται εν αγνοία και χωρίς δική του θυματοποιητική εμπλοκή.

Οι κοινωνικές και ψυχολογικές συνέπειες της εγκληματικής πράξης παραγνωρίζονται ενώ αναφορά γίνεται μόνο στην υλική ή σωματική βλάβη που υπέστη το θύμα.

2. Κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και νομιμοποίηση της κυρίαρχης ιδεολογίας

Το εγκληματικό φαινόμενο παρουσιάζεται διογκωμένο και αποκλίνει φανερά απ΄ αυτό που εμφανίζεται στις επίσημες στατιστικές, με συνέπεια την αύξηση του φόβου για το έγκλημα, την

ανάπτυξη της ανασφάλειας του πολίτη και άρα την υποταγή στην κυρίαρχη ιδεολογική/συμπεριφορική νόρμα και την αποφυγή κάθε παρέκκλισης.

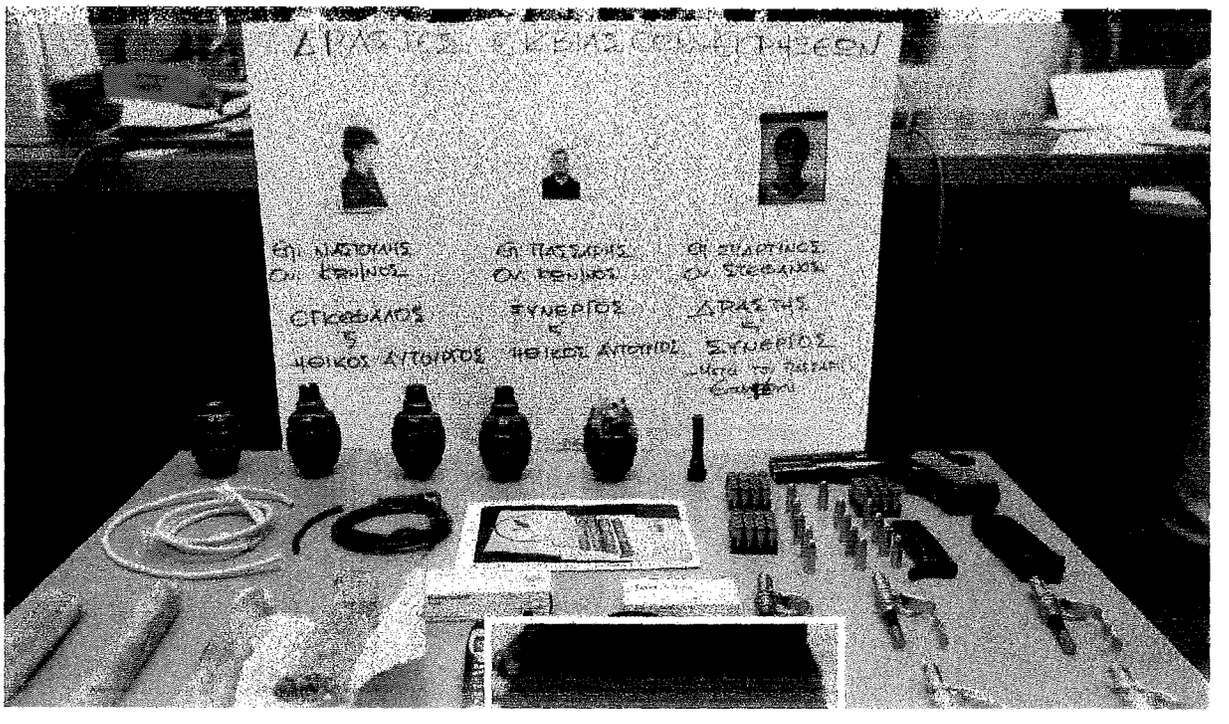
Ο έλεγχος της εγκληματικότητας παρουσιάζεται ως ευθύνη της πολιτείας/επίσημης θεσμικής εξουσίας και συγκεκριμένα αποτέλεσμα της δράσης κυρίως της αστυνομίας και των δικαστηρίων, ενώ παραγνωρίζεται εντελώς ο ρόλος του άτυπου κοινωνικού ελέγχου στην πρόληψη της εγκληματικότητας.

Απόψεις για το έγκλημα εκφέρουν οι ειδικοί κι αυτοί που αποτελούν την κυριάρχη θεσμική τάξη, με αποτέλεσμα τη νομιμοποίηση και αναπαραγωγή της υρίαρχης ιδεολογίας.

Δ) <u>Περιγραφή της έρευνας και η μέθοδος της ανάλυσης περιεχομένου</u>

Μετά τη συγκέντρωση και μελέτη του επικοινωνιακού υλικού, ξεκίνησε η ποσοτική και ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, διαδικασία που χωρίστηκε σε 3 μέρη: πρώτα απ΄ όλα, καταγράφηκε η συνολική διάρκεια του κάθε δελτίου καθώς και ο συνολικός αριθμός ειδήσεων που αυτό περιείχε (εξαιρέθηκαν τις ειδήσεις που αφορούσαν αθλητικά, χρηματιστήριο και δελτίο καιρού). Στη συνέχεια, καταγράφηκε το πόσες ειδήσεις σχετικά με το έγκλημα παρουσιάζονταν στο δελτίο ειδήσεων κάθε μέρα, για το επιλεγμένο χρονικό διάστημα, καθώς και το συνολικό χρόνο που αφιέρωνε ημερησίως κάθε κανάλι (Alpha και NET) σε τέτοιου είδους ζητήματα. Επιπλέον, για κάθε σχετική με το έγκλημα είδηση, καταγράφηκε η διάρκεια, η σειρά παρουσίασης στο δελτίο, η ύπαρξη και το είδος μουσικής υπόκρουσης, ο τίτλος, οι εικόνες καθώς και ο αριθμός, τα πρόσωπα και η διάρκεια των ζωντανών συνδέσεων. Στη συνέχεια, άρχισε η διαμόρφωση των κατηγοριών που θα χρησίμευαν στην κατάταξη και κωδικοποίηση του συγκεντρωμένου υλικού. Συγκροτήθηκαν μ΄ αυτόν τον τρόπο 4 βασικές θεματικές ομάδες, κάθε μια απ΄ τις οποίες περιλάμβανε μικρότερες υποκατηγορίες.

Η πρώτη θεματική ομάδα αφορούσε οτιδήποτε σχετικό με το **έγκλημα** καθεαυτό και περιλάμβανε καταγραφές για το είδος, τον τόπο τέλεσης και τον τρόπο με τον οποίο ήρθε στη δημοσιότητα. Η δεύτερη και τρίτη ομάδα αφορούσε το **δράστη** και το **θύμα** αντίστοιχα χωρίζονταν σε 3 υποκατηγορίες: κοινωνικά/δημογραφικά στοιχεία (φύλο, ηλικία, εθνικότητα και αναφορά στο επάγγελμα), σχέση μεταξύ τους και αξιολογικές κρίσεις ενώ στην τέταρτη εξεταζόταν η **κοινωνική αντίδραση** στο έγκλημα και περιλάμβανε 2 κατηγορίες: επίσημη κοινωνική αντίδραση, δηλαδή αναφορά στον τρόπο δράσης της αστυνομίας, το στάδιο της ποινικής δίωξης και την ποινή, και άτυπος κοινωνικός έλεγχος, δηλαδή καταγραφή του ποιοι μιλούν για το εγκληματικό φαινόμενο, ειδικά και γενικά.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΔΕΣΕΩΝ
ΕΠ. ΜΑΣΤΟΡΑΚΗΣ
ΟΝ. ΕΤΑΙΡΟΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΗΘΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥΡΟΣ
ΑΠ. ΠΑΣΣΑΡΗΣ
ΟΝ. ΕΤΑΙΡΟΣ
ΣΥΝΕΡΓΟΣ
ΗΘΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥΡΓΟΣ
ΣΤ. ΣΑΡΑΝΤΗΣ
ΟΝ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΔΡΑΣΤΗΣ
ΣΥΝΕΡΓΟΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ

Α) Συνολική διάρκεια δελτίου

Στους δύο πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται αναλυτική παράθεση της συνολικής διάρκειας των δελτίων ειδήσεων και των δύο καναλιών. Συνειδητά δεν επιχειρήθηκε οποιαδήποτε κατηγοριοποίηση αφού οι τιμές κυμαίνονται στα 87΄ και 50΄ αντίστοιχα (με μία μόνο εξαίρεση στον Alpha ενός δελτίου που έφτασε τα 110΄, και δεν εμφανίζουν σημαντική διακύμανση ώστε να μπορούν να κατηγοριοποιηθούν.

Πίνακας 1α -Alpha – Συνολική διάρκεια δελτίου

1	90΄	**16**	84΄
2	90΄	**17**	88΄
3	86΄	**18**	84΄
4	88΄	**19**	85΄
5	84΄	**20**	90΄
6	85΄	**21**	88΄
7	90΄	**22**	88΄
8	86΄	**23**	86΄
9	83΄	**24**	86΄
10	84΄	**25**	88΄
11	85΄	**26**	110΄
12	84΄	**27**	93΄
13	85΄	**28**	90΄
14	85΄	**29**	86΄
15	86΄	**30**	86΄

ΜΟ: **87΄**

Πίνακας 1β - ΝΕΤ – Συνολική διάρκεια δελτίου

1	55΄	**16**	48΄
2	41΄	**17**	55΄
3	85΄	**18**	50΄
4	54΄	**19**	56΄
5	57΄	**20**	55΄
6	44΄	**21**	57΄
7	52΄	**22**	47΄
8	44΄	**23**	51΄
9	41΄	**24**	46΄
10	51΄	**25**	49΄
11	46΄	**26**	48΄
12	42΄	**27**	46΄
13	53΄	**28**	47΄
14	50΄	**29**	46΄
15	49΄	**30**	39΄

ΜΟ: **50΄**

Η σύγκριση μεταξύ των δύο καναλιών φανερώνει αμέσως ότι το δελτίο ειδήσεων του κρατικού καναλιού είναι, κατά μέσο όρο, λίγο λιγότερο απ΄ το μισό (Μ.Ο δελτίου: 50΄) σε σχέση με αυτό του Alpha (Μ.Ο: 87΄). Το μεγαλύτερο σε διάρκεια δελτίο για τη ΝΕΤ ήταν για μία μοναδική φορά 85΄ και το μικρότερο μόλις που ξεπέρασε τη μισή ώρα (39΄) ενώ τα αντίστοιχα στον Alpha ήταν 110΄ και 83΄.

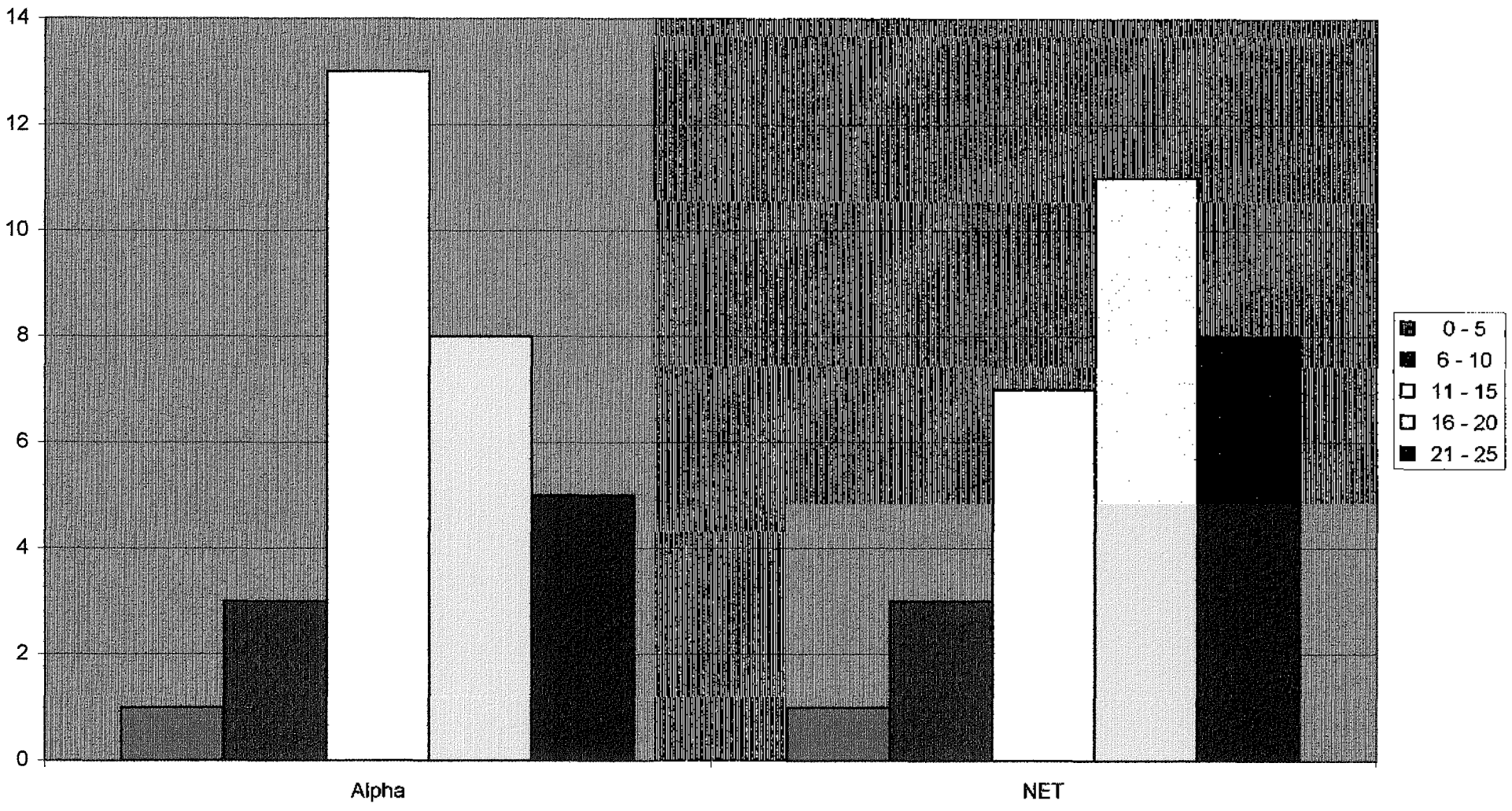
Β) Σύνολο ειδήσεων

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο μέσος όρος των ειδήσεων γενικά (δεν περιλαμβάνονται οι αθλητικές ειδήσεις καθώς και το δελτίο χρηματιστηρίου και καιρού) και για τα δύο κανάλια. Απ΄ την ανάλυση του επικοινωνιακού υλικού προκύπτει ότι στον Alpha ο μέσος όρος αυτός κυμαίνεται στο 14.7, κάθε δελτίο δηλαδή περιλαμβάνει περίπου 15 ειδήσεις. Υπήρξε φορά που το δελτίο αναλώθηκε σε μία μόνο είδηση, αν και ταυτόχρονα ήταν το πιο μακρύ σε διάρκεια, και επρόκειτο για ζωντανή σύνδεση με τη συγκέντρωση που διοργάνωσε ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος στην Αθήνα για το ζήτημα των ταυτοτήτων , ενώ απ΄ την άλλη, το πιο γεμάτο δελτίο περιλάμβανε 25 ειδήσεις και κράτησε 86΄.

Ο αντίστοιχος μέσος όρος των ειδήσεων γενικά (και εδώ φυσικά δεν περιλαμβάνονται οι αθλητικές ειδήσεις καθώς και το δελτίο χρηματιστηρίου και καιρού) στη NET κυμαίνεται στο 16.4, κάθε δελτίο δηλαδή περιλαμβάνει περίπου 16 ειδήσεις, ελάχιστα περισσότερες απ΄ότι στον Alpha. Υπήρξε φορά που το δελτίο περιλάμβανε μόνο μία είδηση, δηλαδή ζωντανή σύνδεση με τη Βουλή που κράτησε 42, ενώ απ΄ την άλλη, το πιο γεμάτο δελτίο περιλάμβανε 26 ειδήσεις και διάρκεσε 57΄.

Πίνακας 2 – Σύνολο ειδήσεων

	Alpha	**NET**
0 – 5 ειδήσεις	1	1
6 – 10 ειδήσεις	3	3
11 – 15 ειδήσεις	13	7
16 – 20 ειδήσεις	8	11
21 - … ειδήσεις	5	8

Σύνολο ειδήσεων
14
12
10
8
6
4
2
0
Alpha
NET
0 - 5
6 - 10
11 - 15
16 - 20
21 - 25

Η σύγκριση των δύο καναλιών επιτρέπει να δούμε τη διαφορά που υπάρχει, όχι τόσο ως προς το μέσο όρο ειδήσεων σε κάθε δελτίο αλλά ως προς τη σχέση χρονικής διάρκειας δελτίου/αριθμού ειδήσεων που περιλαμβάνει. Έτσι, παρατηρούμε ότι ενώ στη ΝΕΤ το δελτίο ειδήσεων διαρκεί σημαντικά λιγότερο απ΄ ότι στονAlpha, ωστόσο περιλαμβάνει σχεδόν τον ίδιο συνολικό αριθμό ειδήσεων. Το γεγονός αυτό αλλά και η συστηματική μελέτη του επικοινωνιακού υλικού αποκαλύπτει το ιδαίτερο ύφος και στυλ που έχει το κάθε κανάλι: στη ΝΕΤ ισχύει, τουλάχιστον όσον αφορά την εξωτερική μορφή του δελτίου, ότι πρόκειται για ενημερωτικό περισσότερο μέσο μαζικής ενημέρωσης, κάτι που αντανακλάται στο μεγάλο αριθμό πληροφοριών (βλπ. εδήσεων) που προβάλλονται σε σχετικά λίγο χρόνο. Ο Alpha, απ΄ την άλλη, επιβεβαιώνει την άποψη ότι έχει μετατρέψει την ενημέρωση σε ψυχαγωγία, με δεδομένο ότι περιλαμβάνει μεν μεγάλο αριθμό ειδήσεων σε κάθε δελτίο, η διάρκεια όμως του κάθε δελτίου είναι σχεδόν διπλάσια απ΄ αυτή στα δελτία της ΝΕΤ. Κάνοντας έναν απλό υπολογισμό, με βάση τον τηλεοπτικό χρόνο των δελτίων θα περίμενε κανείς, στη μεν ΝΕΤ να παρουσιάζονταν τπυλάχιστον 27 ειδήσεις, αν αφιέρωνε κατά μέσο όρο 87΄ σε κάθε δελτίο, ή αντίστροφα στον Alpha να παρουσιάζονται μόνο 9 ειδήσεις στα αντίστοιχα 50΄ της ΝΕΤ.

Πιο συγκεκριμένα, παρατηρούμε ότι τόσο η ΝΕΤ όσο και ο Alpha έχουν, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, μόνο μία φορά (ποσοστό 3.3%) δελτίο ειδήσεων με 5 το πολύ ειδήσεις, συγκεκριμένα από ένα δελτίο το κάθε κανάλι που περιλαμβάνει μόνο 1 είδηση και από 3 δελτία με 6-10 ειδήσεις (ποσοστό 10%). Η κατηγορία με το υψηλότερο ποσοστό (=43.3% για τον Alpha και 36.6% για τη ΝΕΤ) είναι αυτή που βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο τους σχετικά με τον αριθμό των ειδήσεων, δηλαδή η κατηγορία 11-15 κγια τον Alpha και 16-20 για τη ΝΕΤ. Η κατηγορία αυτή για τον Alpha κυμαίνεται στο 26.6% και αυτή με 21 και πλέον ειδήσεις στο 16.6% ενώ στην αντίστοιχη της ΝΕΤ το ποσοστό είναι ελαφρά υψηλότερο (26.6%) και σ΄ αυτή με τις 11-15 ειδήσεις κυμαίνεται στο 23.3%.

Γ) Σύνολο σχετικών με το έγκλημα ειδήσεων

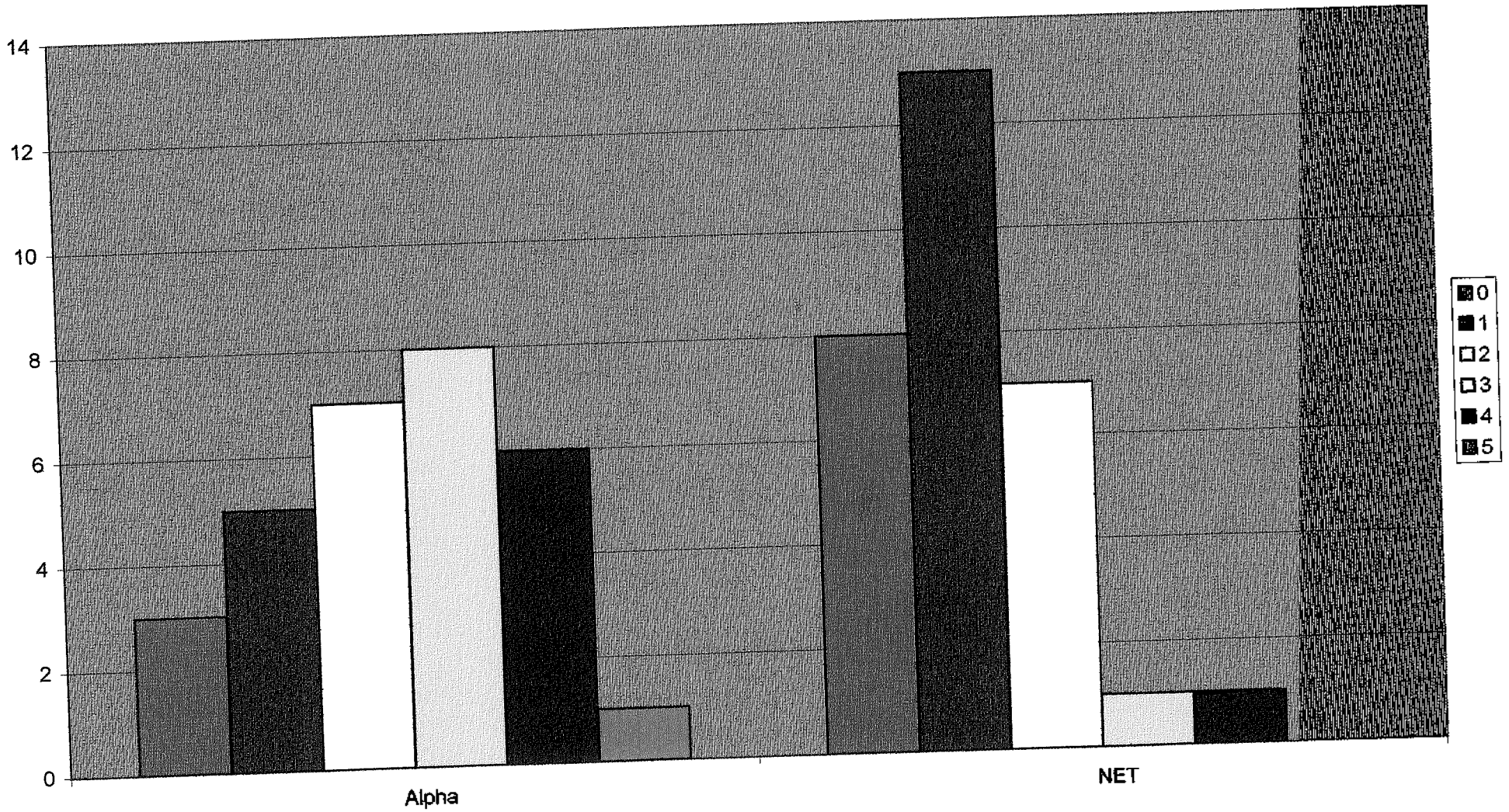
Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο συνολικός αριθμός των σχετικών με εγκλήματα ειδήσεων που εμφανίζεται καθημερινά σε κάθε δελτίο. Η ανάλυση του καθώς και η μελέτη του επικοινωνιακού υλικού αποκαλύπτει ότι:

Πίνακας 3 – Σύνολο σχετικών ειδήσεων

	Alpha	**NET**
0 ειδήσεις	3	8
1 είδηση	5	13
2 ειδήσεις	7	7
3 ειδήσεις	8	1
4 ειδήσεις	6	1
5 ειδήσεις	1	0

Αναφορικά με το συνολικό αριθμό των σχετικών με το έγκλημα ειδήσεων, παρατηρούμε ότι στον Alpha αφιερώνεται το 3.1% απ΄ το σύνολο των ειδήσεων του δελτίου σε τέτοιου είδους ειδήσεις, δηλαδή κατά μέσο όρο παρουσιάζονται περίπου 2 (2.3, για την ακρίβεια) ειδήσεις σεχτικά με εγκλήματα κάθε μέρα. Στη NET το ποσοστό των σχετικών με το έγκλημα ειδήσεων ανέρχεται στο 2.9%, που σε απόλυτους αριθμούς αναλογεί σε 1 τέτοια είδηση, κατά μέσο όρο, για κάθε δελτίο.

Σύνολο σχετικών ειδήσεων

Στη σύγκριση μεταξύ των δύο καναλιών αναφορικά με τον αριθμό των σχετικών με το έγκλημα ειδήσεων, η πιο σημαντική διαπίστωση αφορά τη διαφορά στην κατηγορία της παντελούς απουσίας απ΄το δελτίο τέτοιων ειδήσεων, που στην περίπτωση του Alpha το ποσοστό κυμαίνεται στο 4.1% ενώ στη NET είναι εντυπωσιακά υψηλότερο και ανέρχεται στο 23.5%. Το γεγονός αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πολύ συχνά το κρατικό κανάλι επιλέγει να μην προβάλλει ειδήσεις σχετικά με εγκλήματα, που αφενός συνδέεται με το καθαρά ενημερωτικό και μη διαστρεβλωτικό της πραγματικότητας χαρακτήρα του δελτίου ειδήσεων του και αφετέρου με την αποφυγή υιοθέτησης του χαρακτήρα ψυχαγωγικού σίριαλ που συχνά παίρνει το αντίστοιχο δελτίο του Alpha. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται απ΄ τα ποσοστά της κατηγορίας '1 είδηση', που για τον μεν Alpha κυμαίνεται στο 6.9% ενώ για τη NET στο εντυπωσιακό 38.2%

Το τρίτο υψηλότερο ποσοστό (=20.5%) για το κρατικό κανάλι το συναντούμε στην κατηγορία '2 ειδήσεις' ενώ σ΄ όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες τα ποσοστά είναι αισθητά χαμηλότερα (2.5% για τις κατηγορίες '3 & 4 ειδήσεις'), με αποκορύφωμα την κατηγορία '5 ειδήσεις' που λαμβάνει μηδενικό ποσοστό. Τα παραπάνω πρακτικά σημαίνουν ότι το κρατικό κανάλι παρουσιάζει συνήθως μία σχετική με έγκλημα είδηση, ενώ πολύ συχνά επίσης δεν προβάλλει καμμία ή δύο τέτοιες ειδήσεις σε κάθε δελτίο.

Στον Alpha η κατάσταση διαφοροποιείται αισθητά: το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό (=11.1%) εμφανίζεται στην κατηγορία '3 ειδήσεις', το αμέσως επόμενο (=9.7%) σ΄ αυτή με τις '2 ειδήσεις', έπεται το ποσοστό (=8.3%) της κατηγορίας '4 ειδήσεις' ενώ σ΄ αυτήν με τις '5 ειδήσεις' είναι αισθητά μικρότερο και κυμαίνεται στο 1.3%. τα παραπάνω πρακτικά σημαίνουν ότι ο Alpha παρουσιάζουν συνήθως τα δύο ή τρεις σχετικές με έγκλημα ειδήσεις, πολύ συχνά επίσης προβάλλει μία ή τέσσερις και σπάνια 5 τέτοιες ειδήσεις.

Δ) Σύνολο χρόνου για σχετικές με το έγκλημα ειδήσεις

Αναφορικά με το συνολικό χρόνο για κάθε δελτίο του Alpha που αφιερώνεται σε ειδήσεις σχετικά με εγκλήματα (στο εξής 'σύνολο σχετικού χρόνου') διαπιστώνουμε απ΄ την ανάλυση των δεδομένων ότι η μεγαλύτερη διάρκεια (=51΄19΄΄) τέτοιων ειδήσεων καταγράφηκε στο 20ο δελτίο και περιλάμβανε την είδηση για την τρομοκρατική επίθεση της 17Ν κατά Βρετανού αξιωματούχου (που μόνον αυτή διάρκεσε 48΄27΄΄, τιμή-ρεκόρ ακόμη και για τα δεδομένα του σταθμού) ενώ η μικρότερη διάρκεια (=2΄22΄΄) καταγράφηκε στο τελευταίο δελτίο, που άλλωστε περιλάμβανε μόνο μια σχετική με έγκλημα είδηση. Ωστόσο, στα περισσότερα δελτία ο σχετικός χρόνος κυμαινόταν στα 11΄, που αποτελεί και το μέσο όρο στο σύνολο του σχετικού χρόνου για τα δελτία του Alpha.

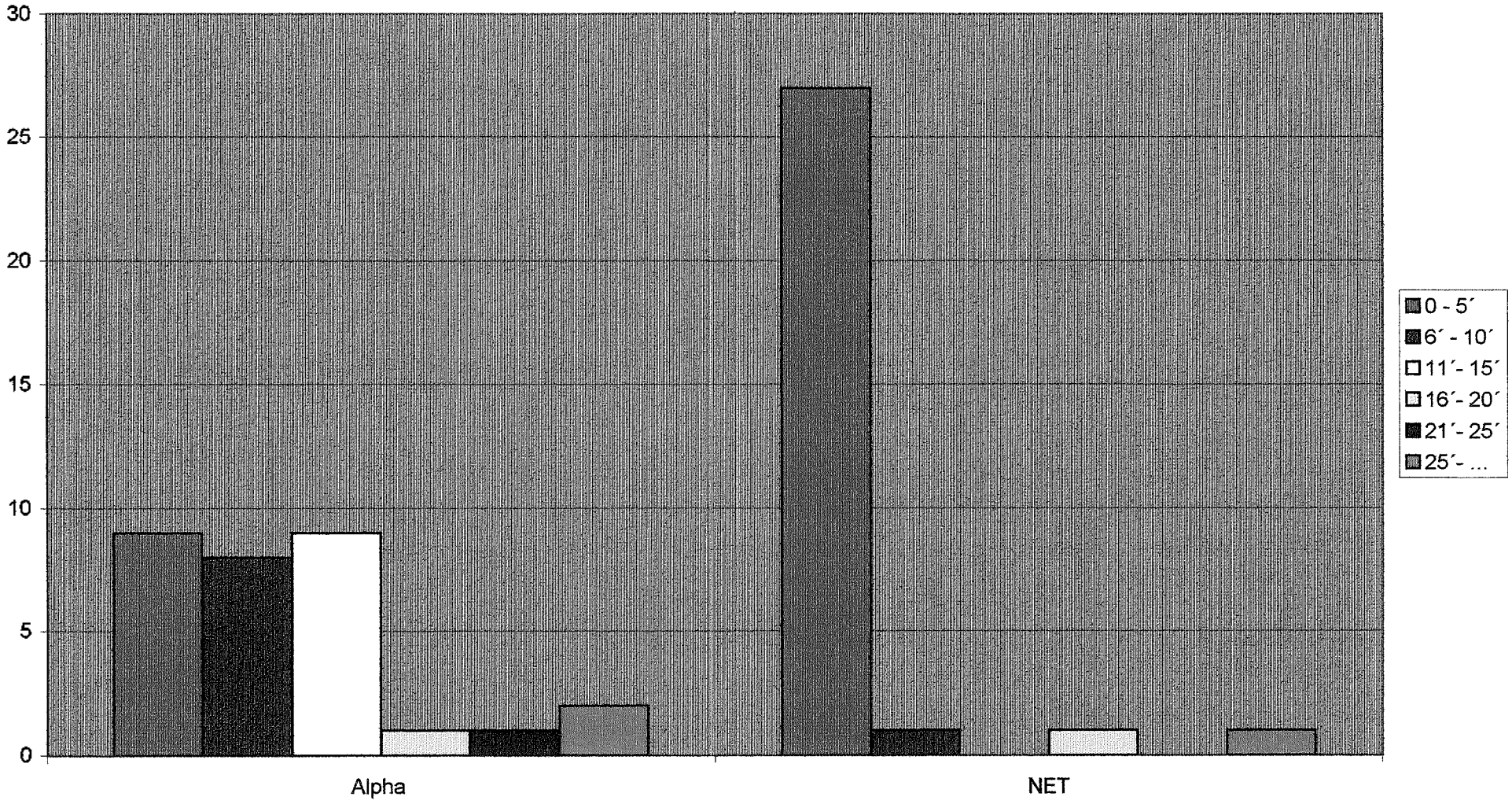
Τα αντίστοιχα ποσοστά για το κρατικό κανάλι έχουν ως εξής: η μεγαλύτερη διάρκεια τέτοιων ειδήσεων (=28΄53΄΄, επίσης τιμή-ρεκόρ για τα δεδομένα του σταθμού) καταγράφηκε στο 20ο δελτίο και περιλάμβανε μόνο την είδηση για την τρομοκρατική επίθεση της 17Ν κατά Βρετανού αξιωματούχου ενώ η μικρότερη διάρκεια (=2΄22΄΄) καταγράφηκε στο πρώτο δελτίο, που περιλάμβανε μόνο μια σχετική με έγκλημα είδηση. Ωστόσο, στα περισσότερα δελτία ο σχετικός χρόνος κυμαινόταν στα 4΄, για την ακρίβεια 4΄21΄΄ που αποτελεί και το μέσο όρο στο σύνολο του σχετικού χρόνου για τα δελτία της ΝΕΤ.

Πίνακας 4 – Σύνολο σχετικού χρόνου

	Alpha	NET
0′– 5′	9	27
6′– 10′	8	1
11′- 15′	9	0
16′– 20′	1	1
21′ - 25′	1	0
26′-…	2	1

Στον πίνακα αυτό συνοψίζεται η σύγκριση μεταξύ των δύο καναλιών αναφορικά με το συνολικό τηλεοπτικό χρόνο που αφιερώνεται σε σχετικές με εγκλήματα ειδήσεις. Η πιο σημαντική διαπίστωση που μπορεί να γίνει εδώ αφορά την εντυπωσιακή διαφορά που παρατηρείται ανάμεσα στα δύο κανάλια ως προς τη μέση διάρκεια τέτοιων ειδήσεων. Στον μεν Alpha, ο μέσος όρος αυτός κυμαίνεται στα 11′ ενώ στο κρατικό κανάλι ο αντίστοιχος μέσος όρος δεν πλησιάζει καν τα 5′, δηλαδή δεν αγγίζει ούτε το ήμισυ του συνολικού σχετικού χρόνου του Alpha. Τα νούμερα αυτά μπορούν κάλλιστα να συσχετιστούν με τη συνολική διάρκεια των δύο τηλεοπτικών δελτίων αλλά και με το σύνολο των ειδήσεων γενικά και το σύνολο των σχετικών με εγκλήματα ειδήσεων που παρουσιάζουν. Ο συνολικός χρόνος που αφιερώνεται στην εγκληματικότητα στη NET κυμαίνεται σε ποσοστό 8.4% επί της συνολικής διάρκειας του δελτίου, ενώ στον Alpha το ποσοστό αυτό είναι αρκετά αυξημένο και αγγίζει το 12.6%. Σε γενικές γραμμές, φαίνεται να ενισχύεται και με αυτά τα ευρήματα η άποψη που διατυπώθηκε παραπάνω, ότι δηλαδή ο Alpha δίνει μεγαλύτερη έκταση και βαρύτητα στην παρουσίαση του εγκληματικού φαινομένου σε σχέση με το κρατικό κανάλι και

Σύνολο σχετικού χρόνου

πιθανότατα σε σχέση και με την ίδια την πραγματικότητα, όπως τουλάχιστον εκφράζεται στις επίσημες στατιστικές.

Πιο αναλυτικά, φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία (=79.4%) των σχετικών με την εγκληματικότητα ειδήσεων στο κρατικό κανάλι διαρκούν από 0΄- 5΄, ενώ 1 μόνο είδηση (=ποσοστό 2.9% για κάθε κατηγορία) διαρκεί 6-10΄, 16΄-20΄ και 26΄- πάνω. Αντίθετα στον Alpha υπάρχει μεγαλύτερη διακύμανση των ποσοστών: η πλειοψηφία των ειδήσεων (18 στις 72) είναι μοιρασμένες ισόποσα στις κατηγορίες '0΄-5΄' και '11΄-15΄' , με ποσοστό 12.5% για την κάθε μία αντίστοιχα, ενώ ελάχιστα χαμηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην κατηγορία '11΄-15΄'. Απ΄ την άλλη, μόλις δύο ειδήσεις (=ποσοστό 2.7%) διαρκούν πάνω από 26΄, και από μία είδηση (=1.4%) 16΄-20΄ και 21΄-25΄.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΙΔΗΣΗΣ

Α) Θέση είδησης στη ροή του δελτίου

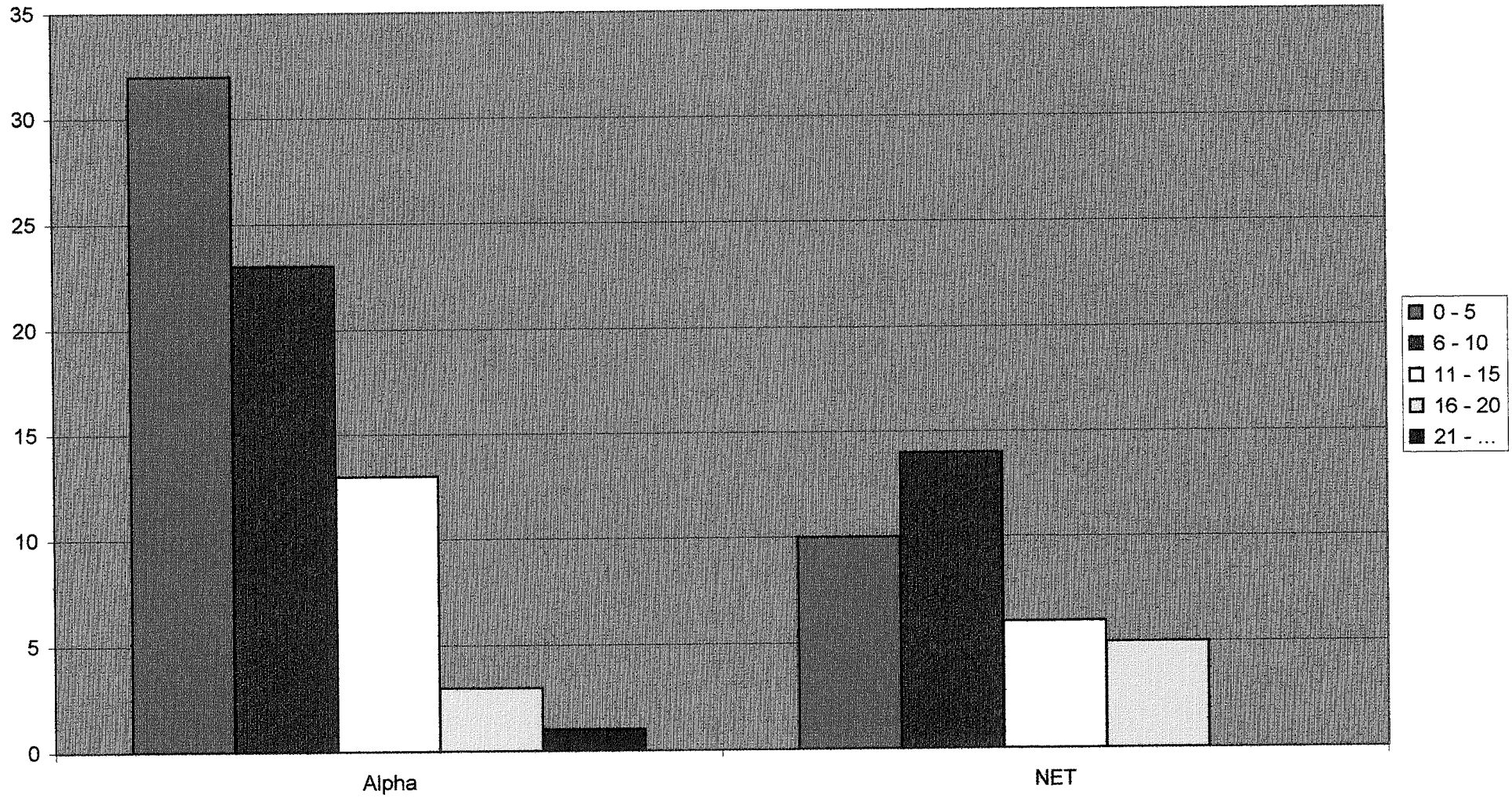
Στον πίνακα αυτό απεικονίζεται συνοπτικά ο μέσος όρος της θέσης στο δελτίο που καταλαμβάνει η σχετική με το έγκλημα είδηση. Η ανάλυση ττου πίνακα και η μελέτη των πρωτογενών δεδομένων αποκαλύπτει ότι:

Πίνακας 5 – Θέση στο δελτίο

	Alpha	NET
1η – 5η	32	10
6η – 10η	23	14
11η – 15η	13	6
16η - 20η	3	5
21η - …	1	0
Μ.Ο.	7η	8η

Η διαφορά στο μέσο όρο των δύο καναλιών δεν είναι μεγάλη, αφού στη μεν NET η σχετική με έγκλημα είδηση κατατάσσεται (κατά μέσο όρο) στην 8η θέση ενώ στον Alpha σε μία θέση υψηλότερα, στην 7η. Για το κρατικό κανάλι, οι τιμές στις διάφορες κατηγορίες δεν παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις: υψηλότερο ποσοστό (=41.1%) καταγράφεται στην κατηγορία '6η ¯ 10η θέση' και το αμέσως επόμενο (=29.4%) στην κατηγορία '1η – 5η θέση' ενώ καμμία είδηση δεν κατατάσσεται πιο χαμηλά απ΄ την 20η θέση εμφάνισης στο δελτίο. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι οι

Θέση στο δελτίο

περισσότερες σχετικές με την εγκληματικότητα ειδήσεις παρουσιάζονται στο πρώτο μισό του δελτίου, γεγονός που εξηγεί και το μέσο όρο για το συγκεκριμένο κανάλι.

Στον Alpha παρατηρούμε μια αντιστροφή των ποσοστών στις δύο πρώτες κατηγορίες, σε σύγκριση με το κρατικό κανάλι: έτσι, το υψηλότερο ποσοστό (=44.4%) καταγράφεται στην κατηγορία '1η-5η θέση' και το αμέσως επόμενο (=31.9%) στην κατηγορία '6η – 10η θέση', ενώ μόνο μία είδηση (=1.4%) κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις του δελτίου. Πρακτικά τα νούμερα αυτά δηλώνουν, και για το κανάλι αυτό, ότι οι περισσότερες ειδήσεις που αναφέρονται στην εγκληματικότητα παρουσιάζονται στο πρώτο μισό του ειδησεογραφικού δελτίου, που εξηγεί βέβαια και τον αντίστοιχο μέσο όρο.

Β) Διάρκεια είδησης

Η ανάλυση του επικοινωνιακού υλικού αναφορικά με τη διάρκεια που καταλαμβάνει κάθε σχετική με το έγκλημα είδηση στα δύο κανάλια δείχνει ότι: στον Alpha, η μεγαλύτερη διάρκεια είδησης είναι 48΄27΄΄ και αμέσως ακολουθεί αυτή που διαρκεί 29΄24΄΄. Πρόκειται και στις δύο περιπτώσεις για την είδηση που αφορά την τρομοκρατική επίθεση της 17Ν κατά του Βρετανού ταξίαρχου Stephen Sonders, είδηση που κατέλαβε τεράστιο σε έκταση τηλεοπτικό χρόνο, σε σύγκριση με το μέσο όρο διάρκειας των άλλων σχετικών με το έγκλημα ειδήσεων, που κυμαινόταν στα 5΄, για το συγκεκριμένο κανάλι.

Απ΄ την άλλη, η συντομότερη σε τηλεοπτικό χρόνο είδηση διάρκεσε μόλις 1΄20΄΄, χρόνος πολύ μακρινός απ΄ τη συνήθη πρακτική του καναλιού και τη μέση διάρκεια των σχετικών με το έγκλημα ειδήσεων (Μ.Ο.: 5΄). Η είδηση όμως αυτή, που αφορούσε την ανακάλυψη ενός νέου στοιχείου στην υπόθεση Σολόνικ, ήταν αναμενόμενο να διαρκέσει ελάχιστα, δεδομένου ότι το γεγονός αυτό δεν ήταν ιδιαίτερα επίκαιρο, η υπόθεση σχετικά άγνωστη και είχε λάβει χώρα σε πολύ απομακρυσμένο (χωρικά, άρα και από άποψη ενδιαφέροντος για το ελληνικό τηλεοπτικό κοινό) τόπο.

Γενικότερα, διαπιστώνεται ότι ο Alpha αφιερώνει αρκετό τηλεοπτικό χρόνο στις ειδήσεις για εκλήματα, γεγονός που επιβεβαιώνει τα ευρήματα άλλων ερευνών αλλά και τη δική μας υπόθεση, που θεωρούσε ότι η ρητορική σχετικά με το έγκλημα θα κατέχει σημαντική, από άποψη χρονικής έκτασης, θέση στα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων.

Αναφορικά με τη διάρκεια που καταλαμβάνει κάθε σχετική με το έγκλημα είδηση στη ΝΕΤ, παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη διάρκεια είδησης είναι 28΄53΄΄ και αμέσως ακολουθεί αυτή που

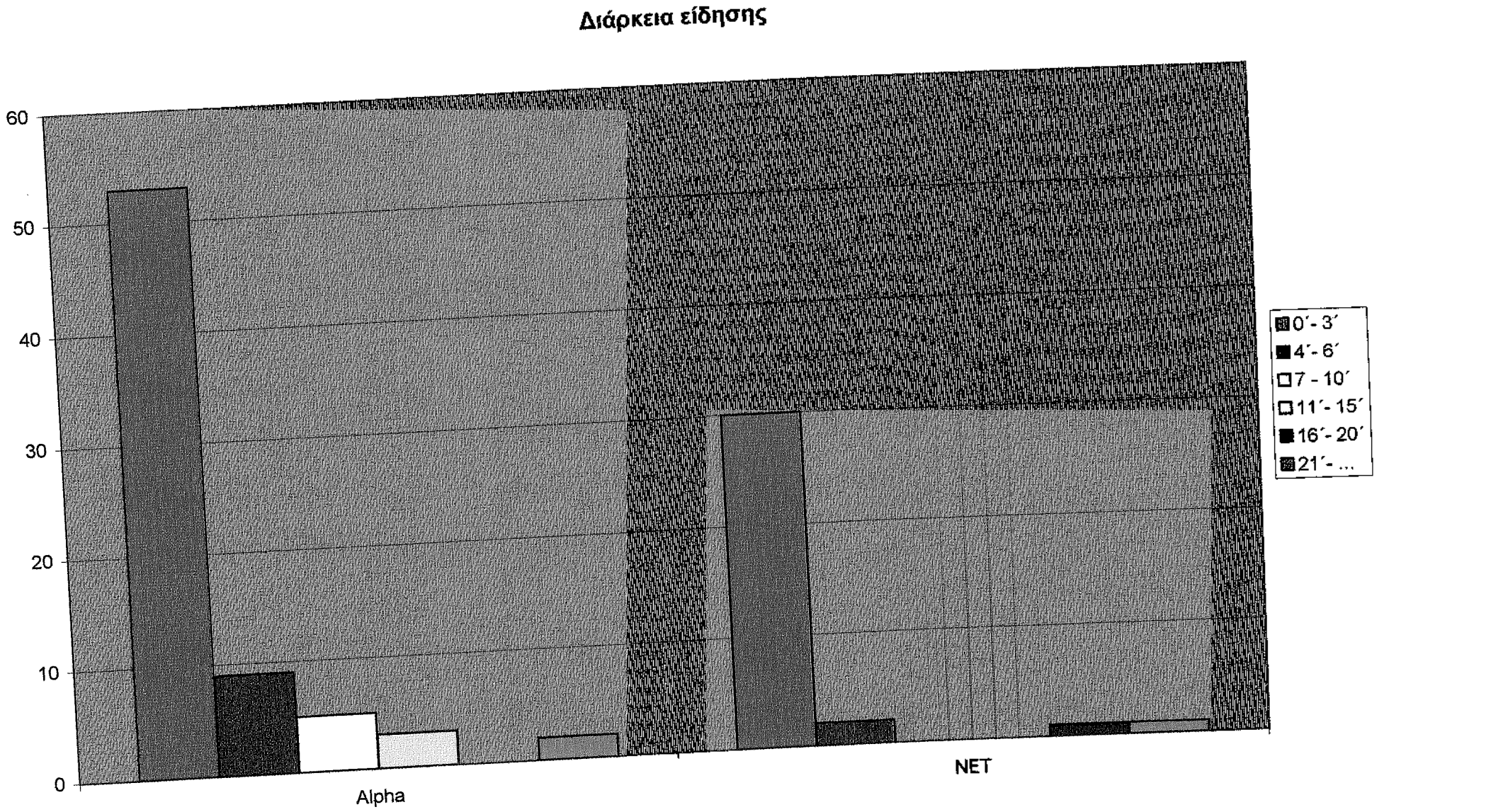
διαρκεί 18΄24΄΄. Πρόκειται και στις δύο περιπτώσεις για την είδηση που αφορά την τρομοκρατική επίθεση της 17Ν κατά του Βρετανού ταξίαρχου Stephen Sonders, είδηση που κατέλαβε τεράστιο σε έκταση τηλεοπτικό χρόνο, σε σύγκριση με το μέσο όρο διάρκειας των άλλων σχετικών με το έγκλημα ειδήσεων, που κυμαινόταν στα 3΄30΄΄, για το συγκεκριμένο κανάλι.

Απ΄ την άλλη, οι συντομότερες σε τηλεοπτικό χρόνο ειδήσεις διάρκεσαν μόλις 1΄02΄΄, χρόνος σχετικά μακρινός απ΄ τη συνήθη πρακτική του καναλιού και τη μέση διάρκεια των σχετικών με το έγκλημα ειδήσεων (Μ.Ο.: 3΄30΄΄).

Γενικότερα, διαπιστώνεται ότι η ΝΕΤ αφιερώνει αρκετό τηλεοπτικό χρόνο (πάντα βέβαια λιγότερο απ΄ ότι ο Alpha) στις ειδήσεις για εκλήματα, γεγονός που επιβεβαιώνει τα ευρήματα άλλων ερευνών αλλά και τη δική μας υπόθεση, που θεωρούσε ότι η ρητορική σχετικά με το έγκλημα θα κατέχει σημαντική, από άποψη χρονικής έκτασης, θέση στα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων.

Πίνακας 6 – Διάρκεια είδησης

	Alpha	**NET**
0΄-3΄	53	30
4΄-6΄	9	2
7΄-10΄	5	0
11΄-15΄	3	0
16΄-20΄	0	1
20΄-...	2	1

Διάρκεια είδησης
60
50
40
30
20
10
0
Alpha
NET
0΄- 3΄
4΄- 6΄
7 - 10΄
11΄- 15΄
16΄- 20΄
21΄- ...

Στον πίνακα αυτό, που απεικονίζει τη διάρκεια των σχετικών με εγκλήματα ειδήσεων, παρατηρούμε ότι η συντριπτική πλειοψηφία τέτοιων ειδήσεων και στα δύο κανάλια έχει διάρκεια μέχρι 3΄(ποσοστά 73.6% για τον Alpha και 88.2% για τη NET), που ουσιαστικά σημαίνει ότι και στα δύο κανάλια η διάρκεια των σχετικών ειδήσεων δεν είναι μεγάλη. Στον Alpha ωστόσο, υπάρχουν 9 ειδήσεις (=ποσοστό 12.5%) που διαρκούν από 4 έως 6΄, 5 ειδήσεις (=ποσοστό 6.9%) που διαρκούν 7΄- 10΄ ενώ υπάρχει και 2 ειδήσεις (=2.8%) που η διάρκεια της καθεμίας ξεπερνά τα 20΄. Στη NET, τα ποσοστά των άλλων κατηγοριών είναι μηδαμινά, με 2 ειδήσεις (=ποσοστό 5.8%) να διαρκούν 4΄- 6΄ και 2 με διάρκεια πάνω από 16΄ (2.9% για τις κατηγορίες '16΄- 20΄' και '21΄- πάνω'.

Γ) Τίτλος είδησης

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται αναλυτικά όλοι οι τίτλοι των ειδήσεων, όπου αυτοί υπάρχουν, και για τα δύο κανάλια. Συνειδητά επιλέχθηκε η αναλυτική παράθεση τους, προκειμένου ο αναγνώστης να έχει άμεση πρόσβαση κατά τη διάρκεια της ανάλυσης, δεδομένου ότι πρόκειται για κατεξοχήν ποιοτικό υλικό και με την απλή κατηγοριοποίηση του (που ωστόσο πραγματοποιείται στην πορεία της εργασίας) υπήρχε κίνδυνος να αποκοπεί απ΄ το εννοιολογικό του πλαίσιο.

Πίνακας 7α - Alpha – Τίτλος είδησης

	"Υπόθεση – θρίλερ"	**25**	"Άγρια καταδίωξη"	**49**	"Νέο θρίλερ με την υπόθεση Σολόνικ"
	"Σκότωσε το διαρρήκτη του"	**26**	"Ντοκουμέντο αγοραπωλησίας βρέφους"	**50**	"Το νέο χτύπημα της 17Ν"
	"Απίστευτη κτηνωδία"	**27**	"Το δράμα του Γ.Κούλα"	**51**	"Μαφόζικη εκτέλεση"
	"Νύχτα τρόμου"	**28**	"Ανθρωποκυνηγητό για τους πιστολέρο"	**52**	"Δεν τους συγχωρώ"
	"Απίστευτη αγριότητα"	**29**	"Η οργή των συγγενών"	**53**	"Η δεύτερη ευκαιρία"
	"Μπαρ..Ουέστ"	**30**	"Στο πειθαρχικό ο μαιευτήρας"	**54**	"Μπλόκο σε πλοίο με κοκαίνη"
	"Υπόθεση – γρίφος"	**31**	"Βόμβα σε γυμναστήριο"	**55**	"Έρευνα για τους τρομοκράτες
	"Νεκρός για μια μαντινάδα"	**32**	"Ένταση στη δίκη"	**56**	"Τραγωδία με νεαρό αμερικανό
	"Νέα τροπή στο θρίλερ"	**33**	"Επιχείρηση για τους ομήρους"	**57**	"Αντιδράσεις για την τρομοκρατία"
	"Ελεύθερος ο Σαλωμίδης"	**34**	"Οικογενειακή τραγωδία – θρίλερ"	**58**	"Κυκλοφορεί ελεύθερος"
	"Εξάρθρωση σπείρας εκβιαστών"	**35**	"Άγριος ξυλοδαρμός"	**59**	"Καταζητούμενος στις κάμερες
	"Η υπόθεση του καθηγητή"	**36**	"Παμψηφεί αθώος"	**60**	"Στην Αγγλία η σωρός του Σόντερς"
	"Αιματηρή συμπλοκή"	**37**	"Άγριος ξυλοδαρμός από αστυνομικό-ντοκουμέντο"	**61**	"Νεογέννητο στα σκουπίδια"
	"Στόχος εμπρηστών το ΕΡΣ"	**38**	"Οικογενειακή τραγωδία – θρίλερ"	**62**	"Η οργή των συγγενών"
	"Άγριος ξυλοδαρμός του δράστη"	**39**	----	**63**	"Αιματηρή κατάληψη λεωφορείου"
	"Προφυλακίστηκε ο ντετέκτιβ"	**40**	"Τον πυροβόλησε σε μπαρ"	**64**	"Απέδρασε ο Κουδουνάς"

7	"Φονική επίθεση σε ιερέα"	**41**	"Ο σκύλος ανακάλυψε την ηρωίνη"	**65**	"Η αναπαράσταση της δολοφονίας"
8	"Προφυλάκιση Φιλήμονα ζητά ο εισαγγελέας"	**42**	"Άγριο έγκλημα στην Πάτρα"	**66**	"Δικαιώθηκε ο Καζαντζίδης"
9	----	**43**	"Στον εισαγγελέα ο πιστολέρο"	**67**	"Συνελήφθη ο ψυχίατρος Κουδουνάς"
0	"Βίντεο – ντοκουμέντο"	**44**	"Ανεξιχνίαστο έγκλημα"	**68**	"Μυστηριώδης θάνατος"
1	"Σε απόγνωση ο Φιλήμονας"	**45**	"Εφιαλτική ιστορία"	**69**	"Η υπόθεση του καθηγητή"
2	"Οικογενειακή τραγωδία"	**46**	"Τραγικά πρόσωπα τα παιδιά"	**70**	"Αιματηρή συμπλοκή στη Ν.Κίο"
3	"Φοβούνται βεντέτα"	**47**	"Μαφιόζικη εκτέλεση"	**71**	"Δίωξη στον ψυχίατρο Κουδουνά"
4	"Η απόγνωση του Φιλήμονα"	**48**	"Τραγωδία στη Λακωνία"	**72**	"Ντετέκτιβ εναντίον αστυνομικού

Μια πρώτη κατηγοριοποίηση στην οποία μπορούμε να προβούμ με βάση αυτόν τον πίνακα αφορά τα γενικά θέματα που εμφανίζονται στους τίτλους-λεζάντες των τηλεοπτικών ειδήσεων και δίνουν, συνήθως, το στίγμα του περιεχομένου. Έτσι, διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν τρεις μεγάλες θεματικές κατηγορίες στις οποίες μπορεί να καταχωρηθούν οι τίτλοι: αυτοί που αναφέρονται στο **έγκλημα** (31 τίτλοι=51.6%), στο **δράστη** (18 τίτλοι=30%), στο **θύμα** (6 τίτλοι=10%), καθώς και μία τέταρτη που περιέχει συνδυαστικούς τίτλους (5 τίτλοι=8.3%).

Σε γενικές γραμμές, οι περισσότεροι τίτλοι είναι περιεκτικοί και εντυπωσιακοί, με την έννοια ότι δίνουν, σε μια γραμμή μέσα, το στίγμα της είδησης προκαλώντας ταυτόχρονα τα συναισθήματα και την περιέργεια του τηλεοπτικού κοινού, προκειμένου να παραμείνουν στους δέκτες τους. Με τη συντομία, την περιληπτική μορφή και την πληροφοριακή τους πληρότητα, αναγγέλλουν το είδος των γεγονότων, προκαλώντας αβεβαιότητα και αγωνία, αφού δίνουν αμέσως το 'ποιος' ή το 'τι' χωρίς να εξηγούν ή να διευκρινίζουν. (πχ. «Απίστευτη κτηνωδία», «Άγρια καταδίωξη», «Οικογενειακή τραγωδία-θρίλερ» κτλ). Συχνά επίσης, οι δημοσιογράφοι του καναλιού αναγκάζονται, προς άγραν τηλεθεατών, να γίνουν ιδιαίτερα ευρηματικοί στις λεζάντες που

χρησιμοποιούν, προκειμένου να προκαλέσουν την περιέργεια, άσχετα αν τελικά ο τηλεθεατής δεν αντιλαμβάνεται απ΄ τον τίτλο περί τίνος πρόκειται (πχ. «Μπαρ...Ουέστ»).

Στην κατηγοριοποίηση μας, τις περισσότερες καταγραφές περιλαμβάνει η κατηγορία που αφορά το έγκλημα, δηλαδή οι περισσότεροι τίτλοι αναφέρονται σ΄ αυτό, δίνοντας του, μ΄ αυτόν τον τρόπο, και μεγαλύτερη έμφαση αλλά και κινητοποιώντας τα συναισθήματα των δεκτών (πχ. «Άγριος ξυλοδαρμός δράστη», «Μαφιόζικη εκτέλεση», «Αιματηρή κατάληψη λεωφορείου», «Εφιαλτική ιστορία», «Νύχτα τρόμου», «Απίστευτη αγριότητα»). Σχεδόν πάντα στους τίτλους χρησιμοποιούνται αρνητικά φορτισμένες εκφράσεις που συντελούν στη δραματοποίηση της είδησης (πχ. 'αιματηρή', 'φονική', εφιαλτική' κτλ.) και τελικά οι τίτλοι, σε συνδυασμό με τη γλαφυρή περιγραφή και τις εικόνες, συνιστούν αυτό που ο Βρύζας (1986) αποκάλεσε 'κοινωνική γραφή'.

Το ίδιο ισχύει και για τους τίτλους που αναφέρονται στο δράστη, τίτλοι που συνήθως λειτουργούν εναντίον του, στιγματίζοντας και χρωματίζοντας τον με αρνητικά χαρακτηριστικά (πχ. «Ανθρωποκυνηγητό για τους πιστολέρο», «Έρευνα για τους τρομοκράτες», «Στον εισαγγελέα ο πιστολέρο»). Βέβαια, στο συγκεκριμένο κανάλι, δεν λείπουν και οι τίτλοι που αναφέρονται στο δράστη, αν όχι με κολακευτικά (πχ. «Παμψηφεί αθώος»), τουλάχιστον με λόγια που προκαλούν συμπάθεια και συμπόνοια για το πρόσωπο του (πχ. «Το δράμα του Γ.Κούλα», «Η απόγνωση του Φιλήμονα»).

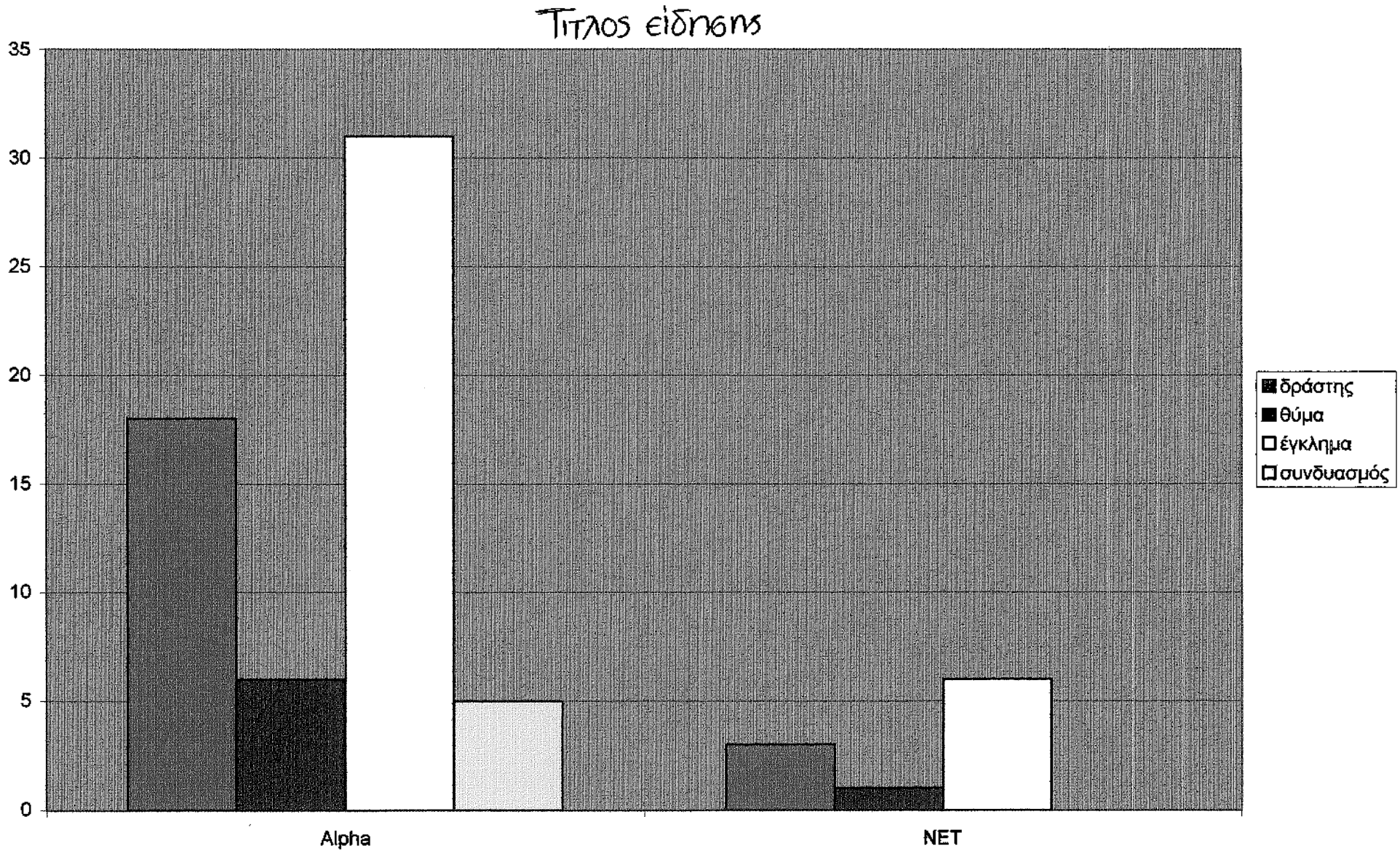
Τέλος, οι τίτλοι που αναφέρονται στο θύμα βρίθουν από λόγια συμπάθειας και οίκτου για την ατυχία και τη δυσμενή κατάσταση στην οποία βρέθηκε, δημιουργώντας μ΄ αυτόν τον τρόπο ένα θετικό κλίμα απέναντι του. Συχνά δε, οι τίτλοι αυτοί δημιουργούνται στη βάση μιας αντίθεσης, πχ. η ταυτότητα ενός ατόμου σε σχέση με την κατάσταση στην οποία βρίσκεται («Νεογέννητο στα...

σκουπίδια», «Φονική επίθεση σε... ιερέα») ή μια ασήμαντη αιτία που προκαλέι ένα δυσανάλογο αποτέλεσμα (πχ. «Νεκρός για μια... μαντινάδα»).

Πίνακας 7β – ΝΕΤ – Τίτλος είδησης

1	----	**18**	----	
2	----	**19**	----	
3	----	**20**	----	
4	----	**21**	----	
5	----	**22**	"Βία χωρίς τέλος"	
6	----	**23**	----	
7	----	**24**	"Στο δόκανο των αδιάφθορων"	
8	"Αήθης εκμετάλλευση"	**25**	"Πόλεμος συμμοριών"	
9	----	**26**	"Έργο 17Ν" + "Ομόφωνη καταδίκη" + "Το 21° θύμα" + "Εωλοί χαρακτηρισμοί" + "Το γύρο του κόσμου"	
10	"Αίμα στα θρανία"	**27**	"Να λογοδοτήσουν" + "Η ομαλότητα στο στόχαστρο" + "Ο απόηχος"	
11	----	**28**	"Οριακές αλλαγές στη νομοθεσία"	
12	----	**29**	----	
13	----	**30**	----	
14	----	**31**	"Ευρύ μέτωπο"	
15	"Παραλογισμός"	**32**	"Επικήρυξη 1 δις"	
16	"Λουξεμβούργο: νήπια όμηροι" + "Το χρονικό"	**33**	"Λεπτό προς λεπτό"	
17	"Απάτη δισεκατομμυρίων"	**34**	----	

Η πιο σημαντική (και προφανής) παρατήρηση που μπορεί να γίνει εδώ σφορά στη μηδαμινή παρουσία τίτλων-λεξαντών στο κρατικό κανάλι, σε σχέση με τον Alpha. Απ΄ τους 14 συνολικά τίτλους που υπάρχουν, οι 7 αναφέρονται στο έγκλημα (πχ. «Αίμα στα θρανία», «Απάτη δισεκατομμυρίων», «Βία χωρίς τέλος»), οι 2 στο δράστη (πχ. «Έργο 17Ν»), 1 στο θύμα («Λουξεμβούργο: νήπια όμηροι») ενώ οι υπόλοιποι 4 δεν μπορούν να καταταχτούν σε καμμιά απ΄ τις παραπάνω κατηγορίες (πχ. «Εωλοί χαρακτηρισμοί», «Ευρύ μέτωπο»). Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε ότι το κρατικό κανάλι στις λίγες φορές που χρησιμοποιεί τίτλους-λεξάντες είναι πιο φειδωλό σε αξιολογικές κρίσεις ή τεχνάσματα εντυπωσιασμού κα ι οι τίτλοι του είναι περισσότερο ενημερωτικοί παρά εντυπωσιακοί ή προκλητικοί.

Τιτλος είδησης
35
30
25
20
15
10
5
0
Alpha
NET
δράστης
θύμα
έγκλημα
συνδυασμός

Δ) Εικόνες

Αυτά που αναφέρθηκαν για τους τίτλους των ειδήσεων ισχύουν και στην περίπτωση των εικόνων που συνοδεύουν την παρουσίαση των σχετικών με εγκλήματα ειδήσεων, που επίσης παρατίθενται, για τη διευκόλυνση του αναγνώστη, αυτούσια στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 8[α] - Alpha – Εικόνες

ραίρα-καθηγητής-αστυνομικοί-πος εγκλήματος-προσαγωγή-θουσα σύνταξης	**25**	Μάνα/συγγενείς που ουρλιάζουν-περιπολικά-αστυνομικοί-δικαστήριο	**49**	Δικαστήριο-έξοδος από φυλακή-δράστης-αγκαλιά με γονείς-Τράπεζα-παλιό δικαστήριο-εισαγγελέας-παράθυρο
ροσαγωγή δράστη-μάρτυρες-ριοχή-αυτοκίνητο-στυνομικοί-σπίτι δράστη-κελί	**26**	Ντοκουμέντο-μωράκια-εκπομπή-αντιπρόεδρος νοσοκομείου	**50**	κοκαίνη-κεραμίδια-παρουσίαση-αστυνομικοί-πλοία-τελωνείο-container-αστυνόμοι ΣΔΟΕ
ίθουσα σύνταξης	**27**	Ζημιές-πυροσβέστες-γειτονιά-περιπολικά-αστυνομικοί-σκούπισμα-αυτοκίνητα	**51**	χήρα & κόρες (κοντινά)-φωτό θύματος-συγγενείς αγκαλιά-επίσημοι-μητέρα θύματος-νοσοκομείο-κάμερα κτιρίου-εταιρία IBM
ατεστραμμένα αυτοκίνητα-ροσβεστικά-φωτιές-αχείρηση κατάσβεσης	**28**	Συγγενείς που φωνάζουν-στρατοδικείο-δράστης	**52**	Surfers-θάλασσα-τοπίο-ταχύπλοα-λουόμενοι-νησί
αραλία-χαλάσματα	**29**	Μεταφορά παιδιών-αστυνομικοί-αίθουσα σύνταξης-CNN	**53**	Περιπολικά-τρύπα από σφαίρα-φωτό θύματος-ματωμένο αμάξι-σύζυγος-τόπος εγκλήματος-θύμα (Παλιά)-επίσημοι
όπος εγκλήματος-σφαίρα-άρτυρες-μπαρ-περιπολικό-ιήμα-αστυνομικός	**30**	Τσεκούρι-δράστρια(κοντινό/κλάμα)-μεταφορά νεκρού-τόπος εγκλήματος-μάρτυρες-αστυνομικοί –Καλαμπάκα-δράστρια με μαντήλι	**54**	Συγγενείς & φίλος θύματος-συνέντευξη με καταζητούμενο-φίλοι
ωριό θύματος-αστυνομικοί-:κροτομείο-μάρτυρες-χωριό ράστη-συγγενείς	**31**	Κυνηγητό-ξυλοδαρμός θύματος-συμπλοκή-αστυνομικοί-σύλληψη	**55**	Συγγενείς θύματος (κλάμα/μαύρα)-δράστης-γειτονιά-περιοχή-γιος θύματος-εξωτ.ιατρεία-δημοσιογράφος
αθηγητής-τμήμα Γεωλογίας-στυνομικοί-περιπολικά-σφαίρα-όπος εγκλήματος αίθουσα σύνταξης	**32**	Έξοδος από δικαστήρια με αστυνομικούς-δίκη-περιπολικό-τόπος εγκλήματος	**56**	χήρα & κόρες (κοντινά)-μητέρα θύματος-πομπή-λουλούδια-περιοχή Χαλανδρίου-πινακίδες-στεφάνια-επίσημοι-ίδιες (χτες)

τηγορούμενος-φίλοι-φυλακή-ελπίδων-περιπολικά-γειτονιά-αστήρια	**33**	Ντοκουμέντο (ξυλοδαρμός με γκλομπ/ιερόδουλες)	**57**	Δράστρια-τενεκές-αίματα-αστυνομικοί-σπίτι είσοδος-ασανσέρ-προσαγωγή-ασθενοφόρο-νοσοκομείο-περιοχή-μάρτυρες
οσαγωγή-φωτό δραστών-ριπολικά-καφετέριες-φωτό μάτων-	**34**	Τσεκούρι-δράστρια (κοντινό/κλάμα)- τόπος εγκλήματος-μάρτυρες-συγγενείς θύματος-φωτό θυμάτων	**58**	Συγγενείς στα μαύρα-λιποθυμία-φωτό θύματος-γιος θύματος-δικαστήρια-δράστης-περιοχή-δημοσιογράφος
ιθηγητής-τμήμα Γεωλογίας-τυνομικοί-περιπολικά-σφαίρα-πος εγκλήματος-γραφείο ετέκτιβ-προσαγωγή υπόπτου οντινό) -δικηγόρος δράστη-αφείο ανακριτή	**35**	Έξοδος από δικαστήρια-συγγενείς θύματος-συγγενείς δράστη-κοντινό δράστη-τόπος εγκλήματος	**59**	Ντοκουμέντο (λεωφορείο/ απειλή ομήρων/δολοφονία δράστη/κοπέλα που γράφει/ όμηροι που φεύγουν/δράστης με κουκούλα/αστυνομικοί σκοπευτές/σκηνή-κάτοικοι
αυματίες αστυνομικοί-ρκωτικά-γειτονιά-περιπολικά-ρτυρες-νοσοκομείο-θύματα	**36**	Αίθουσα σύνταξης	**60**	παλιά προσαγωγή-δράστης-κτίριο Ασφάλειας-δικαστήριο-αστυνομικοί-σκηνή σύλληψης
άρτυρες-κτίριο-τόπος κλήματος-είσοδος-τυνομικοί-πυροσβεστικά	**37**	Σκύλος-φωτό δράστη-προσαγωγή-κατασχεθέντα λεφτά /ναρκωτικά/όπλα-2ος δράστης-	**61**	φωτό θύματος-Κηφισίας-αναπαράσταση (καρέ-καρέ)-φυλλάδιο-Χαλάνδρι
ύλο-φυγάδευση-εισαγγελεία-γγενείς θύματος	**38**	Συγγενείς-φωτό ζευγαριού-σπίτι ζευγαριού-αστυνομικοί-γωνιές σπιτιού + παράθυρο με αίθουσα σύνταξης & ιατροδικαστή	**62**	Δικαστήριο-Καζαντζίδης-ακροαματική διαδικασία-δικηγόροι
ράστης-προσαγωγή-γονείς-ιθηγητής-ανακριτικό γραφείο	**39**	Προσαγωγή δράστη-κοντινό-club-νοσοκομείο-γραφείο εισαγγελέα	**63**	δράστης-παλιά προσαγωγή-δικαστήριο-Ασφάλεια-γραφείο-παλιά σύλληψη-σπίτι δράστη
στυνομικοί-Άνδρος-μονή-άρτυρες	**40**	Συγγενείς-φωτό ζευγαριού-σπίτι ζευγαριού-αστυνομικοί-μάρτυρες	**64**	Αστυνομικοί-σπίτι-οδός-περιοχή-μεταφορά πτώματος
ροσαγωγή-κατηγορούμενος-στυνομικοί-νεαροί-προσαγωγή αρών-'εγκέφαλος' + κατηγορούμενος συνήγορος-τίδειξη μόδας	**41**	Νυχτερινή Αθήνα-γυναίκα που περπατάει	**65**	έξοδος από νοσοκομείο-θύμα-δράστης- καθηγητής-αστυνομικοί- τμήμα Γεωλογίας-περιπολικά- τόπος εγκλήματος-προσαγωγή-συνήγορος θύματος
ντικείμενα προς πώληση-όκλωμα-κατασχεθέντα λεφτά	**42**	Κηδεία-κοντινά στα παιδιά-συγγενείς-φωτό ζευγαριού	**66**	Τσιγγάνος τραυματίας-μάρτυρες-νοσοκομείο-τσιγγάνοι
τοκουμέντο-πολυκατοικία-ολεοδομικό γραφείο-μάρτυρες-άστρια	**43**	Αστυνομικοί-λιποθυμία αδελφής-κοντινό πατέρα-τόπος εγκλήματος-2ο θύμα-φωτό θύματος-καρέκλα & τραπέζι-παλιότερη προσαγωγή θύματος-παλιές ζημιές αυτοκινήτου του-κόσμος-καθάρισμα-ιατροδικαστές	**67**	Προσαγωγή δράστη-δράστης κοντινό-παλιό δικαστήριο-παλιά προσαγωγή

εδιαστής-προσαγωγή-κλάμα-ρτομάντιλο-μάρτυρες + ράθυρο με σχεδιαστή	**44**	Αυτοκίνητο-φωτό θύματος-καραμπίνα-αστυνομία-φορτηγάκι με πτώμα-τόπος εγκλήματος	**68**	Καθηγητής-αστυνομικοί-περιπολικά- τμήμα Γεωλογίας-τόπος εγκλήματος-προσαγωγή
στυνομικοί-μάρτυρες-ικόπτερα-σύλληψη υπόπτων-πίτι θύματος-αυτοκίνητο-2° ρμα-δράση ειδικών δυνάμεων	**45**	φωτό θύματος-προσαγωγή & κοντινό συνεργού-βίλα θύματος-κατασχεθέντα λεφτά	**69**	Καθηγητής-τμήμα Γεωλογίας-αστυνομικοί-περιπολικά-σφαίρα-τόπος εγκλήματος
τοκουμέντο ιατρός/δημοσιογράφος/μωράκι	**46**	Περιπολικά-τρύπα από σφαίρα-φωτό θύματος-ματωμένο αμάξι-σύζυγος-τόπος εγκλήματος-θύμα (παλιά)-γραφικά πιστόλι-γραφικά σκηνή εγκλήματος-Κηφισίας-αστυνομικοί-σχέδιο μοτοσυκλετιστών-σήμα 17Ν-εσωτερικό αυτοκινήτου-νοσοκομείο-ασθενοφόρα-δελτία ξένων πρακτορείων-αίματα-γείτονες/φίλοι θύματος-παλιό βίντεο για θύμα-επίσημοι-παράθυρο με αίθουσα σύνταξης & Κηφισίας-αυτόπτης μάρτυρας-ξένοι ανταποκριτές-σπίτι θύματος-σύζυγος	**70**	Φωτογραφία γάμου-συγγενείς κλάμα-σπίτι-μεταφορά θύματος-φωτό θύματος-τόπος εγκλήματος-γείτονες-σκαλοπάτια
ράστης στο δικαστήριο-κοντινό ρόσωπο/μπαστούνι-φωτό ράστη & θύματος-συνήγορος-κροαματική διαδικασία-πιστροφή στη φυλακή-σπίτι συγαριού-συγγενείς θύματος	**47**	Προσαγωγή-φωτό θύματος-τόπος εγκλήματος-πατέρας & αδελφή θύματος-σφαίρα-2° θύμα	**71**	Συμπλοκή-λυντσάρισμα-διαφυγή με αστυνομικούς
ουνό-ΕΚΑΜ-φωτό δράστη-ικόπτερο-αυτοκίνητα-σκυλιά-στυνομικοί-περιπολικό	**48**	Χήρα & κόρες (κοντινά)-φωτό θύματος-συγγενείς αγκαλιά-επίσημοι-μητέρα θύματος-νοσοκομείο-κάμερα κτιρίου-εταιρία ΙΒΜ-γραφικά-πρεσβεία-βιβλίο συλληπητηρίων-ίδιες	**72**	Σχεδιαστής κλάμα-προσαγωγή-χαρτομάντιλο-μάρτυρες-παράθυρο

Κάνοντας μια συστηματική κατηγοριοποίηση και σύνθεση των παραπάνω, διπιστώνουμε ότι οι εικόνες που παρουσιάζει το συγκεκριμένο κανάλι στις σχετικές με το έγκλημα ειδήσεις (σύνολο

74 σχετικές ειδήσεις) μπορούν να χωριστούν σε 5 μεγάλες κατηγορίες-θεματικές ενότητες, που υποδιαιρούνται σε πολλές μικρότερες: τις σχετικές με το **έγκλημα**, το **δράστη**, το **θύμα,** την ίδια την **είδηση** και την **επίσημη και άτυπη κοινωνική αντίδραση**. Σ΄ αυτό το σημείο, πρέπει να παρατηρήσουμε ότι σε κάθε σχετική με το έγκλημα είδηση (αλλά και σε όλες τις ειδήσεις/ρεπορτάζ κτλ.) οι εικόνες που παρουσιάζονται επαναλαμβάνονται συνεχώς, επομένως εμείς δεν καταγράφουμε το πόσες φορές εμφανίστηκε μια εικόνα αλλά το ότι εμφανίστηκε έστω και μία φορά σε κάθε είδηση (δηλαδή για την έρευνα είτε μία φορά εμφανίζεται μια εικόνα είτε δύο και πλέον, καταγράφεται ως μία εμφάνιση).

Στην πρώτη κατηγορία, μετρήσαμε πόσες εικόνες παρουσιάζονται σχετικά με τον τόπο τέλεσης του εγκλήματος, τα όργανα που χρησιμοποιήθηκαν απ΄ τον/τους δράστη-ες και τις ζημιές που προκλήθηκαν. Έτσι, παρατηρούμε ότι ο τόπος εγκλήματος είναι μια εικόνα που παρουσιάζεται περισσότερο από κάθε άλλη στην πλειοψηφία των σχετικών ειδήσεων (σε 42 ειδήσεις=ποσοστό 58.3%), τα όργανα που χρησιμοποιήθηκαν (πχ. πιστόλι, τσεκούρι, σφαίρες) ή τα αντικείμενα που στοιχειοθετούν το έγκλημα (πχ. πλαστά τιμολόγια, ναρκωτικά κτλ) εμφανίζονται μόνο σε λιγότερο απ΄ το ¼ των ειδήσεων (17 εικόνες=23.6%), ενώ τέλος ελάχιστες φορές παρουσιάζονται οι υλικές ζημιές που προκλήθηκαν απ΄ το έγκλημα (3 εικόνες=4.1%)

Όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία, παρατηρούμε ότι ο δράστης ή κάποια φωτογραφία του απεικονίζεται σε πολύ μεγάλο ποσοστό των σχετικών ειδήσεων (39 εικόνες= ποσοστό 54.1%), αντίθετα απ΄ ότι συμβαίνει με την απεικόνιση των συνηγόρων του, που αγγίζει το 6.9% (=5 εικόνες σε αντίστοιχες ειδήσεις). Λίγο μικρότερο απ΄ αυτό που αναφέρεται στο δράστη (33 εικόνες= ποσοστό 45.8%) είναι το ποσοστό που αντιστοιχεί στην απεικόνιση του θύματος (είτε σε φωτογραφία είτε κατά τη μεταφορά του πτώματος του), ενώ οι κατηγορίες που αφορούν στην

κατάληξη του (εικόνες κηδείας και νοσηλείας) καταλαμβάνουν πολύ μικρά ποσοστά (2 εικόνες=2.7% και 8 εικόνες=11.1% αντίστοιχα).

Η τέταρτη κατηγορία αφορούσε την επίσημη και άτυπη κοινωνική αντίδραση. Μετρήθηκαν ο αριθμός των εικόνων που έδειχνε τη δράση των αστυνομικών και των λοιπών κατασταλτικών δυνάμεων, υποκατηγορία που έλαβε και ένα απ΄ τα υψηλότερα ποσοστά (37 εικόνες=51.3%), οι εικόνες που έδειχναν θεσμούς του συστήματος απονομής ποινικής δικαιοσύνης (δικαστήρια, ανακριτικά και εισαγγελικά γραφεία) και που εμφανίζοντων στο ¼ των σχετικών ειδήσεων (18 εικόνες=25%), οι εικόνες που δείχνουν ειδικούς επί του θέματος (ιατροδικαστές), αριθμός που κυμάνθηκε σε πολύ χαμηλά ποσοστά (2 εικόνες=2.7%) καθώς και ο αριθμός των επίσημων προσώπων (πχ. υπουργούς, αξιωματούχους), οι οποίοι εμφανίστηκαν σε 5 μόλις ειδήσεις (ποσοστό 6.9%).

Όσον αφορά την άτυπη κοινωνική αντίδραση, παρατηρούμε ότι το ποσοστό των εικόνων που παρουσιάζουν συγγενείς των θυμάτων ανέρχεται στο 33.3% (=24 εικόνες σε αντίστοιχες ειδήσεις) ενώ μάρτυρες της εγκληματικής πράξης απεικονίζονται σε λίγο χαμηλότερο ποσοστό της τάξης του 23.6%, που αντιστοιχεί σε 17 εικόνες.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι σε 5 ειδήσεις (ποσοστό 6.9%) υπήρχε εικόνα βίντεο-ντοκυμέντου και σε 9 (ποσοστό 12.5%) εικόνα της αίθουσας σύνταξης με το δημοσιογράφο που περιέγραφε τις τελευταίες εξελίξεις στον αέρα.

Πίνακας 8β – ΝΕΤ – Εικόνες

1	Τόπος εγκλήματος-καθηγητής-σφαίρα	**18**	Δικαστήριο-δράστρια με μαντίλι-προσαγωγή-μάρτυρες-ειδικοί-τσεκούρι-φωτό δράστριας-τόπος εγκλήματος-αίματα-νεκρός-δράστρια
2	Αστυνομικοί-μπαρ-τόπος εγκλήματος-μάρτυρες-σφαίρες	**19**	Σκύλος-μάρτυρες-προσαγωγή-φωτό δράστη-αρχαία αντικείμενα
3	Σβήσιμο αυτοκινήτων-περίοικοι-πυροσβέστες-τόπος εγκλήματος-αστυνομικοί-δράση-πυροσβεστικό όχημα-Mercedes	**20**	Δράστρια-προσαγωγή-αστυνομικοί-τσεκούρι-τόπος εγκλήματος
4	Καθηγητής-σφαίρα-τόπος εγκλήματος-Παν/πολη-αίματα-αστυνομικοί	**21**	Δράστες-κατασχεθέντα λεφτά + ηρωίνη-προσαγωγή
5	Χωριό-γείτονες-φυλακή-νεκροτομείο-μάρτυρες-δράση αστυνομικών-φωτό δράστη	**22**	Τόπος εγκλήματος-περιοχή-ασθενοφόρα-σύζυγος-παλιές ζημιές
6	Συμπλοκή-εισαγγελία-φυγάδευση-φωτό δράστη & θύματος	**23**	Σπίτι-συγγενείς-περιοχή-φωτό ζευγαριού Αστυνομικοί
7	Προσαγωγή-τόπος εγκλήματος-σφαίρα-καθηγητής-τμήμα Γεωλογίας	**24**	Δράστες με κρυμμένα πρόσωπα-περιπολικά-αστυνομία-υπουργός-γραφείο εισαγγελέα
8	Επαίτες-δράστες-κατασχεθέντα λεφτά & αντικείμενα	**25**	Τόπος εγκλήματος-τραπέζι θύματος-κόσμος-σφαίρες-αίματα-αστυνομικοί-ιατροδικαστής-συνέλεξη αντικειμένων
9	Επιβάτες-αεροπλάνο-δράση αστυνομικών με σκυλιά-βάλτοι-συγγενείς-χάρτης-ασθενοφόρο	**26**	Μεταφορά αυτοκινήτου-αστυνομικοί-θύμα παλιά)-περιπολικά-αίματα-γραφικά σκηνή εγκλήματος-τόπος εγκλήματος-νοσοκομείο-Κηφισίας-επίσημοι-βίντεο για θύμα-μάρτυρες-βίντεο για τρομοκρατία-ανταποκριτές
10	Σχολείο-παιδιά-δράστης με pixels-μάρτυρες-καθηγητές-θύμα-αστυνομ.αρχηγός-τόπος εγκλήματος	**27**	Χήρα & κόρες-περιπολικά-εφημερίδα-προκήρυξη-θύμα (παλιά)-αστυνομικοί-τόπος εγκλήματος-αυτοκίνητα-Κηφισίας-σφαίρα-πρεσβεία-στεφάνια-βρετανική σημαία-βιβλίο συλληπητηρίων-επίσημοι-φωτό θύματος-σπίτι θύματος
11	Δράστες-μαγαζί-τόπος εγκλήματος-γειτονιά-αστυνομικοί-ασθενοφόρα	**28**	Τόπος εγκλήματος-περιπολικά-αστυνομικοί-χήρα & κόρες (συνέντευξη)-επίσημοι-έρευνες
12	Φόρτωμα κιβωτίων-τσιγάρα-λιμάνι λιμενικοί	**29**	Πλοίο Πολεμ.Ναυτικού-παραλία-τοπίο-σκάφη
13	Ζημιές-Πάντειο-έκθεση αυτοκινήτων-πυροσβέστες-Συγγρού-ΜΑΤ	**30**	Αίματα-σφαίρες-αυτοκίνητο-τόπος εγκλήματος μάρτυρες-επίσημοι-Κηφισίας
14	Δράση ΕΚΑΜ-σπίτι-αυτοκίνητο δράστη-μάρτυρες-σπασμένη πόρτα-αυτοκίνητα-περιοχή	**31**	Σκυλιά-εφημερίδα-περιπολικά-αστυνομικοί-πρεσβεία-στεφάνι-Κηφισίας-επίσημοι
15	Γειτονιά-φυλακή-κηδεία-σύλληψη-τόπος εγκλήματος	**32**	Στρατιωτικοί-αεροπλάνο-πομπή-νεκροφόρα-κόρες & χήρα-φέρετρο με σημαία-παράδοση σημαίας-τόπος εγκλήματος-λουλούδια-

			επικήρυξη-Χαλάνδρι-μηχανές-περιπολικά-κτίριο Ασφάλειας-ίδιες (χτες)
16	Κόσμος-γονείς-ασθενοφόρα-μεταφορά παιδιών-αυτοκίνητα-αστυνομικοί-ψυχολόγοι-ξένα δελτία-αίθουσα σύνταξης	**33**	Αναπαράσταση-αυτοκίνητα-ελικόπτερο-μοίρασμα φυλλαδίων-φυλλάδιο-φωτό θύματος-στεφάνι-αστυνομικοί-κίνηση Κηφισίας
17	Τιμολόγια-σφραγίδες-αστυνομ.διευθυντής-φωτό δράστη	**34**	Συμπλοκές-αστυνομικοί-χούλιγκανς-καρέκλες +αντικείμενα-φίλαθλοι-συλλήψεις-κλούβες-ΜΑΤ (Βελγίου)-έφιπποι αστυνομικοί-κατάβρεγμα-τραυματίες

Το σύνολο των σχετικών με το έγκλημα ειδήσεων για τη ΝΕΤ είναι αισθητά χαμηλότερο απ΄ αυτό του Alpha, δηλαδή 34 ειδήσεις, ωστόσο η κατηγοριοιποίηση που έγινε αναφορικά με την ποσότητα και ποιότητα των εικόνων είναι η ίδια.

Στην πρώτη κατηγορία, μετρήσαμε πόσες εικόνες παρουσιάζονται σχετικά με τον τόπο τέλεσης του εγκλήματος, τα όργανα που χρησιμοποιήθηκαν απ΄ τον/τους δράστη-ες και τις ζημιές που προκλήθηκαν. Έτσι, παρατηρούμε ότι ο τόπος εγκλήματος είναι μια εικόνα που παρουσιάζεται στην πλειοψηφία των σχετικών ειδήσεων (σε 24 ειδήσεις=ποσοστό 70.5%), τα όργανα που χρησιμοποιήθηκαν (πχ. πιστόλι, τσεκούρι, σφαίρες) ή τα αντικείμενα που στοιχειοθετούν το έγκλημα (πχ. πλαστά τιμολόγια, ναρκωτικά κτλ) εμφανίζονται σε λίγο λιγότερο απ΄ τις μισές ειδήσεις (14 εικόνες=41.1%), ενώ τέλος ελάχιστες φορές παρουσιάζονται οι υλικές ζημιές που προκλήθηκαν απ΄ το έγκλημα (3 εικόνες=8.8%)

Όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία, παρατηρούμε ότι ο δράστης ή κάποια φωτογραφία του απεικονίζεται σε πολύ μεγάλο ποσοστό των σχετικών ειδήσεων (39 εικόνες= ποσοστό 44.1%), αντίθετα απ΄ ότι συμβαίνει με την απεικόνιση των συνηγόρων του, που απουσιάζει εντελώς απ΄ τις σχετικές ειδήσεις. Λίγο μικρότερο απ΄ αυτό που αναφέρεται στο δράστη (13 εικόνες= ποσοστό 38.2%) είναι το ποσοστό που αντιστοιχεί στην απεικόνιση του θύματος (είτε σε φωτογραφία είτε

κατά τη μεταφορά του πτώματος του), ενώ οι κατηγορίες που αφορούν στην κατάληξη του (εικόνες κηδείας και νοσηλείας) καταλαμβάνουν πολύ μικρά ποσοστά (2 εικόνες=5.8% και 1 εικόνα=2.9% αντίστοιχα).

Η τέταρτη κατηγορία αφορούσε την επίσημη και άτυπη κοινωνική αντίδραση. Μετρήθηκαν ο αριθμός των εικόνων που έδειχνε τη δράση των αστυνομικών και των λοιπών κατασταλτικών δυνάμεων, υποκατηγορία που έλαβε το υψηλότερο ποσοστό (26 εικόνες=76.4%), οι εικόνες που έδειχναν θεσμούς του συστήματος απονομής ποινικής δικαιοσύνης (δικαστήρια, ανακριτικά και εισαγγελικά γραφεία) και που εμφανίζονταν στο 14.7% των σχετικών ειδήσεων, οι εικόνες που δείχνουν ειδικούς επί του θέματος (ιατροδικαστές), αριθμός που κυμάνθηκε σε πολύ χαμηλά ποσοστά (3 εικόνες=8.8%) καθώς και ο αριθμός των επίσημων προσώπων (πχ. υπουργοί, αξιωματούχοι), οι οποίοι εμφανίστηκαν σε υψηλό σχετικά ποσοστό 20.5%, δηλαδή σε 7 ειδήσεις.

Όσον αφορά την άτυπη κοινωνική αντίδραση, παρατηρούμε ότι το ποσοστό των εικόνων που παρουσιάζουν συγγενείς των θυμάτων ανέρχεται στο 23.5% (=8 εικόνες σε αντίστοιχες ειδήσεις) ενώ μάρτυρες της εγκληματικής πράξης απεικονίζονται σε λίγο χαμηλότερο ποσοστό της τάξης του 20.5%, που αντιστοιχεί σε 7 εικόνες.

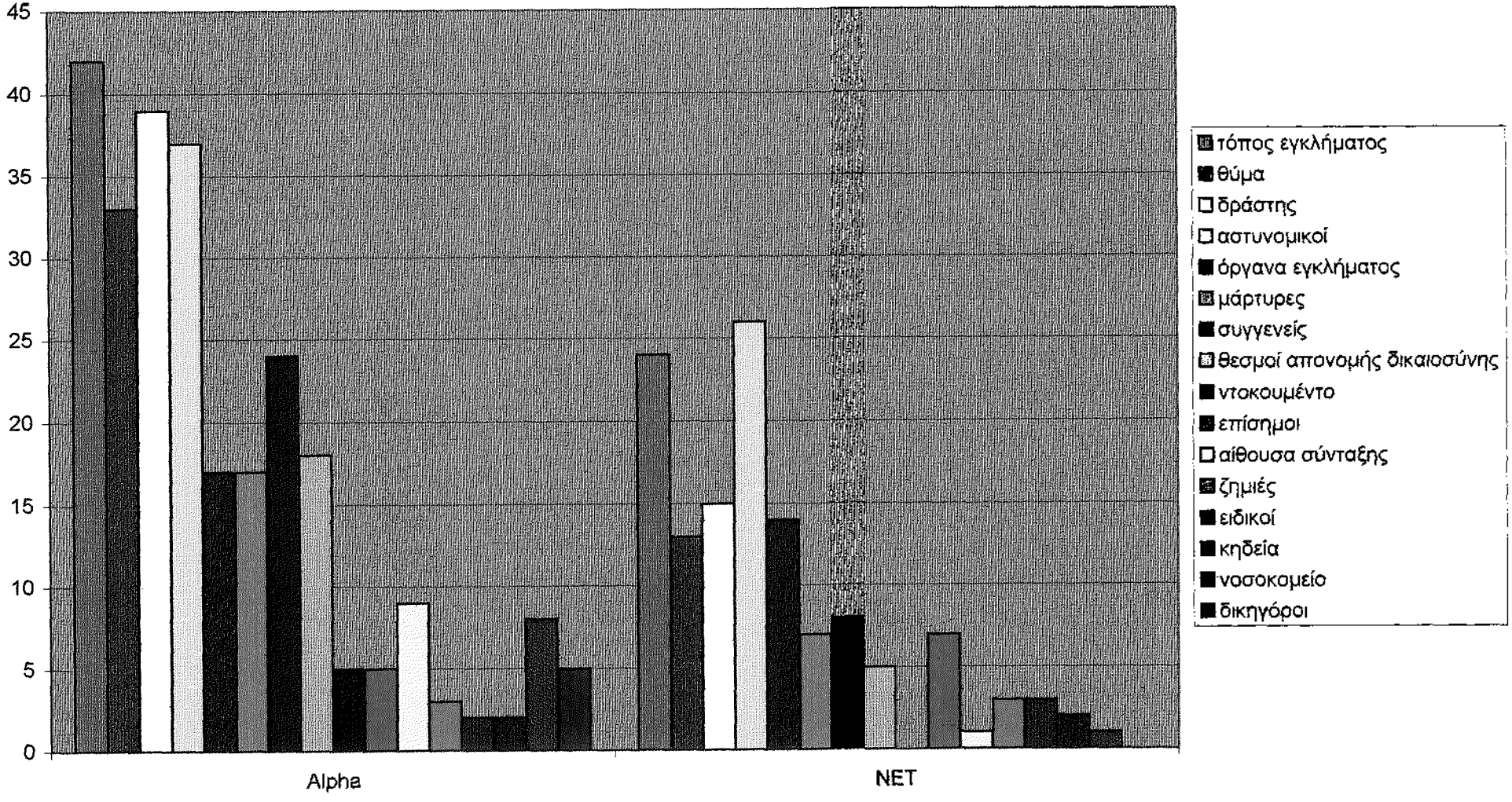
Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι, αντίθετα με την πρακτική του Alpha, σε καμμία είδηση δεν υπήρχε εικόνα βίντεο- ντοκουμέντου ενώ σε 1 μόνο (ποσοστό 2.9%) υπήρχε εικόνα της αίθουσας σύνταξης με το δημοσιογράφο που περιέγραφε τις τελευταίες εξελίξεις στον αέρα.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατηγοριοποίηση των εικόνων, στα πλαίσια της ανάλυσης περιεχομένου, και για τα δύο κανάλια, προκειμένου να εξαχθούν κάποια βασικά συμπεράσματα.

Πίνακας 8γ - Εικόνες

		Alpha	**NET**
Έγκλημα	Τόπος	42	24
	όργανα	17	14
	Ζημιές	3	3
Δράστης	Δράστης	39	15
	δικηγόροι	5	0
Θύμα	Θύμα	33	13
	κηδεία	2	2
	Νοσοκομείο	8	1
Κοινωνική Αντίδραση	Αστυνομία	37	26
	θεσμοί ΣΑΠΔ	18	5
	ειδικοί	2	3
	επίσημοι	5	7
	συγγενείς	24	8
	μάρτυρες	17	7
Είδηση	Ντοκουμέντο	5	0
	αίθουσα σύνταξ.	9	1

Εικόνες

45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
Alpha
NET
τόπος εγκλήματος
θύμα
δράστης
αστυνομικοί
όργανα εγκλήματος
μάρτυρες
συγγενείς
θεσμοί απονομής δικαιοσύνης
ντοκουμέντο
επίσημοι
αίθουσα σύνταξης
ζημιές
ειδικοί
κηδεία
νοσοκομείο
δικηγόροι

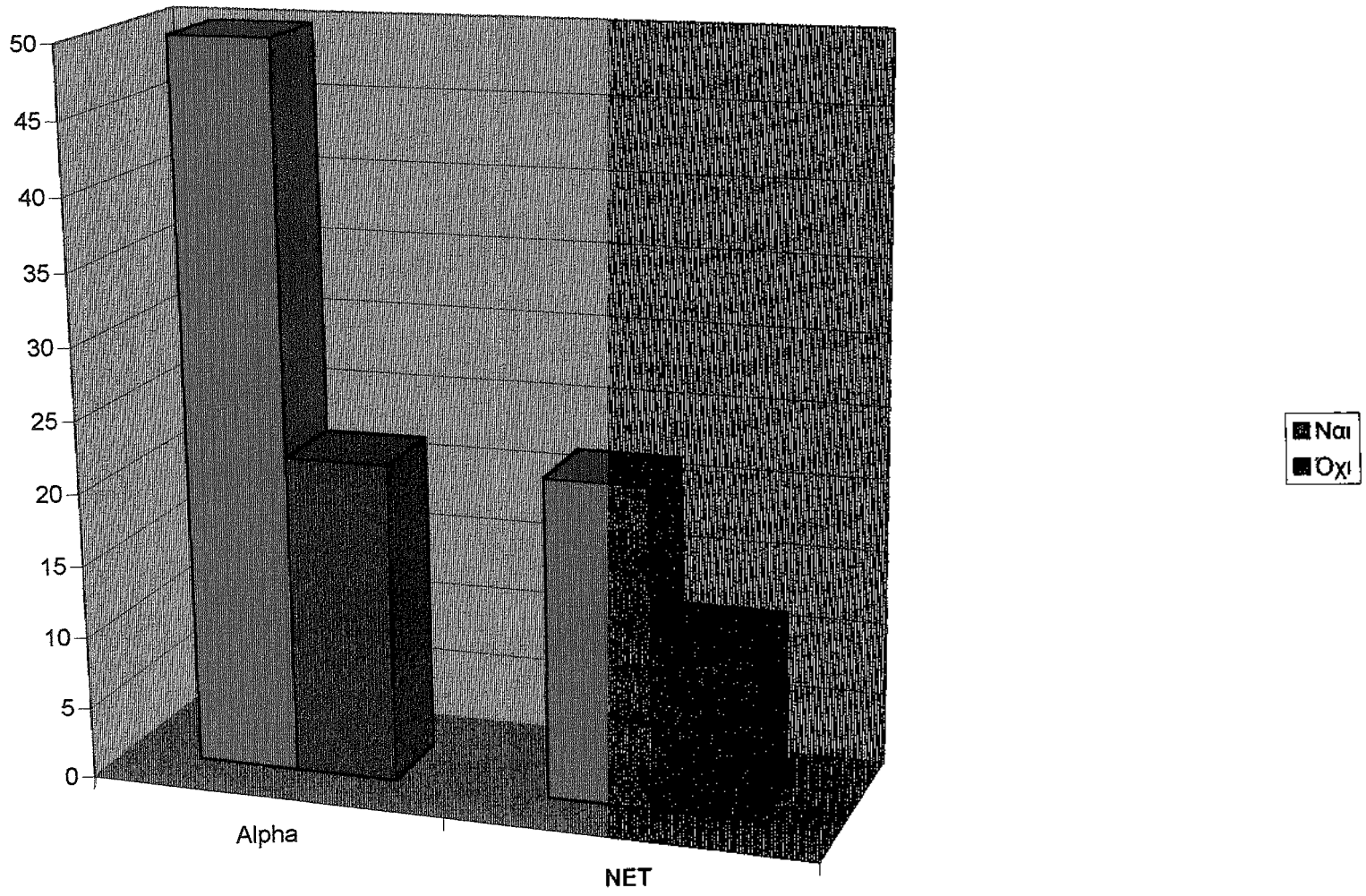
Αν επιχειρήσουμε μια σύντομη σύγκριση των εικόνων που παρουσιάζονται σε κάθε κανάλι θα διαπιστώσουμε ότι δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ τους ως προς το ποια ειδικά θέματα σχετικά με το έγκλημα προβάλλουν μέσω της εικόνας. Παρατηρείται μια σύγκλιση και επικέντρωση του ενδιαφέροντος και των δύο καναλιών στην απεικόνιση του δράστη, του θύματος, του τόπου τέλεσης του εγκλήματος και της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης, κυρίως της δράσης της αστυνομίας. Είναι χαρακτηριστικό (και αναμενόμενο;) ότι στο κρατικό κανάλι η επίσημη κοινωνική αντίδραση, δηλαδή η δράση της αστυνομίας και οι θεσμοί του ΣΑΠΔ, παρουσιάζονται συχνότερα και περισσότερο απ΄ οτιδήποτε άλλο (διατηρούν το υψηλότερο ποσοστό, και σε σχέση με τον Alpha που η κατηγορία αυτή κατέχει το τρίτο κατά σειρα υψηλότερο ποσοστό). Πολύ σημαντική για τη δομή της είδησης είναι η 'εμμονή' που δείχνουν και τα δυο κανάλια στην απεικόνιση του τόπου τέλεσης του εγκλήματος, απεικόνιση εντυπωσιακά μεγαλύτερη (ιδιαίτερα στη NET) απ΄ αυτήν που επιφυλάσσεται στο θύμα της εγκληματικής πράξης.

Σε συνδυασμό με τα παραπάνω επιχειρήθηκε η κατηγοριοποίηση των εικόνων στη βάση του αν προκαλούν ή εμφανώς εκφράζουν συναισθήματα. Δεν εξετάστηκε το ποια ακριβώς συναισθήματα προκαλούν, κάτι που θα ήταν πάρα πολύ υποκειμενικό, αλλά απλά το αν εκφράζουν συναιθήματα, που ταιριάζουν και με την ταυτόχτονη περιγραφή, ή όχι.

Πίνακας 8δ – Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα

	Alpha	**NET**
Ναι	50	22
Όχι	22	12

Εικόνες προβάλλουν συναισθήματα

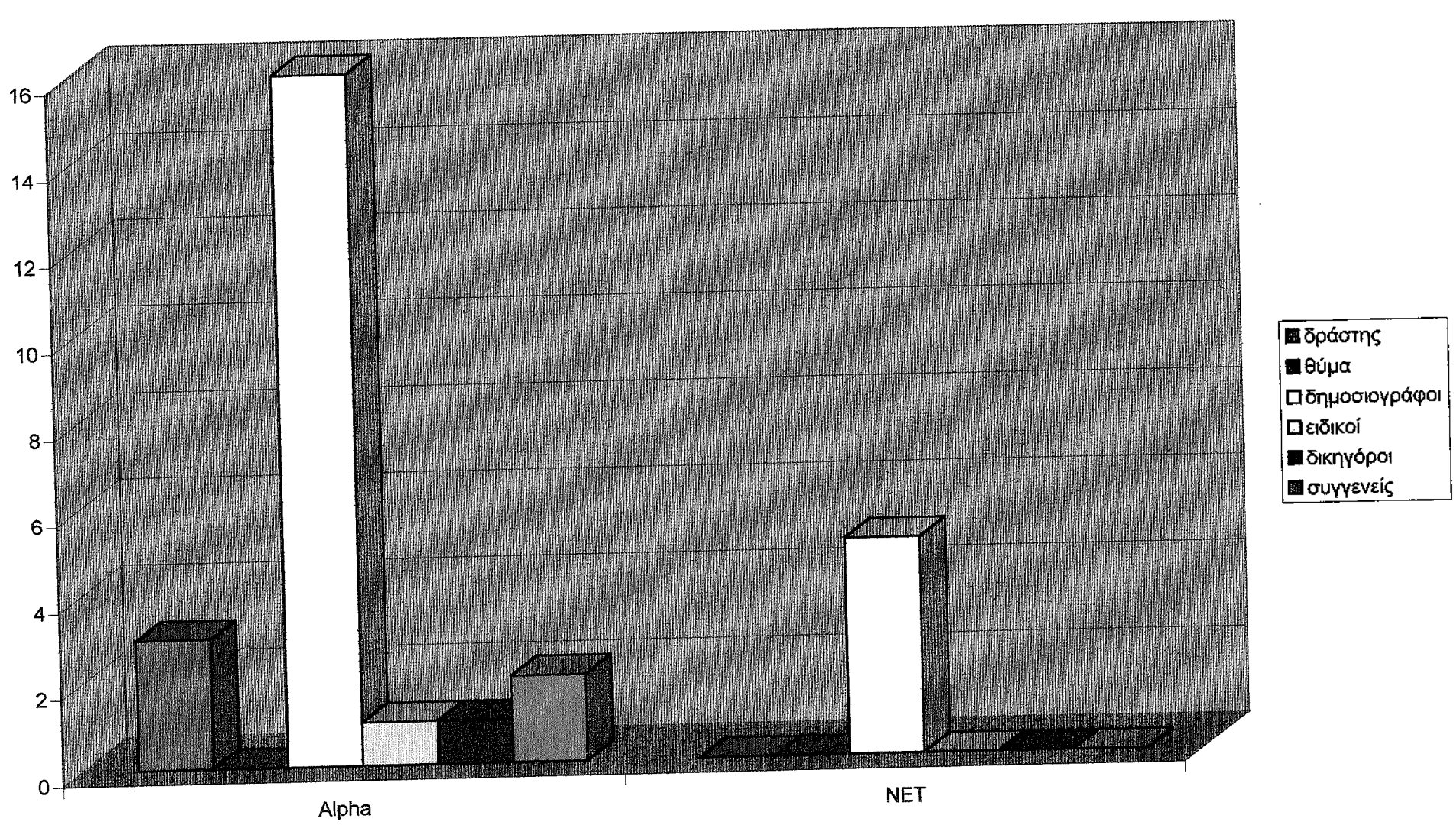
Στον πίνακα παρουσιάζεται το αν οι εικόνες που προβάλλονται απ΄ τα δύο κανάλια προκαλούν ή ενισχύουν συγκεκριμένα συναισθήματα. Παρατηρούμε ότι στην πλειοψηφία τους (σε ποσοστό δηλαδή 69.4% για τον Alpha και 64.7% για τη NET), οι εικόνες και στα δύο κανάλια, επιτελούν αυτή τη λειτουργία, δηλαδή επικεντρώνονται, προκαλούν, ή/και κινητοποιούν αισθήματα οργής, επιθετικότητας, μίσους, ή αντίθετα συμπόνοιας κι αλληλεγγύης, με σκοπό αφενός τη διατήρηση (και αύξηση) της τηλεθέασης, αφετέρου την ασυνείδητη σύνδεση του εγκληματικού φαινομένου και των πρωταγωνιστών του μ΄ αυτά ακριβώς τα συναισθήματα. Οι εικόνες, που στο σύνολο των σχετικών ειδήσεων επαναλαμβάνονται συνεχώς κατά τη διάρκεια της αφήγησης, αυθύπαρκτα αλλά κυρίως σε συνδυασμό με την περιγραφή και τα άλλα στοιχεία της παρουσίασης (τίτλους, μουσική υπόκρουση, ένταση φωνής παρουσιαστή κτλ.) συμβάλλουν αποφασιστικά στη δραματοποίηση των γεγονότων και τη δημιουργία εντυπωσιακών, σύμφωνα με τον ορισμό και τα κριτήρια του Βρύζα (1986), ειδήσεων.

Ε) Ζωντανές συνδέσεις (αριθμός/διάρκεια/πρόσωπα)

Ο πίνακας που ακολουθεί αναφέρεται στον αριθμό, την κατηγορία των ανθρώπων που συμμετέχουν και τη διάρκεια των ζωντανών συνδέσεων που πραγματοποιεί κάθε κανάλι κατά τη διάρκεια παρουσίασης ειδήσεων που αναφέρονται σε εγκλήματα (σ΄αυτό το σημείο πρέπει να ξεκαθαριστεί ότι δεν αναφερόμαστε στα λόγια διάφορων ατόμων που ακούγονται κατά τη διάρκεια του ρεπορτάζ, αλλά μόνο στις ζωντανές συνδέσεις με διάφορα άτομα, στη ροή του δελτίου).

Πίνακας 9 – Ζωντανές συνδέσεις

	Alpha		**NET**	
	Αριθμός	**συνολική διάρκεια**	**αριθμός**	**συνολική διάρκεια**
Δράστης	3	12΄56΄΄	-	-
Θύμα	-		-	-
Δημοσιογράφοι	16	33΄22΄΄	5	9΄50΄΄
Ειδικοί	1	4΄17΄΄	-	-
Επίσημοι	-		-	-
Δικηγόροι	1	1΄48΄΄	-	-
Συγγενείς	2	4΄44΄΄	-	-
Σύνολο	26	57΄07΄΄	5	9΄50΄΄

Ζωντανές συνδέσεις
16
14
12
10
8
6
4
2
0
Alpha
NET
δράστης
θύμα
δημοσιογράφοι
ειδικοί
δικηγόροι
συγγενείς

Καταρχήν, παρατηρούμε ότι για το κρατικό κανάλι η ζωντανή σύνδεση δεν αποτελεί ιδιαίτερα προσφιλή τακτική, δεδομένου ότι στο σύνολο των 34 σχετικών ειδήσεων, πραγματοποιούνται 5 μόνο ζωντανές συνδέσεις (=ποσοστό 14.7%), που διαρκούν συνολικά 9΄50΄΄, πάντοτε δε βγαίνει στον αέρα κάποιος δημοσιογράφος απ΄ την αίθουσα σύνταξης ή ανταποκριτής του σταθμού σε άλλη χώρα/πόλη.

Αντίθετα στον Alpha, η πρακτική των ζωντανών συνδέσεων, ιδιαίτερα με τη μορφή 'παραθύρων' για τα οποία φημίζεται ως πρωτεργάτης, είναι πιο συνηθισμένη (26 συνδέσεις στο σύνολο των 72 σχετικών ειδήσων, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 36.1%). Και εδώ, στην πλειοψηφία των ζωντανών συνδέσεων που πραγματοποιούνται (16 στις 26, ήτοι ποσοστό 61.5%, με συνολική διάρκεια 33΄22΄΄), στον αέρα βγαίνει κάποιος δημοσιογράφος απ΄ την αίθουσα σύνταξης (συνήθως πρόκειται για το ίδιο άτομο κάθε φορά που έχει αναλάβει την παρουσίαση του αστυνομικού δελτίου) ή σπανιότερα ανταποκριτής απ΄ τον τόπο του εγκλήματος ή σχετικά μ΄ αυτό μέρη (πχ. σπίτι θύματος). Απ΄ τις υπόλοιπες ζωντανές συνδέσεις που πραγματοποιήθηκαν στον Alpha, οι 3 (=ποσοστό 11.5% - διάρκεια 12΄56΄΄) ήταν με τον ίδιο τον κατηγορούμενο/δράστη, 2 (=7.7% - διάρκεια 4'44'') με συγγενείς του δράστη ή του θύματος και από 1 (=ποσοστό 3.8% - διάρκεια 4΄17΄΄ & 1΄48΄΄) με ιατροδικαστή και δικηγόρο αντίστοιχα.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι για τις ζωντανές συνδέσεις σε τέτοιου είδους ειδήσεις προτιμούνται οι δημοσιογράφοι, ιδιαίτερα αυτοί που έχουν ως αντικείμενο το αστυνομικό δελτίο, κι οι οποίοι προσδίδουν στην παρουσίαση της είδησης περισσότερη εγκυρότητα και αξιοπιστία. Χρησιμοποιούνται, ακόμη κι απ΄ το διδάξαντα Alpha, σε περιορισμένο βαθμό, συγκριτικά τουλάχιστον με τις πολιτικές ειδήσεις, όπου επιστρατεύονται κατά κόρον και συνήθως με τη συμμετοχή των κύριων πρωταγωνιστών τους.

ΣΤ) Μουσική επένδυση

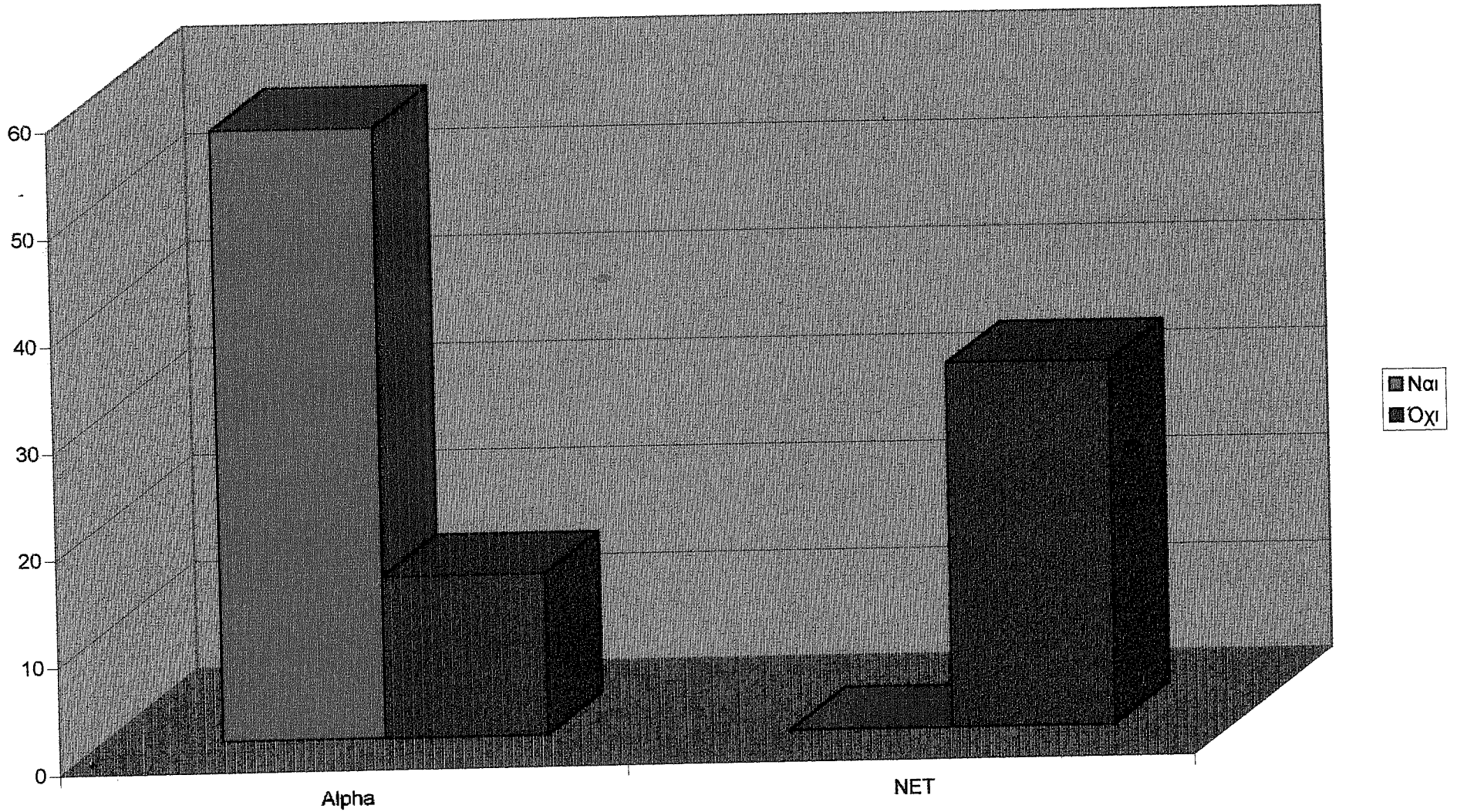
Ο πίνακας που ακολουθεί απεικονίζει την ύπαρξη ή μη μουσικής επένδυσης στην παρουσίαση των σχετικών με εγκλήματα ειδήσεων, καθώς και την ποιοτική υφή της. Όπως έχει και νωρίτερα αναφερθεί, οι κατηγορίες προέκυψαν μετά από μια πρώτη συστηματική 'ανάγνωση' του επικοινωνιακού υλικού, επομένως η διάκριση της μουσικής επένδυσης σε έντονη/περιπετειώδη και συναισθηματική/λυπητερή, πέρα απ' το γεγονός ότι είναι σχετικά υποκειμενική (αν και η αξιοπιστία της έχει ελεγχθεί από δύο εξωτερικούς παρατηρητές), έχει άμεση σχέση με τα πρωτογενή δεδομένα.

Πίνακας 10 - Μουσική επένδυση

	Alpha	NET
Έντονη/περιπετειώδης	54	0
Συναισθηματική/λυπητερή	3	0
Καθόλου	15	34
Σύνολο σχετικών ειδήσεων	72	34

Η πιο φανερή και σημαντική παρατήρηση σε σχέση με τη μουσική επένδυση στην παρουσίαση των σχετικών με έγκλημα ειδήσεων αφορά το κρατικό κανάλι, απ' όπου απουσιάζει παντελώς αυτή η τεχνική- τακτική. Το γεγονός αυτό ενισχύει την άποψη για τον καθαρά ενημερωτικό και όχι ψυχαγωγικό χαρακτήρα του καναλιού, που δεν χρειάζεται να εντυπωσιάσει το κοινό κατά την παρουσίαση των ειδήσεων. Αντίθετα στον Alpha, η τακτική της μουσικής επένδυσης της είδησης, ιδιαίτερα στην παρουσίαση ειδήσεων που αφορούν βίαια εγκλήματα, είναι

Μουσική επένδυση

ιδιαίτερα προσφιλής και συνηθισμένη, επιστρατεύεται δε στο εντυπωσιακό 79.1% των σχετικών ειδήσεων (=57 στις 72). Απ΄ τις περιπτώσεις δε στις οποίες δεν υπάρχει μουσική επένδυση, οι περισσότερες αφορούν ειδήσεις σχετικά με εγκλήματα του ειδικού ποινικού νόμου (πχ. ναρκωτικά) και οικονομικά εγκλήματα, η παρουσίαση των οποίων γενικά είναι άτονη και στοχεύει λιγότερο στο συναίσθημα.

Από ποιοτική άποψη, η μουσική στο 94.8% (=54 στις 57) επί του συνόλου των μουσικά επενδυμένων ειδήσεων, μπορεί να χαρακτηριστεί έντονη και αγωνιώδης, με κλιμακώσεις στην ένταση σε προσεκτικά επιλεγμένα σημεία, μουσική που διεγείρει το συναίσθημα της αγωνίας για την εξέλιξη και ταυτόχρονα φορτίζει συναισθηματικά το δέκτη, συνήθως αρνητικά απέναντι στην κατάσταση που παρακολουθεί. Το υπόλοιπο 5.2% (=3 στις 57) της μουσικής επένδυσης είναι λυπητερά – συναισθηματικά - λυρικά κομμάτια, που χρησιμοποιούνται κυρίως όταν παρουσιάζεται η κηδεία του θύματος και ο πόνος των συγγενών, με αποτέλεσμα και πάλι τη συναισθηματική φόρτιση του δέκτη και τον προσανατολισμό του στο δίπολο 'καλό & δύσμοιρο θύμα/κακός δράστης & πράξη'.

Η μουσική επένδυση, ιδιαίτερα αυτού του είδους, που επιστρατεύεται απ΄ τον Alpha στην παρουσίαση ειδήσεων σχετικά με εγκλήματα, ενισχύει το συμπέρασμα για την πρακτική του καναλιού να χρησιμοποιεί τον εντυπωσιασμό και τη διέγερση των συναισθημάτων προκειμένου αφενός να προσελκύσει περισσότερο κοινό, λειτουργώντας ως show, κι αφετέρου να κατασκευάσει μια συγκεκριμένη εικόνα της εγκληματικής πράξης, μια εικόνα ωραιοποιημένη, έντονη, θελκτική και ταυτόχρονα αποκρουστική, που επιδρά με σημαντικό τρόπο όχι μόνο στη στάση αλλά και στην ιδεολογική τοποθέτηση του κοινού απέναντι στο εγκληματικό φαινόμενο εν γένει.

Ζ) Παρουσιαστής δελτίου εκφράζει άποψη

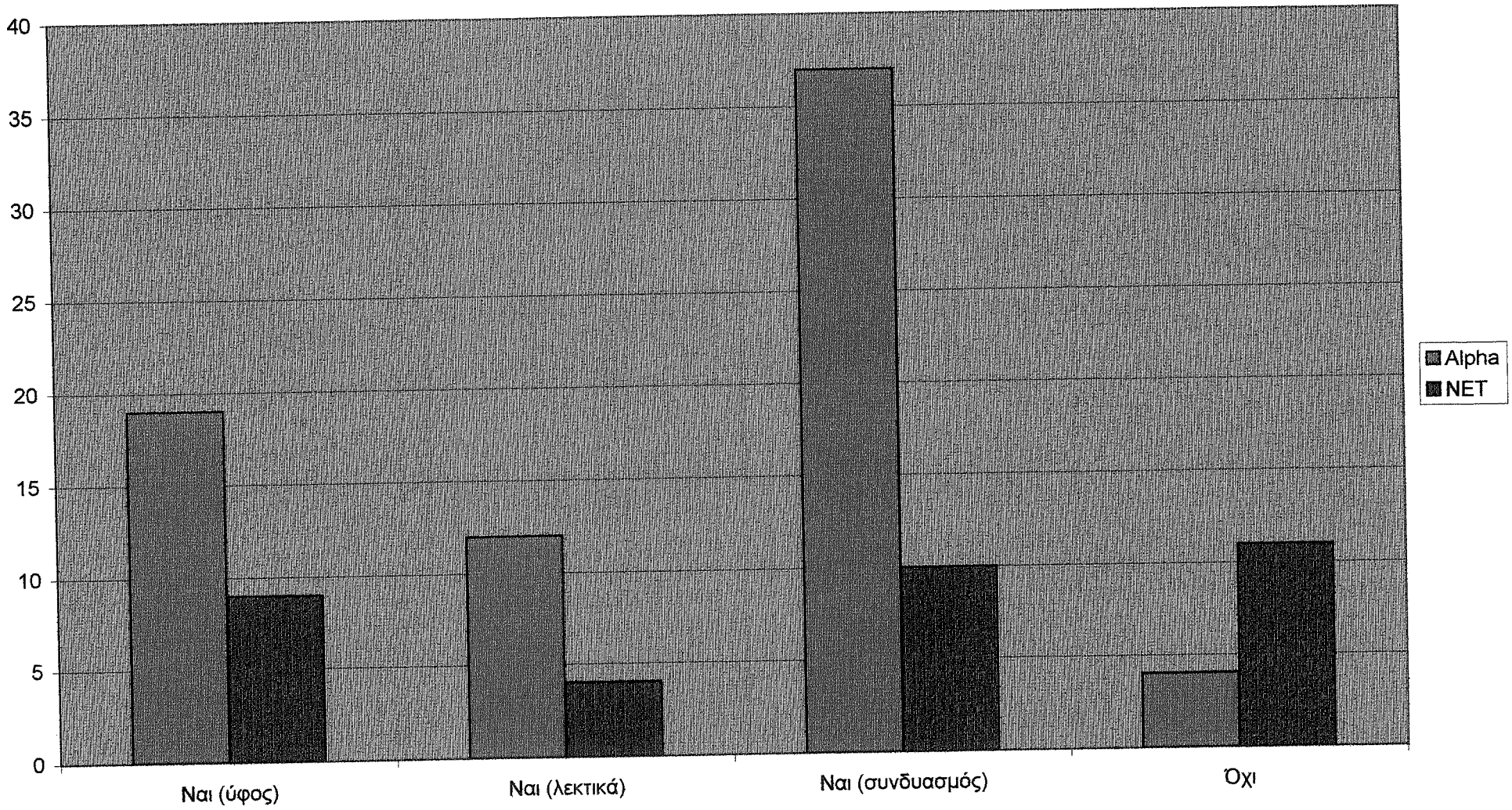
Ο πίνακας αυτός απεικονίζει τη συμμετοχή του παρουσιαστή του δελτίου στην κατασκευή ή/και ενίσχυση μιας συγκεκριμένης στάσης απέναντι στην είδηση και κατ΄ επέκταση στο φαινόμενο που παρουσιάζεται σ΄ αυτήν. Με λίγα λόγια εξετάζεται το αν ο παρουσιαστής του δελτίου, με τα λόγια, το ύφος, την ένταση της φωνής, εκφράζει τη γνώμη και στάση του απέναντι σ΄ αυτό που παρουσιάζει. (Σ΄ αυτό το σημείο πρέπει να διευκρινίσουμε για μια ακόμη φορά ότι η ερμηνεία ενός τέτοιου στοιχείου είναι τελείως υποκειμενική, αν και επιχειρήθηκε επί τη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων – ένταση φωνής, τονισμός λέξεων, ύφος – και η αξιοπιστία της ελέγχθηκε κι επιβεβαιώθηκε από 2, άσχετα με την έρευνα, άτομα)

Πίνακας 11 – Παρουσιαστής εκφράζει άποψη

		Alpha	NET
Ναι	ύφος/στάση σώματος	19	9
	λεκτικά	12	4
	συνδυασμός	37	10
Όχι		4	11

Στον Alpha, το φαινόμενο του υποκειμενικού παρουσιαστή (παρά την προσπάθεια και τις δηλώσεις επί του αντιθέτου) είναι σχεδόν μόνιμο στην παρουσίαση των σχετικών με το έγκλημα ειδήσεων. Πράγματι, στο 94.4% των ειδήσεων (αντιστοιχεί σε 68 ειδήσεις), ο παρουσιαστής, με

Παρουσιαστής εκφράζει γνώμη του

τον έναν ή τον άλλο τρόπο, εκφράζει τη δική του (και πιθανόν μια γενικότερη) στάση, που πολλές φορές έρεχεται σε πλήρη αντίθεση μ΄ αυτά που εκφωνεί. Στο σημείο αυτό μπορούμε να φέρουμε μερικά παραδείγματα, για να γίνουμε πιο κατανοητοί: ο παρουσιαστής βρίσκεται στον αέρα (σε 'παράθυρο') με τον κατηγορούμενο της υπόθεσης που μόλις έχει παρουσιάσει και ενώ δηλώνει ότι δεν επιτρέπεται για κάποιον που είναι στη θέση του να προβαίνει σε κρίσεις επί των ζητημάτων που παρουσιάζει, ταυτόχρονα χρησιμοποιεί αξιολογικά (αρνητικά) φορτισμένες εκφράσεις στη συνομιλία του με τον κατηγορούμενο, ενώ την περισσότερη ώρα αποφεύγει να κοιτάει προς το μέρος του. Σε μια άλλη περίπτωση, κατά τη διάρκεια του ρεπορτάζ για μια απόπειρα δολοφονίας με θύμα Αλβανό και θύτη Έλληνα, ο δημοσιογράφος ασυνείδητα εκφωνεί προτάσεις που εμφανίζουν τον Αλβανό ως δράστη, εκφράζοντας μ΄ αυτόν τον τρόπο μια στερεότυπη και παγιωμένη αντίληψη περί εγκληματικότητας των Αλβανών (χαρακτηριστικά αναφέρει: «ο Ταμπουράκης στην Ασφάλεια παραδέχτηκε ότι πυροβόλησε το νεαρό, στη συνέχεια όμως είπε πως δεν ήταν αυτός που τον τραυμάτισε ενώ στο μεταξύ ο νεαρός Αλβανός μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο, όπου υποβλήθηκε σε εγχείρηση. Αύριο θα οδηγηθεί στον εισαγγελέα για ν΄ απολογηθεί»).

Στη NET το φαινόμενο αυτό είναι πιο περιορισμένο (ποσοστό 67.6%) σε σχέση με τον Alpha, εντούτοις υπαρκτό και εξίσου αναγνωρίσιμο.

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΙΔΗΣΗΣ

Α) ΈΓΚΛΗΜΑ

α) Είδος εγκλήματος

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται συνοπτικά το είδος των εγκλημάτων με τα οποία ασχολείται ο ηλεκτρονικός Τύπος στη χώρα μας και που αποτελούν υλικό για τα δελτία ειδήσεων.

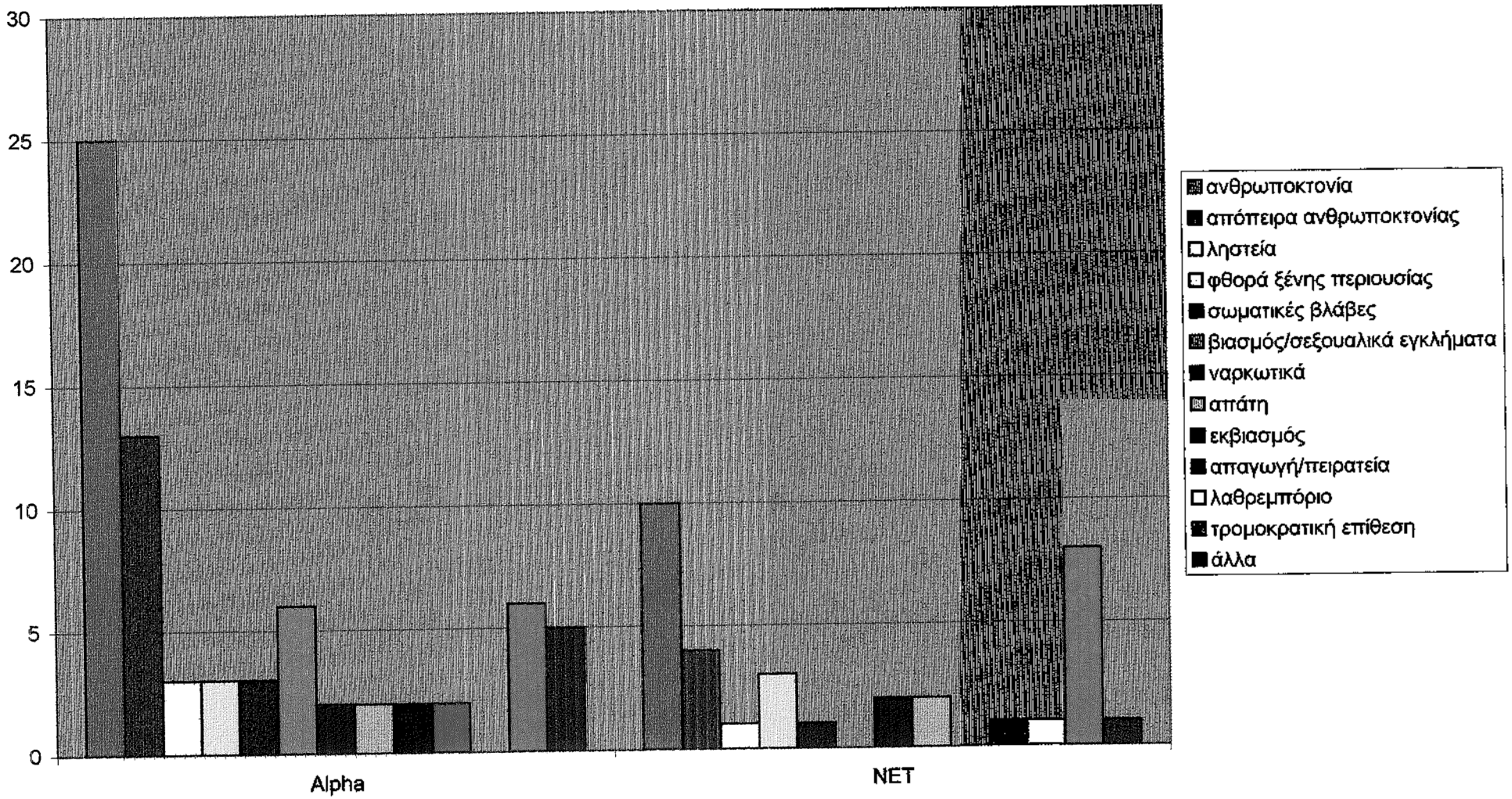
Πίνακας 12 – Είδος εγκλήματος

Είδος εγκλήματος	Alpha	NET
Ανθρωποκτονία	(16) 25	7 ή 9
Απόπειρα ανθρωποκτονίας	(6) 13	2 ή 3
Σωματικές βλάβες	3	2 ή 3
Φθορά ξένης Περιουσίας	3	3
Βιασμός/Σεξουαλικά εγκλήματα	(3) 6	0
Απάτη	2	2
Εκβιασμός	2	0
Απαγωγή	2	1

Λαθρεμπόριο	0	2
Ληστεία	(2) 3	1
Εμπόριο ναρκωτικών	2	2
Τρομοκρατική επίθεση	(1) 6	1 ή 7
Άλλα (εμπόριο βρεφών, απόδραση)	(2) 5	0
Σύνολο	(42) 72	(24) 34

Μια πρώτη σημαντική παρατήρηση που μπορεί να γίνει εδώ αφορά τα διπλά νούμερα που εμφανίζονται στις περισσότερες κατηγορίες, κυρίως στον Alpha. Τα νούμερα μέσα στην παρένθεση αντιστοιχούν στον αριθμό των πραγματικών ειδήσεων σχετικά με το έγκλημα με τις οποίες ασχολήθηκε το κάθε κανάλι (συνολικά 43 για τον Alpha και 24 για τη ΝΕΤ) ενώ τα νούμερα απέξω δηλώνουν τον αριθμό των αναφορών σχετικά με εγκλήματα (συνολικά 72 και 34 αντίστοιχα). Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι στην πραγματικότητα υπήρξαν μόνο 43 και 24 εγκλήματα αντίστοιχα, την περίοδο εκείνη, με τα οποία ασχολήθηκαν τα δυο κανάλια, η συνήθης πρακτική τους όμως να επανέρχονται στο θέμα τις επόμενες ημέρες με νέες εξελίξεις και λεπτομέρειες αύξησε τον αριθμό των σχετικών ειδήσεων σε 72 και 34 αντίστοιχα. Η ανάλυση μας, προς το παρόν, θα περιοριστεί στα νούμερα (έξω απ΄ τηην παρένθεση) που αφορούν το σύνολο των αναφορών(=ειδήσεων) σχετικά με κάθε εγκληματική πράξη, γιατί θεωρούμε ότι απεικονίζει καλύτερα την έκταση που δίνεται στην εγκληματικότητα απ΄ τα ΜΜΕ και γιατί από μόνο του συνιστά κατασκευή της πραγματικότητας για το φαινόμενο αυτό, που απέχει απ΄ την ίδια την πραγματικότητα.

Είδος εγκλήματος

Έτσι, διαπιστώνουμε ότι το έγκλημα που παρουσιάζουν συχνότερα και τα δύο κανάλια είναι η ανθρωποκτονία, με 25 αναφορές (=ποσοστό 34.7%) για τον Alpha και 10 αναφορές (=ποσοστό 29.4%) για τη NET. Το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό αφορά και πάλι κάποιο βίαιο έγκλημα, την απόπειρα ανθρωποκτονίας, και κυμαίνεται στο 18% (=13 αναφορές) και 11.7% (=4 αναφορές) αντίστοιχα. Αρκετά υψηλά ποσοστά συγκεντρώνει και στα δύο κανάλια η παρουσίαση τρομοκρατικών επιθέσεων, στην προκειμένη περίπτωση η δολοφονική επίθεση της 17Ν κατά Βρετανού αξιωματούχου, που καλύφθηκε στο 8.3% (=6 αναφορές) και το 23.5% (=8 αναφορές) αντίστοιχα των αναφορών σχετικά με το έγκλημα. Τα υπόλοιπα εγκλήματα αναφέρονται μόλις 2-3 φορές, με εξαίρεση το βιασμό και γενικά τα σεξουαλικά εγκλήματα στον Alpha που αναφέρονται 6 φορές, δηλαδή σε ποσοστό 8.3%.

Βέβαια, πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι, όπως είπαμε και πιο πάνω, οι αναφορές δεν αντιστοιχούν σε πραγματικά εγκλήματα, δεδομένου ότι πολλές απ΄ αυτές αποτελούν επανάληψη ή επαναφορά σε κάποια εγκληματική πράξη που είχε παρουσιαστεί σε προηγούμενα δελτία. Αυτή η τακτική είναι πολύ δημοφιλής κυρίως στον Alpha, όπου επαναλαμβάνονται 14 ειδήσεις (5 μία φορά, 4 δύο, 1 τρεις, 1 πέντε και 1 έξι φορές), κι όχι τόσο στο κρατικό κανάλι, όπου επαναλαμβάνονται μόνο 4 ειδήσεις (2 μία, 1 δύο και 1 έξι φορές). Πρόκειται για μια τακτική που αφενός δημιουργεί την απατηλή εικόνα μιας ιδιαίτερα αυξημένης και μεγάλης σε έκταση εγκληματικότητας, αφετέρου δρα κατλυτικά στην ψυχολογία των θεατών, που αναμένουν περισσότερη πληροφόρηση και τροφοδότηση για κάθε έγκλημα, που ουσιαστικά περιμένουν με αγωνία, σαν να παρακολουθούσαν κάποιοσίριαλ, τις νεότερες εξελίξεις.

β) Τόπος τέλεσης του εγκλήματος

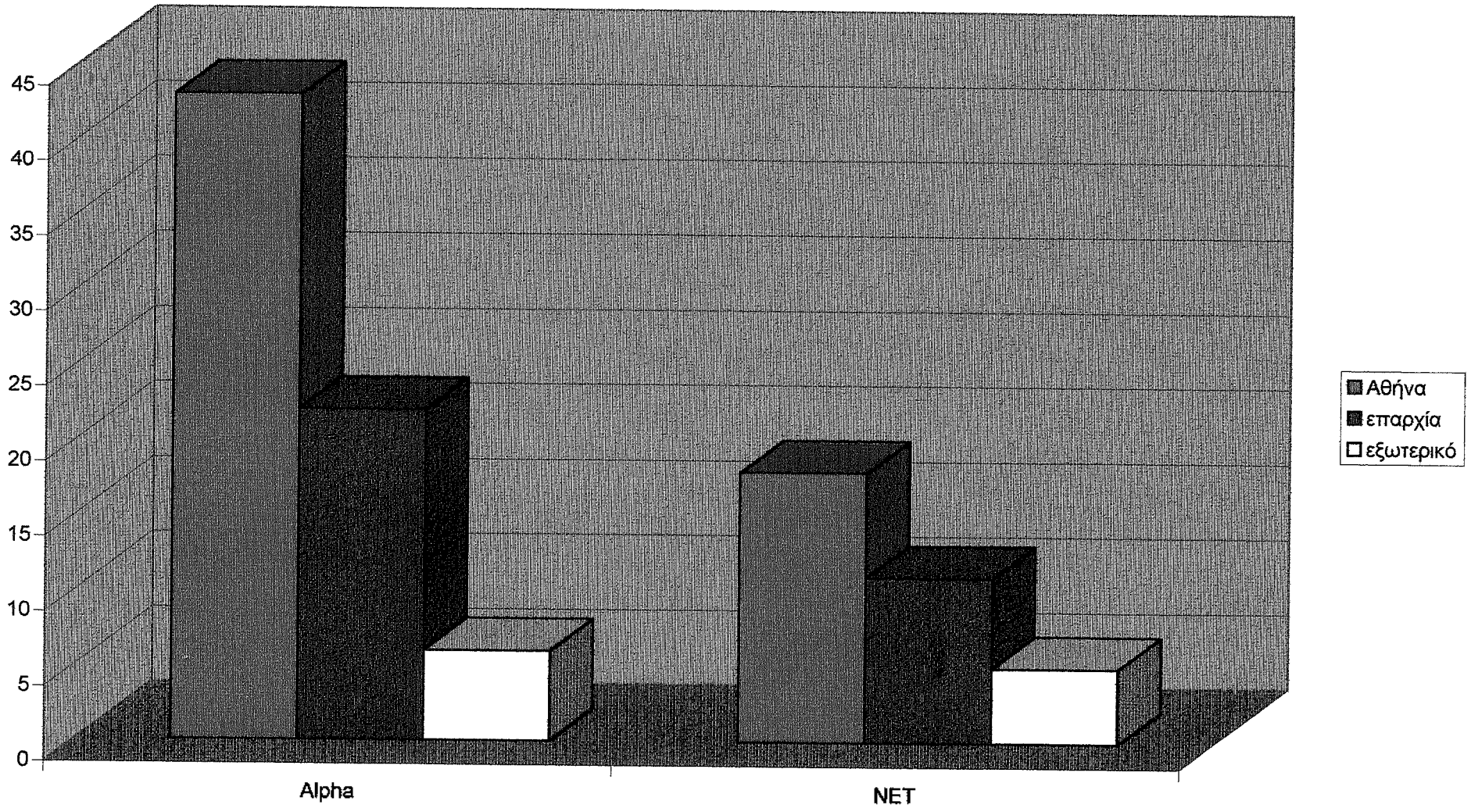
Στον πίνακα αυτό γίνεται παρουσίαση του τόπου τέλεσης των εγκλημάτων που αποτελούν υλικό των δελτίων ειδήσεων στα δύο κανάλια, για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που αναλύουμε.

Πίνακας 13 - Τόπος τέλεσης του εγκλήματος

	Alpha	NET
Αθήνα	43	18
Επαρχία	23	11
Εξωτερικό	6	5

Στη θεματική αυτή κατηγορία τα δύο κανάλια συμβαδίζουν: έτσι, τόσο στον Alpha όσο και στη NET, η πλειοψηφία των παρουσιαζόμενων εγκλημάτων (59.7% & 52.9% αντίστοιχα) έχουν λάβει χώρα στην ευρύτερη περιοχή Αθήνας, Πειραιά και προαστείων, το 31.9% & 32.3% αντίστοιχα στην επαρχία ενώ μόλις το 8.3% & 14.7% στο εξωτερικό. Μια τέτοια αναλογία είναι αναμενόμενη, δεδομένου ότι πρόκειται για εθνικά κανάλια με έδρα την πρωτεύουσα. Το εύρημα αυτό συμβαδίζει με την υπάρχουσα βιβλιογραφία για τα ΜΜΕ που αναφέρει ότι, ανάμεσα στα άλλα κριτήρια που καθιστούν μια είδηση τόσο ενδιαφέρουσα ώστε να επιλεγεί και να παρουσιαστεί, είναι και η τοπική αναφορά του γεγονότος.

Τόπος τέλεσης του εγκλήματος

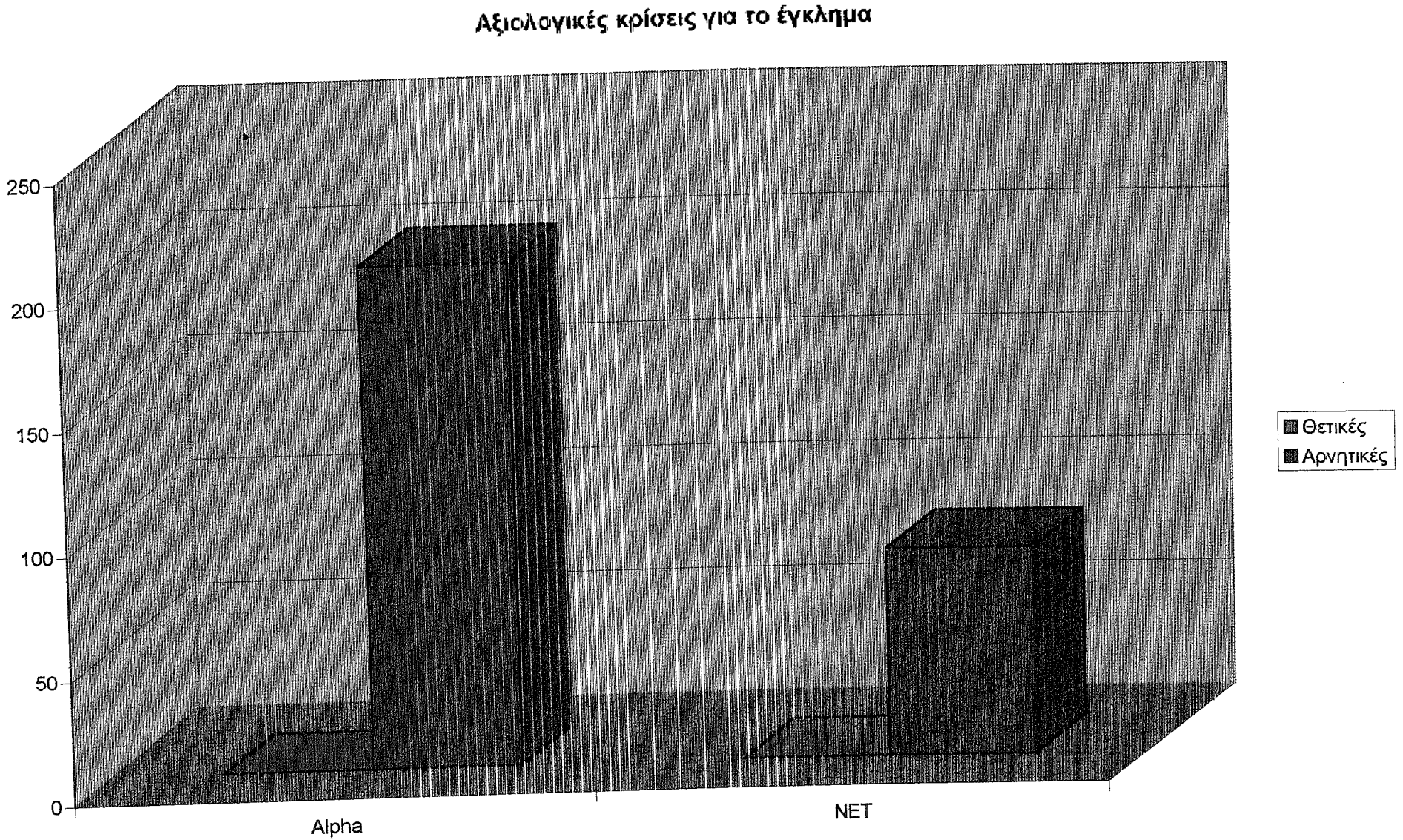

γ) Αξιολογικές κρίσεις για το έγκλημα

Προκειμένου να εξετάσουμε το περιεχόμενου του λόγου που αναπτύσσεται σχετικά με το έγκλημα και τους πρωταγωνιστές του πραγματοποιήσαμε περιορισμένη σημειολογική ανάλυση των σχετικών ειδήσεων, δηλαδή προσπάθεια να κατανοήσουμε όχι μόνο αυτό που δηλώνεται (δηλωτικό) αλλά και αυτό που παραλείπεται και υπονοείται (λανθάνον νόημα), όχι αποσπασματικά αλλά μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο του κειμένου, της δομής δηλαδή στην οποία αποκτά νόημα το κάθε σημείο. Συγκεκριμένα, επιχειρήθηκε μια κάθοδος στο κρυφό, συνδηλωτικό νόημα της ρητορικής που αναπτύσσεται σχετικά με το έγκλημα, μέσω της ποιοτικής ανάλυσης των αξιολογικών κρίσεων που εκφέρονται στην παρουσίαση των σχετικών ειδήσεων (τα ποσοτικά στοιχεία και ο πίνακας έχει περιορισμένη και καθαρά εργαλειακή αξία, και χρησιμοποιείται μονάχα για να καταδείξει το προφανές: ότι δηλαδή ο λόγος των ΜΜΕ στην παρουσίαση του εγκληματικού φαινομένου δεν είναι καθαρά πληροφοριακός αλλά βρίθει φορτισμένων αξιολογικών κρίσεων, που ενισχύουν και πολύ συχνά κατασκευάζουν την κυρίαρχη ιδεολογική νόρμα).

Πίνακας 14 – Αξιολογικές κρίσεις

	Alpha	**NET**
Θετικές	0	0
Αρνητικές	202	83

Αξιολογικές κρίσεις για το έγκλημα
250
200
150
100
50
0
Alpha
NET
Θετικές
Αρνητικές

Καθαρά ποσοτικά, αν και αυτού του είδους η ανάλυση δεν έχει πρωτεύουσα σημασία στην παρούσα φάση της εργασίας, οι περισσότερες αξιολογικές κρίσεις, και στα δύο κανάλια, έχουν ως υποκείμενο το έγκλημα αυτό καθεαυτό, είναι δε όλες αρνητικά φορτισμένες. Το έγκλημα περιγράφεται με τα πιο μελανά χρώματα, έτσι ώστε να καταστεί συλλογική απαξία στη συνείδηση του τηλεοπτικού κοινού. Η παραβίαση της νόρμας, την οποία συμβολίζει, εξοβελίζεται στο χώρο του απαγορευμένου και του ηθικά μεμπτού κι απορρίπτεται συλλήβδην. Μέσω των διάφορων τεχνασμάτων εντυπωσιασμού αλλά κυρίως μέσα απ΄ το λόγο αυτό καθεαυτό που χρησιμοποιείται για την περιγραφή του εγκληματικού φαινομένου, το κοινό τρομοκρατείται και συχνά οδηγείται σ΄ αυτό που ο Cohen (1972) αποκάλεσε 'ηθικό πανικό'. Ταυτόχρονα, ενισχύεται η κοινωνική συναίνεση και η προσήλωση στη σταθερότητα της νόρμας.

Χαρακτηριστικά είναι μερικά απ΄ τα παραδείγματα που παρατίθενται πιο κάτω και που αποτελούν τυποποιημένες εκφράσεις που χρησιμοποιούν και τα δύο κανάλια στην περιγραφή του εγκληματικού φαινομένου. Βέβαια, πρέπει να παρατηρήσουμε ότι στον Alpha οι αρνητικές αξιολογικές κρίσεις εκτός από αναλογικά υπερπληθέστερες είναι και συχνότερα επαναλαμβανόμενες, έτσι ώστε να καλλιεργείται και να ενισχύεται ακόμη περισσότερο η απαξίωση του εγκλήματος. Το έγκλημα, και στα δύο κανάλια, είναι μεμπτό και απορριπτέο («εφιάλτης», «θρίλερ», «τραγικό περιστατικό», «αποκρουστέα πράξη»), με άσχημο τέλος και συνέπειες («αιματηρή συμπλοκή», «τραγική κατάληξη», «φρικτός θάνατος»), ενώ οι αιτίες του είναι είτε ατομοκεντρικές («για κλοπή, για χρήματα», «ξεκαθάρισμα λογαριασμών») είτε άγνωστες και μπερδεμένες («περίεργη υπόθεση», «θέμα με πολλά ερωτηματικά», «δεν υπάρχει κανένα κίνητρο», «έπεσαν απ΄ τα σύννεφα όταν το έμαθαν γιατί δεν είχαν προβλήματα», «παράλογη πράξη») είτε ασήμαντες κι αστείες («νεκρός για μια...μαντινάδα», «τον πυροβόλησε γιατί ήταν ...Αλβανός», «έγκλημα δι΄ ασήμαντον αφορμήν»).

Β) ΔΡΑΣΤΗΣ

α) Κοινωνικά/δημογραφικά χαρακτηριστικά

Στους πίνακες που ακολουθούν σκιαγραφούνται τα βασικά χαρακτηριστικά των δραστών των εγκλημάτων που παρουσιάζονται το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα στον Alpha και τη NET, δηλαδή το φύλο, η ηλικία, η εθνικότητα και η αναφορά στο επάγγελμα. Πρέπει και σ΄ αυτό το σημείο να υπενθυμιστεί ότι τα νούμερα είναι πλασματικά, με την έννοια ότι δεν αντιστοιχούν σε ανάλογα εγκλήματα, αφού πολλά απ΄ τα εγκλήματα περουσιάζονται περισσότερες από μία φορές ή σε δόσεις. Στην πραγματικότητα, τα εγκλήματα, άρα και οι δράστες και τα θύματα, είναι λιγότερα απ΄ τις αναφορές που γίνονται σ΄ αυτά, στην παρούσα εργασία όμως θα ασχοληθούμε με τις αναφορές κι όχι τα εγκλήματα καθεαυτά, αφού οι αναφορές είναι αυτές που δημιουργούν τις εντυπώσεις στο κοινό και αυτές είναι που στοιχειοθετούν την αναπαράσταση του εγκλήματος και των κύριων πρωταγωνιστών του.

Πίνακας 15 - Κοινωνικά/δημογραφικά στοιχεία δράστη

Ηλικία

	Alpha	NET
1 – 17 χρονών	1	3
18 – 25 χρονών	13	4
26 – 40 χρονών	4	3
41 – 60 χρονών	15	2
61 και πλέον	2	-

Φύλο

	Alpha	NET
Άνδρας	57	27
Γυναίκα	7	3

Εθνικότητα

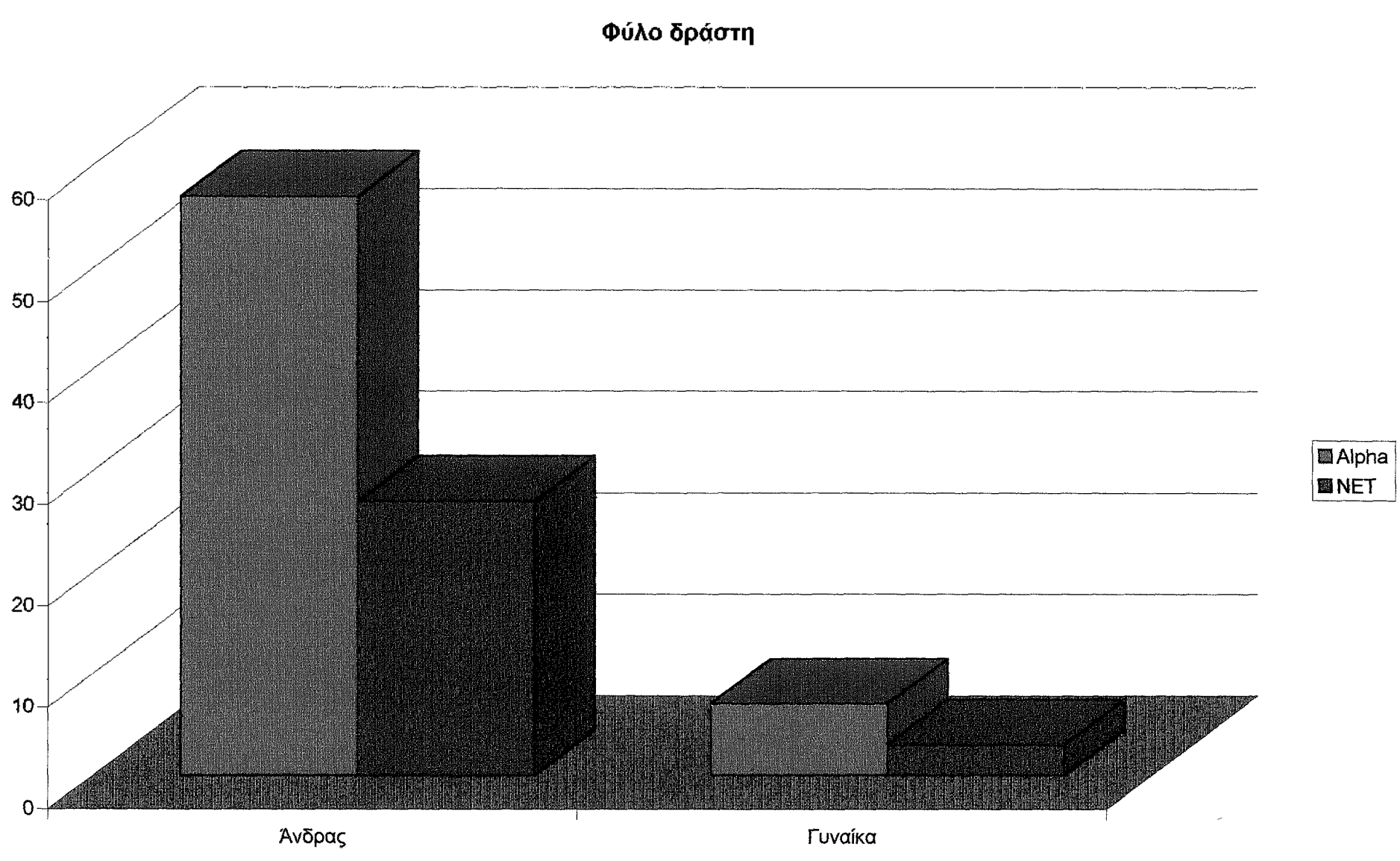
	Alpha	NET
Έλληνας-ίδα	49	17
Αλλοδαπός-ή	12	12

Επάγγελμα

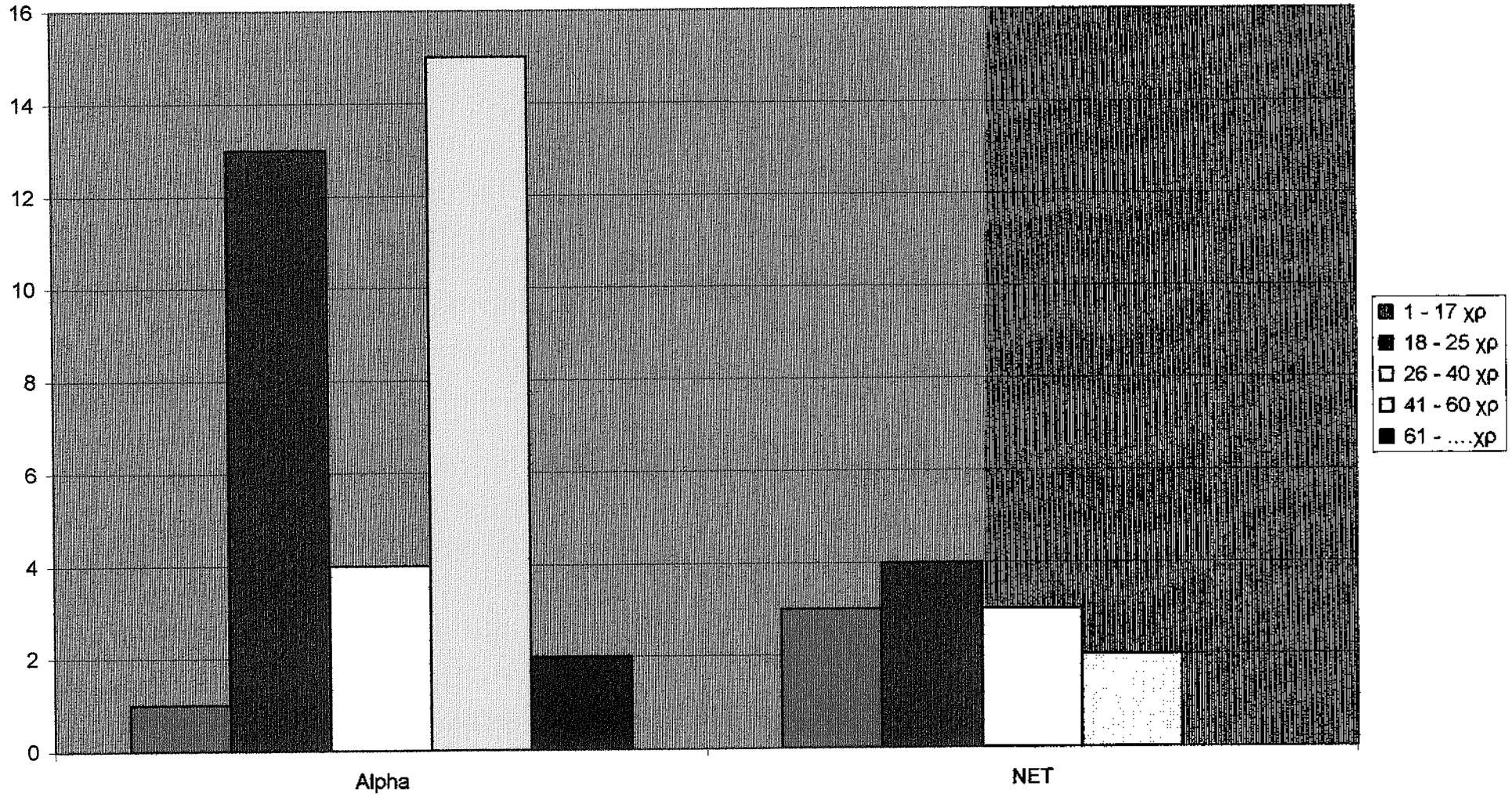
	Alpha	NET
Ναι	30	16
Όχι	33	16

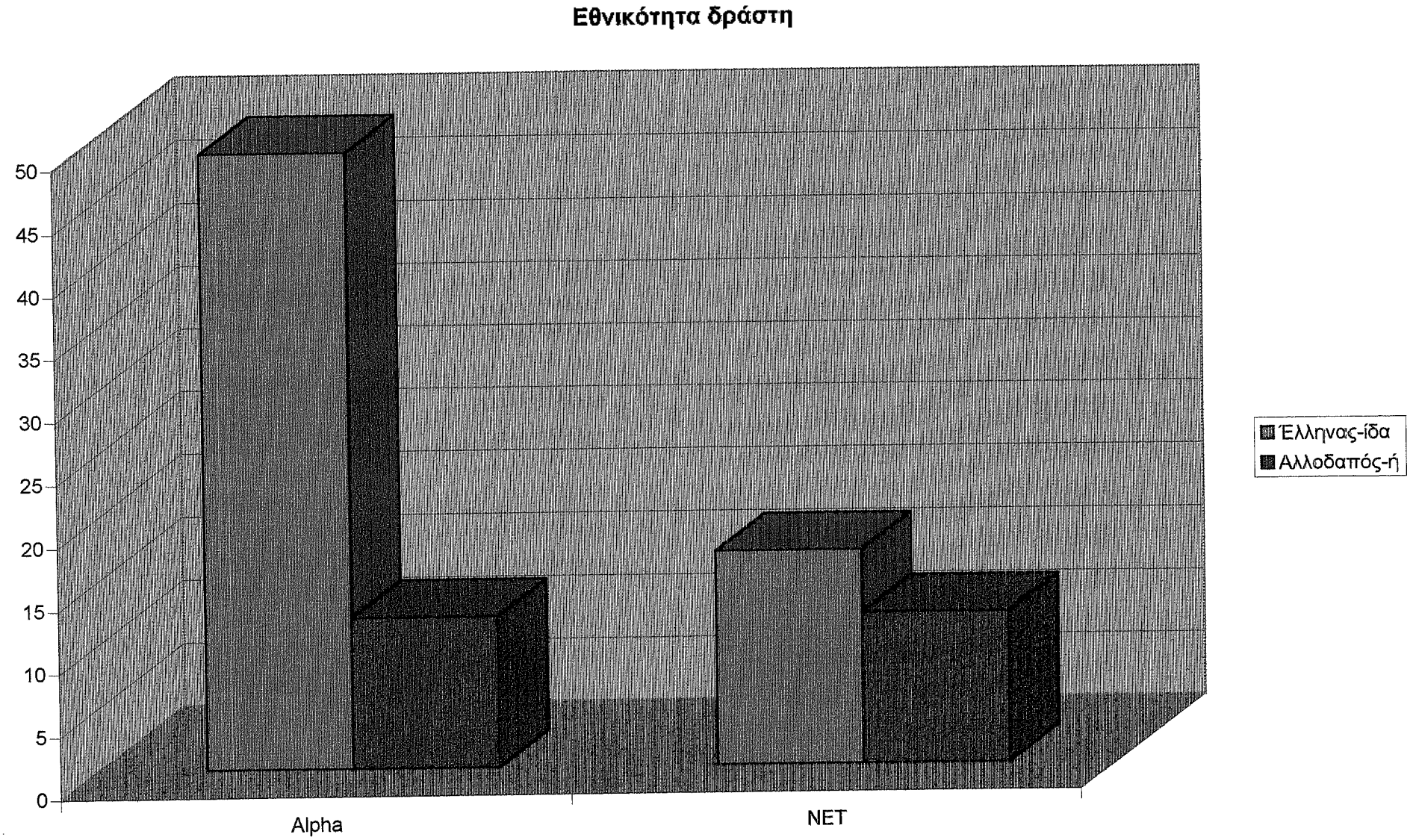
Αναφορικά με το **φύλο** του δράστη, καταρχήν διαπιστώνουμε ότι οι αναφορές στους δράστες είναι λιγότερες (=64 στον Alpha και 30 στη NET) απ΄ότι οι σχετικές με εγκλήματα ειδήσεις, δεδομένου ότι σε εγκλήματα όπως ο εμπρησμός και η φθορά ξένης περιουσίας δεν παρουσιάζεται συγκεκριμένος δράστης. Παρατηρούμε λοιπόν ότι και στα δύο κανάλια η πλειοψηφία των δραστών (57 στους 64, ήτοι ποσοστό 89% για τον Alpha και 27 στους 30, ήτοι 90% για τη NET) είναι άντρες ενώ μόνο 7 (=ποσοστό 11%) και 3 (=ποσοστό 10%) αντίστοιχα γυναίκες διέπραξαν εγκληματικές ενέργειες.

Στην πλειοψηφία των σχετικών ειδήσεων του Alpha (15 στις 35, δηλαδή 42.8%) όπου αναφέρεται η **ηλικία**, οι δράστες είναι μεσήλικες, 41-60 χρονών ενώ πολύ συχνή επίσης είναι η αναφορά σε νεαρούς δράστες 18-25 χρονών, σε ποσοστό37.1% (ισοδυναμεί με 13 στις 35

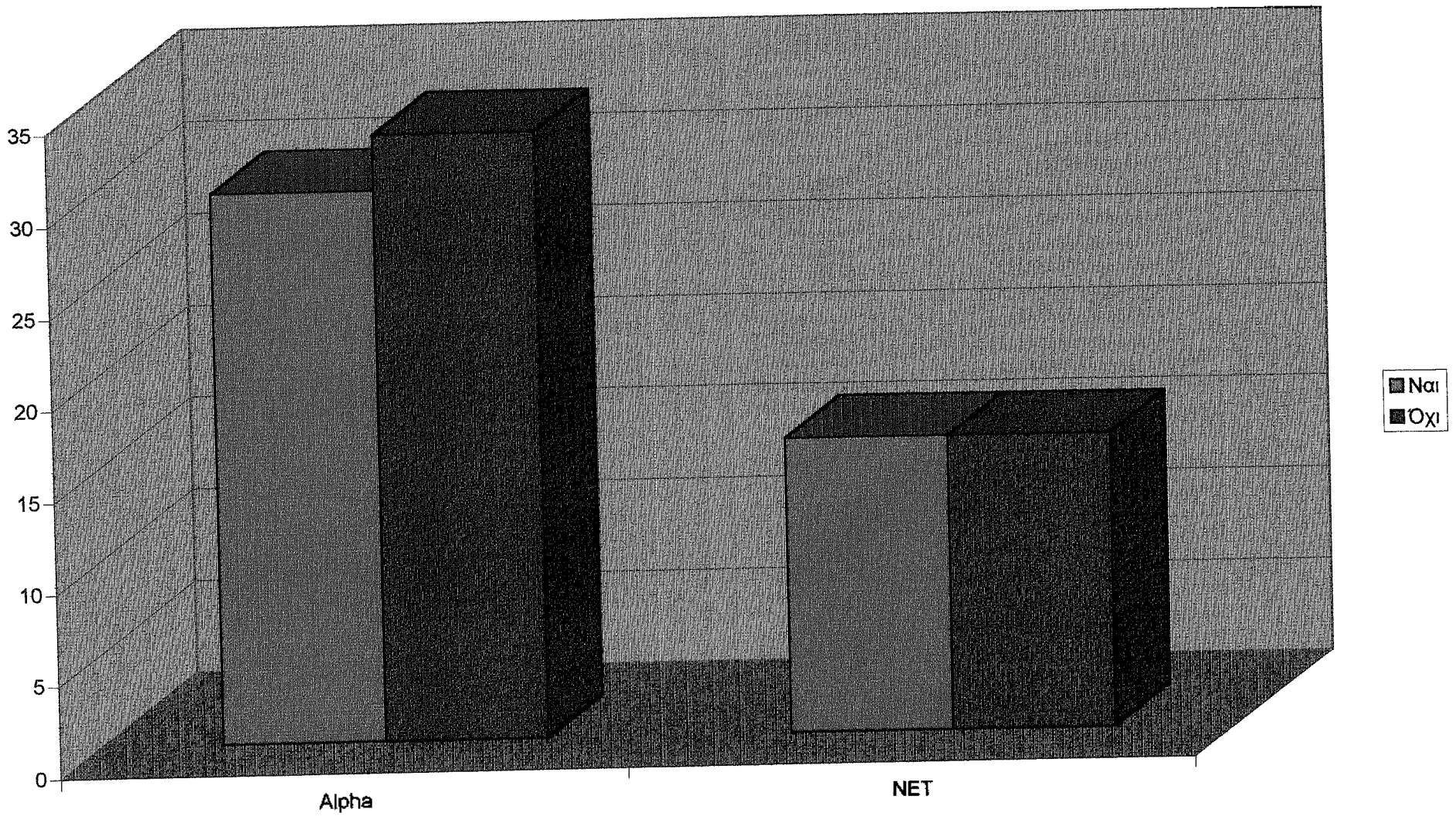

Φύλο δράστη
60
50
40
30
20
10
0
Άνδρας
Γυναίκα
Alpha
NET

Ηλικία δράστη

Εθνικότητα δράστη
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
Alpha
NET
Έλληνας-ίδα
Αλλοδαπός-ή

Αναφορά στο επάγγελμα του δράστη

περιπτώσεις). Στη NET αντίθετα, οι μεσήλικες δράστες καλύπτουν μόλις το 16.6% στο σύνολο των σχετικών ειδήσεων όπου αναφέρεται η ηλικία (στη NET η αναφορά στην ηλικία των δραστών είναι σχετικά σπάνια, αφού υπάρχει μόνο σε 12 περιπτώσεις) ενώ το υψηλότερο ποσοστό αναφοράς (=33.3%) υπάρχει στην κατηγορία των νεαρών δραστών, 18-25 χρόνων. Δράστες 26-40 χρονών αναφέρονται σπάνια στον Alpha (4 αναφορές = ποσοστό 11.4%) αλλά αρκετά συχνά στο κρατικό κανάλι (3 αναφορές, ήτοι ποσοστό 25%). Τέλος, στον Alpha υπάρχει μόνο μία αναφορά σε δράστη μεγαλύτερο των 60 χρόνων (ποσοστό 2.8%) καθώς και μία σε ανήλικο δράστη (ποσοστό 2.8%) ενώ στο κρατικό κανάλι οι αντίστοιχες τιμές είναι 0 και 3 (=ποσοστό 25%).

Αναφορά στην **εθνικότητα** των δράστων υπάρχει σε 61 περιπτώσεις (=84.7%) στον Alpha ακαι σε 29 περιπτώσεις (=85.2%) στη NET. Απ΄ αυτές, η πλειοψηφία και στα δύο κανάλια αφορά Ελληνες, με ποσοστά 80.3% (=49 στις 61 περιπτώσεις) και 58.6% (=17 στις 29 περιπώσεις) αντίστοιχα, ενώ τα υπόλοιπα ποσοστά που αναφέρονται σε αλλοδαπούς συμπυκνώνουν δράστες εγκλημάτων κατά Ελλήνων και αλλοδαπών στη χώρα μας αλλά και εγκλημάτων, με δράστες αλλοδαπούς, που όμως έλαβαν χώρα στο εξωτερικό.

Τέλος, εξετάστηκε το αν στην παρουσίαση των εγκλημάτων και των πρωταγωνιστών του υπάρχει αναφορά στο επάγγελμα του δράστη. Και για τα δύο κανάλια, η επαγγελματική κατάσταση του δράστη δεν θεωρείται πρωτεύουσας σημασίας στοιχείο: απ΄ τις 63 αναφορές που γίνονται στο δράστη του εγκλήματος για τον Alpha, σε περισσότερες απ΄τις μισές δεν προβάλλεται με κάνέναν τρόπο το επάγγελμα (ποσοστό52.3%) ενώ αντίστοιχα στη NET, απ΄ τις 34 αναφορές, ακριβώς οι μισές περιέχουν ένα τέτοιο στοιχείο.

Με βάση τα παραπάνω ευρήματα, μπορούμε να σκιαγραφήσουμε με αδρές γραμμές το πορτρέτο του δράστη, έτσι όπως παρουσιάζεται στα δύο κανάλια, αναφορικά με τα κοινωνικά/δημογραφικά του στοιχεία: πρόκειται, κατά μέσο όρο, για Έλληνα άντρα, μέσης ηλικίας (βασιζόμαστε σ΄ αυτό περισσότερο στα ευρήματα απ΄ τον Alpha, δεδομένου ότι στο κρατικό κανάλι η αναφορά στην ηλικία του δράστη είναι πολύ περιορισμένη), του οποίου το επάγγελμα (και άρα η κοινωνική καταγωγή/μόρφωση κτλ) δεν αποτελεί αντικείμενο ανάλυσης.

β) Σχέση δράστη & θύματος

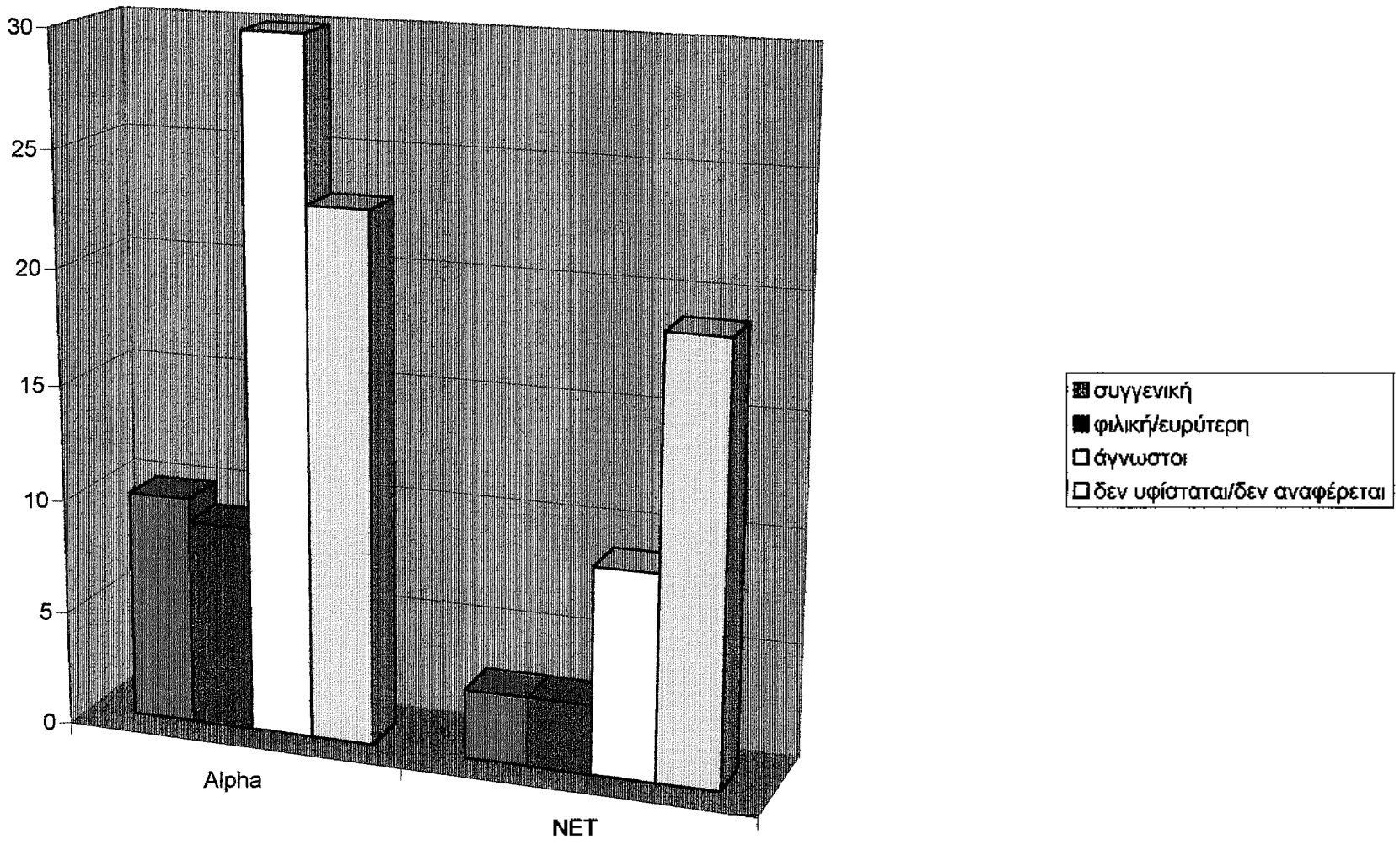
Στον πίνακα που ακολουθεί μπορούμε να δούμε τι είδους σχέση υπήρχε ανάμεσα στα θύματα και τους δράστες στα εγκλήματα που παρουσιάστηκαν απ΄ τα δύο κανάλια το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που μελετάμε.

Πίνακας 16 - Σχέση δράστη & θύματος

		Alpha	NET
Συγγενική	Γονείς – παιδιά	1	-
	σύζυγοι	7	3
	Άλλο	2	-
Φιλική/ευρύτερη κοινωνική		9	3
Άγνωστοι		30	9
Δεν αναφέρεται/δεν υφίσταται		23	19

Παρατηρούμε λοιπόν ότι στη μεγάλη πλειοψηφία (=41.6%) των εγκλημάτων που πρόβαλε ο Alpha δράστης και θύμα ήταν άγνωστοι μεταξύ τους ενώ σε μεγάλο επίσης ποσοστό (=31.9%) είτε δεν αναφερόταν είτε δεν υφίστατο καθόλου σχέση αφού δεν υπάρχε και συγκεκριμένο θύμα (πβλπ. την περίπτωση εμπρησμών ή φθοράς ξένης περιουσίας). Παρόμοια ποσοστά καταγράφονται και στα δελτία ειδήσεων της NET, με τα ποσοστά να διαμορφώνονται στο 55.8% και 26.4% αντίστοιχα. Πολύ μικρά είναι τα ποσοστά των δύο καναλιών στην κατηγορία 'φιλική/ευρύτερη κοινωνική σχέση' και αντιστοιχούν στο 12.5% για τον Alpha και το 8.8% για τη NET επί του

Σχέση δράστη & θύματος

συνόλου των σχετικών με έγκλημα ειδήσεων. Τέλος, στο κρατικό κανάλι παρουσιάζονται 3 εγκλήματα (=ποσοστό 8.8%), όπου δράστης και θύμα είναι συγγενείς και συγκεκριμένα σύζυγοι, αν και στην πραγματικότητα πρόκειται για το ίδιο έγκλημα που παρουσιάζεται επί τρεις συνεχόμενες μέρες. Στην αντίστοιχη κατηγορία για τον Alpha καταγράφτηκαν 10 περιπτώσεις (=ποσοστό 13.8%), και συγκεκριμένα 7 περιπτώσεις (=9.7%) δολοφονίας του συζύγου (αν και, όπως στη ΝΕΤ, πρόκειται για δύο μόνο εγκλήματα που απλά παρουσιάζονται σε 'δόσεις', κατά την προσφιλή τακτική του καναλιού), 2 περιπτώσεις (=ποσοστό 2.7%) εγκληματικής πράξης από θείο στην ανηψιά και μόνο 1 περίπτωση (=1.4%) απόπαιρας δολοφονίας παιδιού απ΄ τη μητέρα του.

Τα παραπάνω ευρήματα είναι σύμφωνα με τα ευρήματα προγενέστερων ερευνών που αναφέρουν ότι συνήθως τα ΜΜΕ παρουσιάζουν εγκλήματα μεταξύ αγνώστων ενώ παραβιάσεις στο πλαίσιο της οικογένειας συνήθως αποσιωπούνται.

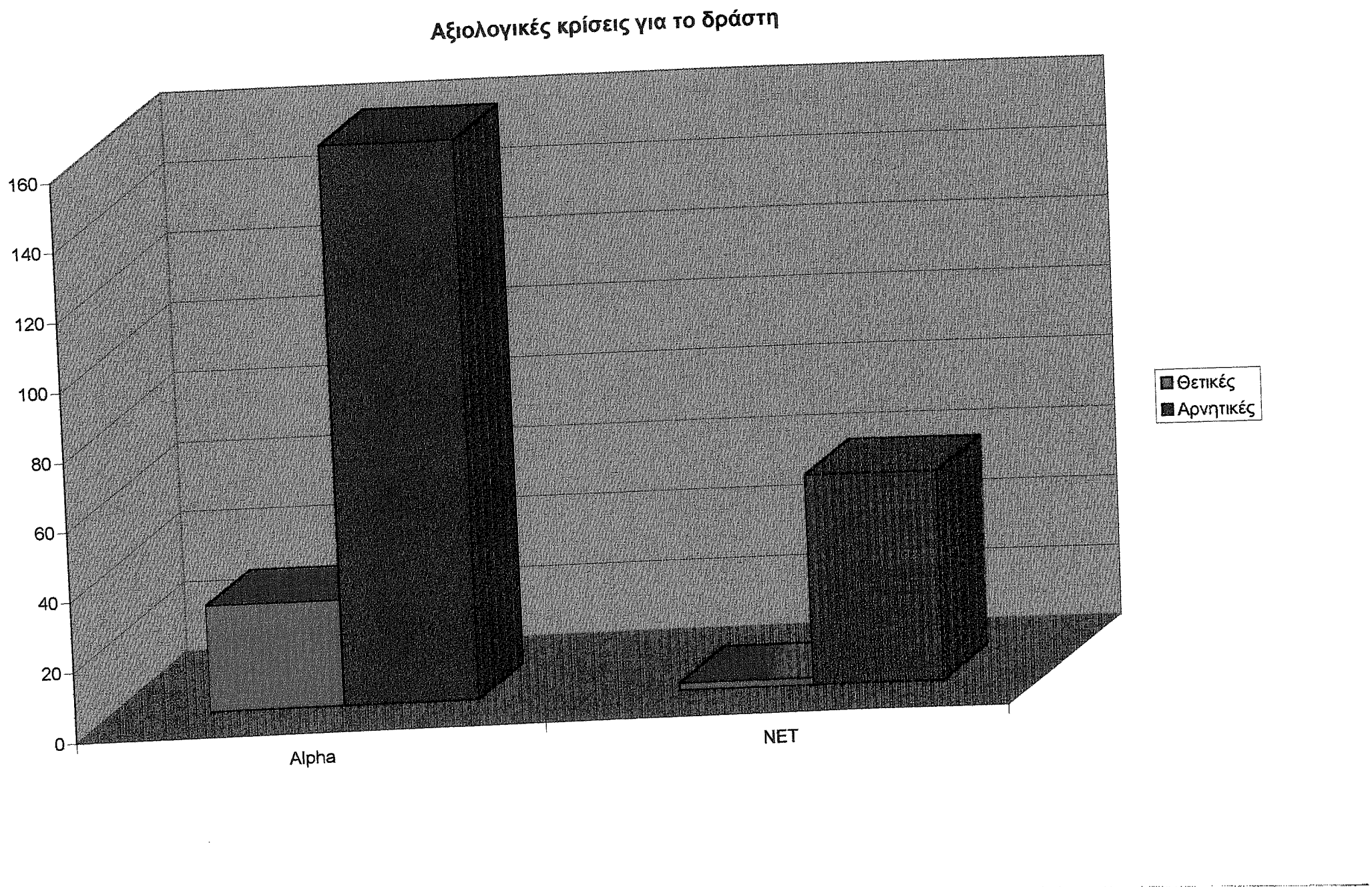
γ) Αξιολογικές κρίσεις για το δράστη

Στον πίνακα αυτό παρουσιάζονται οι αξιολογικές κρίσεις στις οποίες προβαίνουν τα συγκεκριμένα ΜΜΕ, από ποσοστικής άποψης, αν και όπως έχουμε δηλώσει και πιο πάνω στην εργασία, η ανάλυση αυτή έχει εργαλειακή –και μόνο – αξία, στην ανάδειξη της- εντυπωσιακής, ομολογουμένως- διαφοράς μεταξύ των δύο καναλιών.

Πίνακας 17 – Αξιολογικές κρίσεις

	Alpha	**NET**
Θετικές	30	2
Αρνητικές	160	60

Πράγματι, εδώ τα δύο κανάλια διαφοροποιούνται, κυρίως ως προς τις θετικές αξιολογήσεις που κάνουν σχετικά με το δράστη, που στον Alpha είναι αναλογικά πολύ περισσότερες, αν και, ταυτόχρονα, αντιφατικές ως προς το λανθάνον νόημα τους. Εντούτοις, σε γενικές γραμμές και ο δράστης περιγράφεται με τα μελανότερα χρώματα, ώστε να καταστεί αρνητικό πρότυπο και να εκδιωχθεί απ΄ το συλλογικό ασυνείδητο ως 'αποδοπομπαίος τράγος'. Ο ίδιος είναι, στις περισσότερες περιπτώσεις, μοχθηρός και εκδικητικός με ποταπά κίνητρα και προμελετημένες κινήσεις («αδίστακτος κακοποιός», «Αστραπόγιαννος», «επικίνδυνοι κακοποιοί», «περίμεναν την κατάλληλα στιγμή για να επιτεθούν», «καλά οργανωμένο σχέδιο», «άνανδροι δολοφόνοι»), πολύ συχνά δε έχει προηγούμενη εμπλοκή με το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης («παλιοί γνώριμοι της αστυνομίας», «σεσημασμένος κακοποιός») ενώ συχνή είναι και η αναφορά στην διανοητική/ψυχική του κατάσταση, ως αίτιο της εγκληματικής πράξης («τυφλωμένος απ΄ την παθολογική του ζήλια», «διαταραγμένη προσωπικότητα», «θύμα του άρρωστου μυαλού της», «παρανοϊκός εγκληματίας»)

Αξιολογικές κρίσεις για το δράστη
160
140
120
100
80
60
40
20
0
Alpha
NET
Θετικές
Αρνητικές

Γ) ΘΥΜΑ

α) Κοινωνικά/δημογραφικά χαρακτηριστικά θύματος

Στους πίνακες που ακολουθούν σκιαγραφούνται τα βασικά χαρακτηριστικά των θυμάτων των εγκλημάτων που παρουσιάζονται το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα στον Alpha και τη NET, δηλαδή το φύλο, η ηλικία, η εθνικότητα και η αναφορά στο επάγγελμα τους. Πρέπει και σ΄ αυτό το σημείο να υπενθυμιστεί ότι τα νούμερα είναι πλασματικά, με την έννοια ότι δεν αντιστοιχούν σε ανάλογα εγκλήματα, αφού πολλά απ΄ τα εγκλήματα περουσιάζονται περισσότερες από μία φορές ή σε δόσεις. Στην πραγματικότητα, τα εγκλήματα, άρα και οι δράστες και τα θύματα, είναι λιγότερα απ΄ τις αναφορές που γίνονται σ΄ αυτά, στην παρούσα εργασία όμως θα ασχοληθούμε με τις αναφορές κι όχι τα εγκλήματα καθεαυτά, αφού οι αναφορές είναι αυτές που δημιουργούν τις εντυπώσεις στο κοινό και αυτές είναι που στοιχειοθετούν την αναπαράσταση του εγκλήματος και των κύριων πρωταγωνιστών του.

Πίνακας 18 - Δημογραφικά στοιχεία θύματος

Ηλικία

	Alpha	NET
1 – 17 χρονών	3	1
18 – 25 χρονών	12	1
26 – 40 χρονών	12	3
41 – 60 χρονών	14	4
61 και πλέον	5	1

Φύλο

	Alpha	NET
Άνδρας	52	18
Γυναίκα	13	1

Εθνικότητα

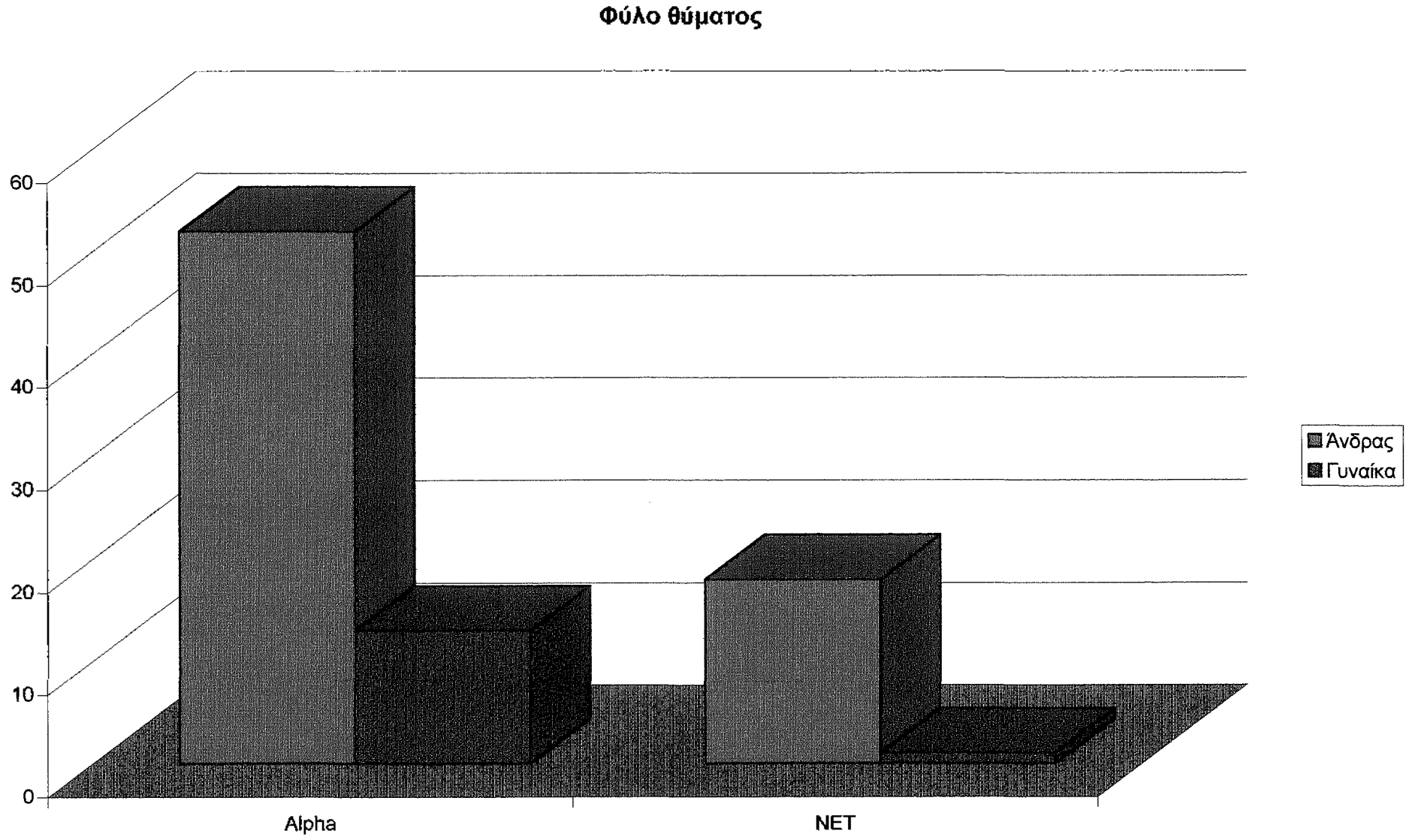
	Alpha	NET
Έλληνας-ίδα	47	10
Αλλοδαπός-ή	18	13

Επάγγελμα

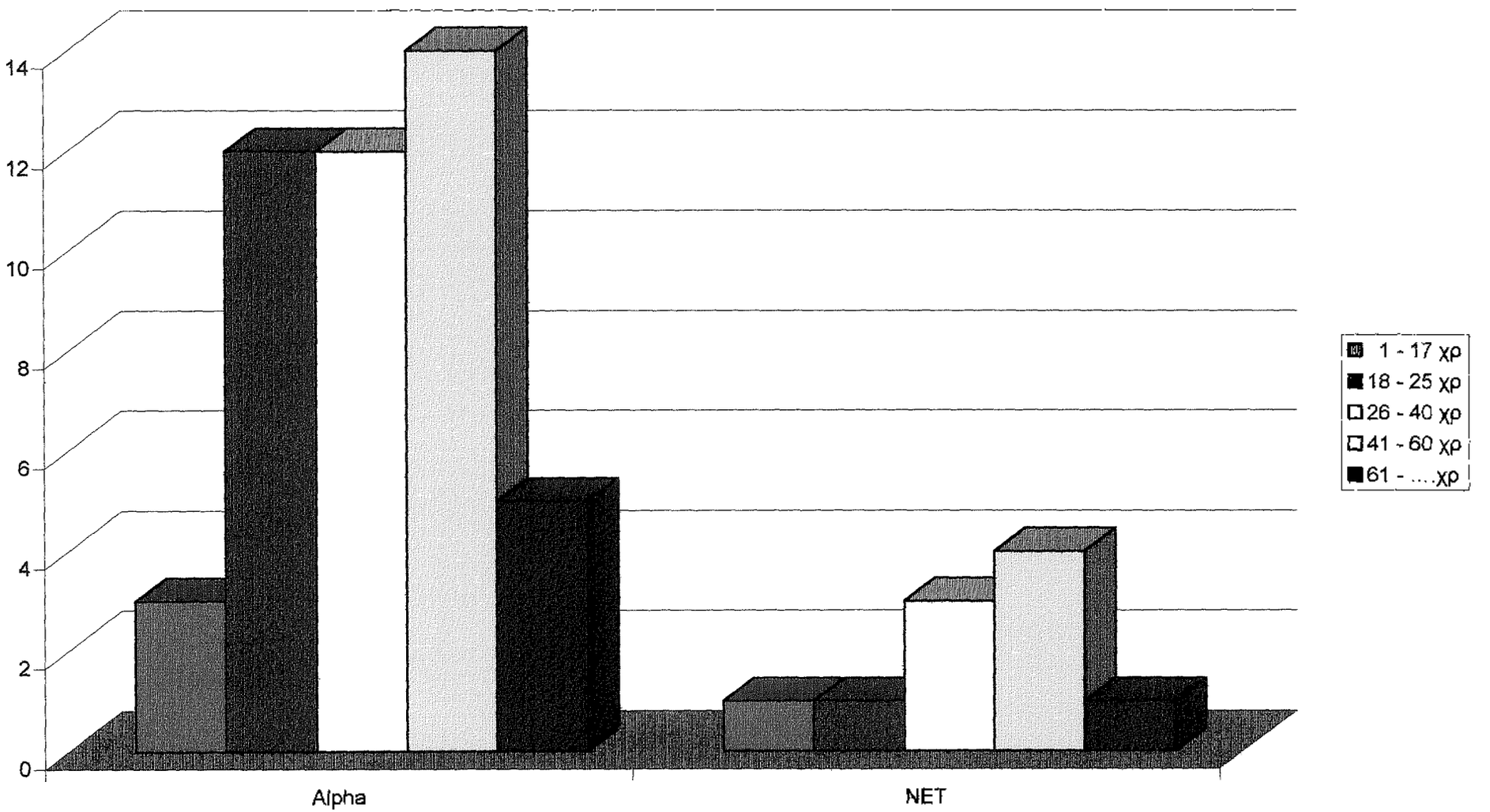
	Alpha	NET
Ναι	39	15
Όχι	27	9

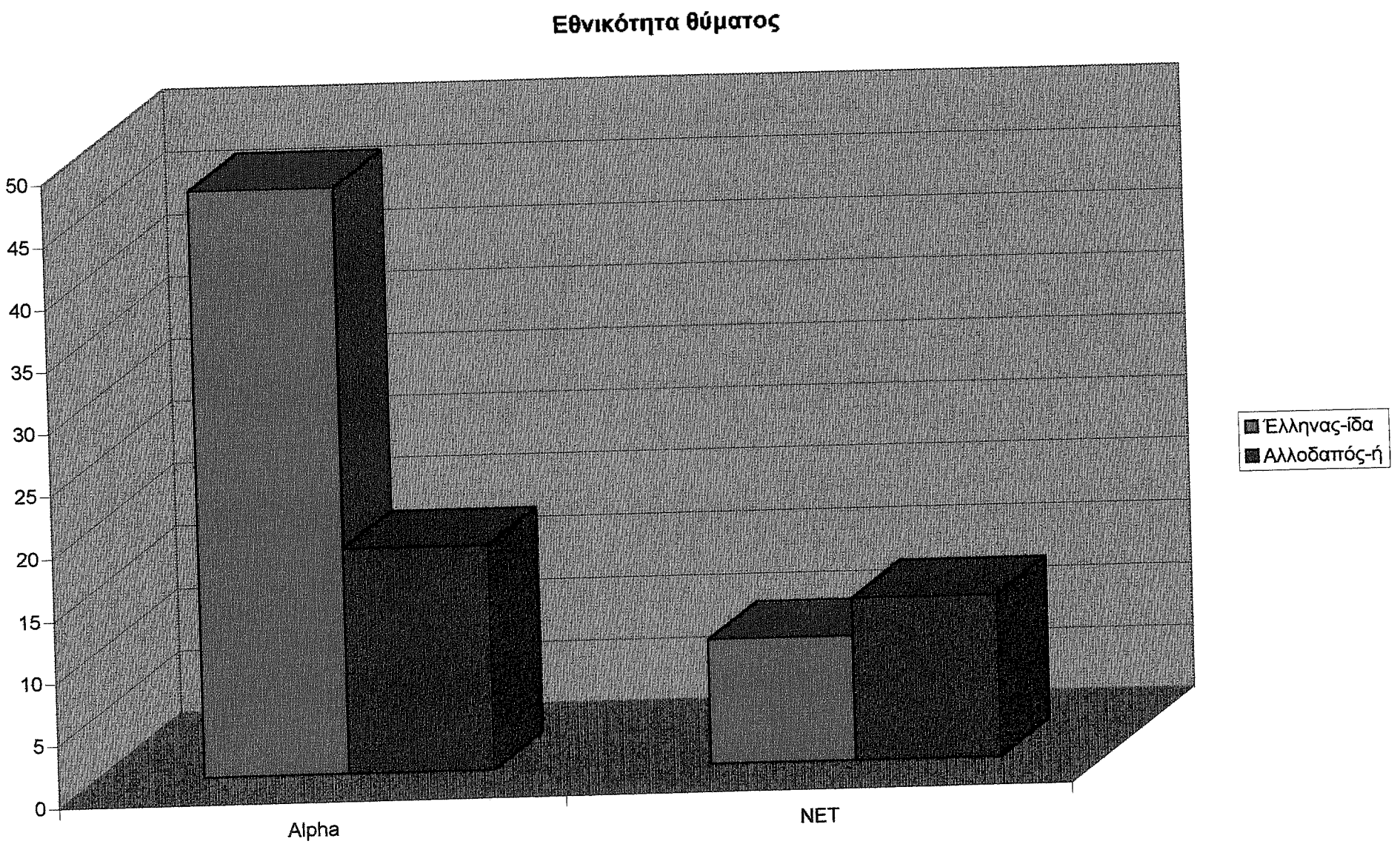
Αναφορικά με το φύλο του θύματος, καταρχήν διαπιστώνουμε ότι οι σχετικές αναφορές είναι λιγότερες (=65 στον Alpha και 19 στη NET) απ΄ ότι οι σχετικές με εγκλήματα ειδήσεις, δεδομένου ότι σε εγκλήματα όπως ο εμπρησμός και η φθορά ξένης περιουσίας δεν υπάρχουν θύματα. Παρατηρούμε λοιπόν ότι και στα δύο κανάλια η πλειοψηφία των θυμάτων (52 στα 65, ήτοι ποσοστό 80% για τον Alpha και 18 στα 19, ήτοι 94.8% για τη NET) είναι άντρες ενώ μόνο 13 (=ποσοστό 20%) και 1 (=ποσοστό 5.2%) αντίστοιχα είναι γυναίκες που έπεσαν θύματα εγκληματικής ενέργειας.

Στην πλειοψηφία των σχετικών ειδήσεων του Alpha (14 στις 46, δηλαδή σε ποσοστό 30.4%) όπου αναφέρεται η **ηλικία**, τα θύματα είναι μεσήλικες, 41-60 χρονών ενώ πολύ συχνή επίσης είναι η αναφορά σε νεαρά, 18-25 χρονών, και ενήλικα, 26-40 χρόνων θύματα, σε ποσοστό 26% για κάθε κατηγορία (ισοδυναμεί με 12 απ΄τις 46 περιπτώσεις). Στη NET επίσης, τα μεσήλικα θύματα

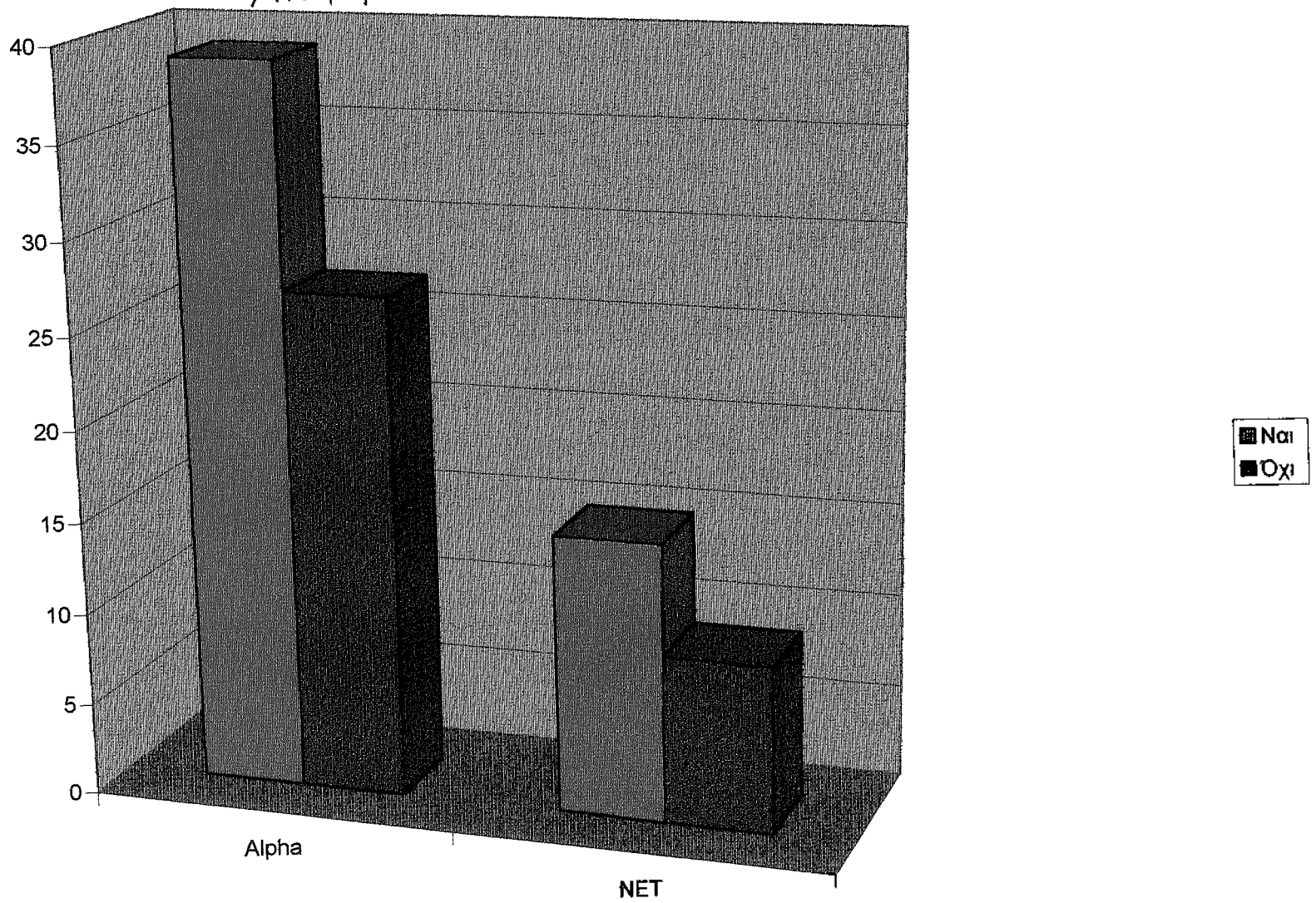

Φύλο θύματος
60
50
40
30
20
10
0
Alpha
NET
Άνδρας
Γυναίκα

Ηλικία θύματος

Εθνικότητα θύματος
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
Alpha
NET
Έλληνας-ίδα
Αλλοδαπός-ή

Αναφορά στο επάγγελμα του θύματος

καλύπτουν το 40% στο σύνολο των σχετικών ειδήσεων όπου αναφέρεται η ηλικία (στη NET η αναφορά στην ηλικία των θυμάτων είναι σχετικά σπάνια, αφού υπάρχει μόνο σε 10 περιπτώσεις) ενώ το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό (=30%) καταγράφεται στην κατηγορία των ενήλικων θυμάτων, 26-40 χρόνων. Θύματα 1-17, 18-25 και άνω των 60 χρονών αναφέρονται σπάνια στο κρατικό κανάλι (από 1 αναφορά για κάθε κατηγορία =ποσοστό 10%) ενώ στον Alpha τα ποσοστά στις κατηγορίες των ανήλικων και υπερήλικων θυμάτων κυμαίνονται στα ίδια περίπου επίπεδα (6.5% και 10.8% αντίστοιχα).

Αναφορά στην **εθνικότητα** των θυμάτων υπάρχει σε 65 περιπτώσεις (=90.2%) στον Alpha και σε 23 περιπτώσεις (=67.6%) στη NET. Απ΄ αυτές, η πλειοψηφία στον Alpha αφορά Ελληνες, σε ποσοστό 72.3% (=47 στις 65 περιπτώσεις) ενώ αλλοδαπούς στο κρατικό κανάλ, με ποσοστό 56.5% (=13 στις 23 περιπώσεις). Τα υπόλοιπα ποσοστά που αναφέρονται για τον μεν Alpha σε αλλοδαπά θύματα συμπυκνώνουν περιπτώσεις αλλοδαπών θυμάτων, η εγκληματική ενέργεια σε βάρος των οποίων διαπράχθηκε στη χώρα μας από Έλληνες ή αλλοδαπούς δράστες αλλά και στο εξωτερικό, φυσικά από αλλοδαπούς (ομοεθνείστους, συνήθως) δράστες.

Τέλος, εξετάστηκε το αν στην παρουσίαση των εγκλημάτων και των πρωταγωνιστών του υπάρχει αναφορά στο επάγγελμα του θύματος. Και για τα δύο κανάλια, η επαγγελματική κατάσταση του θύματος δεν θεωρείται πρωτεύουσας σημασίας στοιχείο: απ΄ τις 66 αναφορές που γίνονται στο θύμα του εγκλήματος για τον Alpha, σε ελάχιστα λιγότερες απ΄τις μισές δεν προβάλλεται με κανέναν τρόπο το επάγγελμα (ποσοστό 40.9%) ενώ αντίστοιχα στη NET, το ποσοστό των αναφορών που δεν περιέχουν τέτοιο στοιχείο αγγίζει το 37.5%.

Με βάση τα παραπάνω ευρήματα, μπορούμε να σκιαγραφήσουμε με αδρές γραμμές το πορτρέτο του θύματος, έτσι όπως παρουσιάζεται στα δύο κανάλια, αναφορικά με τα κοινωνικά/δημογραφικά του στοιχεία: πρόκειται, κατά μέσο όρο, για Έλληνα άντρα, μέσης ηλικίας του οποίου το επάγγελμα (και άρα η κοινωνική καταγωγή/μόρφωση κτλ) δεν αποτελεί θεωρείται ιδιαίτερα άξιο αναφοράς.

β) Αξιολογικές κρίσεις για το θύμα

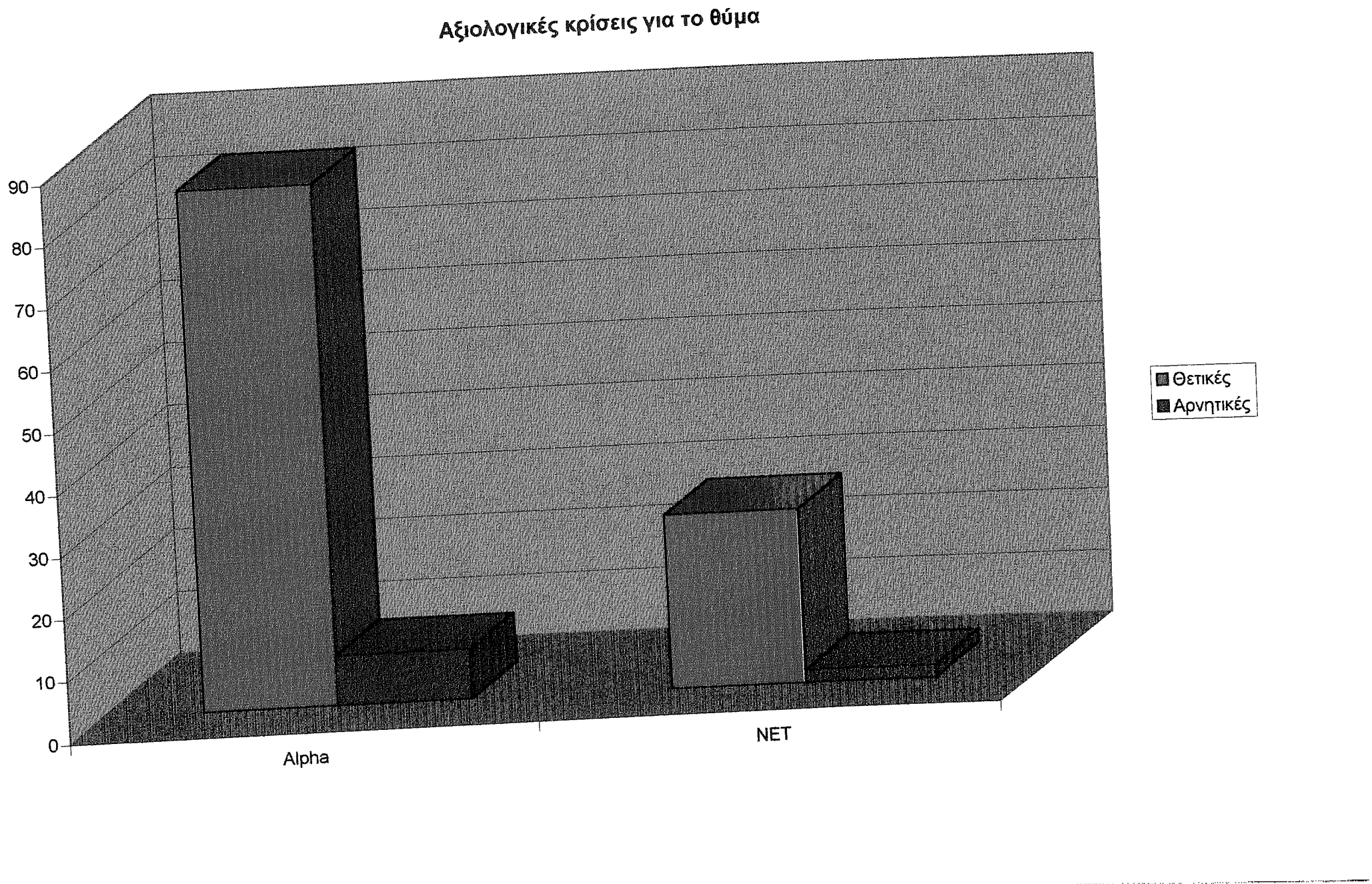
Στον πίνακα αυτό παρουσιάζονται οι αξιολογικές κρίσεις για το θύμα στις οποίες προβαίνουν α συγκεκριμένα ΜΜΕ, από ποσοστικής άποψης, αν και όπως έχουμε δηλώσει και πιο πάνω στην εργασία, η ανάλυση αυτή έχει εργαλειακή –και μόνο – αξία, στην ανάδειξη, πιθανώς, διαφορών μεταξύ των δύο καναλιών.

Πίνακας 19 – Αξιολογικές κρίσεις

	Alpha	NET
Θετικές	84	28
Αρνητικές	8	2

Η πιο προφανής παρατήρηση που μπορεί να γίνει με βάση αυτόν τον πίνακα αφορά την περιορισμένη, ποσοστικά, θετική ή αρνητική αξιολόγηση του θύματος. Σε γενικές γραμμές, και στα δύο κανάλια, παρουσίαση του θύματος είναι άτονη και σχηματική, και οι σχετικές μ΄ αυτό αξιολογικές κρίσεις στην πλειοψηφία τους θετικές. Οι ελάχιστες περιπτώσεις που το θύμα μιας εγκληματικής ενέργειας περιγράφεται με αρνητικούς χαρακτηρισμούς είναι όταν και το ίδιο έχει προηγούμενη εμπλοκή με το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης («αρχηγός αντίπαλης συμμορίας νονών της νύχτας», «σεσημασμένος διαρρήκτης»).

Συνολικά όμως, το θύμα παρουσιάζεται άτυχο και αθώο, χωρίς ανάμιξη στη θυματοποίηση του, αιφνιδιασμένο και ανεύθυνο για την εις βάρος του εγκληματική πράξη («άτυχος ταξίαρχος», «άδικος χαμός άτυχου θύματος», «το θύμα κατελήφθη εξ΄ απίνης», «δεν το περίμενε, τον έφαγε

Αξιολογικές κρίσεις για το θύμα
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
Alpha
NET
Θετικές
Αρνητικές

παμπέσικα»). Είναι δε, σχεδόν πάντα, (σε αντίθεση με το δράστη) καλό και χρήσιμο μέλος της κοινωνίας (πχ. «καλό παιδί, ήσυχος άνθρωπος», «καλός άνθρωπος, ευγενικός, πρότυπο ευγένειας», «πήγαινε στη δουλειά του το παιδί μου κι αυτός τον έφαγε γιατί έτρεχε να προλάβει τον απόδρομο», «οικογενειάρχης με τρία παιδιά», «καλός πατέρας και σύζυγος», «καλός οικογενειάρχης, σκληρά εργαζόμενος, μέλος της εκκλησίας και της κοινότητας», «άνθρωπος απλός, γοητευτικός, καλός αξιωματικός», «μετά τον άγιο ήταν αυτός»), η απώλεια του οποίου (σε περιπτώσεις ανθρωποκτονίας) είναι σημαντική και ανεπανόρθωτη («τραγική απώλεια», «έπρεπε να ζήσει μακρά και δημιουργική ζωή», «πρόωρος θάνατος», «ήταν η ζωή μου και, τώρα, η ζωή μου καταστράφηκε»).

4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

Α) Επίσημη κοινωνική αντίδραση

α) Τρόπος δράσης της αστυνομίας

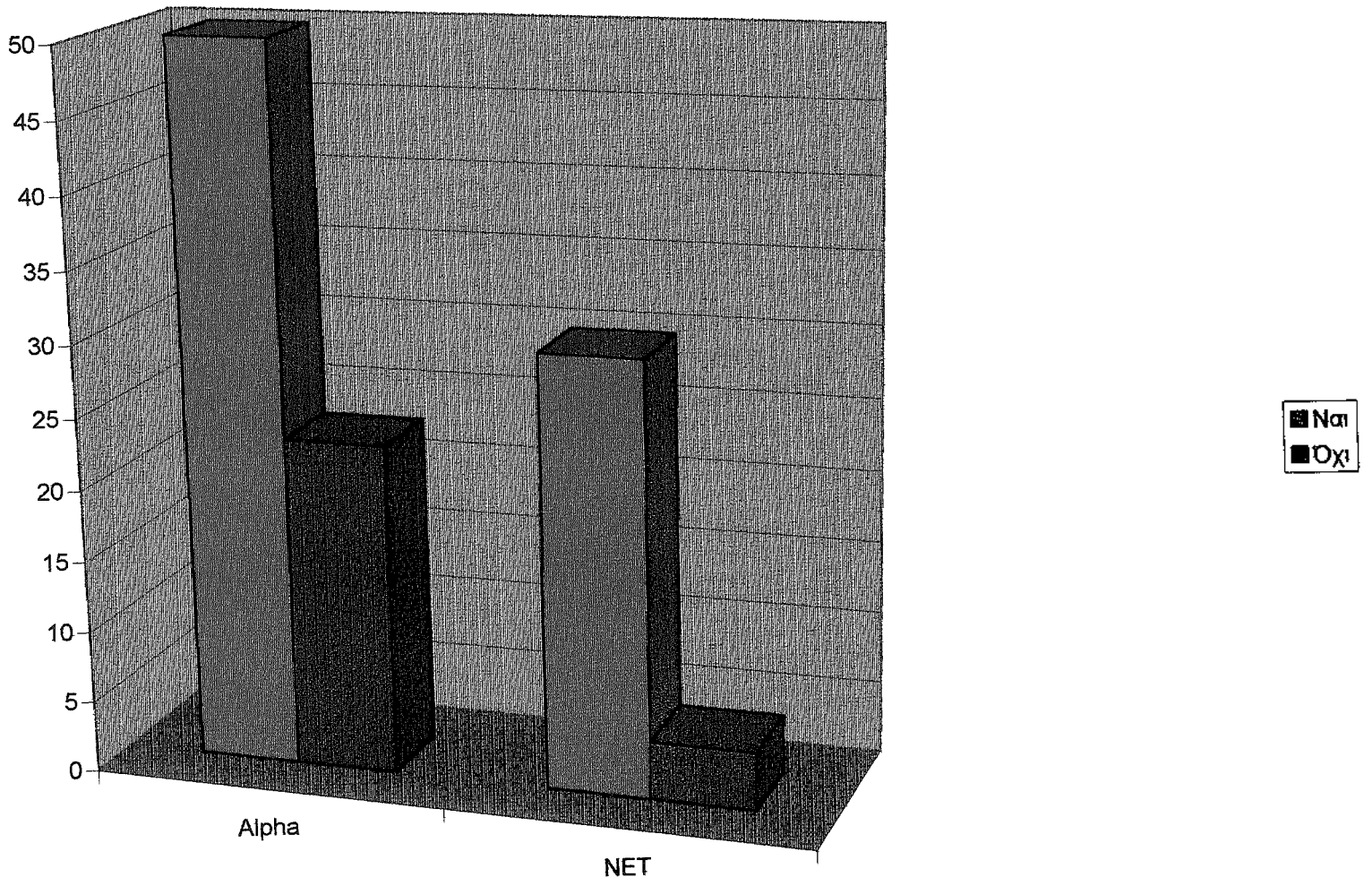
Ο συγκεκριμένος πίνακας παρουσιάζει το αν κατά τη διάρκεια της παρουσίασης του εγκλήματος απ΄ τα δύο κανάλια υπάρχει αναφορά στον τρόπο δράσης της αστυνομίας.

Πίνακας 20α - Αναφορά στον τρόπο δράσης της αστυνομίας

	Alpha	NET
Ναι	50	30
Όχι	23	4

Ήδη, από μια πρώτη επαφή με το επικοινωνιακό υλικό, ήταν φανερό ότι και τα δύο κανάλια αναφέρονταν πολύ συχνά, με τρόπο ρητό και ξεκάθαρο, στον τρόπο δράσης της αστυνομίας και των λοιπών κατασταλτικών μηχανισμών (πχ. ΜΑΤ), αναφορά που ενισχυόταν σημαντικά κι απ΄τις αντίστοιχες εικόνες που προβάλλονταν. Η συστηματική ανάλυση αποκάλυψε και επιβεβαίωσε αυτήν την πρώτη υποψία, αφού βρέθηκε ότι σε 50 απ΄ τις 72 ειδήσεις (=ποσοστό 69.4%) του Alpha υπήρχε σαφής αναφορά στη δράση των Αρχών (κι ειδικά στη συντονισμένη και επιτυχημένη δράση τους για την πάταξη της εγκληματικότητας). Το αντίστοιχο ποσοστό για το κρατικό κανάλι ήταν, όπως άλλωστε αναμέναμε, εντυπωσιακά υψηλότερο και άγγιζε το 88.2%.

Αναφορά στον τρόπο δράσης της αστυνομίας

Η τάση αυτή εκφράζεται όχι μόνον ποσοτικά αλλά και ποιοτικά, με το ύφος δηλαδή στο ποίο κινούνται οι αναφορές σχετικά με τη δράση της αστυνομίας και των λοιπών Αρχών. Έτσι, η στυνομία είναι πάντοτε καλά οργανωμένη, με συντονισμένη δράση και ενέργειες για την πάταξη ης εγκληματικότητας (ή τον κοινωνικό έλεγχο;) και φυσικά επιτυχίες στο ενεργητικό της («οι στυνομικοί συνέλαβαν το δράστη μετά από ανθρωποκυνηγητό 4 ημερών», «τη λύση του γρίφου είνεται να έχουν εντοπίσει οι Αρχές», «συνεχίζει τις προσαγωγές υπόπτων», «οι αστυνομικοί τάφεραν να βρουν την άκρη του νήματος», «μετά από καλά οργανωμένη επιχείρηση, ο στυνομικός κατάφερε να διεισδύσει σε διεθνές κύκλωμα διακίνησης ναρκωτικών»).

Τα ευρήματα αυτά ήταν σύστοιχα με ευρήματα προηγούμενων ερευνών και επιβεβαιώνουν ην ερευνητική μας υπόθεση, σύμφωνα με την οποία δίνεται υπερβολική βαρύτητα στο ρόλο της ολιτείας, με κύριο άξονα την επιτυχημένη δράση των αστυνομικών αρχών, στην πρόληψη και τον λεγχο της εγκληματικότητας.

β) Στάδιο ποινικής δίωξης

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το στάδιο της ποινικής δίωξης στο οποίο βρίσκεται το κάθε έγκλημα που πρόβαλλαν τα δύο κανάλια.

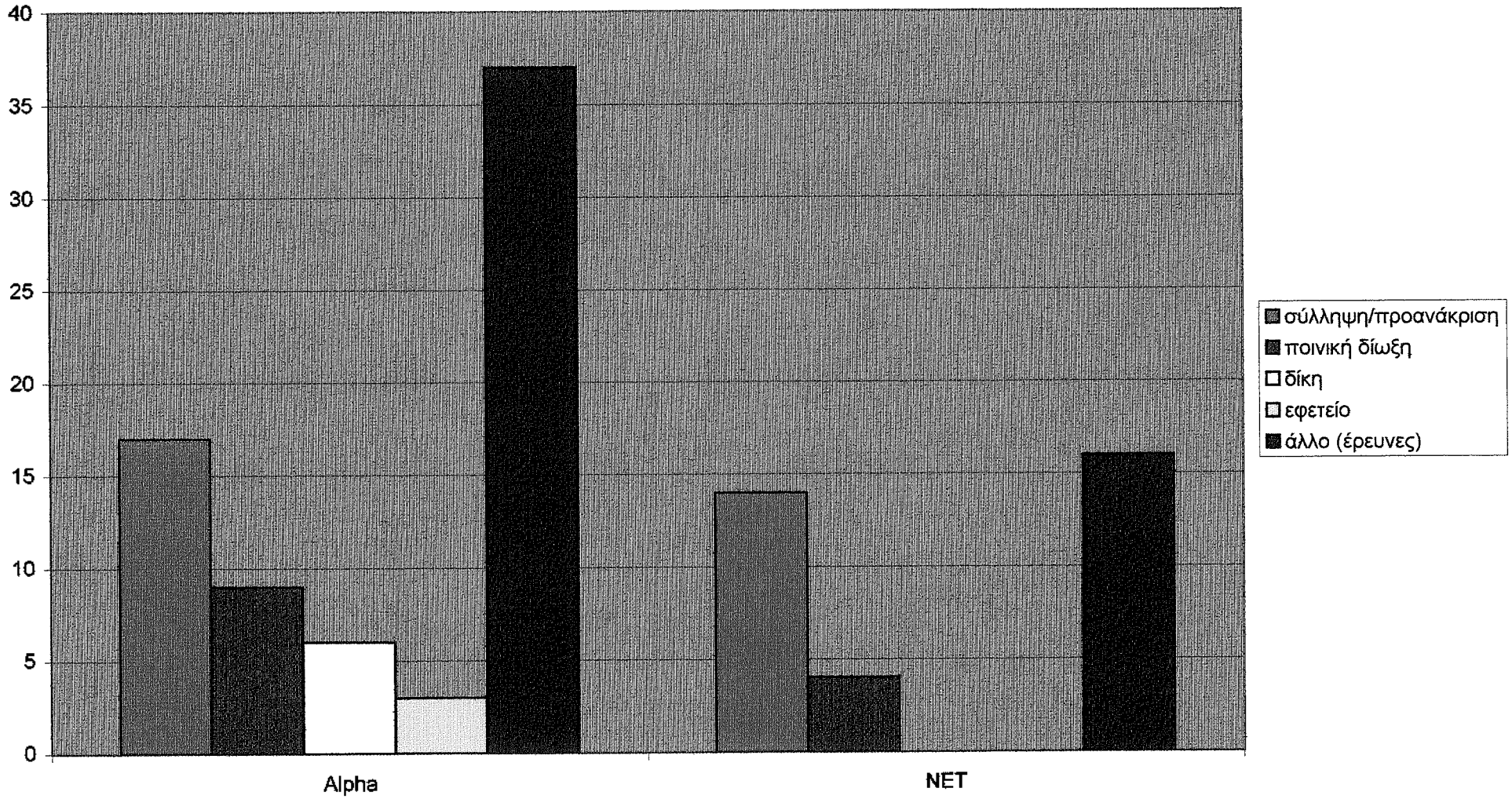
Πίνακας 21 - Στάδιο ποινικής δίωξης

	Alpha	NET
Σύλληψη/Προανάκριση	17	14
Άσκηση ποιν.δίωξης	9	4
Δίκη	6	-
Εφετείο	3	-
Άλλο (έρευνες, κτλ.)	37	16

Τόσο για τον Alpha όσο και για τη NET κοινό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι στην πλειοψηφία των εγκλημάτων (ποσοστά 51.3% & 47% αντίστοιχα), η ποινική δίωξη δεν έχει καν αρχίσει, γιατί είτε ο δράστης παραμένει ασύλληπτος είτε οι αστυνομικές αρχές βρίσκονται στο στάδιο των προκαταρκτικών ερευνών πριν οδηγήσουν το δράστη στον εισαγγελέα

Σημαντικό επίσης ποσοστό καταγράφεται στην κατηγορία 'σύλληψη/προανάκριση', όπου υπάρχουν 17 (=ποσοστό 23.6%) και 14 (=ποσοστό 41.1%) περιπτώσεις, αντίστοιχα εγκλημάτων, οι δράστες των οποίων έχουν συλληφθεί και ανκρίνονται πριν την άσκηση ποινικής δίωξης εις βάρος

Στάδιο ποινικής δίωξης

:ους. Ποινική δίωξη έχει ασκηθεί μόνο σε 9 (=ποσοστό 12.5%) και σε 4 περιπτώσεις (=ποσοστό 11.7%) επί του συνόλου των εγκλημάτων που προβλήθηκαν στον Alpha και τη NET, ενώ μόνο στον Alpha παρουσιάστηκε δίκη (6 περιπτώσεις εγκλημάτων, που αντιστοιχούν σε ποσοστό 8.3%) ή εφετική διαδικασία (3 περιπτώσεις εγκλημάτων, δηλαδή ποσοστό 4.1%) στο σύνολο των σχετικών ειδήσεων.

γ) Ποινή

Στον πίνακα αυτό καταγράφεται το είδος της ποινής που επιβλήθηκε σε κατηγορούμενους που διέπραξαν (ή όχι) τα αδικήματα που παρουσιάζονται στα δύο κανάλια.

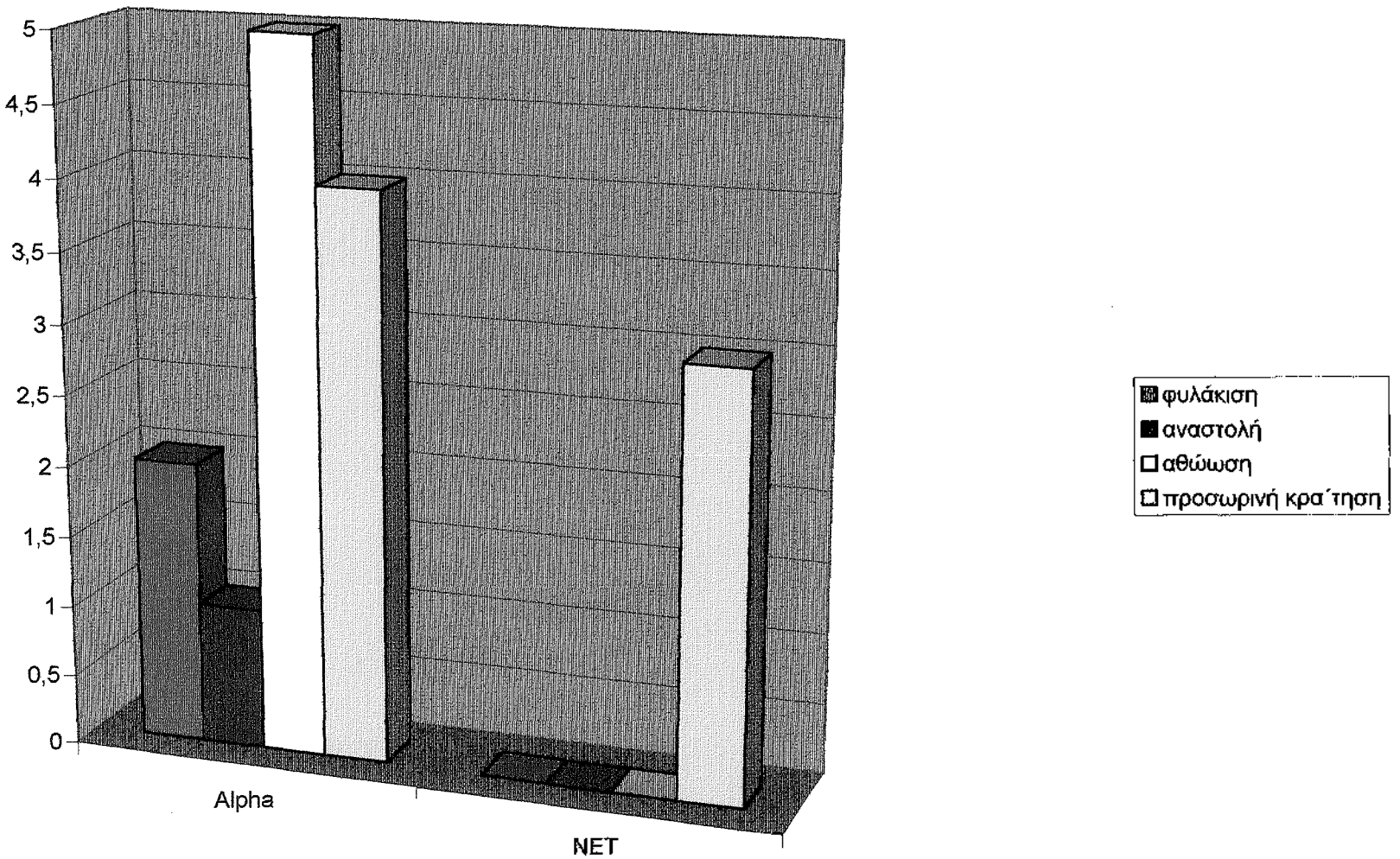
Πίνακας - Ποινή

	Alpha	NET
Προσωρινή κράτηση	4	3
Φυλάκιση/Κάθειρξη	2	-
Αναστολή υπό όρους	1	-
Αθώωση	5	-

Έχοντας υπόψη και τα δεδομένα του προηγούμενου πίνακα, διαπιστώνουμε ότι αναφορά στην ποινή που επιβλήθηκε από δικαστήριο ή εφετείο έχουμε μόνο σε 12 περιπτώσεις απ΄ το σύνολο των 72 ειδήσεων για τον Alpha, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 16.6%, ενώ για τη NET το ποσοστό αυτό είναι ακόμη χαμηλότερο και κυμαίνεται στο 8.8%, που αντιστοιχεί σε 3 μόνο περιπτώσεις επί του συνόλου 34 ειδήσεων.

Αναλυτικότερα, διαπιστώνουμε ότι, στον Alpha, απ΄ τις 12 ειδήσεις όπου υπάρχει αναφορά στην ποινή που επιβλήθηκε, οι περισσότερες (5, δηλαδή ποσοστό 41.6%) αφορούν, όσο κι αν αυτό μας προκάλεσε έκπληξη, αθώωση του κατηγορούμενου, οι 4 (ποσοστό 33.3%) προσωρινή κράτηση μετά από απόφαση εισαγγελέα ή/και ανακριτή, οι 2 (ποσοστό 16.6%) μικρής σχετικά διάρκειας φυλάκιση και μόνο μία (ποσοστό 8.3%) επιβολή φυλάκισης με αναστολή. Στο κρατικό κανάλι και οι 3 περιπτώσεις στις οποίες γίνεται ανφορά στην ποινή αφορούν τη διάταξη προσωρινής κράτησης του κατηγορούμενου.

Ποινή

5
4,5
4
3,5
3
2,5
2
1,5
1
0,5
0
Alpha
NET
φυλάκιση
αναστολή
αθώωση
προσωρινή κρα΄τηση

Β) Άτυπη κοινωνική ανίδραση – Ποιοι μιλούν για το έγκλημα

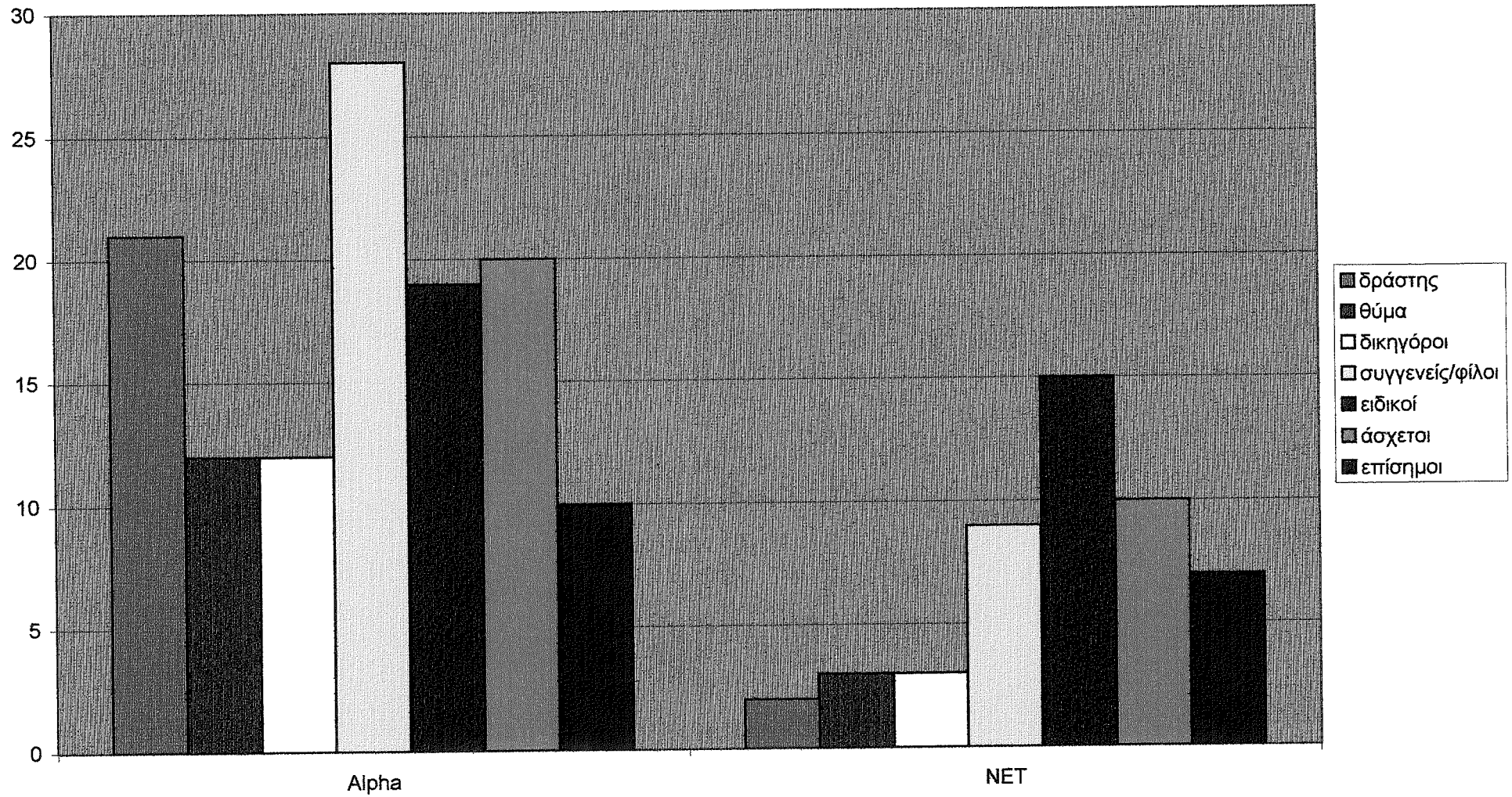
Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η άτυπη κοινωνική αντίδραση στα εγκλήματα που παρουσιάζονται απ΄ τα δύο κανάλια, στη βάση του ποιοι εκφέρουν άποψη γι΄ αυτό κατά την παρουσίαση τους στα δελτία ειδήσεων.

Πίνακας 23 - Ποιοι μιλούν για το έγκλημα

	Alpha	NET
Δράστης	21	2
Θύμα	12	3
Συγγενείς/φίλοι	28	9
Δικηγόροι	12	3
Ειδικοί	19	15
Άγνωστοι μάρτυρες	20	10
Άλλο (επίσημοι)	10	7

Αναφορικά με την κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και συγκεκριμένα με το ποιοι αναπτύσσουν ρητορική σχετικά μ΄ αυτό μπορούμε, βασιζόμενοι στα αποτελέσματα που εμφανίζονται στον παραπάνω πίνακα, να προβούμε σε μια σειρά παρατηρήσεων. Καταρχήν, είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι σε κάθε σχετική με έγκλημα είδηση μπορεί να (και συνήθως) μιλούν περισσότεροι από ένας άνθρωποι, στο πλαίσιο και με στόχο την πληρέστερη και όσο το δυνατόν πιο αντικειμενική ενημέρωση του τηλεοπτικού κοινού.

Ποιοι μιλούν για το έγκλημα

Έτσι, παρατηρούμε ότι κατά κύριο λόγο, περισσότερο στον Alpha, επιστρατεύονται τα λόγια συγγενών και φίλων του θύματος ή του δράστη ενώ πολύ συχνά επίσης μιλούν για το έγκλημα αυτόπτες και αυτήκοοι μάρτυρες. Απ΄ τις 122 αναφορές που συνολικά υπάρχουν στον Alpha, το 22.9% αφορά την πρώτη κατηγορία που αναφέραμε ενώ στη NET το αντίστοιχο ποσοστό είναι ελαφρά χαμηλότερο και κυμαίνεται στο 18.3% (=9 απ΄ τις 49 περιπτώσεις). Αναφορικά με τους μάρτυρες που περιγράφουν πώς/πού/ποιος έκανε το έγκλημα και δίνουν πληθώρα άλλων πληροφοριών, διαπιστώνουμε ότι αποτελούν το 16.3% και το 20.4% αντίστοιχα επί του συνόλου των μαρτυριών. Από ποιοτική άποψη, οι μαρτυρίες των αυτοπτών (που συχνά μόνο κατ΄ όνομα είναι τέτοιοι) δεν προσφέρουν σημαντική βοήθεια στην εξιχνίαση ή κατανόηση των εγκληματικών ενεργειών αλλά, όπως κι αυτές των συγγενών και φίλων καθώς και των επισήμων, κυμαίνονται σε συναισθηματικό επίπεδο με την εκδήλωση πόνου, οργής και αποδοκιμασίας για το έγκλημα και το δράστη («καταδικάζουμε τη δολοφονική αυτή ενέργεια», «μια μαντινάδα σκόρπισε την οργή και τη θλίψη σε δύο χωριά», «επί τόπου σφάξιμο», «σοκ στην ελληνική και παγκόσμια κοινή γνώμη», «έχει ξεσπάσει σάλος», «έχω πάθει νευρικό κλονισμό», «μας έχει σοκάρει», «συγκλονισμένος απ΄ το χαμό του γιου του», «τραγικά πρόσωπα τα παιδιά, διπλός ο πόνος τους») ή συμπάθειας και σύμπνοιας με το θύμα («τραγική απώλεια, θα μας λείψει πολύ», «αντέδρασε όπως κάθε άνθρωπος, και 'γω στη θέση του το ίδιο θα έκανα»).

Στον Alpha, η άποψη του δράστη, για το έγκλημα που κατηγορείται ότι έκανε, αναφέρεται σε ποσοστό 17.2%, δηλαδή σε 21 ειδήσεις ακούμε τη δική του εκδοχή για τις συνθήκες, την ενοχή ή αθωότητα του, τους λόγους που τον οδήγησαν σ΄ αυτήν την πράξη κτλ. Αντίθετα, το θύμα έχει την ευκαιρία (ή τη δυνατότητα) να μιλήσει για την εμπειρία που βίωσε σε μικρότερο βαθμό, δηλαδή σε ποσοστό μόλις 9.8% (που αντιστοιχεί σε 12 ειδήσεις). Κάτι τέτοιο συμβαίνει αφενός επειδή συχνά το θύμα δεν είναι σε θέση να μιλήσει (βλπ. θάνατος), αφετέρου γιατί γενικότερα η προσοχή

στρέφεται περισσότερο στο δράστη, απ΄ τη μαρτυρία του οποίου μπορούν να εξαχθούν ενδεχομένως περισσότερες πληροφορίες για την υπόθεση (τρόπος, κίνητρα κτλ.).

Στη NET, τα ποσοστά αυτά είναι ακόμη μικρότερα και αντανακλούν μια γενικότερη ιδεολογική τοποθέτηση που κρύβεται πίσω απ΄ αυτήν την απουσία. Πράγματι, οι απόψεις του δράστη για το έκλημα που κατηγορείται ότι διέπραξε παρουσιάζονται σε ποσοστό μόλις 4% ενώ η οπτική γωνία του θύματος για την εμπειρία που βίωσε δίνεται μόνο σε 3 ειδήσεις (που αντιστοιχεί σε ποσοστό 6.1%). Αντίθετα, στο κρατικό κανάλι η άποψη των ειδικών (αστυνομία, ιατροδικαστές κτλ.) για το έγκλημα καταλαμβάνει το υψηλότερο ποσοστό (30.6%). Αν σ΄ αυτό προσθέσει κανείς και το ποσοστό των μαρτυριών επίσημων προσώπων (πχ. υπουργοί, αξιωματούχοι κτλ.), που κυμαίνεται στο 14.2%, βρίσκεται αντιμέτωπος με τη διαπίστωση ότι υπάρχει η τάση, αναμενόμενη βέβαια για το κρατικό κανάλι, υπερεκπροσώπησης του κυρίαρχου λόγου αναφορικά με το εγκληματικό φαινόμενο και 'επιβολής' της θεσμοθετημένης ιδεολογίας, διαπίστωση που επιβεβαιώνει άλλωστε και μία απ΄ τις αρχικές ερευνητικές μας υποθέσεις.

Τα αντίστοιχα ποσοστά στον Alpha (16.3% και 8.1%) είναι πολύ μικρότερα και επομένως δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί παρόμοιο συμπέρασμα και γι΄ αυτό το κανάλι. Ωστόσο, και εδώ ο λόγος των επίσημων φορέων του ΣΑΠΔ (αστυνομία, ειδικοί κτλ.) είναι εκτεταμένος και κυμαίνεται στα ίδια περίπου επίπεδα με αυτά των κύριων πρωταγωνιστών του εγκλήματος, δηλαδή του θύματος και του θύτη. Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε ότι ο λόγος των δικηγόρων είναι πολύ περιορισμένος στη NET (ποσοστό 6.1%), γεγονός που συμβαδίζει και μπορεί να συσχετισθεί με τα εξίσου χαμηλά ποσοστά του λόγου των κύριων πρωταγωνιστών του εγκλήματος, ενώ στον Alpha εμφανίζεται λίγο πιο αυξημένος και κυμαίνεται σε ποσοστό της τάξης του 9.8%.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝ ΕΠΙΣ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝ ΕΠΙΣ. - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ -

Συμπεράσματα ερευνητικού μέρους

Κλείνοντας την φάση της έρευνας είναι δυνατόν να εξαχθούν κάποια βασικά συμπεράσματα, με βάση τα κυριότερα πορίσματα. Αναφορικά με την **περιγραφή του δελτίου**, διαπιστώνεται ότι τα δύο κανάλια παρουσιάζουν αρκετές διαφορές στην εξωτερική μορφή των δελτίων τους, σε όλες σχεδόν τις παραμέτρους. Στον μεν Alpha, το δελτίο ειδήσεων έχει περισσότερο τη μορφή ψυχαγωγικού show, με μεγάλη διάρκεια (περίπου 86΄), πολλές ειδήσεις (γύρω στις 15 ανά δελτίο), αρκετές αναλογικά ειδήσεις σχετικά με το έγκλημα (2-3 σε κάθε δελτίο) και αντίστοιχα τηλεοπτικό χρόνο που αφιερώνεται σ΄ αυτό (περίπου 11΄).

Στο κρατικό κανάλι, το δελτίο κρατάει ακόμη τον ενημερωτικό του χαρακτήρα, αφού διαρκεί σαφώς λιγότερο (περίπου 50΄) αλλά ταυτόχρονα περιλαμβάνει και ελάχιστα περισσότερες ειδήσει (γύρω στις 16 ανάδελτίο). Όσον αφορά το εγκληματικό φαινόμενο, μοιάζει να έχει λιγότερο σημαντική θέση, δεδομένου ότι περιλαμβάνεται μόνο 1 είσηδη κατά μέσο όρο σε κάθε δελτίο και ο τηλεοπτικός χρόνος που καταναλώνεται γι΄ αυτό δεν ξεπερνά τα 4,5 λεπτά (4΄21΄΄ για την ακρίβεια σε κάθε δελτίο).

Αναφορικά με την **περιγραφή της είδησης**, διαπιστώνουμε κι εδώ σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο καναλιών: έτσι, στον μεν Alpha, η σχετική με εγκλήματα είδηση καταλαμβάνει σημαντική θέση (κατά μέσο όρο 7η) στη ροή του δελτίου, διαρκεί ως επί το πλείστον μέχρι 5΄, έχει εντυπωσιακό τίτλο και εικόνες που στοχεύουν στην πρόκληση της περιέργειας και των συναισθημάτων του δέκτη ενώ σχεδόν πάντα επενδύεται με έντονη/περιπετειώδη μουσική. Επιπλέον, περιλαμβάνει αρκετές ζωντανές συνδέσεις, ως επί το πλείστον με δημοσιογράφους που μεταφέρουν σχεδόν απευθείας τον τηλεθεατή στην 'καρδιά' της είδησης, ενώ σχεδόν πάντα ο

παρουσιαστής του δελτίου, με το ύφος ή/και τα λόγια του εκφράζει την προσωπική (;) του άποψη γι΄ αυτό που παρουσιάζει, αντίθετα απ΄ την διακήρυξη του περί αντικειμενικότητας.

Στη ΝΕΤ απ΄ την άλλη, η είδηση έχει εξίσου σημαντική θέση (8η) αν και λίγο μικρότερη διάρκεια, πάντα όμως μέσα στα πλαίσια των 5΄. Η σημαντική διαφορά με το άλλο κανάλι έγκειται στην έντονη απουσία τίτλων και μουσικής υπόκρουσης, ενώ και εδώ οι εικόνες που παρουσιάζονται είναι επαναλαμβανόμενες και εντυπωσιακές, με στόχο την ψυχική κινητοποίηση του θεατή. Υπάρχουν ελάχιστες ζωντανές συνδέσεις ενώ ο παρουσιαστής εδώ κρατάει μια πιο αντικειμενική στάση, εκφράζοντας σε λιγότερο βαθμό, με το ύφος ή τα λόγια του, προσωπικές του απόψεις σχετικά μ΄ αυτό που παρουσιάζει.

Σχετικά με την **ανάλυση της είδησης**, διαπιστώνουμε ότι: και τα δύο κανάλια παρουσιάζουν ως επί το πλείστον βίαια εγκλήματα (ανθρωποκτονίες, απόπειρες, σωμ.βλάβες), που έχουν λάβει χώρα στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας, και για τα οποία εκφράζουν έντονη αποστροφή και αποτροπιασμό, καθιστώντας τα έτσι στη συνείδηση των τηλεθεατών αποδοκιμαστέες και απαγορευμένες πράξεις. Στις περισσότερες περιπτώσεις, έμφαση δίνεται στον τρόπο και τις συνθήκες διάπραξης τους εγκλήματος, ενώ τις σπάνιες φορές που αναζητούνται τα αίτια του, αυτά εντοπίζονται σχεδόν πάντα στα άτομα, κυρίως στον ίδιο το δράστη.

Την ίδια τύχη έχει και ο δράστης που, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, είναι Έλληνας άνδρας μέσης ηλικίας, ο οποίος συνήθως σκιαγραφείται με τα μελανότερα χρώματα ως αδίστακτος και κακός. Απουσιάζουν παντελώς απόψεις για τις συνθήκες διαβίωσης του πριν την τέλεση του εγκλήματος, την οικογενειακή και κοινωνική του κατάσταση, τις σχολικές του επιδόσεις, ενώ τα κίνητρα για την εγκληματική πράξη στην οποία προέβη είτε παραμένουν σκοτεινά είτε είναι ποταπά κι ασήμαντα, αποτέλεσμα προσωπικών του προβλημάτων ή της (διαταραγμένης) ψυχοσύνθεσης του.

Το θύμα απ΄ την άλλη, σκιαγραφείται πιο άτονα και σχηματικά, είναι, ως επί το πλείστον, Ελληνας άνδρας μέσης ηλικίας, αθώο και αμέτοχο στη θυματοποίηση του και δεν είχε πρότερη σχέση με το θύτη του, είναι δε, σε αντίθεση με το δράστη, κοινωνικά συμπαθές και χρήσιμο.

Τέλος, αναφορικά με την κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα, διαπιστώνεται ότι υπάρχει, σχεδόν πάντα (ιδιαίτερα στο κρατικό κανάλι, όπως ήταν άλλωστε αναμενόμενο) αναφορά στον τρόπο δράσης της αστυνομίας, που χαρακτηρίζεται οργανωμένη και επιτυχημένη, και στο στάδιο της ποινικής δίωξης του εγκλήματος, που συνήθως βρίσκεται σε φάση έρευνας και προσπάθειας εξιχνίασης (πηγάζει απ΄ το γεγονός ότι συνήθως πηγή των καναλιών σε σχέση με το εγκληματικό φαινόμενο είναι η αστυνομία, που, ως επί το πλείστον, δίνει στη δημοσιότητα, ειδήσεις που ερευνώνται διεξοδικά ή έχουν ήδη εξιχνιαστεί). Όσον αφορά τώρα την άτυπη κοινωνική αντίδραση, διαπιστώνεται ότι περιορίζεται στην εξέφραση συναισθηματικών δηλώσεων για το θύμα και την εις βάρος του πράξη (δεδομένου ότι, ως επί το πλείστον, στο έγκλημα αναφέρονται συγγενείς και φίλοι των θυμάτων), αποσιωπάται δηλαδή ο ρόλος των άτυπων θεσμών και προσώπων στον έλεγχο και την πρόληψη της εγκληματικότητας, η ευθύνη για την οποία μετατοπίζεται στην κοινωνία/πολιτεία. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται απ΄ το εύρημα αναφορικά με τον αριθμό και την ποιότητα των αναφορών στη δράση της αστυνομίας και των επίσημων θεσμών, αλλά κι απ΄ το γεγονός ότι σημαντική θέση στην παρουσίαση των σχετικών με εγκλήματα ειδήσεων κατέχει ο λόγος των ειδικών και των επισήμων, που εκφράζουν την κυρίαρχη άποψη και ιδεολογία αναφορικά με το εγκληματικό φαινόμενο και τους πρωταγωνιστές του.

το μεγάλο ξεκαθάρισμα

Ο πόλεμος που εδώ και καιρός υπέβοσκε μεταξύ αντιπάλων συμμοριών που ελέγχουν τη «νύχτα» έχει ξεσπάσει. Οι εν ψυχρώ εκτελέσεις ανθρώπων από τρεις μεγάλες «οικογένειες» αλλάζουν τις ισορροπίες στη νύχτα. Οι φαμίλιες έχουν πλέον δεσμούς αίματος...

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα έρευνα είχε ως στόχο την κατάδειξη των βασικών χαρακτηριστικών που συνθέτουν την αναπαράσταση του εγκληματικού φαινομένου και των πρωταγωνιστών του απ΄ τον ελληνικό ηλεκτρονικό Τύπο καθώς και του ρόλου που αυτή διαδραματίζει στην κατασκευή και νομιμοποίηση της κυρίαρχης ιδεολογικής νόρμας. Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε επί τη βάση 3 σχηματικών κατηγοριών (περιγραφή δελτίου, περιγραφή είδησης και ανάλυση είδησης) κι επικεντρώθηκε σε 4 βασικούς άξονες: το έγκλημα καθεαυτό, το δράστη, το θύμα και την κοινωνική αντίδραση στο εγκληματικό φαινόμενο.

Κατ΄αρχήν, σε γενικές γραμμές, δεν διαπιστώνονται σημαντικές, από ποιοτική (κι ιδεολογική) άποψη, διαφορές ανάμεσα στα δύο κανάλια που επιλέχτηκαν για την ανάλυση. Οι διαφορές τους έγκεινται περισσότερο στη μορφή και τη διάρκεια του δελτίου ειδήσεων, είναι δηλαδή καθαρά επιφανειακές.

Περισσότερο στον Alpha και λιγότερο στο κρατικό κανάλι, τα τηλεοπτικά δελτία έχουν τη μορφή και τη διάρκεια show, που έχει κύριο σκοπό την ψυχαγωγία και το θέαμα. Κυριαρχούνται από εντυπωσιακές ειδήσεις, στις οποίες 'λόγω των νέων νόμων περί δραματοποίησης και θεάματος, έχει ανατραπεί κυριολεκτικά η σχέση με την πραγματικότητα' και 'τρέφονται κυρίως από το αίμα, τη βία και το θάνατο' (Ramonet, 1999). Θα μπορούσαν να παρομοιαστούν με λογοτεχνικό υλικό, τόσο εξαιτίας του τρόπου παρουσίασης τους, όσο και λόγω της αναλογίας μεταξύ ειδήσεων και τηλεοπτικού χρόνου: υπάρχουν δελτία (κυρίως αυτά της ΝΕΤ) που μοιάζουν με συλλογές διηγημάτων, με πληθώρα ειδήσεων σε δυσανάλογα λίγο χρόνο, και αποτέλεσμα την 'υπερενημέρωση και παραπληροφόρηση' (Ramonet, 1999), και άλλα

(όπως αυτά του Alpha), που έχουν δομή και ύφος ογκώδους μυθιστορήματος, με εκτενή ανάλυση των παρουσιαζόμενων γεγονότων, προσώπων, αιτιών, καταστάσεων κτλ.

Το εγκληματικό φαινόμενο κατέχει ξεχωριστή θέση σ΄ αυτά (όπως και σε όλα άλλωστε) τα τηλεοπτικά δελτία: εντυπωσιακό και προκλητικό από μόνο του, συνιστά μιας πρώτης τάξεως είδηση για τα κανάλια, που υποκλίνονται μπροστά του, αφιερώνοντας του περίοπτη σειρά στη ροή καθώς κι εκτεταμένη ποσότητα αριθμού ειδήσεων και τηλεοπτικού χρόνου. Προκειμένου να προσελκυστεί όσο το δυνατόν πιο πολύ τηλεοπτικό κοινό, τα κανάλια πολύ συχνά καταφεύγουν σε ειδήσεις για το έγκλημα γιατί είναι σπάνιο, εξαιρετικό και καταστροφικό, ταυτόχρονα γοητευτικό και απωθητικό.

Το έγκλημα αποτελεί, αυθύπαρκατα, εντυπωσιακή είδηση, απόλυτα εξυπηρετική για τις ανάγκες των ΜΜΕ, γίνεται όμως ακόμη εντυπωσιακότερο με τον τρόπο που το προβάλλουν. Τα δύο κανάλια της ανάλυσης μας (και κατά βάση ο Alpha, που υπήρξε άλλωστε πρωτεργάτης στην καθιέρωση αυτού του στυλ στη χώρα μας), δεν θα μπορούσαν να διαφοροποιηθούν, δεδομένου και του σκληρού ανταγωνισμού για τη θεαματικότητα. Μέσω της επιλογής των ειδήσεων, των τίτλων, της μουσικής υπόκρουσης αλλά και του ύφους της παρουσίασης τα δελτία ειδήσεων δεν αναπαριστούν την πραγματικότητα αλλά την αναπλάθουν, συγχέοντας το πραγματικό με το φανταστικό, την αλήθεια με την υπερβολή. Επιλέγουν να παρουσιάσουν «τις στιγμές εκείνες που είναι φορτισμένες με συγκινησιακή ένταση και τις προβάλλουν με τρόπο θεαματικό...σχεδόν μυθιστορηματικό και θεατρικό» (Βρύζας, 1986), σε σημείο που να δικαιώνεται ο Eco (1995) όταν αναφέρει ότι «μας έπεισαν πως το φανταστικό είναι πραγματικό και τώρα άρχισαν να μας πείθουν ότι το πραγματικό είναι φανταστικό...κι όσο περισσότερη πραγματικότητα μας δείχνουν οι τηλεοπτικές οθόνες, τόσο πιο κινηματογραφικός γίνεται ο καθημερινός μας κόσμος».

Στην έρευνα μας, οι θεωρητικές υποθέσεις εργασίας επιβεβαιώνονται στο σύνολο τους. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι κάτι τέτοιο ήταν λίγο-πολύ αναμενόμενο, δεδομένου ότι (όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω), οι υποθέσεις αυτές διαμορφώθηκαν μετά από μια πρώτη συστηματική ανάγνωση του επικοινωνιακού υλικού και χρησίμευαν περισσότερο ως εργαλεία για τη διευθέτηση του τεράστιου όγκου ερευνητικών δεδομένων που είχε συγκεντρωθεί. Έτσι, σύστοιχα με τα ευρήματα προγενέστερων εργασιών, και στην παρούσα έρευνα διαπιστώθηκε ότι ο ηλεκτρονικός Τύπος, όπως προκύπτει απ΄ την ανάλυση, υιοθετεί τις παραδοχές της παραδοσιακής εγκληματολογίας ως προς τον ορισμό του εγκλήματος, του εγκληματία, της ννομης τάξης και του συστήματος απονομής ποινικής δικαιοσύνης, με βάση το λόγο που κφράζουν οι 'πρωταρχικά προσδιορίζοντες' (αστυνομία, δικαστήρια, ειδικοί) (Κωνσταντινίδου, 999), που αντιλαμβάνονται την παρέκκλιση ως εγγενή ιδιότητα ορισμένων συμπεριφορών και ράξεων, και άρα ως πραγματολογικό δεδομένο της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας.

Συγκεκριμένα, τα κανάλια παρουσιάζουν το εγκληματικό φαινόμενο αποσπασματικά, με μφαση (αναντίστοιχη με την εγκληματολογική πραγματικότητα) σε ιδαίτερα βίαια και συνήθιστα εγκλήματα, δηλαδή εγκλήματα που (στην πραγματικότητα) δεν τελούνται συχνά, πως οι ανθρωποκτονίες, οι βιασμοί και οι απαγωγές. Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και ικονομικά εγκλήματα, που έχουν δυσμενέστερες συνέπειες για περισσότερα θύματα, γνοούνται συστηματικά, πιθανότατα επειδή δεν συνιστούν εντυπωσιακές ειδήσεις. Η ρουσιαζόμενη εγκληματικότητα αφορά σχεδόν αποκλειστικά εγκλήματα μεταξύ αγνώστων ώ σπάνια είναι η αναφορά στη βία μέσα στην οικογένεια και το ευρύτερο συγγενικό/φιλικό εριβάλλον (ωστόσο, όταν υφίσταται αναφορά σε τέτοια εγκλήματα, η παρουσίαση τους γίνεται άντοτε με ακόμη πιο δραματικό και συναισθηματικό τρόπο).

Η παρουσίαση του εγκλήματος εστιάζεται στη διάπραξη και εξιχνίαση του εγκλήματος, δηλαδή στον τόπο και τρόπο τέλεσης του, τα πρόσωπα που εμπλέκονται, τον τρόπο δράσης της αστυνομίας, καθώς και το στάδιο της ποινικής δίωξης ή/και την επιβαλλόμενη ποινή. Γεγονότα και συνθήκες που προηγήθηκαν του εγκλήματος ή αυτά που ακολουθούν την εξιχνίαση και απονομή δικαιοσύνης σπάνια παρουσιάζονται, ενώ σε πολύ λίγες επίσης περιπτώσεις αναφέρεται η τύχη δράστη και θύματος (σε περιπτώσεις πλην της ανθρωποκτονίας) μετά την απονομή δικαιοσύνης. Οι βαθύτερες γενεσιουργές αιτίες και οι κοινωνικές συνθήκες που συνέβαλαν στη διάπραξη του αποσιωπούνται, με αποτέλεσμα το εγκληματικό φαινόμενο να αποκόβεται απ' το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο δημιουργήθηκε και να 'τοποθετείται σ' ένα τεχνητό και ξένο προς την πραγματικότητα εννοιολογικό πλαίσιο' (Schneider, 1989).

Αναφορικά με τους βασικούς πρωταγωνιστές του εγκλήματος, τα κύρια ερευνητικά πορίσματα της εργασίας καταδεικνύουν ότι: ο δράστης σκιαγραφείται ως επί το πλείστον με τα μελανότερα χρώματα (εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις στον Alpha που προβάλλεται ως θύμα σκευωρίας ή άτυχων συγκυριών). Χαρακτηρίζεται κακός, εκδικητικός κι αδίστακτος, έτσι ώστε εύκολα να μπορέσει να λειτουργήσει ως αποδιοπομπαίος τράγος και να εξοβελιστεί στη συνείδηση του κοινού στη σφαίρα του μυθικού απαγορευμένου. Άλλωστε, τα εγκλήματα βίας για τα οποία συνήθως κατηγορείται, ενώ είναι ποσοτικά ασήμαντα στο σύνολο των ποινικών παραβάσεων, αποτελούν τις βασικές μορφές εγκλημάτων με τις οποίες ασχολούνται τα κανάλια, μορφές που «τροφοδοτούν τον 'ηθικό πανικό' έναντι του εγκλήματος και την κοινή αποστροφή εναντίον του εγκληματία» (Δασκαλάκης, 1985).

Τα κίνητρα του τις περισσότερες φορές είτε παραμένουν μυστήρια είτε θεωρούνται ποταπά, στη βάση της απληστίας, της εκδίκησης ή του πάθους. Επίσης, συχνά έχει προηγούμενη εμπλοκή με το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης και είναι ήδη στιγματισμένος ως

εγκληματίας, ενώ πληροφορίες για την καταγωγή, το οικογενειακό περιβάλλον, τις σχολικές επιδόσεις και τις συνθήκες διαβίωσης του σπάνια τις μαθαίνουμε. Στις περιπτώσεις που επιχειρείται αναζήτηση των αιτίων του εγκλήματος, αυτά πάντοτε εντοπίζονται στα ίδια τα άτομα (συνήθως τους δράστες), θεωρούνται δηλαδή απόρροια των προσωπικών τους χαρακτηριστικών και της ψυχοσύνθεσης τους, που συχνά χαρακτηρίζεται διαταραγμένη. Σ΄ αυτό το ερμηνευτικό πλαίσιο, ωστόσο, αποσιωπούνται τα βαθύτερα κοινωνικά αίτια του εγκλήματος καθώς και η λειτουργία της ίδιας της κοινωνίας που στιγματίζει ανθρώπους και συμπεριφορές ως αποκλίνουσες και εγκληματικές. Δεν λαμβάνεται δηλαδή υπόψη ότι «ιστορικά κάθε κοινωνία δημιουργεί τις δικές της μορφές παρέκκλισης και εγκληματικότητας που δεν αποτελούν πραγματολογικό δεδομένο αλλά ηθικό στίγμα-ετικέτα που προσκολλάται, μέσω μιας σειράς πολύπλοκων κοινωνικών διαδικασιών, σε συμπεριφορές που είναι ασυμβίβαστες με τις κοινωνικά κυρίαρχες έννοιες της νομιμότητας και κανονικότητας ή που παραβαίνουν τυπικά κωδικοποιημένους κανόνες και κανονιστικά διαφυλαγμένους κώδικες συμπεριφοράς» (Κωνσταντινίδου, 1999).

Η παρουσίαση του θύματος στα δελτία των δύο καναλιών, απ΄ την άλλη, είναι σχηματική και άτονη, ταυτίζεται δε με την εικόνα που προκύπτει από τα πορίσματα προηγούμενων ερευνών. Το θύμα μοιάζει να αιφνιδιάζεται απ΄ την εις βάρος του εγκληματική ενέργεια, στην οποία άλλωστε δεν έχει πρότερη ανάμιξη ή θυματοποιητικό ρόλο. Τις περισσότερες φορές δεν έχει καμμία, συγγενική ή φιλική, σχέση με το δράστη με τον οποίο δεν γνωρίζεται ούτε δοατηρεί επαφή. Είναι εντελώς αθώο και αβοήθητο, στην κυριολεξία στο έλεος του εγκληματία και της τύχης, και σε αντίθεση με το δράστη είναι κοινωνικά συμπαθές και χρήσιμο, η δε απώλεια του (σε περίπτωση θανάτου) αποτελεί πλήγμα για το κοινωνικό σύνολο. Δεν συμβαίνει το ίδιο και με το δράστη, ακόμη και αν σκοτωθεί απ΄ την αστυνομία ή το θύμα κατά τη διάρκεια της

συμπλοκής (αν και πρόκειται για την ίδια παραβίαση έννομου αγαθού, ουσιαστικά δηλαδή την ίδια πράξη).

Σημαντική θέση στην παρουσίαση του εγκληματικού φαινομένου απ΄ τα συγκεκριμένα ΜΜΕ (κι ειδικά το κρατικό κανάλι, όπως ήταν άλλωστε αναμενόμενο) κατέχει η επίσημη κοινωνική αντίδραση, όπως αυτή εκφράζεται μέσα απ΄ τη δράση της αστυνομίας και των λοιπών Αρχών. Η συχνότητα προβολής αλλά και το είδος των αξιολογήσεων που πραγματοποιούνται για το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης, το καθιστούν σε τελική ανάλυση το μοναδικό κι απόλυτο πρωταγωνιστή στην πρόληψη και τον έλεγχο της εγκληματικότητας. σ΄αυτό το πλαίσιο δε, οι φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου (κι ιδιαίτερα η αστυνομία) δεν αναπαρίστανται ως κατασταλτικός μηχανισμός του κράτους αλλά ως δημοκρατικοί θεσμοί που διασφαλίζουν τη δημόσια τάξη μέσω του ποινικού συστήματος. Ο ρόλος των φορέων του άτυπου κοινωνικού ελέγχου περιορίζεται στη διατύπωση αξιολογικών και άλλων κρίσεων, με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση του στη συνείδηση του τηλεοπτικού κοινού, που πλέον μετατοπίζει και εναποθέτει όλη την ευθύνη για τον έλεγχο της εγκληματικότητας στην πολιτεία.

Η συγκεκριμένη αναπαράσταση του εγκλήματος και των πρωταγωνιστών του, όπως στοιχειοθετείται απ΄ τα αποτελέσματα της έρευνας, αποτελεί κοινωνική κατασκευή με ιδιαίτερο ρόλο και λειτουργία. Το ότι συνιστά κοινωνική κατασκευή θεωρούμε ότι είναι σαφές και προκύπτει απ΄ την ίδια τη δράση των ΜΜΕ: η επιλογή συγκεκριμένων ειδήσεων, η διάταξη τους στην ημερήσια θεματολογία αλλά και ο τρόπος προβολής τους, με τεχνάσματα εντυπωσιασμού, συμβάλλουν στην κατασκευή ενός πλαισίου αναφοράς σχετικά με τον τρόπο θέασης του κόσμου (όπως αναφέρει κι ο Eco (1995) «η χειραγώγηση των ειδήσεων, ως δυνατότητα, είναι μια σταθερή αρχή...και σημαίνει ένα είδος ερμηνείας: πχ. σας δείχνω 100 ανθρώπους να χειροκροτούν και σας κάνω να καταλάβετε ότι είναι 100.000») και στην

επιλεκτική κατεύθυνση της προσοχής σε συγκεκριμένα ζητήματα μέσα σε μια πληθώρα συμβάντων και προβλημάτων.

Η λειτουργία που επιτελεί αυτή η κοινωνική κατασκευή των ΜΜΕ είναι απλή στη σύλληψη της: η παρουσίαση, ειδικά με τον τρόπο που πραγματοποιείται απ΄ τα ελληνικά ΜΜΕ, της εγκληματικότητας, ως ιδιαίτερα εκτεταμένου και συνεχώς διογκούμενου φαινομένου, συμβάλλει στον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης απ΄ τα καίρια προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας (ρευστότητα και ανασφάλεια στις θέσεις εργασίας, κοινωνική φτώχεια, έντονα προβλήματα αποκλεισμού, αίσθηση κοινωνικής δυσαρέσκειας για τη συρρίκνωση του κράτους πρόνοιας και των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων) και στη μετατόπιση του ενδιαφέροντος στα συμπτώματα, αντί για τα βαθύτερα αίτια, της κοινωνικής κρίσης. Η μετατόπιση αυτή της ανασφάλειας απ΄ το οικονομικό και κοινωνικό πεδίο, που έχει πολιτικές επιπτώσεις, στο πεδίο της εγκληματικότητας, που έχει συγκινησιακές συνέπειες, νομιμοποιεί την ενίσχυση των κατασταλτικών μηχανισμών και τη γενικότερη άσκηση κρατικής βίας κι εξουσίας.

Σε βαθύτερο ιδεολογικό επίπεδο, η κύρια λειτουργία της κατασκευασμένης αναπαράστασης για το εγκληματικό φαινόμενο και τους πρωταγωνιστές του παραμένει η νομιμοποίηση και ενίσχυση της κοινωνικής συναίνεσης. Τα ΜΜΕ, όντας αποτελεσματικά στη χειραγώγηση των μαζών, αποτελούν τους κατεξοχήν ιδεολογικούς μηχανισμούς της ταξικής κυριαρχίας, όχι μόνο χάρη στην εντυπωσιακή παρουσία τους στη ζωή των ανθρώπων αλλά και λόγω των επιδράσεων που μια τόσο έντονη παρουσία έχει. Μέσα απ΄ την πολυμορφία των διάφορων μορφών παρουσίασης και ερμηνείας του φαινομένου της εγκληματικότητας, τα ελληνικά κανάλια (με αφετηρία τα ειδησεογραφικά τους δελτία) νομιμοποιούν 'συνειδήσεις που καταφάσκουν στη λογική του συστήματος' (Σεραφετινίδου, 1991), δηλαδή διατηρούν και συχνά ενισχύουν την κυρίαρχη ιδεολογία για το έγκλημα και τον κοινωνικό έλεγχο,

συμβάλλοντας στην αναπαραγωγή της κοινωνικής συναίνεσης, «ενός μονοδιάστατου τρόπου σκέψης και συμπεριφοράς στα πλαίσια του οποίου ιδέες, στόχοι και δραστηριότητες που υπερβαίνουν το κατεστημένο σύστημα λόγου και δράσης απωθούνται ή εκφυλίζονται» (Σεραφετινίδου, 1991).

Βέβαια, «η κοινωνική συναίνεση προϋπάρχει των ΜΜΕ, ωστόσο, τα μέσα δεν κάνουν τίποτα που θα μπορούσε να την υπονομεύσει, να την αμφισβητήσει, να την αλλάξει» (Σεραφετινίδου, 1991). Μερικές φορές, επιχειρούν να εμφανιστούν ως θεσμός που αναγνωρίζει και στιγματίζει δυσλειτουργίες του κρατικού συστήματος όπως είναι η εγκληματικότητα. Αυτή όμως η εντός ορίων κριτική τα μετατρέπει σε ακόμη πιο αποτελεσματικούς μηχανισμούς στήριξης της κυρίαρχης ιδεολογίας, γιατί τα καθιστά ευέλικτους, αξιόπιστους και «αταξικούς ενημερωτικούς-επικοινωνιακούς θεσμούς» (Σεραφετινίδου, 1991) που τελικά, «αναδεικνύουν ξεκάθαρα ένα συναινετικό πρότυπο αντίληψης του ποινικού συστήματος και των επίσημων Αρχών ως θεσμών που διασφαλίζουν την τάξη, προστατεύουν τα μέλη της κοινωνίας και περιφρουρούν τη διατήρηση των θεμελιωδών κοινωνικών αξιών» (Κωνσταντινίδου, 1999). Μ΄ αυτόν τον έμμεσο και παράδοξο, πλην όμως πολύ αποτελεσματικό τρόπο ελεύθερης ανταλλαγής απόψεων και κριτικής για το σύστημα και το κράτος, νομιμοποιείται τελικά η κυριαρχία του κι η ενίσχυση της θεσμοθετημένης εξουσίας.

Είναι, σε τελική ανάλυση, αυτή η θεσμοθετημένη εξουσία που καθορίζει την κοινωνική νόρμα, τα στερεότυπα, την παρέκκλιση, τους 'ενόχους' και τα 'θύματα'. Είναι αυτή που στιγματίζει ως παρεκκλίνουσες (και δυνάμει επικίνδυνες) ορισμένες ομάδες ανθρώπων και συμπεριφορές, που κατασκευάζει τον εγκληματία και τη μορφή που θα πάρει η επίσημη και άτυπη κοινωνική αντίδραση στην πράξη που διέπραξε. Μόνο όμως με τη συμβολή και τη συναίνεση των ΜΜΕ είναι δυνατόν αυτά να μεταδοθούν και να εμπεδωθούν στη συλλογική

συνείδηση γιατί «ο λόγος της εξουσίας περνάει μέσα απ΄ την εξουσία του λόγου» (Foucault, 1976 στο Βρύζα, 1986). Ο λόγος όμως των ΜΜΕ «δεν είναι απλώς ένας μεσολαβητής που προβαίνει a posteriori στη νομιμοποίηση της κοινωνικής τάξης, είναι τόπος παραγωγής σημασιών όπου αναπτύσσεται η κυρίαρχη ιδεολογία» (Βρύζας 1986), είναι, ουσιαστικά, ένας απ΄ τους ιδεολογικούς μηχανισμούς που, όπως αναφέρει ο ίδιος συγγραφές, χρησιμοποιεί το κράτος «για να νομιμοποιήσει τη βία και να οργανώσει ένα consensus ανάμεσα στις κυρίαρχες και τις κυριαρχούμενες τάξεις», προκειμένου να εξασφαλίσει και να αναπαραγάγει την πολιτική εξουσία.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΠΛΟΓΟΣ

Τελικά, τα ΜΜΕ δεν μπορούμε να τα αγνοήσουμε. Καλώς ή κακώς, αποτελούν σημαντικό τοιχείο της καθημερινής μας ζωής και σοβαρή συνιστώσα στο κοινωνικό πεδίο, ώστε να είναι δύνατο να μην ασχοληθούμε μαζί τους. Ελπίζουμε ότι με την εργασία αυτή συμβάλλαμε, έστω αι λίγο, στην πλούσια μελέτη για τα ΜΜΕ, το ρόλο και τη λειτουργία τους ως ιδεολογικούς ηχανισμούς. Σε καμμία περίπτωση δεν διατεινόμαστε ότι τα αποτελέσματα της έρευνας μας είναι ενικεύσιμα για το σύνολο των ελληνικών ΜΜΕ ούτε ότι τα συμπεράσματα που εξήχθησαν υνιστούν φοβερές αποκαλύψεις. Θέλουμε όμως να πιστεύουμε ότι αποτελούν μικρά λιθαράκια το οικοδόμημα της σύγχρονης έρευνας για την εγκληματικότητας και τα ΜΜΕ εν γένει, κι ότι θ' ποτελέσουν αφορμή για τη διεξαγωγή κι άλλων αντίστοιχων ερευνών.

Για παράδειγμα, σημαντική θα ήταν η συμβολή έρευνας που θα προέβαινε σε σύγκριση της ωρινής αναπαράστασης για το εγκληματικό φαινόμενο και τους πρωταγωνιστές του, όπως προκύπτει απ' τα πορίσματα της παρούσας έρευνας, με την αναπαράσταση που προβαλλόταν απ' τα αντίστοιχα ΜΜΕ πριν από 5 ή 10 χρόνια, πριν δηλάδή συντελεστούν σημαντικές αλλαγές στο πολιτικό και κοινωνικό πεδίο της χώρας. Ή ακόμη, συγκριτική έρευνα για την κατασκευή και διάδοση αυτής της αναπαράστασης σε διάφορες χώρες και την επίδραση που έχει στο εκάστοτε τηλεοπτικό κοινό. Ή, έρευνα που θα μελετούσε τον τρόπο κατασκευής αυτής της αναπαράστασης εκ των ένδων, δηλαδή μέσα απ' το λόγο αυτών που την κατασκευάζουν και την προβάλλουν (δημοσιογράφοι, ανώτερα στελέχη της βιομηχανίας των ΜΜΕ) και ταυτόχρονα αυτών που την αφομοιώνουν (διάφορες ομάδες εκ του τηλεοπτικού κοινού).

Οι δυνατότητες για έρευνες είναι πολυάριθμες και ποικίλες. Άλλωστε, με την αλματώδη ;ρόοδο της τεχνολογίας και την εισαγωγή και διάδοση ολοένα και τελειότερων μέσων, τα ΜΜΕ θ΄ ιποκτήσουν ακόμη σημαντικότερο ρόλο στο πολιτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι της παγκόσμιας :οινωνίας. Μένει να δούμε αν θα συνεχίσουν να επιτελούν την ίδια, με σήμερα, λειτουργία, ή αν, ιπό μέσα ταξικής κυριαρχίας και αλλοτρίωσης, μεταβληθούν σε πηγές ουσιαστικής πληροφόρησης ;ι επιμόρφωσης, σε μέσα γνήσιας επικοινωνίας. Η ανάγκη περαιτέρω ερευνών, που θα εξετάζουν :α σύγχρονα μέσα, το ρόλο και την επίδραση τους στη νέα τάξη πραγμάτων και την ταγκοσμιοποιημένη κοινωνία, μοιάζει λοιπόν πιο επιτακτική από ποτέ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Boorstin D., «Απ΄ τη συλλογή ειδήσεων στην κατασκευή ειδήσεων: ένας κατακλυσμός ψευδο-γεγονότων», *Το μήνυμα του μέσου*, εκδ. Αλεξάνδρεια, 1990, σσ. 156-197.

Βρύζας Κ., «Ο εντυπωσιασμός στα Μ.Μ.Ε.», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τόμ. 61, 1986, σσ. 97 – 123.

Chibnall S., *Law-and-order news: an analysis of crime reporting in the Britain Press*, Tavistock Publications, 1977.

Eco U., *Σημειώματα Σημειολογίας*, εκδ. Μάλλιαρης – Παιδεία, 1995.

Foucault M., *Η ιστορία της σεξουαλικότητας Ι*, εκδ. Κέδρος, 1978.

Κομνηνού Μ. & Λυριντζής Χ. (επιμ.), *Κοινωνία, εξουσία και ΜΜΕ*, εκδ. Παπαζήση, 1988.

Κορωναίου Α., *Σημειώσεις για το μάθημα 'Διάκριση, αποκλεισμός, στερεότυπα και ΜΜΕ'*, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1999.

Κυριαζή Ν., *Η κοινωνιολογική έρευνα: κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις, 1998.

Κωνσταντινίδου Χ., «Κοινωνικές αναπαραστάσεις του εγκλήματος – Η εγκληματικότητα των Αλβανών μεταναστών στον αθηναϊκό Τύπο», *Εικόνες εγκλήματος (επιμ. Αφροδ. Κουκουτσάκη)*, εκδ. Πλέθρον, 1999, σσ. 103 – 137.

Λαμπροπούλου Ε., *Η κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 1997.

McQuail D., *Εισαγωγή στη θεωρία της μαζικής επικοινωνίας*, εκδ. Καστανιώτη, 1997.

Μπασαντής Δ. & Στράτος Κ., *Ο κόσμος των ειδήσεων*, εκδ. Γνώση, 1991.

Πανούσης Γ., «Το εγκληματικό στερεότυπο: Κοινωνικό δηλητήριο δια του Τύπου διοχετευόμενο», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τόμ. 74, 1986, σσ. 72 – 104.

Παρασκευόπουλος Ν., «Η παρουσίαση του ποινικού φαινομένου απ΄ τον Τύπο: απεικόνιση ή παραμόρφωση», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τόμ. 61, 1986, σσ. 27 – 41.

Ramonet I., *Η τυραννία των ΜΜΕ*, εκδ. Πόλις, 1999

Σακαλάκη Μ., *Κοινωνικές ιεραρχίες και σύστημα αξιών*, εκδ. Κέδρος, 1984.

Schneider H.J., «Το έγκλημα στα ΜΜΕ», *Ελληνική Επιθεώρηση Εγκληματολογίας*, 1989, σσ. 88 – 111.

Σεραφετινίδου Μ., *Κοινωνιολογία των μέσων μαζικής επικοινωνίας*, εκδ. Gutengerg, 1995.

Τσαρδάκης Δ., *Μαζική επικοινωνία και πραγματικότητα*, εκδ. Παπαζήση, 1990.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Altheide D., *Creating reality – how TV news distort events*, Sage Publications, 1996.

Bourdieu P., *Για την τηλεόραση*, εκδ. Πατάκη, 1998.

Γαλάνης Γ., «Η εγκληματικότητα των μεταναστών στον Τύπο – Συνοπτική παρουσίαση των σπουδαιότερων αποτελεσμάτων μιας έρευνας ανάλυσης περιεχομένου των εβδομαδιαίων περιοδικών Stern και Quick της χρονικής περιόδου 1960-1980», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τόμ. 74, 1991, σσ. 37-41.

Γαλάνης Γ., «Η εικόνα των μεταναστών όπως προβαλλόταν απ' τα ΜΜΕ στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τόμ. 81, 1991, σσ. 91-140.

Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Α., *Εγχειρίδιο εγκληματολογίας*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 1984

Cumerbatch G., *The portrayal of violence on British television: a content analysis*, London BBC Data Publications, 1987.

Cunningham-Burley S., *Qualitative research methods* (σημειώσεις για το μάθημα 'Ερευνητική μεθοδολογία ΙΙ – Ειδικά θέματα ποιοτικής έρευνας), Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1999.

D' Elia R., «Η παρέκκλιση του ξένου μετανάστη στα μέσα ενημέρωσης: αποτελέσματα έρευνας στο Σαλέντο», *Εικόνες εγκλήματος* (επιμ. Αφροδ. Κουκουτσάκη), εκδ. Πλέθρον, 1999, σσ. 143 – 177.

Denzin & Lincoln ., *Handbook of qualitative research*, Sage, 1994.

Eldridge J., «News, truth and power», *Getting the message*, Glasgow University Media Group, Routledge publications, 1993.

Ellias N., *Η εξέλιξη του πολιτισμού: ήθη και κοινωνική συμπεριφορά στη νεότερη Ευρώπη*, εκδ. Νεφέλη, 1997.

Ericson R.V. (επιμ.), *Representing order, crime, law and justice in the news media*, Milton Keynes Open University Press, 1991.

Ferrell J. & Websdale N.(edit.), *Making trouble – Cultural constructions of crime, deviance and control*, Aldine de Gruyter Publications, 1999.

Ferrell J., *Cultural criminology*, Northestern University Press, 1995.

Flick U., *An introduction to qualitative research*, Sage, 1998.

Graber D., *Crime news and the public*, Preager Publications, 1980.

Hart A., *Understanding the media*, Routledge, 1991.

Katz J., «What makes crime news?», *Media, culture and society*, 1987, 9/1: 47-75.

Καρύδης Β., *Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα*, εκδ. Παπαζήση, 1996.

Κονδύλης Δ., *Η δημοσιότητα των συνεδριάσεων των δικαστηρίων και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης*, εκδ. Σάκκουλα, 1993.

Κουκουτσάκη Α., «Εγκληματικό στερεότυπο και ΜΜΕ: ιδεολογίες του εγκλήματος και κοινωνική συναίνεση», *Πρακτικά συμποσίου 'Δράστες και θύματα στο κατώφλι του 21ου αιώνα'*, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1996.

Κωνσταντινίδου Χ., «Η αναπαράσταση των κατά φύλο σχέσεων στον Τύπο: εμπειρικές εργασίες», *Σύγχρονα Θέματα*, 1992, τόμ. 48.

Κωνσταντινίδου Χ., «Η αναπαράσταση του κατά φύλο καταμερισμού της εργασίας στον ημερήσιο Τύπο», *διδακτορική διατριβή*, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1997.

McLuan, *Media: οι προεκτάσεις του ανθρώπου*, εκδ. Κάλβος, 1991.

Melossi D., «Η κοινωνική θεωρία κι οι μεταβαλλόμενες αναπαραστάσεις του εγκληματία», *Εικόνες εγκλήματος* (επιμ. Αφροδ. Κουκουτσάκη), εκδ. Πλέθρον, 1999, σσ. 21-52.

Meyers M., *News coverage of violence against women: engendering blame*, Sage Publications, 1997.

Νικολόπουλος Γ., *Σημειώσεις για το μάθημα 'Μετανάστες και εγκληματικότητα στην Ελλάδα'*, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1999.

Παϊδούση Χ., «Η 'φωνή' των κοινωνικά αποκλεισμένων στα ΜΜΕ – η περίπτωση των τηλεοπτικών ειδήσεων», εκδ. Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, 1998, σσ. 738-748.

Παπαθανασόπουλος Σ., *Η δύναμη της τηλεόρασης*, εκδ. Καστανιώτης, 1997.

Σακαλάκη Μ., *Ψυχολογία της επικοινωνίας – θεωρητικά ρεύματα και προοπτικές της έρευνας*, εκδ. Παπαζήση, 1994.

Σαρρής Ν., *Ελληνική κοινωνία και τηλεόραση*, εκδ. Γόρδιος, 1992.

Sindal R., *Street violence in the nineteenth century: media panic or real danger?*, Leicester Jniv;ersity Press, 1990.

Soothill K., *Sex crime in thw news*, London Routledge, 1991.

Τσαλίκογλου Φ., *Μυθολογίες βίας και καταστολής*, εκδ. Παπαζήση, 1989.

Βαρσεδάκης Ι., *Στοιχεία εγκληματολογίας*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 1996.

Βήμα 19/3/00, *Στατιστικές εγκληματικότητας* (στατιστικές της δικαιοσύνης, σωφρονιστικές, δικαστικές), πηγή: Στατιστικές επετηρίδες 1996.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

SKY 1ο 20/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 90΄

Σύνολο ειδήσεων: 20 (+3 επανάληψη)

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 3 (+ 1 επανάληψη)

Σύνολο χρόνου: 13΄04΄΄

Α)
Τίτλος αρχής: ναι ($2^{η}$)

Θέση στο δελτίο: 2η

Διάρκεια είδησης: 9΄20΄΄

Μουσική: έντονη, αυξανόμενη ένταση στα επίμαχα σημεία, αγωνία, μυστήριο

Μάρτυρες: 1 άγνωστος

Τίτλος: «Υπόθεση θρίλερ»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: σφαίρα/καθηγητής/αστυνομικοί/τόπος εγκλήματος/προσαγωγή υπόπτου/αίθουσα σύνταξης

Ειδικός: όχι

SKY 1ο 20/5/00

Β)
Τίτλος αρχής:

Θέση στο δελτίο: 5η

Διάρκεια είδησης: 2'48''

Μουσική: έντονη, δημιουργεί ένταση

Μάρτυρες: σύζυγος δράστη / 6 γείτονες

Τίτλος: «Σκότωσε το διαρρήκτη του»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (τονίζει λέξεις)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: αρκετά (μαρτυρίες γειτόνων υπέρ)

Εικόνες: προσαγωγή δράστη/μάρτυρες/γειτονιά/αυτοκίνητο/αστυνομικοί εν δράσει/σπίτι δράστη/γείτονες/δράστης στο κελί

Ειδικός: όχι

SKY 1ο 20/5/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 6η

Διάρκεια είδησης: 1'36''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Απίστευτη κτηνωδία»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος/τονίζει)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι (στερεότυπο Αλβανού εγκληματία)

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: αίθουσα σύνταξης

Ειδικός: όχι

ΝΕΤ 1ο 20/5/00

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 9η

Διάρκεια είδησης: 1'42''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: τόπος εγκλήματος/καθηγητής/σφαίρα

Ειδικός: όχι

SKY 2ο 21/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 90'

Σύνολο ειδήσεων: 24

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 4

Σύνολο χρόνου: 7'36''

Α)
Τίτλος αρχής: ναι (3η) *

Θέση στο δελτίο: 3η

Διάρκεια είδησης: 1'48''

Μουσική: έντονη, αγωνία

Μάρτυρες: 1 άγνωστη

Τίτλος: «Νύχτα τρόμου»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (αγωνία/φρίκη/θυμό)

Εικόνες: κατεσραμμένα αυτοκίνητα/πυροσβεστικά/φωτιές/επιχείρηση κατάσβεσης)

Ειδικός: πυροσβέστης

SKY 2ο 21/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 7η

Διάρκεια είδησης: 1'45''

Μουσική: έντονη προοδευτικά/αγωνία/φρίκη/οργή

Μάρτυρες: 1 άγνωστος

Τίτλος: «Απίστευτη αγριότητα»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: πολύ (τονίζει/ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι (στερεότυπο Αλβανού εγκληματία)

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (αντίθεση ομορφιάς/αγριότητας)

Εικόνες: (αντίθεση) παραλία/χαλάσματα

Ειδικός: όχι

SKY 2ο 21/5/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 15η

Διάρκεια είδησης: 2'04''

Μουσική: έντονη, θυμίζει γουέστερν

Μάρτυρες: 2 άγνωστοι

Τίτλος: «Μπαρ..Ουέστ»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: τόπος εγκλήματος/σφαίρες/μάρτυρες/μπαρ/περιπολικό/τμήμα/αστυνομικός-δράση

Ειδικός: όχι

SKY 2ο 21/5/00

Δ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 16η

Διάρκεια είδησης: 2'39''

Μουσική: έντονη/αγωνία/σαν θρίλερ/μυστήριο

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Υπόθεση γρίφος»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (τονίζει λέξεις)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: καθηγητής/τμήμα Γεωλογίας/αστυνομικοί /περιπολικά/σφαίρα/τόπος εγκλήματος

Ειδικός: όχι

Λεζάντες: «Η κατάθεση του αστυνομικού»/ «Η κατάθεση του καθηγητή»/ «Τι είπε στους αστυνομικούς ο 25χρονος»

ΝΕΤ 2ο 21/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 41'

Σύνολο ειδήσεων: 16

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 2

Σύνολο χρόνου: 2'34''

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 10η

Διάρκεια είδησης: 1'02''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 1 άγνωστος

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: αστυνομικοί/μπαρ/τόπος εγκλήματος/μάρτυρας/σφαίρες/

Ειδικός: όχι

ΝΕΤ 2ο 21/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 11η

Διάρκεια είδησης: 1'32''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 1 άγνωστη

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (οργή/συμπάθεια προς ιδιοκτήτες)

Εικόνες: κατάσβεση αυτοκινήτων/πυροσβέστες/τόπος εγκλήματος/αστυνομικοί/δράση/ Πυροσβεστικό/αυτοκίνητο

Ειδικός: επιπυραγός

SKY 3ο 22/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 86'

Σύνολο ειδήσεων: 16

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 6

Σύνολο χρόνου: 13'41''

Α)
Τίτλος αρχής: ναι ($2^{η}$) *

Θέση στο δελτίο: 1η

Διάρκεια είδησης: 3'30''

Μουσική: έντονη/ δημιουργεί οξύτητα, αγωνία, ένταση/υποβόσκει οργή

Μάρτυρες: 3 συγχωριανοί/ αδελφός θύματος/συγγενής δράστη

Τίτλος: «Νεκρός για μια μαντινάδα»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (θλίψη χωριού/νεκροτομείο)

Εικόνες: χωριό δράστη/αστυνομικοί/νεκροτομείο/μάρτυρες συγγενείς (επανάληψη)

Ειδικός: ιατροδικαστής

SKY 3ο 22/5/00

Β)

Τίτλος αρχής: ναι (3η) *

Θέση στο δελτίο: 2η

Διάρκεια είδησης: 6΄32΄΄

Μουσική: έντονη/ανησυχία, ένταση

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Νέα τροπή στο θρίλερ»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: καθηγητής/τμήμα Γεωλογίας/αστυνομικοί-δράση/περιπολικά/σφαίρα/
τόπος εγκλήματος/γραφείο ντετέκτιβ

Ειδικός: όχι

SKY 3ο 22/5/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 5η

Διάρκεια είδησης: 2'20''

Μουσική: έντονη/ανησυχία, αγωνία/σαν θρίλερ

Μάρτυρες: 4 γείτονε/ς2 φίλοι δράστη

Τίτλος: «Ελεύθερος ο Σαλωμίδης»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (τονίζει)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: αρκετά (πρόσωπο δράστη/κελί – συμπάθεια)

Εικόνες: Ευελπίδων/δράστης (κοντινό)/φίλοι κελί/περιπολικά/γειτονιά/δικαστήρια

Ειδικός: δικηγόρος δράστη

SKY 3ο 22/5/00

Δ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 11η

Διάρκεια είδησης: 1'59''

Μουσική: έντονη/αγωνία/σαν θρίλερ

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Εξάρθρωση σπείρας εκβιαστών»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (τονίζει)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: προσαγωγή/φωτό δραστών/περιπολικά/φωτό θύματος (+ επαναλήψεις)

Ειδικός: όχι

ΝΕΤ 3ο 22/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 85'

Σύνολο ειδήσεων: 24

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 2

Σύνολο χρόνου: 3'35''

Α)
Τίτλος αρχής: ναι *

Θέση στο δελτίο: 8η

Διάρκεια είδησης: 1'47''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 2 άγνωστοι

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (τονίζει)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: καθηγητής/σφαίρα/τόπος εγκλήματος/Παν/πολη/αίματα/αστυνομικοί-δράση

Ειδικός: όχι

ΝΕΤ 3ο 22/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 9η

Διάρκεια είδησης: 1'48''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: γείτονας δράστη

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (νεκροτομείο/θλίψη χωριού)

Εικόνες: χωριό δράστη/γείτονες/φυλακή/νεκροτομείο/μάρτυρες/αστυνομικοί-δράση/
φωτό δράστη

Ειδικός: ιατροδικαστής

SKY 4° 23/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 88'

Σύνολο ειδήσεων: 22

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 3

Σύνολο χρόνου: 8'21''

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 3η

Διάρκεια είδησης: 4'14''

Μουσική: έντονη/διαβαθμίσεις/αγωνία, ανησυχία

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Η υπόθεση του καθηγητή»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (τονίζει/ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: προσαγωγή δράστη/κοντινό/τόπος εγκλήματος/σφαίρα/γραφείο ανακριτή γραφείο ντετέκτιβ/δικηγόρος/καθηγητής/αστυνομικοί-δράση/τμήμα Γεωλογίας

Ειδικός: δικηγόρος

SKY 4° 23/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 13η

Διάρκεια είδησης: 2'02''

Μουσική: έντονη/αγωνία

Μάρτυρες: 2 άγνωστοι

Τίτλος: «Αιματηρή συμπλοκή»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος/τονίζει)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (αστυνομικοί τραυματίες)

Εικόνες: τραυματίες αστυνομικοί/ναρκωτικά/γειτονιά/περιπολικά/μάρτυρες νοσοκομείο/θύματα

Ειδικός: γιατρός/αστυνομικός διευθυντής

SKY 4° 23/5/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 21η

Διάρκεια είδησης: 2'05''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 2 άγνωστοι

Τίτλος: «Στόχος εμπρηστών το ΕΡΣ»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: αρκετά

Εικόνες: μάρτυρες/κτίριο/τόπος εγκλήματος/είσοδος/πυροσβεστικά/ζημιές αστυνομικοί

Ειδικός: πρόεδρος ΕΡΣ/ Υπουργός Τύπου

NET 4ο 23/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 54'

Σύνολο ειδήσεων: 21

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 0

Σύνολο χρόνου: 0'

SKY 5ο 24/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 84'

Σύνολο ειδήσεων: 12

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 3

Σύνολο χρόνου: 9'20''

Α)
Τίτλος αρχής: ναι (2η)

Θέση στο δελτίο: 2η

Διάρκεια είδησης: 3'39''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: συγγενείς (4)

Τίτλος: «Άγριος ξυλοδαρμός του δράστη»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: αρκετά (ύφος/τονίζει λέξεις)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι βλπ. βεντέτα

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (συμπάθεια/θυμός)

Εικόνες: ξύλο/συμπλοκή/φυγάδευση/εισαγγελεία/συγγενείς θύματος στο τμήμα

Ειδικός: όχι

SKY 5ο 24/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο:4η

Διάρκεια είδησης: 3'06''

Μουσική: έντονη, δημιουργεί αγωνία

Μάρτυρες: συγγενής θύματος/θύμα/δράστης

Τίτλος: «Προφυλακίστηκε ο ντετέκτιβ»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: τονίζει λέξεις/ύφος

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: close up υπέρ δράστη

Εικόνες: δράστης/προσαγωγή/γονεις/καθηγητής/ανακριτικό γραφείο

Ειδικός: συνήγορος θύματος

SKY 5ο 24/5/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 7η

Διάρκεια είδησης: 2'35''

Μουσική: έντονη

Μάρτυρες: παπάς φίλος

Τίτλος: «Φονική επίθεση σε ιερέα»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος/τονίζει λέξεις)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι; (στερεότυπο)

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: αστυνομικοί εν δράσει/Άνδρος/εκκλησία/ειδικοί

Ειδικός: διοικητής αστυνομίας/γιατρός/αντιδήμαρχος

NET 5ο 24/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 57'

Σύνολο ειδήσεων: 26

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 2

Σύνολο χρόνου: 3'09''

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 16η

Διάρκεια είδησης: 2'06''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: δράστης

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (πρόσωπο δράστη υπέρ του)

Εικόνες: προσαγωγή δράστη/τόπος εγκλήματος/σφαίρα/καθηγητής/τμήμα Γεωλογίας/

Ειδικός: συνήγοροι δράστη και θύματος

NET 5ο 24/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 17η

Διάρκεια είδησης: 1'03''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Απειλή βεντέτας»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (θυμός)

Εικόνες: συμπλοκή/εισαγγελία/φυγάδευση/φωτογραφία δράστη & θύματος

Ειδικός: όχι

SKY 6ο 25/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 85'

Σύνολο ειδήσεων: 9 (+επανάληψη 1Χ2 και 2Χ1 φορά)

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 2 (+ 1 επανάληψη)

Σύνολο χρόνου: 13'34''

Α)
Τίτλος αρχής: ναι (3η)

Θέση στο δελτίο: 2η

Διάρκεια είδησης: 11΄37΄΄

Μουσική: μοντέρνα, ταιριάζει με το θέμα (σαν σε επίδειξη μόδας)/έντονη στη λεζάντα

Μάρτυρες: κατηγορούμενος/νεαρός κατηγορούμενος

Τίτλος: «Προφυλάκιση Φιλήμονα ζητάει ο εισαγγελέας»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (τονίζει λέξεις/ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: οικειοθελής προσαγωγή/κατηγορούμενος/αστυνομικοί/προσαγωγή νεαρού/νεαροί/ 'εγκέφαλος' + παράθυρο

Ειδικός: συνήγορος σχεδιαστή

SKY 6ο 25/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 8η

Διάρκεια είδησης: 1'57''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: όχι (σήματα νοηματικής ως τίτλος)

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: σαφώς (τονίζει λέξεις/ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: κατηγορούμενους/αντικείμενα προς πώληση κατασχεθέντα λεφτά+αντικείμενα

Ειδικός: αστυνομικός διευθυντής/πρόεδρος τμήματος οικονομικού εγκλήματος

NET 6ο 25/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 50'

Σύνολο ειδήσεων: 17

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 2

Σύνολο χρόνου: 4'02''

Α)
Τίτλος αρχής: ναι (4η)

Θέση στο δελτίο: 11η

Διάρκεια είδησης: 1'17''

Μουσική: όχι

Τίτλος: «Αήθης εκμετάλλευση»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: αρκετά (ύφος/τονίζει)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (επαίτες)

Εικόνες: επαίτες/φωτογραφίες δραστών/ κατασχεθέντα λεφτά & αντικείμενα

Ειδικός: αστυνομικός διευθυντής

ΝΕΤ 6ο 25/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 15η

Διάρκεια είδησης: 1'45''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 2 επιβάτες

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (ύφος γελαστό=χιούμορ)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (τραγελαφική κατάσταση)

Εικόνες:επιβάτες/αεροπλάνο/αστυνομικοί+σκυλιάενδράσει/βάλτοι/συγγενείς/χάρτης/ ασθενοφόρο

Ειδικός: όχι

SKY 7ο 26/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 90'

Σύνολο ειδήσεων: 13 (+ 2 επανάληψη)

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 4 (+ 1 επανάληψη)

Σύνολο χρόνου: 23'16''

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 4η

Διάρκεια είδησης: 13΄20΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Σε απόγνωση ο Φιλήμονας»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: αρκετά (συμπάθεια προς σχεδιαστή, συμπόνοια)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (ζουμ στο σχεδιαστή που κλαίει-συμπόνοια, συμπάθεια, λύπηση)

Εικόνες: σχεδιαστής (κλάμα/χαρτομάντηλο)/οικειοθελής προσαγωγή σεο ανακρ.γραφείο

Ειδικός: όχι

SKY 7ο 26/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: ναι (4η)

Θέση στο δελτίο: 5η

Διάρκεια είδησης: 4'40''

Μουσική: πολύ έντονη, σαν σε ταινία θρίλερ

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Βίντεο-ντοκουμέντο»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ύφος/τονίζει λέξεις

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (βίντεο-ντοκουμέντο)

Εικόνες: ντοκουμέντο συνναλαγής/πολυκατοικια/πολεοδομικό γραφείο/ειδικοί/δράστρια

Ειδικός: Γ.Γ Υπουργείο Προεδρίας

SKY 7ο 26/5/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 6η

Διάρκεια είδησης: 3`40``

Μουσική: έντονη, σαν θρίλερ

Μάρτυρες: 5 γείτονες/πατέρας & μητέρα θύματος

Τίτλος: «Οικογενειακή τραγωδία»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (φρίκη/στενοχώρια)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα:ναι (γονείςθύματος/μεταφορά/φωτό γάμου & θύματος)

Εικόνες: φωτογραφία γάμου/συγγενείς κλαίνε/σπίτι θύματος/μεταφορά θύματος/φωτογραφία θύματος/σκηνή εγκλήματος/γείτονες/σκαλοπάτια)

Ειδικός: ιατροδικαστής

SKY 7ο 26/5/00

Δ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 9η

Διάρκεια είδησης: 2'16''

Μουσική: όχι (μόνο θόρυβος από φωνές & συμπλοκή)

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Φοβούνται βεντέτα»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (τονίζει ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (συμπλοκή)

Εικόνες: συμπλοκή/λυντσάρισμα/διαφυγή με αστυνομικούς/συγχωριανός

Ειδικός: όχι

NET 7ο 26/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 52'

Σύνολο ειδήσεων: 16

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 0

Σύνολο χρόνου: 0'

SKY 8ο 27/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 86'

Σύνολο ειδήσεων: 10 (+2 επανάληψη)

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 1

Σύνολο χρόνου: 3'12''

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 9η

Διάρκεια είδησης: 3'12''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 2 μοντέλα

Τίτλος: «Η απόγνωση του Φιλήμονα»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (τονίζει λέξεις)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (κλάμα/κοντινά στο σχεδιαστή)

Εικόνες: σχεδιαστής κλάμα/χαρτομάντιλο/προσέλευση στο εισ.γραφείο/μάρτυρες/παράθυρο)

Ειδικός: όχι

NET 8ο 27/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 44'

Σύνολο ειδήσεων: 24

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 4

Σύνολο χρόνου: 4'39''

Α)
Τίτλος αρχής: ναι ($4^{η}$) *

Θέση στο δελτίο: 6η

Διάρκεια είδησης: 1'16''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 1 μαθήτρια

Τίτλος: «Αίμα στα θρανία»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (ύφος/τονίζει)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: στερεότυο έγχρωμου ανήλικου εγκληματία

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: αρκετά (σύλληψη ανηλίκου/συμμαθητές κλαίνε/ φωτό θύματος)

Εικόνες: σχολείο/μαθητές/δράστης με pixels/μάρτυρες/θύμα/καθηγητές/αστυνομ. αρχηγός/ σκηνή εγκλήματος)

Ειδικός: αρχηγός αστυνομίας

ΝΕΤ 8ο 27/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 7η

Διάρκεια είδησης: 1'13''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: στερεότυπο έγχρωμου εγκληματία

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο(φωτό δραστών)

Εικόνες: δράστες/μαγαζί/τόπος εγκλήματος/γειτονιά/αστυνομία+ασθενοφόρα

Ειδικός: όχι

NET 8ο 27/5/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 9η

Διάρκεια είδησης: 1'02''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (έκπληξη)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: κιβώτια/κατάσχεση/τσιγάρα/λιμάνι/λιμενικοί

Ειδικός: όχι

NET 8ο 27/5/00

Δ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 15η

Διάρκεια είδησης: 1'08''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: αρκετά (θυμός)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (θυμό για ζημιές)

Εικόνες: ζημιές/Πάντειο/έκθεση αυτοκινήτων/Συγγρού/πυροσβέστες/ΜΑΤ

Ειδικός: όχι

SKY 9ο 28/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 83΄

Σύνολο ειδήσεων: 22

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 1

Σύνολο χρόνου: 4΄56΄΄

Α)
Τίτλος αρχής: ναι (1η)

Θέση στο δελτίο: 1η

Διάρκεια είδησης: 4'56''

Μουσική: έντονη, αγωνιώδης, με διαβαθμίσεις

Μάρτυρες: 2° θύμα/4 άγνωστοι

Τίτλος: «Άγρια καταδίωξη»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (κατακρίνει με ύφος και τονισμό λέξεων)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι (στερεότυπο)

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: αρκετά (δράση αστυνομικών)

Εικόνες: αστυνομικοί / μάρτυρες / ελικόπτερα / σύλληψη υπόπτων / σπίτι & αυτοκίνητο θύματος / κλεμμένα αυτοκίνητα / δράση ειδικών δυνάμεων / 2° θύμα

Ειδικός: γιατρός / δήμαρχος Μάνδρας

NET 9ο 28/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 41'

Σύνολο ειδήσεων: 17

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 1

Σύνολο χρόνου: 2'12''

Α)
Τίτλος αρχής: ναι (5η) *

Θέση στο δελτίο: 4η

Διάρκεια είδησης: 2`12''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 3 γείτονες

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (τονίζει)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (σπασμένα/ζημιές αυτοκινήτων)

Εικόνες: ειδ.δυνάμεις-δράση/σπίτι/αυτοκίνητα/μάρτυρες/σπασμένη πόρτα περιοχή

Ειδικός: όχι

SKY 10ο 29/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 84'

Σύνολο ειδήσεων: 11

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 3

Σύνολο χρόνου: 11'13''

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 4η

Διάρκεια είδησης: 5'08''

Μουσική: έντονη/θρίλερ

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Ντοκουμέντο αγοραπωλησίας βρέφους»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (τονίζει ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (ντοκουμέντο)

Εικόνες: βίντεο (γιατρός/'πατέρας'/μωράκια)

Ειδικός: πρόεδρος μαιευτηρίου

SKY 10ο 29/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 5η

Διάρκεια είδησης: 3'31''

Μουσική: πολύ έντονη/αγωνία/ένταση

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Το δράμα του Γ.Κούλα»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος/τονίζει)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (close-up/ κατάσταση δράστη)

Εικόνες: δράστης στο δικαστήριο/πρόσωπο & μπαστούνι/φωτόδράστη/
φωτό θύματος/συνήγορος δράστη/ακροαματική διαδικασία/επιστροφή
στη φυλακή/σπίτι ζευγαριού/συγγενείς θύματος

Ειδικός: όχι

SKY 10ο 29/5/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 6η

Διάρκεια είδησης: 2'34''

Μουσική: έντονη, σαν 'Ράμπο'

Μάρτυρες: 2 γείτονες/2° θύμα ληστείας/σύζυγος θύματος

Τίτλος: «Ανθρωποκυνηγητό για τους πιστολέρο»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι (στερεότυπο Αλβανού εγκληματία)

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο

Εικόνες: ΕΚΑΜ/φωτό δράστη/ελικόπτερο/αυτοκίνητα + σκυλιά αστυνομίας/
Αστυνομικοί εν δράσει/περιπολικό

Ειδικός: όχι

NET 10ο 29/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 51'

Σύνολο ειδήσεων: 17

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 0

Σύνολο χρόνου: 0

SKY 11° 30/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 85'

Σύνολο ειδήσεων: 20'

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 3

Σύνολο χρόνου: 14'42''

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 4η

Διάρκεια είδησης: 4'15''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: μητέρα/γιαγιά/συγγενής θύματος

Τίτλος: «Η οργή των συγγενών»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του:

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (οργή/θλίψη)

Εικόνες: μάνα & συγγενείς θύματος να ουρλιάζουν/περιπολικά/αστυνομικοί/ έξω από δικαστήριο

Ειδικός: όχι

SKY 11° 30/5/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 8η

Διάρκεια είδησης: 7'53''

Μουσική: έντονη/υποβόσκουσα

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Στο πειθαρχικό ο μαιευτήρας» + «Ντοκουμέντο αγοραπωλησίας βρέφους» + «Η μεγάλη έρευνα»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: σαφώς (τονίζει/ύφος λέξεις)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (θυμός)

Εικόνες: ντοκουμέντο/ειδικοί/μωράκια/σκηνές από εκπομπή 'Κίτινος Τύπος'

Ειδικός: πρόεδρος μαιευτηρίου/αντιπρόεδρος Ιατρικού Συλλόγου

SKY 11° 30/5/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 13η

Διάρκεια είδησης: 2'34''

Μουσική: έντονη/θρίλερ

Μάρτυρες: 6 γείτονες

Τίτλος: «Βόμβα σε γυμναστήριο»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (ζημιές/μάρτυρες)

Εικόνες: ζημιές/πυροσβέστες/γειτονιά/περιπολικό+αστυνομικοί/σκούπισμα/αυτοκίνητα

Ειδικός: όχι

ΝΕΤ 11ο 30/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 46'

Σύνολο ειδήσεων: 22

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 1

Σύνολο χρόνου: 3'40''

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 17η

Διάρκεια είδησης: 3'40''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Παραλογισμός»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο

Εικόνες: γειτονιά/φυλακή/κηδεία/σύλληψη/σημείο εγκλήματος

Ειδικός: ανακριτής

SKY 12° 31/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 84'

Σύνολο ειδήσεων: 12

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 0

Σύνολο χρόνου: 0

NET 12° 31/5/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: ~40'

Σύνολο ειδήσεων: 0 (σύνδεση με Βουλή)

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 0

Σύνολο χρόνου: 0

SKY 13° 1/6/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 85`

Σύνολο ειδήσεων: 9

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 2

Σύνολο χρόνου: 4'44''

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 5η

Διάρκεια είδησης: 3΄09΄΄

Μουσική: όχι (φωνές συγγενών)

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Ένταση στη δίκη»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι

Εικόνες: συγγενείς που φωνάζουν/στρατοδικείο/φυγάδευση δράστη

Ειδικός: όχι

SKY 13° 1/6/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 8η

Διάρκεια είδησης: 1'35''

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Επιχείρηση για τους ομήρους»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο

Εικόνες: παιδιά μεταφορά έξω/αστυνομικοί/αίθουσα σύνταξης/εικόνες CNN

Ειδικός: όχι

ΝΕΤ 13° 1/6/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 53΄

Σύνολο ειδήσεων: 13

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 1

Σύνολο χρόνου: 5΄05΄΄

Α)
Τίτλος αρχής: ναι (1η)

Θέση στο δελτίο: 1η

Διάρκεια είδησης: 5΄05΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 2 παιδιά έξω

Τίτλος: «Λουξεμβούργο: νήπια όμηροι» + «Το χρονικό»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο

Εικόνες: κόσμος/γονείς έξω/ψυχολόγοι/ασθενοφόρα/επιχείρηση
για παιδιά έξω/αυτοκίνητα/αστυνομικοί/αίθουσα σύνταξης/CNN

Ειδικός: ψυχολόγος/εκπρόσωπος αστυνομίας

SKY 14° 2/6/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 85΄

Σύνολο ειδήσεων: 12

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 4

Σύνολο χρόνου: 10΄52΄΄

Α)
Τίτλος αρχής: ναι (2η)

Θέση στο δελτίο: 2η

Διάρκεια είδησης: 4΄32΄΄

Μουσική: έντονη/θρίλερ

Μάρτυρες: 5 γείτονες

Τίτλος: «Οικογενειακή τραγωδία-θρίλερ»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι (στερεότυο τρελού)

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι

Εικόνες: τσεκούρι/δράστρια(close-up/κλάμα)/σκηνή εγκλήματος/μεταφορά πτώματος/ περιοχή/προσαγωγή δράστριας με καλυμμένο πρόσωπο/αστυνομικοί/μάρτυρες

Ειδικός: αστυνομικός διευθυντής

SKY 14° 2/6/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 8η

Διάρκεια είδησης: 1΄36΄΄

Μουσική: τούρκικο τσιφτετέλι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Άγριος ξυλοδαρμός»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (χιούμορ)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο

Εικόνες: κυνηγητό/ξυλοδαρμός θύματος/συμπλοκή/σύλληψη/αστυνομικοί

Ειδικός: όχι

SKY 14ο 2/6/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 9η

Διάρκεια είδησης: 3΄04΄΄

Μουσική: έντονη/θρίλερ

Μάρτυρες: αδελφή δράστη/συγγενείς θύματος

Τίτλος: «Παμψηφεί αθώος»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο

Εικόνες: έξοδος από δικαστήρια με αστυνομικούς/περιπολικό/τόπος εγκλήματος/δίκη

Ειδικός: συνήγορος δράστη

SKY 14° 2/6/00

Δ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 11η

Διάρκεια είδησης: 1΄40΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Άγριος ξυλοδαρμός από αστυνομικό-ντοκουμέντο»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι (θυμός)

Εικόνες: ντοκουμέντο (ξυλοδαρμός με γκλομπ/ιερόδουλες)

Ειδικός: όχι

NET 14° 2/6/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 50΄

Σύνολο ειδήσεων: 19

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 2

Σύνολο χρόνου: 4΄12΄΄

Α)
Τίτλος αρχής: ναι (4η)

Θέση στο δελτίο: 3η

Διάρκεια είδησης: 1΄31΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Απάτη δισεκατομμυρίων»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: τιμολόγια/σφραγίδες/διευθυντής/φωτογραφία δράστη

Ειδικός: διευθυντής ΣΔΟΕ

NET 14° 2/6/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 11η

Διάρκεια είδησης: 2΄41΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 1 άγνωστη (μόνο φωνή)

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο (ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι (στερεότυπο τρελού)

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι

Εικόνες: δικαστήριο/μάρτυρες/ειδικοί/προσαγωγή δράστριας με καλυμμένο πρόσωπο/ τσεκούρι/φωτογραφία δράστριας/τόπος εγκλήματος/αίματα/μεταφορά πτώματος/δράστρια

Ειδικός: συνήγορος δράστριας/καθηγητής Εγκληματολογίας (κ. Μαγγανάς)

SKY 15° 3/6/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 86΄

Σύνολο ειδήσεων: 25

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 4

Σύνολο χρόνου: 11΄33΄΄

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 4η

Διάρκεια είδησης: 4΄16΄΄

Μουσική: έντονη/θρίλερ/αγωνία/ένταση

Μάρτυρες: αδελφή & γαμπρός θύματος/άγνωστος

Τίτλος: «Οικογενειακή τραγωδία-θρίλερ»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: λίγο

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: όχι (στερεότυπο τρελού)

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι

Εικόνες: τόπος εγκλήματος/φωτογραφία θύματος/τσεκούρι/δράστρια/συγγενής θύματος

Ειδικός: συνήγορος δράστριας

SKY 15° 3/6/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 12η

Διάρκεια είδησης: 2΄01΄΄

Μουσική: έντονη/θρίλερ/αγωνία & ένταση

Μάρτυρες: συγγενής δράστη/συγγενείς θυμάτων

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος/τονίζει)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (close-up)

Εικόνες: έξοδος από δικαστήρια/συγγενείς θύματος/συγγενείς δράστη/
τόπος εγκλήματος/δράστης (close-up)

Ειδικός: όχι

SKY 15° 3/6/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 15η

Διάρκεια είδησης: 2΄50΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Τον πυροβόλησε σε μπαρ»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (συμπάθεια προς θύμα Αλβανό =ρατσιστικό στερεότυπο)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι;

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: αίθουσα σύνταξης

Ειδικός: όχι

SKY 15° 3/6/00

Δ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 18η

Διάρκεια είδησης: 2΄26΄΄

Μουσική: έντονη

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Ο σκύλος ανακάλυψε την ηρωίνη» + «1,5 κιλό ηρωίνη στη ζώνη του»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο

Εικόνες: σκύλος εν δράσει/φωτογραφία δράστη/προσαγωγή/κατασχεθέντα λεφτά + όπλα + ναρκωτικά/δράστης ($2^{ος}$)/

Ειδικός: αστυνομικός διευθυντής/αστυνόμος Δίωξης Ναρκωτικών

NET 15° 3/6/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 49΄

Σύνολο ειδήσεων: 24

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 3

Σύνολο χρόνου: 4΄45΄΄

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 11η

Διάρκεια είδησης: 2΄15΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος/τονίζει/γέλιο)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: σκύλος/μάρτυρες/προσαγωγή/φωτογραφία/αρχαία

Ειδικός: αστυνόμος Δίωξης/αστυνομικός διευθυντής

ΝΕΤ 15° 3/6/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 16η

Διάρκεια είδησης: 1΄12΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: ναι

Εικόνες: προσαγωγή, αστυνομικούς/δράστρια/τσεκούρι/τόπος εγκλήματος

Ειδικός: όχι

NET 15° 3/6/00

Γ)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 17η

Διάρκεια είδησης: 1΄18΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (θυμός)

Εικόνες: κατηγορούμενοι δράστες/λεφτά + ηρωίνη/προσαγωγή

Ειδικός: αστυνομικός διευθυντής

SKY 16° 4/6/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 84΄

Σύνολο ειδήσεων: 17

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 2 (+ 1 επανάληψη)

Σύνολο χρόνου: 13΄30΄΄

Α)
Τίτλος αρχής: ναι (2η)

Θέση στο δελτίο: 2η

Διάρκεια είδησης: 11΄52΄΄

Μουσική: έντονη/θρίλερ/αγωνία

Μάρτυρες: 2 γείτονες

Τίτλος: «Άγριο έγκλημα στην Πάτρα»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (φωτό ζευγαριού)

Εικόνες: συγγενείς/φωτογραφία ζευγαριού/σπίτι/αστυνομικοί εν δράσει/γωνιές σπιτιού

Ειδικός: αστυνομικός διευθυντής/ιατροδικαστής (τρις)

SKY 16° 4/6/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 10η

Διάρκεια είδησης: 1΄37΄΄

Μουσική: έντονη/θρίλερ

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Στον εισαγγελέα ο πιστολέρο» + λεζάντα: «Η απολογία»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: προσαγωγή δράστη (close-up)/club/νοσοκομείο/γραφείο εισαγγελέα

Ειδικός: όχι

NET 16° 4/6/00

Συνολική διάρκεια δελτίου: 48΄

Σύνολο ειδήσεων: 21

Σύνολο σχετικών ειδήσεων: 2

Σύνολο χρόνου: 2΄59΄΄

Α)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 7η

Διάρκεια είδησης: 1΄15΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: όχι

Τίτλος: «Βία χωρίς τέλος»

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: όχι

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: λίγο (ζημιές)

Εικόνες: τόπος εγκλήματος/περιοχή/νοσοκόμοι/σύζυγος/παλιές ζημιές

Ειδικός: όχι

ΝΕΤ 16° 4/6/00

Β)
Τίτλος αρχής: όχι

Θέση στο δελτίο: 13η

Διάρκεια είδησης: 1΄44΄΄

Μουσική: όχι

Μάρτυρες: 2 γείτονες

Τίτλος: όχι

Παρουσιαστής εκφράζει τη γνώμη του: ναι (ύφος)

Ρεπορτάζ είναι μοναδικό: ναι

Εικόνες εκφράζουν συναισθήματα: όχι

Εικόνες: σπίτι/συγγενείς/περιοχή/αστυνομικοί/φωτογραφία ζευγαριού

Ειδικός: αναπληρωτής Διευθυντής Αστυνομίας/ιατροδικαστής